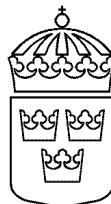


Protokoll
1995/96:109



Riksdagens protokoll 1995/96:109

Tisdagen den 11 juni

Kl. 09.00 – 00.25

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 5 juni.

2 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 10 juni

KU29 Radio- och TV-frågor

Mom. 1 (översyn av radio och TV-lagstiftningen)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m)

Votering:

192 för utskottet

99 för res. 1

2 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 19 c, 20 v, 13 mp

För res. 1: 67 m, 20 fp, 12 kds

Avstod: 1 s, 1 m

Frånvarande: 20 s, 12 m, 8 c, 6 fp, 2 v, 5 mp, 3 kds

Mom. 2 (tillstånd till nya kanaler)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

Votering:

229 för utskottet

69 för res. 2

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 19 c, 20 fp, 20 v, 14 mp, 12 kds

För res. 2: 69 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 6 fp, 2 v, 4 mp, 3 kds

Prot. 1995/96:109
11 juni

Mom. 5 (radio- och TV-lagen och de kulturpolitiska målen)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

278 för utskottet

20 för res. 4

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 69 m, 19 c, 21 fp, 14 mp, 11 kds

För res. 4: 20 v

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 2 v, 4 mp, 4 kds

Mom. 9 (innehållet i programutbud)

1. utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering

2. utskottets hemställan med godkännande av motiveringen i res. 8 (mp)

Votering:

216 för utskottet

14 för res. 8

68 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets motivering

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 19 c, 21 fp, 19 v, 12 kds

För res. 8: 14 mp

Avstod: 68 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Mom. 16 (TV-avgiften)

1. utskottet

2. res. 13 (fp)

Votering:

206 för utskottet

21 för res. 13

70 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 19 c, 19 v, 13 mp, 12 kds

För res. 13: 21 fp

Avstod: 69 m, 1 mp

Frånvarande: 18 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU12 En radio och TV i allmänhetens tjänst 1997–2001

Mom. 1 (fråga om avslag på proposition 1995/96:161)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

229 för utskottet

69 för res. 1

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 19 c, 21 fp, 19 v, 14 mp, 12 kds

För res. 1: 69 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Mom. 9 (riktlinjer för programverksamheten i vad avser mediets genomslagskraft)

1. utskottet

2. res. 10 (kds)

Votering:

232 för utskottet

12 för res. 10

52 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 18 m, 18 c, 20 fp, 19 v, 13 mp

För res. 10: 12 kds

Avstod: 50 m, 1 fp, 1 mp

Frånvarande: 17 s, 12 m, 9 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Mom. 18 (finansiering och ekonomiska förutsättningar för programföretagen)

1. utskottet

2. res. 22 (v)

Votering:

210 för utskottet

19 för res. 22

69 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 19 c, 21 fp, 14 mp, 12 kds

För res. 22: 19 v

Avstod: 69 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Prot. 1995/96:109

11 juni

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 23 (Granskningsnämndens finansiering)

1. utskottet
2. res. 27 (m, v, mp, kds)

Votering:

185 för utskottet

112 för res. 27

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 19 c, 21 fp

För res. 27: 67 m, 19 v, 14 mp, 12 kds

Avstod: 1 m

Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU33 Vissa bestämmelser om dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Brasilien, m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU15 Verksamheten inom Europarådets parlamentariska församling 1995

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU25 Verksamheten inom Europeiska unionen under 1995

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU26 Verksamheten inom OSSE under 1995

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU26 Aktiv förvaltning av statens företagsägande

Mom. 1 (riktlinjer för kommersiella företag med statligt ägande)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, c, kds)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (mp)

Förberedande votering 1:

22 för res. 2

14 för res. 3

259 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:
119 för res.1
30 för res. 2
146 avstod
54 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.
Huvudvotering:
160 för utskottet
120 för res. 1
15 avstod
54 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 143 s, 17 v
För res. 1: 69 m, 18 c, 21 fp, 12 kds
Avstod: 1 v, 14 mp
Frånvarande: 18 s, 11 m, 9 c, 5 fp, 4 v, 4 mp, 3 kds

Mom. 3 (strukturåtgärder avseende Assi Domän AB)

1. utskottet
2. res. 5 (c, mp)
Votering:
263 för utskottet
33 för res. 5
53 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 144 s, 67 m, 21 fp, 19 v, 12 kds
För res. 5: 19 c, 14 mp
Frånvarande: 17 s, 13 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 4 mp, 3 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

AU16 Landsbygdsstöd, m.m.

Mom. 1 (landsbygdsstöd till jordbruksföretag och kombinationsverksamheter m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (mp, kds)
Förberedande votering:
74 för res. 1
26 för res. 2
195 avstod
54 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Prot. 1995/96:109

11 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Huvudvotering:
203 för utskottet
69 för res. 1
25 avstod
52 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 144 s, 19 c, 21 fp, 19 v
För res. 1: 69 m
Avstod: 13 mp, 12 kds
Frånvarande: 17 s, 11 m, 8 c, 5 fp, 3 v, 5 mp, 3 kds

Mom. 2-4

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Bordläggningsdebatt

3 § Bordläggningsdebatt

Anmäldes
Propositioner
1995/96:207 En ekonomisk politik för att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000
1995/96:222 Vissa åtgärder för att halvera arbetslösheten till år 2000, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, finansiering m.m.

Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)
Fru talman! Regeringen lägger i dag två propositioner på riksdagens bord angående sysselsättningspolitiken och den ekonomiska politiken. Jag vill här ta tillfället i akt att kort informera riksdagens ledamöter om det huvudsakliga innehållet i dessa båda propositioner.

Vi har lagt fast ett mål att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000. Vi bedömer att den utvecklingen inte kommer att uppnås utan att ytterligare ekonomisk-politiska åtgärder föreslås. Vi presenterar i den ena av de två propositionerna ett antal förslag som har den inriktningen.

Det handlar om en reformerad arbetsmarknadspolitik. Vi lägger fast ett fåtal tydliga mål för Arbetsmarknadsverket. Vi omfördelar resurser från central nivå till lokal nivå. Det handlar om att stärka arbetsförmedlingarna som jobbar i fronten med att hjälpa människor som har blivit arbetslösa att få nya jobb.

Vi öppnar upp en möjlighet för 40 000 äldre arbetslösa – människor som är 55 år och äldre – att få jobb med a-kasseersättning i kommuner, i landsting och i staten. Vi slår fast att det skall utarbetas individuella handlingsprogram för de arbetslösa, i nära samarbete med arbetsförmedlingarna. Vi slår fast att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring och markerar att vi skall ha en bortre parentes om tre år.

Hela inriktningen i det här paketet är att förhindra att människor hamnar i den situationen. Genom en lång rad insatser, som jag skall

beskriva, är syftet att så få människor som möjligt över huvud taget skall komma i den situationen att den bortre parentesen slår till.

Vi aviserar kommande förslag om reformer av arbetslöshetsförsäringen. Där ingår att höja arbetslöshetsersättningen från 75 % till 80 % från den 1 januari 1998, och att denna åtgärd i sin helhet skall finansieras inom a-kassan.

Vi beskriver en tänkt finansiering av denna höjning, men vi öppnar också upp en möjlighet. Om det kommer andra och bättre förslag till finansiering är vi beredda att beakta detta. Om så inte blir fallet avser vi att återkomma med konkreta förslag utifrån de riktlinjer vi har aviserat.

Vi konkretiserar nu den stora utbildningssatsningen. Det är den största utbildningssatsning som har genomförts i modern tid i Sverige. Det handlar om 100 000 platser i den reguljära vuxenutbildningen, och det handlar om 30 000 platser i högskolor och på universitet – inte minst i de mindre regionala högskolorna ute i landet. Vi beskriver också i dag hur vi har tänkt att de 30 000 platserna skall fördelas över landet.

Jag är övertygad om att detta kommer att innebära en mycket kraftfull injektion till de orter, och till de regioner som omger dessa orter, som får det här stora tillskottet av nya utbildningsplatser. Det handlar om 40 % eller mer i ökning av utbildningsplatserna på dessa högskolor. Till denna stora satsning kopplar vi en finansiering för dem som skall gå en utbildning upp till tre år.

Vi har den uppfattningen att en mycket stor del, sannolikt flertalet, av de nya jobb som skall skapas under de kommande åren skall skapas i små och medelstora företag och i nya företag. Vi föreslår därför en rad åtgärder som skall stimulera dessa företag att växa och att anställa fler människor. Vi lägger fram förslag om att sänka arbetsgivaravgifterna med 5 procentenheter för en lönesumma upp till 600 000 kr.

Det här är en åtgärd som alla företag kommer att ta del av. Det finns inga tröskeeffekter inbyggda, utan skattelättnaden ligger kvar även för större företag. Men självfallet har åtgärden störst betydelse för små företag och för nya företag. Denna lättnad gäller också egenföretagare. Jag vill understryka att det inte finns någon koppling till förmånssidan i den här sänkningen. De förmåner som är knutna till vissa av de sociala avgifterna ligger kvar ograverade.

Vi aviserar också en kommande lättnad i dubbelbeskattningen, i första hand inriktad på små och medelstora företag. Efter det expertarbete som har skett har vi funnit att det inte är möjligt att utforma ett förslag där lättnaden ligger i bolagsledet. Den kommer därför att läggas i ägarledet. Den närmare utformningen av detta förslag kommer att presenteras om några månader, och tanken är att åtgärden skall träda i kraft den 1 januari 1997, dvs. ett år tidigare än vad som tidigare har aviserats.

Vi aviserar också ett intensivt arbete med att genomföra förenklingar i skattereglerna, inte minst inriktade på enskilda näringsidkare. Vi slår fast att det inte skall utgå någon förmögenhetsskatt på OTC-aktier och onoterade aktier.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Bordläggingsdebatt

På bilområdet aviseras nu flera förslag som har till syfte att stimulera svensk bilindustri, att få till stånd en förnyelse av den åldrade svenska fordonsstocken och att samtidigt få skatteregler som är miljövänliga. Förslaget kommer till stora delar att överensstämma med den departementspromemoria som nu är ute på remiss, men vi vill ändå invänta remissinstansernas synpunkter innan det slutliga förslaget spikas.

Det innebär att vi tar bort den överbeskattning som ligger på förståndsbeskattningen i dag. Det innebär också att vi låter skatten vara anpassad till ränteläget och att vi för in en rörlig komponent. Det skall vara dyrare att köra mycket än att köra litet. Vi får miljöhänsyn.

Till detta kommer att vi nu föreslår ett omedelbart slopande av bilaccisen, och därmed får en stimulans av bilförsäljningen och förnyelsen av fordonsparken.

Vi lägger också fram förslag om att temporärt sänka stämpelskatten på fastighetsöverlåtelser till en tredjedel av den nuvarande nivån. Denna skattesänkning kommer att gälla till utgången av 1997. Syftet är att underlätta för boende att byta bostad men också att underlätta den omstrukturering som måste äga rum på den svenska fastighetsmarknaden. Vi tror att denna åtgärd indirekt kommer att ha en positiv stimulanseffekt på byggsektorn och när det gäller nya jobb inom byggsektorn.

Vi presenterar tre program av framtidskaraktär. På vart och ett av dessa områden satsar vi 1 miljard kronor. Det gäller 1 miljard kronor för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt. Det gäller 1 miljard kronor för kretsloppsanpassning och miljöinvesteringar. Och det gäller 1 miljard kronor för att bygga ut samarbetet kring Östersjön, inte minst inriktat på näringslivet.

Som en röd tråd genom alla de förslag som vi lägger fram i dag går decentralisering och regional balans, att flytta ut resurser och beslutskraft till olika delar av landet. Det gäller arbetsmarknadspolitiken, det gäller utbildningspolitiken, och det gäller också de tre stora nysatsningarna som jag nyss har beskrivit.

Detta är förslag som kostar pengar. Här finns både utgiftsökningar, inte minst utbildningspaketet men även arbetslöshetsersättningen, och skattesänkningar med tyngdpunkten på små och medelstora företag. Målet för statsfinanserna ligger fast. Vi skall nedbringa underskottet i de offentliga finanserna till högst 3 % nästa år, och vi skall ha bort underskottet helt och hållet 1998. Utgiftstaket ligger också fast. Därför föreslår vi nu en finansiering fullt ut av de förslag som har lagts fram.

För att finansiera utgiftspaketet och den höjda arbetslöshetsersättningen handlar det om besparingar inom arbetsmarknadspolitiken och besparingar inom a-kassan utöver de tidigare föreslagna energiskattehöjningarna. Det handlar också om vissa engångsvisa insatser som kopplas till de engångsbelopp som avsätts inte minst för de tre stora framtidsatsningarna. Där föreslår vi vissa indragningar av anslagsbehållningar, och vi föreslår ökade inleveranser från statliga företag.

För att finansiera skattesänkningarna kommer förslag om vissa skattehöjningar. Delvis handlar det om förslag inom företagsbeskattningens

område. Vi utnyttjar den ram på 2 miljarder kronor som tidigare har avsatts för detta ändamål, och vi begränsar reserveringsmöjligheterna genom att avsättning till periodiseringsfond begränsas från 25 % till 20 %.

Till detta föreslår vi en mindre uppräkningsgräns i inkomstbeskattningen inför 1997 som innebär en skatthöjning för människor med inkomster som överstiger 200 000 kr. Den kan som mest uppgå till 740 kr.

Den slopade bilaccisen finansieras genom en höjning av fordons-skatten.

Vi slopar också de skattefavourer som fortfarande finns i allemansfonder. Där kommer samma beskattning att utgå som vid kapitalbeskattning i övrigt, dvs. med 30 %.

Till detta kommer att vi föreslår skatthöjningar på vissa skadliga verksamheter. Vi föreslår en höjning av tobaksskatten med 15 % fr.o.m. den 1 januari 1997, och vi föreslår att det införs en avfallsskatt fr.o.m. 1998.

Tanken är att vi inom sysselsättningspolitiken skall etablera samma ordning som vi har slagit fast när det gäller konvergensprogrammet. Fortlöpande uppföljningar, halvårsvisa avstämningar, och det skall ges möjlighet om så erfordras att lägga fram ytterligare förslag om det visar sig att utvecklingen på arbetslöshetsområdet avviker från den bana som vi har beskrivit med sikte på år 2000, dvs. att den öppna arbetslösheten då skall vara begränsad till 4 %.

De förslag som nu läggs fram bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen och Centerpartiet. Därmed skapas förutsättningar för att uppnå en parlamentarisk majoritet vid den kommande riksdagsbehandlingen. Detta hindrar självfallet inte att vi också inbjuder andra partier att medverka helt eller delvis att genomföra dessa förslag. Vi föreslår riksdagen att den skall godkänna de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken som regeringen har förordat, och vi föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen har anfört om målet att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % år 2000.

Anf. 2 TALMANNEN

Jag vill erinra om att det inte är tillåtet att här i kammaren medföra mobiltelefoner eller personsökare som kan störa överläggningarna.

Med anledning av finansministerns information kommer jag att medge anföranden på högst två minuter.

Anf. 3 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! När det gäller kommentarerna finns det ju anledning att i finansdebatten återkomma till dem. Men det kunde vara intressant att få svar på några frågor av finansministern.

Det är ju intressant att regeringen nu inser att det var fel att återinföra dubbelbeskattningen. Men om man nu har fått den insikten, hur kan finansministern då förklara att man skall införa regler som snedvrider till nackdel för vissa företag? Jag kan inom försäkringsbranschen se hur ett onoterat företag får lägre kostnad för kapitalförsörjningen än ett

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

noterat företag. Även de större företagen har ju problem när det gäller inlåsnings, det som finansministern i sin egenskap av privatperson skrev så utförligt om i Svenska Dagbladet, där han föreslog att man inte skall ha en dubbelbeskattning. Varför denna halvmesyr?

Sedan har en av skattereformens konstruktörer nu tagit ytterligare ett steg för att slå ut den genom att inte bara höja skatten med 740 kr, det är egentligen inte det allvarligaste, utan att man låter fler människor drabbas av högre marginalsatt och få mindre intresse för både arbete men framför allt för att vidareutbilda sig och skaffa kunskaper. Inger inte finansministern att när fler nu drabbas av högre marginalsatt genom det begränsade inflationsskyddet försämras ekonomins sätt att fungera och möjligheten att få ny jobb?

Fru talman! Till sist: Finansministern lägger fram förslag som innebär att man som vanligt ger litet med ena handen men tar desto mer med den andra. Vi i riksdagen skall ju fatta beslut om ytterligare skattechöjningar senare i dag. Ser inte finansministern problemet med dessa ständigt stora skattechöjningar?

Anf. 4 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Vi får anledning att diskutera dessa frågor mer utförligt i riksdagen senare. Jag vill bara kort kommentera dubbelbeskattningen. Det visade sig att den modell som under en tid utreddes med lättnader i bolagsledet inte var framkomlig. Därför föreslås nu i stället en lättnad i ägarledet. Vi har inte sagt att det skall dras en gräns mellan noterade och onoterade företag. Vi har sagt att lättnaden skall inriktas på i första hand små och medelstora företag. Den närmare utformningen får vi återkomma till efter fortsatt utredningsarbete.

Bo Lundgren hävdar att vi ger med den ena handen och tar med den andra. Om det är ett sätt att beskriva att vi håller fast vid målet att sanera statsfinanserna, att vi finansierar alla förslag som vi lägger fram, så är det en alldeles riktig beskrivning. Om den moderata politiken är att ge med andra handen, att genomföra skattesänkningar och utgiftsökningar som inte finansieras, då kan det möjligen vara populärt i det ögonblick som förslagen framförs. Men det sker till priset av raserade statsfinanser. Vi har varit med om detta i Sverige under modern tid. Vårt arbete i regeringen nu är att sanera statsfinanserna, som inte minst Bo Lundgren bidrog till att rasera. Vi står fast vid den politik som jag har beskrivit.

Anf. 5 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Finansministern försöker åter skapa myten att det skulle vara politiken i början av 90-talet som det var fel, när det i själva verket var 70- och 80-talets politik som gjorde att vi inte fick det underlag för företagande som hade gjort att ekonomin i Sverige skulle fungera. Då kollapsade ekonomin. Det som nu är intressant är att ta sig ur det.

Det är självklart att varje åtgärd skall vara finansierad, det föreslår vi också. Men det Erik Åsbrink står för är en skattechöjningspolitik där man alltid inför nya skatter om man skall sänka vissa andra. Totalt sett stiger skatterna.

Finansministern svarade inte på min fråga om inflationsskyddet. Tycker finansministern att ännu fler än en tredjedel av alla heltidsarbetande som har hög marginalskatt skall få sämre förutsättningar och incitament att studera och skaffa kompetens, det som Sverige och de själva behöver?

Prot. 1995/96:109

11 juni

Bordläggningsdebatt

Anf. 6 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag står självfallet bakom samtliga förslag i den här propositionen. Jag har själv varit med om att ta fram förslagen. Jag tror att det är en bra avvägning att stimulera fram nya jobb, att få en bättre tillväxt i svensk ekonomi. Jag tycker att jag anar viss förgrämdhet i Bo Lundgrens inlägg. Det är genom en socialdemokratisk politik som det har varit möjligt att reformera inkomstkatten på det sätt som moderaterna och Bo Lundgren aldrig har lyckats med.

Det visar sig nu att det kommer att vara en socialdemokratisk regering i nära samarbete med Centerpartiet som förmår att genomföra en bestående lättnad av dubbelbeskattningen som inriktas framför allt på de små och medelstora företag där de nya jobben skall skapas. Jag känner stor tillfredsställelse över den politiken.

Anf. 7 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag kan bara konstatera att den bestående lättnaden av dubbelbeskattningen hade varit mycket enkel att åstadkomma för socialdemokraterna om de hade struntat i återställarna.

Det brukar vara ganska svårt att få svar av Erik Åsbrink under debatten. Därför vill jag ta tillfället i akt och ställa två frågor.

Den första rör finansieringen. Kan det vara sant, så som det verkar av Erik Åsbrinks anförande, att merparten av finansieringen av de föreslagna åtgärderna sker med hjälp av engångsvisa inleveranser från statliga företag eller utförsäljning av dylika? Det är i så fall en utomordentligt skakig finansiering.

Den andra frågan rör skattereformen. Den har förstörts först med hjälp av höjd marginalskatt, och nu skall inte heller brytpunkten räknas upp. Jag skulle vilja veta av en av konstruktörerna till århundradets skattereform vad som återstår av detta stolta bygge, som jag åtminstone anser vara oerhört centralt för att få fart på utvecklingen i Sverige.

Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Den viktiga skillnaden mellan dagens förslag till lättare dubbelbeskattning och den tidigare åtgärd som genomfördes av bl.a. Anne Wibble och Bo Lundgren är att det här är fullt finansierat och därmed har utsikter att bli bestående. Det är inte ett led i en politik som innebär att statsfinanserna totalt undergrävs och som därmed också undergräver grundvalarna för den typen av skattelättnader.

Det finns vissa mindre inslag av engångsfinansiering i det här paketet därför att det finns vissa inslag av engångssatsningar. Det är i första hand de tre miljardprogram som jag har beskrivit tidigare. Vi talar om att sätta av 3 miljarder engångsvis för åtgärder som i hög grad handlar om investeringar, företagsutveckling och liknande. Jag tycker att det är

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

försvarbart att den delen kan finansieras genom att vi tar in ökade inleveranser från statliga företag. Men de stora delarna av propositionen som handlar om bestående anspråk på statsbudgeten – vare sig det handlar om den stora utbildningssatsningen på ca 10 miljarder kronor eller om bestående skattelättnader med tyngdpunkt på mindre och medelstora företag – finansieras med varaktiga budgetförstärkningar på utgiftssidan och på inkomstsidan. Vi står vid målet om statsfinanserna för 1997 och 1998. Vi står fast vid utgiftstaket.

När det gäller skattereformen skall jag nu inte utveckla alla de ingrepp i och avsteg från denna som genomfördes under Anne Wibbles tid i regeringen. Jag vill bara säga att jag för min del står fast vid de grundläggande principerna bakom skattereformen. Men vi kan inte i det besvärliga statsfinansiella läge som vi har ärvt undgå att göra vissa insatser, som innebär att också de som har högre inkomster får medverka i saneringen av statsfinanserna och i finansieringen av de åtgärder som vi bedömer som nödvändiga.

Anf. 9 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag kan bara konstatera att vårt förslag till lättnader i dubbelbeskattning, slopande av denna, var fullt finansierat. Det hade fortfarande varit utomordentligt enkelt att avstå från återställarna.

Engångsfinansiering återfinns inte bara för de tre miljardssatsningarna utan även för inleveranser och försäljning av statliga företag i en del andra tabeller som rör andra åtgärder. Min fråga kvarstår. Jag tycker att detta är en minst sagt skakig finansiering.

Det är ganska meningslöst av finansministern att påstå att han står bakom principerna i skattereformen när de åtgärder som han och hans regering vidtar ständigt förstör skattereformen. Vad är det då för poäng med att säga att man tycker att den egentligen var väldigt bra? Det vore bättre om man genomförde åtgärder som innebar att skattereformen kunde bestå. Men man gör precis tvärtom. Jag tror att det är skadligt för Sverige.

Anf. 10 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det finns i propositionen en utförlig beskrivning av samtliga åtgärder, vad de kostar och hur de finansieras. Det finns inslag av engångskaraktär. De viktigaste har jag nämnt. Det är de tre miljardprogrammen. Det finns vissa andra också. På motsvarande sätt finns det på finansieringssidan engångsinsatser.

Det viktiga är att vi klarar finansieringen under hela den period som vi kan överblicka – 1997, 1998 och 1999 – och att de bestående anspråken på statsbudgeten finansieras med lika bestående åtgärder i form av skattehöjningar eller utgiftsnedskärningar. Därmed är detta en ansvarsfull finanspolitik.

När det gäller skattereformen vill jag upprepa att den stora reform som genomfördes i början av 90-talet var mycket bra. Det är viktigt att den står fast också i framtiden. Men vi kan inte i det mycket ansträngda läge som har uppstått undgå att också låta människor med högre inkomster medverka i finansieringen och medverka med åtgärder i ett

samhällsklimat som innebär stora påfrestningar för andra folkgrupper. Det är faktiskt nödvändigt att också höginkomsttagarna drar ett strå till stacken.

Anf. 11 HANS ANDERSSON (v)

Fru talman! Jag vill fråga Erik Åsbrink några saker.

Vänsterpartiet har varit mycket kritiskt mot den sysselsättningspolitik som regeringen har fört. Den har varit passiv, man har satsat på budgetsanering. Vi fick en tillväxtproposition utan förslag. Det ligger en vårbudget utan sysselsättningstilläggsförslag. Vi lade fram ett 20-miljarderspaket. Jag är tacksam över att det ändå kommer någonting nu som innebär satsningar framåt. Men proceduren har vi varit mycket kritiska mot – att hasta fram i svåra frågor, delvis av lagstiftningskaraktär på det här sättet, i snabba nattliga förhandlingar. Det kommer att bli en kort beredningstid för riksdagen. Tycker Erik Åsbrink att det är ett bra sätt att arbeta på? Hade det inte varit bättre att ta ett samlat grepp under våren i en långsiktig politik som kombinerar ekonomisk politik, näringspolitik och arbetsmarknadspolitik?

När är det meningen att vissa åtgärder skall börja gälla? Är det någonting som kommer att gälla före 1997, så att det verkligen blir meningsfullt med ett kraftfullt arbete i riksdagen?

När det gäller åtgärder i kommunerna hörde jag inte någonting som skulle underlätta arbetet i kommunerna och avhjälpa den sysselsättningsnegativa utveckling som vi har.

Jämställdhetsperspektivet: Jag hörde ingenting om satsningar på kvinnoysselsättning.

Arbetstidsfrågan: Jag hörde ingenting om initiativ som skulle ta sikte på att börja förkortningen av arbetstiden.

Näringslivets ansvar: Varför skall näringslivet, som dragit nytta av stora devalveringsvinster bl.a. beroende på devalveringen av kronan, inte ta ansvaret för praktik, lärlingsutbildning, kompetensutveckling och anpassade arbetsplatser för människor med arbetsskador?

Till sist: Hur skall man kunna lyfta Sverige sysselsättningsmässigt om man inte har en bredare bas? Fackföreningsrörelsen är med all rätt mycket besviken. A-kasseförslaget återupprepas såvitt jag förstår med avindexering som finansieringsgrund för 80 %. Då blir det en chimär och hårdare krav på arbetsvillkor. Det måste till en bredare bas. Vänsterpartiet kan där ta på sig sin del. Vi är inte entydigt negativa till dessa förslag. Det finns mycket när det gäller näringspolitik, regionpolitik och utbildningspolitik som vi kan ställa upp på. Kom igen med bättre förankrade förslag, Erik Åsbrink!

Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det var mycket på en gång. Dels blev vi kritiserade för att vi hastar fram förslag, dels ställdes det en kritisk fråga huruvida det var någonting som skulle träda i kraft före 1997. Hans Andersson får bestämma sig för om det går för fort eller för långsamt. Kritiken om att propositionen inte innehåller förslag på livets alla områden tar jag faktiskt ganska lätt på. Under den tid som jag har suttit med, och det är

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

mindre än tre månader, har vi lagt fram en omfattande proposition – vårpropositionen – med mängder av förslag på olika områden. Nu kommer det ytterligare en omfattande proposition som framför allt är inriktad på sysselsättning och tillväxt.

Många av de förslag som här presenteras gäller kommunerna. Vi flyttar över arbetsmarknadsresurser till kommunerna för att de skall kunna arbeta på det lokala planet. Kommunerna får ansvaret för vuxenutbildningen. De kommer över huvud taget att spela en viktigare roll än tidigare inom de centrala områdena när det gäller tillväxt- och sysselsättningspolitiken. Det finns förslag, som jag inte hann redogöra för i mitt översiktliga anförande, som gäller kvinnor och jämställdhet. Det finns också en rad andra åtgärder som jag inte har hunnit att nämna.

Jag får väl ta fasta på den positiva ton som fanns i slutet av Hans Anderssons inlägg, att Västernpartiet är berett att medverka i en förnuftig politik på detta område. Jag hoppas att den fortsatta behandlingen i riksdagen ger mera konkreta prov på detta.

Anf. 13 HANS ANDERSSON (v)

Fru talman! Man hinner inte så mycket på två minuter när huvudet och hjärtat är fullt av kritiska frågor. Och kritiska frågor är naturligt med tanke på sysselsättningsläget. Det vet Erik Åsbrink.

Det är bra att sysselsättningsprogram med en rejäl målsättning läggs fram. Det är bra att det äntligen kommer tillväxtorienterade initiativ på näringspolitikens område. Det är bra att vi får en expanderande utbildningsnivå. Delar av arbetsmarknadspolitikerna är bra och följer Arbetsmarknadskommitténs förslag, men andra delar är passiva. Kommunernas roll – som Erik Åsbrink åberopar – är framför allt att ta hand om det som tidigare har hanterats inom ramen för AMS. Jag talar om den reguljära verksamheten som behöver avsevärda tillskott. Vi har ett finansierat förslag på 5 miljarder kronor som också skulle betyda oerhört mycket för kvinnoysselsättning.

Och sist men inte minst, Erik Åsbrink: När det gäller fackföreningsrörelsen, är det bara jag av oss två som skall representera de breda löntagarintressena och fackets intresse i det här sammanhanget?

Anf. 14 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det finns en lång och god tradition av mycket nära samarbete mellan socialdemokratin och fackföreningsrörelsen. Jag är övertygad om att det samarbetet kommer att fördjupas och utvecklas vidare, vilket inte hindrar att det kan finnas meningsskiljaktigheter i vissa frågor. Det är helt naturligt, eftersom det finns olika roller att spela för å ena sidan ett politiskt parti och en regering och å andra sidan en facklig organisation. Men vi har ändå lyckats under årens lopp, och jag är övertygad om att vi kommer att göra det också i framtiden, att på alla väsentliga områden ha ett nära och förtroendefullt samarbete.

De förslag som vi nu lägger fram på a-kassans område är inte slutliga förslag. Det är möjligt att de kan ändras om det kommer fram bättre förslag. Men de är helt i överensstämmelse med de riktlinjer som

slogs fast på den socialdemokratiska partikongressen tidigare i våras. Höjningen av ersättningen till de arbetslösa från 75 % till 80 % skall i sin helhet finansieras inom a-kassan.

Anf. 15 MATS ODELL (kds)

Fru talman! Det är tur att det i det här landet finns en opposition som till sist får regeringen att reagera.

För några dagar sedan kallade statsministern oppositionens initiativ och agerande för en show. I dag tillstår han att hans dröjsmål och tvekan var ett misstag. Han understryker att det här med att verkligen skapa förutsättningar i det privata näringslivet för nya jobb är landets allra viktigaste fråga. När nu detta har avslöjats – och som efter två år har värkts fram – kan vi konstatera att det är ganska litet och ganska sent.

Menar verkligen finansministern att t.ex. sänkningen av arbetsgi-varavgiften på – såvitt jag förstår – högst 30 000 kr per företag skall kunna bli den vitamininjektion som startar en långsiktig tillväxt i det här landet?

Det handlar ju faktiskt om en kretsloppsproposition, fru talman. Den nya arbetsmarknadspolitikerna är i stora delar en återanvändning av gamla borgerliga förslag. Även de 130 000 nya utbildningsplatserna återanvänds nu för minst tredje gången som nya och pigga förslag. Och den skattesänkning som företagen skall få skall de betala själva. Ja, kretsloppet är verkligen slutet.

Jag har också frågor om den doktrin som säger att man bara kan börja med tillväxtåtgärder när man har sanerat statsfinanserna färdigt. Vad är det, Erik Åsbrink, som gör att hälften av landets arbetslösa, som nu skall hjälpas genom dessa förslag, har behövt vänta i två år på att förslagen skall kunna läggas fram? Varför skall de hållas på arbetslöshetens sträckbänk om det hade varit möjligt att med en enkel förhandling med Olof Johansson lösa problemen? Är det Centern som har varit problemet? Varför har ni behövt vänta så länge med att lägga fram de här förslagen?

Anf. 16 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det var ett häpnadsväckande inlägg. Regeringen beskrivs som saktfärdig, passiv och handlingsförlamad. Efter att ha varit med om en oerhört intensiv period tycker jag att det är en beskrivning som totalt saknar verklighetsanknytning.

Mats Odell talar om att det är enkelt. Om det vore enkelt skulle detta naturligtvis ha varit gjort för länge sedan. Det är inte enkelt att råda bot på det största budgetunderskottet som har uppkommit i något industriland. Det är inte enkelt att råda bot på den massarbetslöshet som rådde när den socialdemokratiska regeringen fick ta över ansvaret 1994. Det är inte heller så som Mats Odell påstår att vi väntar med åtgärder för att få sysselsättning och tillväxt till dess att budgetsaneringen är slutförd. Budgetsaneringen är inte slutförd. Den har kommit långt, men det återstår en del att göra. Det hindrar inte att vi både i dag

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

och vid andra tillfällen lägger fram konkreta förslag om åtgärder på detta område.

Mats Odell och kds gör det väldigt lätt för sig. Ni tar fram gamla förslag som ni påstår har en positiv effekt. Ni har inte en enda finansiering till alla de utgiftsökningar och skattesänkningar som ni föreslår. På något sätt går det igen en kuslig föraning om vad som skulle hända om kds fick påverka regeringspolitiken. Det är bara att se vad som hände när ni satt i regeringsställning mellan 1991 och 1994.

Mats Odell efterlyste vitamininjektioner. Jag kan försäkra att de förslag som vi lägger fram i dag och som riksdagen skall besluta om senare kommer att innebära betydande vitamininjektioner i små och medelstora företag och i kommunerna för att flera människor skall få jobb, i utbildningsväsendet för att flera människor skall få bättre en kompetens att hävda sig på arbetsmarknaden i framtiden. Det är riktiga vitamininjektioner, till skillnad från den gamla skämda ofinansierade skåpmat som Mats Odell företräder.

Anf. 17 MATS ODELL (kds)

Fru talman! Det var ett magstarkt inlägg av finansministern. Man får väl ursäkta om han är något utschasad efter de nattliga förhandlingarna.

Jag tycker inte att denna procedur ger intryck av någon långsiktighet och planerad politik. Man undrar egentligen varför det skulle behövas en borgerlig tupp för att ni efter två års kackel antligen skulle komma till en värpning.

Vad är det i detta som ni har tagit ur egen ideologisk fatatur? Vad är det som är borgerliga förslag? Jag tycker att Erik Åsbrink borde sortera ut litet av dessa begrepp innan han ”skåpar” ut våra förslag som gammal skåpmat.

Vår finansiering anges i den motion som vi har väckt i anledning av vårpropositionen. Där har vi utgiftsområde för utgiftsområde finansierat alla de förslag som finns i vår motion.

Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det är bara att konstatera att kds har väckt en motion som skall behandlas av riksdagen senare. Den innehåller en mängd förslag som innebär försämrade statsfinanser, ökade utgifter och minskade inkomster. Det finns inte ett enda förslag till finansiering av dessa åtgärder, och det duger inte att hänvisa till tidigare riksdagsbehandlingsar. Antag att riksdagen skulle anta de förslag som kds har lagt fram! Eftersom det inte finns någon finansiering är den säkra följden att statsfinanserna på nytt försämrats, att räntan skjuter i höjden, att förtroendet för Sverige och för svensk ekonomisk politik totalt undergrävs. Detta är väl den sämsta av alla tänkbara åtgärder som vi skall vidta om vi vill ha flera jobb och om vi vill ha fart på företagen och på tillväxten.

Anf. 19 MATS ODELL (kds)

Fru talman! Det är ganska uppseendeväckande att en ledamot av kammaren skall behöva informera finansministern om att vi ännu icke

har behandlat finansutskottets betänkande, där våra förslag finns. Detta är ett bevis på att finansministern är något utsjasad.

Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det där har Mats Odell fullständigt fått om bakfoten. Jag har inte alls påstått något sådant, utan jag konstaterar att riksdagen senare i sommar kommer att behandla bl.a. kds motion. Den innehåller en mängd budgetförsämringar. Att det sedan också är gammal skåpmat gör inte saken bättre. Det finns inte ett enda förslag till finansiering där. Det enda som finns där är försämrade statsfinanser och stigande räntor.

Anf. 21 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Före min fråga vill jag helt kort göra tre reflexioner.

För det första: Erik Åsbrink sade att det handlar om en proposition för tillväxt och nya jobb, men en sådan proposition presenterades ju redan i höstas. Då var det också tal om tillväxt och nya jobb – en stor proposition. Sedan dess har dock tillväxten nästan upphört.

För det andra: Erik Åsbrink säger att han nu sänker skatten för företagen. Jag får påminna Erik Åsbrink om att riksdagen senare i dag på regeringens förslag kommer att *höja* skatten för företag med dubbelt så mycket som den skattesänkning innebär som nu ligger för småföretagen.

För det tredje: Beträffande de 130 00 nya utbildningsplatserna konstaterade riksdagen redan förra gången de återanvändes att de inte var 130 000, utan att därifrån skulle dras 70 000 som regeringen samtidigt drar in. Jag har inte funnit någonting i regeringens presentation i dag som ger en annan bild av förslagens verkliga innebörd.

Så till min fråga. Regeringen säger ingenting om den andra helt avgörande frågan, arbetsrätten – om nu den första avgörande frågan gäller skatterna. Vad kommer att hända om parterna inte hjälper regeringen den här gången heller?

Om Erik Åsbrink den 23 augusti sitter där med det förväntade resultatet, nämligen oenighet, vilka förslag är regeringen då beredd att komma med till riksdagen som en konsekvens härav? Jag vill understryka att ändringar i arbetsrätten ger nya arbeten som inte kostar Erik Åsbrink en enda krona. Tvärtom innebär de förtjänster för både statskassan och kommunerna. Frågan är alltså: Vad är regeringen beredd att göra för att anpassa arbetsrätten till den nya tidens krav?

Anf. 22 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag tror att det över det inlägg som Per Unckel nyss levererade finns litet grand av detta med surt sade räven om rönnbären.

Det är ett faktum att vi genomför en mycket stor utbyggnad av vuxenutbildningen och den högre utbildningen. Det innebär en stor hjälp för de människor som därmed får en chans att höja sin kompetens och att stärka sin ställning när det gäller att få jobb på den reguljära arbetsmarknaden. Detta innebär också ett lyft för Sverige i den internationella konkurrens som vi under de kommande åren skall vistas i.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Bordläggningsdebatt

På samma sätt är det ett faktum att riksdagen senare kommer att ta ställning till konkreta förslag om skattelättnader inriktade på små och medelstora företag för att skapa nya jobb och för att stimulera framväxten av nya företag. Mot detta står en tom retorik i den moderata motionen och i Per Unckels inlägg.

Kanske ångrar ni vid det här laget att ni belastar riksdagen med ett extra möte under sommaren. Den tomma retorik som ni representerar kommer nämligen att ställas mot konkreta handfasta förslag som kan genomföras och som får en högst påtaglig och positiv effekt för det här landet, för företagen och för de människor som vill ha jobb i framtiden.

Anf. 23 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag ber att få tacka Erik Åsbrink för att han bekräftar att jag uppenbarligen hade rätt i fråga om min kalkyl över skattehöjningar som vi senare i dag skall besluta om; detta jämfört med de små skattesänkningar som regeringen samtidigt föreslår. Jag ber också att få tacka för att Erik Åsbrink bekräftar att jag hade rätt i fråga om att det är sifferfiffel bakom utbildningssatsningen och att knappt hälften återstår när plus har dragits från minus. Jag ber kammaren att notera att regeringen inte har något svar om arbetsrätten.

Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Per Unckel skall vara litet försiktig med att läsa in sådana uttalanden från min sida. Jag har inte alls gett Per Unckel rätt vare sig på den ena eller på den andra punkten. Det mesta av det han sade var fel.

Beträffande arbetsrätten vill jag lägga till att vi ser en stor styrka i att så långt som det är möjligt arbeta utifrån samförstånd, konsensus. Vidare gäller det att hitta regler och kanske också regelförändringar som vinner en bred anslutning hos parterna på arbetsmarknaden. Om detta inte är möjligt är regeringen beredd att ingripa och vidta nödvändiga åtgärder. Vi är faktiskt beredda att gå mycket långt för att nå det här samförståndet.

Vad det handlar om är att vi vill ha regler som har en bred acceptans och förankring i det svenska samhället. Det finns helt andra möjligheter att de blir bestående och får en positiv effekt om detta kommer fram genom en sådan här process i stället för att det sker genom konfrontation på det sätt som Per Unckel och Moderaterna representerar.

Anf. 25 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Det är bra att regeringen äntligen kommit till skott. Jag noterar att de allra flesta förslag som Erik Åsbrink här presenterat är sådana som under de senaste två åren varit uppe till behandling i riksdagen. Tydligt har det varit väldigt trögt att ta till sig dessa saker från regeringens sida, men, som sagt, bättre sent än aldrig.

Jag har en liten fråga beträffande utbildningssatsningen. Den fanns ju med redan i tillväxtpropositionen, så det här är ingen nyhet. Men bristen redan då var ju att det hela inte kopplades till en utbyggnad på forskningssidan. Risken finns att man bygger utbildningsfabriker där

människor utbildas till arbetslöshet – eller kanske till export – i stället för att se till att vi får de motorer som högskolorna och universiteten skall vara. Var ligger forskningen i regeringens politik? Har ni helt lagt forskningen åt sidan i tron att det är tillräckligt att anställa lärare?

Det är just den kreativa miljö som forskningen ger som skapar de nya företagen, inte minst på tjänstesidan där de nya jobben i framtiden kan skapas. Det vet vi utifrån erfarenheter från andra länder. Var ligger alltså forskningen?

En andra fråga som inte kan undvikas gäller följande. Det är intressant att regeringen nu erkänner att sänkt arbetsgivaravgift är en skattesänkning på arbete som stimulerar sysselsättning. Detta är principiellt väldigt viktigt. Min fråga blir alltså: Kan regeringen tänka sig att en sådan skattesänkning i framtiden skulle kunna finansieras med höjda miljöskatter?

Sedan till en tredje fråga som gäller a-kassans höjning till 80 % samt finansieringen av detta. Vi tycker att en höjning av a-kassan till 80 % är bra för dem som har låga inkomster. Men varför höja till 80 % för dem som har höga inkomster – varför skall staten alltså öka utgifterna genom att ge till dem som har det ganska bra?

Anf. 26 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Roy Ottosson frågade varför det inte finns några förslag om forskningen. Det finns många förslag i propositionen, men kom ihåg att utgångspunkten är arbetslöshetsbekämpningen. Den frågan är det helt utslagsgivande beträffande de förslag som vi lägger på olika områden. Det är en mycket viktig fråga, och jag tycker att det är fullt försvarbart att lägga fram en proposition vars huvudsakliga syfte är att bekämpa arbetslösheten. Alla förslag som vi gått igenom och bestämt oss för har denna utgångspunkt.

Det finns säkert många viktiga områden som vi inte tar upp i den här propositionen, men de får behandlas i andra sammanhang. Då jag lade fram vårpropositionen fick jag kritik för att vi bara sysslade med budgetsanering och inte löste frågor om arbetslöshet och tillväxt. Nu läggs ett förslag om arbetslöshet och tillväxt. Det är väl bra. Likaså skall väl debatten handla om de sakerna. En rad andra viktiga frågor får vi, som sagt, behandla i andra sammanhang. Givetvis är forskningen ett mycket viktigt område.

Sänkta arbetsgivaravgifter kan, rätt utformade, vara en stimulans till ökad sysselsättning. Vi skall ha klart för oss att det finns viktiga avgifter som är kopplade till förmåner i vårt socialförsäkringssystem. Sådana avgifter låter sig inte sänkas utan att det blir konsekvenser på förmånssidan. Vi har nu valt att sänka de rent skatteinriktade arbetsgivaravgifterna för att inte få nämnda effekt på förmånssidan.

Tidigare har vi arbetat, och gör det litet grand även i den här propositionen, med en skatteväxling. Här finns ju förslag om höjda miljöavgifter. Jag tänker framför allt på den nya avfallsskatten. Jag är dock mera tveksam till om detta kan göras i mycket stor skala. Miljöavgifter handlar ändå om att begränsa skattebasen. Man vill ju minska volymen

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Bordläggningsdebatt

avseende miljökadlig verksamhet. Därför kan det ibland vara vanskligt att använda sådant som finansiering.

Slutligen några ord om a-kassan. Det finns ett tak i a-kassan. För mycket höga inkomster får man inte full kompensation. Vi skall dock ha klart för oss att det är en ersättning man får som skall kompensera när arbetsinkomster faller bort. Därför är det naturligt med en inkomstrelaterad ersättning.

Anf. 27 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Erik Åsbrink missade kanske det jag sade när jag frågade om forskningen. Poängen med att ha med detta med utbildningen är att det skall vara fråga om ett slags motor för att generera nya företag, småföretag, på utbildningsorterna. Man ser ju ute i landet att där det finns universitet blir det nämnda positiva effekter. Det är väl ingen poäng med att utbilda folk till arbetslöshet, utan det gäller väl just att få en motor i ekonomin? Jag sade att det då blir nödvändigt att bygga ut forskningen, men detta saknas sedan nästan ett år tillbaka. Förslaget om utbildningsplatser är gammalt. Det fanns ju med i tillväxtpropositionen, så det är inget nytt. Ni kommer alltså inte med den bit som fattas.

När det gäller arbetsgivaravgifterna vet vi att ungefär hälften är skatt. I praktiken erkänner ni det nu. Men Erik Åsbrink vill nu backa genom att tala om en koppling här.

Min följdfråga blir: Anser Erik Åsbrink att energiskatter är ett exempel på en instabil skattebas?

Anf. 28 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Roy Ottosson säger att utbildningspaketet är gammalt och inte så mycket att komma med. Jag delar inte den uppfattningen. Det är en stor satsning som vi har framför oss. Denna uppbyggnad har nämligen ännu inte skett. Arbetet börjar inom kort och kommer att äga rum under ett antal år. Det är den största utbildningssatsningen i Sverige i modern tid och den kommer att få oerhört stor betydelse för många människor samt för de orter och regioner där den här expansionen sker.

Vad vi nu gör, och detta måste göras, är att vi klarar ut finansieringen. Först i denna proposition är vi fullt på det klara med detta. Det är oerhört viktigt för att få en trovärdighet och även en uthållighet i utbildningssatsningen.

Vi är överens om att forskningen är mycket viktig. Den kommer naturligtvis också att behandlas i andra sammanhang. I den här propositionen ligger tyngdpunkten inte på forskning utan på arbetslöshetsbekämpning.

När det gäller energiskatterna kan det i vissa fall handla om en finansiering av andra åtgärder. I andra fall får man naturligtvis en minskning av skattebasen. Man måste från fall till fall pröva om sådana här skattehöjningar är en hållbar finansiering av skattesänkningar på andra områden.

Anf. 29 BARBRO JOHANSSON (mp)

Fru talman! I den här nya propositionen talas det om en ny arbetsmarknadspolitik med bl.a. ett ökat lokalt ansvar. Jag känner att vi i Miljöpartiet litet grand har fått gehör för det här med den lokala arbetsmarknaden. Men varför inte gå längre? Här talas det om ett lokalt ansvar för personer över 55 år, men varför inte gå längre och inbegripa alla dem som inte kan finna en plats på arbetsmarknaden och som så att säga ramlar utanför stolarna trots stora insatser? Alla de människorna behöver få en meningsfull sysselsättning.

Och varför görs så litet när det gäller detta med en arbetstidsförkortning? Man talar om 400 miljoner och om att det skall kunna ingå projekt som handlar om en arbetstidsförkortning. Men när nästan 720 000 människor är arbetslösa måste stora tag tas för en arbetstidsförkortning, vilket vi i Miljöpartiet föreslår. Det handlar om att sänka arbetstiden till 35 timmar i en första omgång. Då kan vi nå effekter. Vi har beräknat att det blir ett nettotillskott till samhället på 20 miljarder kronor. Man skulle i stället kunna sänka egenavgifterna för dem som har låga inkomster. Det behövs alltså verkligen rejäla tag när det gäller arbetstidsförkortningen.

Vi i Miljöpartiet tycker att en generell sänkning av arbetsgivaravgifterna skall genomföras. Där handlar det om 100 miljarder. Allt detta kan ge ett större antal jobb än det ger som regeringen nu förordar.

Anf. 30 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det är bra om det i denna proposition finns inslag som ligger nära Miljöpartiets politik, för då kan vi samarbeta i de frågorna.

Insatserna är framför allt inriktade på att ge äldre arbetskraft – människor som är 55 år eller äldre – möjlighet att få sysselsättning i kommunen, landstinget eller staten. Många av dessa människor skulle annars ha mycket svårt att återvända till den reguljära arbetsmarknaden.

Andra insatser inriktas i huvudsak på andra ålderskategorier. Den stora utbildningssatsningen gäller för människor som är yngre än 55 år. Således kan man i den här propositionen finna en rad olika förslag. En del av dem är framför allt, som sagt, inriktade på de yngre. Andra är inriktade på medelålders och andra åter på äldre arbetskraft. Jag tror att man skall se till helheten när de här effekterna bedöms.

Jag tror inte på arbetstidsförkortning som en generell åtgärd för att bekämpa arbetslösheten. Jag menar att det vore att kapitulera för arbetslösheten att säga att vi alla skall dela på den. Mängden arbete i ett samhälle är inte given, tror jag. Jag tror att vi med en klok ekonomisk politik kan utöka den mängd arbete som utförs. Det finns hur många arbetsuppgifter som helst i vårt land. En del av dem utförs inte. Det gäller därför att skapa sådana betingelser att vi får de uppgifterna utförda och så att alla som vill jobba också får göra det. Vill man jobba heltid, skall man ha möjlighet att göra det. För andra människor passar det kanske bättre med deltid. Jag tror alltså inte att en generell arbetstidsförkortning är ett sätt att bekämpa arbetslösheten.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 31 BARBRO JOHANSSON (mp)

Fru talman! Vårt grannland Finland inför nu en försöksperiod med ned till 30 timmars arbetsvecka. Man menar att det löser deras arbetslöshetsproblem. 18 % av människorna i Finland är ju arbetslösa. I Tyskland har IG Metall infört arbetstidsförkortning. Där har man kunnat se att arbetstidsförkortningen gett en mängd nya arbeten. Produktiviteten har ökat. Antalet sjukskrivna minskar.

När det gäller en arbetstidsförkortning i Sverige talas det bl.a. om utbildningssatsningen. Men det faktum att en arbetstidsförkortning kan ge ett ökat antal arbetstillfällen ger människor ett incitament att utbilda sig. Man ser ju att det kan finnas jobb.

När det gäller detta med att alla skall kunna arbeta och utbilda sig samt detta med den lokala arbetsmarknaden handlar det om personer som inte har kunnat klara detta och således inte kan tillgodogöra sig en utbildning och som därför måste få en chans på den lokala arbetsmarknaden.

Anf. 32 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag är medveten om att det i många länder finns en stark opinion som förordar en arbetstidsförkortning. För mig är det inte självklart att vi skall följa andra länder i alla avseenden. I vissa avseenden är man kanske inne på en felaktig linje. Jag tycker att vi själva skall utforma en sysselsättningspolitik som vi tror på. Enligt min åsikt vore det en kapitulation att hävda att arbetslösheten är given och att det nu handlar om att fördela den på fler människor. Arbetslösheten är inte given.

Vi skall bekämpa och nedbringa arbetslösheten. Det är en aktiv och offensiv sysselsättningspolitik. Att dela på arbetslösheten är att kapitulera inför de problem som i dag tornar upp sig. Jag tror dock inte att vi behöver göra det.

Anf. 33 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Statsminister Göran Persson har i dag faktiskt brutit ett löfte. Han har ju sagt att propositioner från regeringen skall presenteras för riksdagen innan man går ut i medierna. Nu har regeringen valt att göra något av en massmedial show kring detta. Således har vi riksdagsledamöter inte haft möjlighet att i större utsträckning studera framlagda förslag, som är rätt så omfattande.

På en punkt skulle jag vilja ställa en fråga till finansministern. Det gäller höjningen av ersättningsnivån i a-kassan. Såvitt jag förstår skall det här finansieras genom försämringar i regelsystemet vad gäller a-kassan. Hur ser dessa förändringar och försämringar, som jag uppfattar det hela, ut? Jag tror att väldigt många är nyfikna och vill veta det.

Anf. 34 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Denna gång var av praktiska skäl den enda möjliga vägen att lägga presskonferensen först, eftersom frågan sedan skulle debatteras i riksdagen och debatten var inlagd i planeringen. Jag hoppas ändå att kammarens ledamöter har förståelse för detta. Det handlar om en dryg timmes glapp mellan presskonferensen och presentationen och debatten i kammaren, och det är här som avgörandena skall fattas.

Förändringarna i a-kassan handlar om att höja ersättningsnivån från 75 % till 80 % och att finansiera det i sin helhet inom a-kassesystemet. Det är för oss socialdemokrater de riktlinjer som fastställdes på den socialdemokratiska partikongressen tidigare i våras. Det finns beskrivet i propositionen hur en sådan tänkt finansiering skall kunna ske. Det sker genom ändring av arbetsvillkor och av förvärvsbegreppet, och det sker genom en rad andra åtgärder. Det sker genom en viss begränsad indexering när det gäller höjning av a-kasseersättningen och en del andra åtgärder. Men det viktiga är att de inte är slutgiltigt fastlåsta.

Vi vill nu höra synpunkter från olika håll. Finns det andra och bättre förslag till finansiering genom regelförändringar inom a-kassesystemet är vi beredda att ta till oss detta och att överväga förändringar i finansieringen innan vi slutgiltigt lägger fram de konkreta förslagen på riksdagens bord. Vi skall lägga fram förslagen om höjningen av ersättningsnivån och finansieringen vid ett och samma tillfälle.

Anf. 35 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Finansministern säger att det av praktiska skäl blev så här i dag. Verkligheten är den att regeringen redan den 28 maj skulle ha presenterat en proposition. Det var inte i dag vi skulle ha påbörjat behandlingen av den. Det är såvitt jag förstår beroende på att oppositionen har agerat som regeringen har hastat fram det paket som den nu lägger fram. Det är ingen bra ursäkt att skylla på praktiska skäl.

Det var ett intressant besked från finansministern. Det han nu säger är att det inte finns någon klar finansiering för höjningen av a-kasseersättningen. Han pekar på vissa möjligheter och säger att man skall utreda vidare. Jag tror att finansministern i fortsättningen skall vara väldigt försiktig när han anklagar andra partier för att inte finansiera sina förslag. Här har vi i dag tydligt fått veta att det inte finns någon klar finansiering.

Anf. 36 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag skall inte gå in på alla de turer som har föregått dagens proposition och agerandet från olika partier. Det är naturligtvis ett politiskt spel som pågår. Vi får väl se hur det hela utfaller. Jag känner ändå en viss tillförsikt inför de kommande veckorna och den kommande behandlingen i riksdagen.

Här finns det konkreta genomarbetade förslag på en rad olika områden. De bygger på en överenskommelse mellan två partier, vilket gör att vi har goda utsikter att få igenom förslagen i riksdagen. Mot detta står inte mycket mer än gammal skåpmat, till stor del ofinansierad, som läggs fram från några av oppositionspartierna.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Bordläggningsdebatt

När det gäller a-kassan är det precis som jag har sagt. Vi skisserar en höjd ersättningsnivå och en tänkt finansiering. Vi har inte lagt fram konkreta förslag i dag. Vi vill ge möjlighet till diskussion kring detta och till eventuella förändringar. Men vi kommer inte att besluta om höjd ersättningsnivå utan att det till detta är kopplat konkret finansiering. De besluten skall fattas vid ett och samma tillfälle. Jag kan försäkra att sådana förslag kommer i god tid innan dessa förändringar skall träda i kraft, nämligen år 1998.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

Remissdebatt

4 § Debatt vid hänvisning av motion till utskott

Föredrogs

Motion

1995/96:A49 av Carl Bildt m.fl. (m)

Sysselsättningsåtgärder (väckt med anledning av händelse av större vikt)

Anf. 37 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Den motion som riksdagen nu skall remittera till arbetsmarknadsutskottet är inte framförhandlad under sena nattimmor. Den har inte behövts presenteras till morgonkaffet till ett förvånat svenskt folk. Den är inte uttryck för något politiskt spel utan är föranledd av att arbetslösheten i Sverige nått oacceptabla nivåer och att regeringen intill denna dag vägrat att lämna förslag om hur arbetslösheten skulle bekämpas.

Vi har väntat, väntat och väntat under alla de försuttna chanser regeringen har haft intill i dag när någonting dyker upp, som kammaren just har dissekerat. Den motion som riksdagen nu skall remittera till arbetsmarknadsutskottet utgår inte ifrån att vår uppgift är att bekämpa en arbetslöshet på 360 000 arbetslösa, allvarlig nog som den är, utan att 1 miljon människor går utan ett riktigt arbete trots att de skulle vilja arbeta och göra nytta.

Motionen bygger på övertygelsen om att bara om Sverige bestämmer sig för att göra företagandet till den avgörande kulturen för Sveriges framtid kan arbetslösheten pressas ned. Det innebär en förpliktelse för regering och riksdag att mäta alla sina arbetsinsatser, förslag och beslut mot utgångspunkten: Gagnar detta mer företagande och expansion? Allt som gagnar detta bör genomföras. Det som verkar i motsatt riktning bör avvisas.

Fru talman! Motionen integrerar fem olika arbetsområden i en sammanhållen politik. Det handlar om ekonomin i stort. Det handlar om skatterna, och i synnerhet skatterna på arbete och företagande. Det handlar om arbetsmarknadens sätt att fungera. Det handlar om utbild-

ningen och forskningen, och det handlar om stödet till de arbetslösa. Låt mig säga ett par ord om vart och ett av dessa områden.

Det handlar för det första om den ekonomiska politiken. Vi säger: Vi måste sanera statens finanser snabbare än vad regeringen orkar med. De skall dessutom saneras genom att skatter sänks samtidigt som besparingar görs. Att sanera statsfinanser med hjälp av skattehöjningar kan en barnunge göra. Men det kväver tillväxt och därmed expansion för fler arbeten.

Det handlar för det andra om skatterna, i synnerhet på arbete och företagande. Vi säger: Vi skall sänka energiskatter, inte höja dem. Vi skall sänka egenavgifter, inte höja dem. Vi skall sänka löneskatter för alla företag. Vi skall låta hushållstjänster expandera genom att medge omedelbar skattereduktion för sådant arbete. Flera av dessa förslag vill vi genomföra redan per den 1 september i år. Vi finansierar dem krona för krona, men naturligtvis inte genom att be dem som skattesänkningarna är till för att betala dem med den andra handen. Att göra så skulle vara ungefär lika meningsfullt som att ställa alla Sveriges arbetslösa på en brygga och be dem bära vatten från den ena sidan till den andra.

Det handlar för det tredje om arbetsmarknaden. Vi säger: Vi måste ha en arbetsrätt som gör att företagen vågar anställa igen, vågar ta ansvaret och vågar expandera. Därför förslår vi en helt ny arbetsrättslig lagstiftning från den första januari 1999 med omedelbara insatser redan nu för att företagare från den 1 september i år skall våga säga: Ja, jag kan gå vidare. Jag kan ta ansvaret. Jag kan expandera det jag skulle vilja göra. Jag kan dra nytta av arbetskraft som väntar på att få arbete.

Det handlar för det fjärde om utbildningen och forskningen. Vi säger: Det måste bli lönsamt att satsa på kunskap. Kunskapsutveckling måste bli en personlig investering, utan vilken den inte får några riktiga effekter. Vi säger: Bygg ut yrkesutbildningen efter gymnasieskolan i företagen. Där ger den kraft och verkningsfulla resultat. Bygg ut den till 20 000 platser så att många av dagens kunskapsförstärkta ungdomar får någonting meningsfullt att göra. Vi säger: Satsa på den mest avancerade forskningen. Avbryt den forskningspolitik som i dag säger att vi skall dra ner på forskningsinsatser och särskilt på dem som riktar sig mot de mest avancerade områdena. Sverige måste bli en kunskapsnation i frontlinjen om vi långsiktigt skall förmå attrahera företag att expandera i vårt land.

Det handlar för det femte och slutligen om arbetsmarknadspolitiken i den meningen att människor som inte har en meningsfull sysselsättning naturligtvis också skall få hjälp och stöd. Vi vill inrikta arbetsmarknadspolitiken mot stöd i företagen, eftersom det är där de nya jobben måste skapas. Vi måste bort ifrån tänkandet att bidragsjobb skall komma till i kommunerna, där vi ändå vet att expansionen i framtiden inte kan komma. Vi vill ha en stramare arbetsmarknadspolitik. Vi vill bygga ut lärlingsutbildningen för ungdomar för att därigenom ge fler chansen att komma bort från en förnedrande arbetslöshet.

Vi vill ge dem som riskerar att bli arbetslösa en längre tid möjlighet att arbeta i företagen och därmed känna sig nyttiga, göra nytta och få lättare att återanpassa sig in i ett meningsfullt arbetsliv.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Remissdebatt

Fru talman! Detta är våra förslag i koncentration. Vi är öppna för att diskutera dessa förslag med alla som är intresserade av att bidra till en verklig företagsexpansion och en verklig politik för att pressa ned arbetslösheten. Sverige måste skaffa sig en ny agenda. Det räcker inte med att vända på en paragraf eller ändra på en procentsats. Sverige måste göra företagandet till sin nya kultur för full sysselsättning.
(Applåder)

Anf. 38 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Per Unckel gjorde ett sedvanligt högerinlägg med en del tankar som vi har hört ventilerade här i riksdagen upprepade gånger. Det är möjligt att en del av de tankar som Unckel företräder kan betyda ökad sysselsättning på mycket lång sikt. Det är möjligt att den väg som Unckel förespråkar – den är ju mycket i linje med den väg som vi har sett i länder som USA och på andra ställen – kan ge ett visst antal jobb på lång sikt.

Men samtidigt kan vi konstatera hur realiteten ser ut under de närmaste åren. Realiteten är att de moderata budgetförslagen innebär ytterligare kraftiga åtstramningar i en lågkonjunktur. Var och en som har de mest elementära kunskaper om hur en samhällsekonomi fungerar vet att de moderata förslagen om ytterligare budgetförstärkning på 10 miljarder 1997, 12 miljarder 1998 och ytterligare 11 miljarder 1999 betyder att ytterligare flera tiotusentals jobb försvinner. Det är verkligheten. Sedan kan ni prata hur mycket ni vill om en långsiktig diffus moderat framtid – en moderat dröm.

Ni föreslår också att kommuner och landsting skall berövas sammantaget ungefär 50 miljarder kronor under de tre närmaste åren. Då skulle jag vilja höra vad Per Unckel är beredd att säga till sina partikamrater i landstinget i Stockholm som i dag skall fatta beslut om den s.k. strukturplanen inom sjukvården. Kommer Per Unckels partikamrater att stå där och gråta över de mycket tuffa sparprogram, strukturprogram, som bl.a. Vänsterpartiet står bakom? Kommer ni att låtsas inför era partikamrater där att den moderata politiken skulle ge ett större utrymme för sjukvården? Eller kommer ni att säga sanningen, nämligen att högerpolitiken betyder ytterligare en total och oerhört brutal nedrustning inte bara inom sjukvården utan även för skolan? Där kommer det kanske att bli ännu värre. Kommer Per Unckel att våga tala om detta för dem, eller kommer ni att köra med ert vanliga dubbelspel och hyckleri?

Den moderata politiken är en enda stor bluff.

Anf. 39 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag skall inte föra en lång diskussion med Johan Lönnroth. Han kommer att få anledning att diskutera den ekonomiska politiken under en stor del av dagen när den ekonomiska debatten börjar om en stund. Låt mig bara få göra tre korta påpekande.

Det första handlar om huruvida Sverige behöver spara mera nu. Ja, Johan Lönnroth, det måste vi nog göra. Om vi skall kunna få ned den rekordhöga realräntan i Sverige krävs det att Sverige ökar sina margi-

naler och genomför den förtroendechock som skulle kunna göra att räntan går ned och därmed stimulerar investeringarna. Det är möjligt att Johan Lönnroth inte vill medverka till detta. I så fall är det väl upp till honom, men det är detta som måste ske.

Det andra gäller att Johan Lönnroth är bekymrad över att vi uppenbarligen båda ser framför oss att den offentliga sektorn inte kommer att vara så stor i framtiden. Men vi drar olika slutsatser av detta. Johan Lönnroth biter sig envist fast vid föreställningen att det nog ändå skall gå, med Guds hjälp och Lenin under armen.

Vi säger däremot: Låt oss acceptera hur det faktiskt förhåller sig! Vi måste öka expansionsmöjligheterna i den del av ekonomin som inte finns i den offentliga sektorn. Det är de förslagen som jag just presenterade från riksdagens talarstol.

För det tredje säger Johan Lönnroth att på sikt kan kanske Unckels förslag ändå leda någonstans. Sedan hänvisar han till USA. Låt mig påminna Johan Lönnroth om att i USA skapas det just nu mängder med nya arbeten. Till yttermera visso är dessa arbeten till huvuddelen kvalificerade arbeten. De som hamnar i arbeten som inte är kvalificerade visar en häpnadsväckande förmåga att snabbt avancera till arbeten som kräver större kompetens och ger högre lön. Om vi i Sverige skulle komma i närheten av det jobbskapande som sker i den amerikanska ekonomin skulle åtminstone jag vara tacksam, även om det möjligen skulle vara att anföra ett exempel som ideologiskt strider mot Johan Lönnroths övertygelse.

Anf. 40 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Låt mig först säga något om att spara på statsbudgeten. Per Unckel var ju aktivt medverkande i den regering som lyckades åstadkomma svenskt rekord i budgetunderskott. Vänsterpartiet var ju hösten 1994 med om att ta fram det mycket omfattande budgetsaneringsprogram som till stora delar är beslutat här i riksdagen. Ni älskar att prata om budgetansvar och sparande, men i realiteten klarar ni inte av det.

Hur skall då kommuner och landsting klara att ni vill ta ifrån dem 50 miljarder, Per Unckel? Något slags ansvar måste ni väl ändå ha för att tala om det för era egna partikamrater här i Stockholms läns landsting. Vad tänker ni säga till era partikamrater? Hur skall de ta sin andel? 50 miljarder betyder väl rimligtvis åtminstone att 5–10 miljarder skall tas härifrån Stockholmsområdet? Ungefär hälften av det måste ju tas ifrån sjukvården. Hur skall de klara det? Skall de lägga ned ytterligare 10 sjukhus, utöver de som redan föreslås, eller hur skall de klara detta? Kommer ni att fortsätta att låtsas, precis som ni hela tiden har gjort, att ni kan ge allt gott åt alla, dvs. skattesänkningar åt alla, mera utgifter åt alla och ett blomstrande näringsliv?

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Remissdebatt

Anf. 41 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Jag skall inte gå in på detaljer i moderaternas motion. Jag har faktiskt inte haft tid att läsa den. Däremot har jag läst de uttalanden ni har gjort.

Det finns en fråga som jag vill ha svar på från moderat håll. Är det så att era förslag till skattesänkningar är ofinansierade och egentligen förutsätter de berömda dynamiska effekterna, dvs. att folk skall jobba mer och bli väldigt ivriga att åstadkomma mycket mer och på så sätt betala vad det kostar att sänka skatten?

Jag minns ju när vi debatterade skattereformen här i riksdagen i slutet av 80-talet. Då hade moderaterna mycket fler skattesänkningar och framför allt räknade de mycket högre på de s.k. dynamiska effekterna för att sänka skatten för dem som äger kapital och för dem som har höga inkomster, eftersom de då minsann skulle sätta i gång att investera väldeliga.

Nu vet vi hur det gick med de skattesänkningar som faktiskt gjordes i skattereformen – och de gav inte mycket till dynamiska effekter. Det blev ingenting av det. Därför vore det intressant att veta hur moderaterna räknar här. Räknar ni med dessa dynamiska effekter igen, eller har ni verkligen finansierat era skattesänkningar?

Anf. 42 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag skall inte förlänga denna debatt ytterligare utan ge ett mycket kort svar till Roy Ottosson för att därmed ge plats åt den finansdebatt som skall följa.

Jag vill med all tydlighet göra klart för Roy Ottosson att varenda krona i moderaternas skattesänkningar är finansierad. Varför skulle de inte vara det? Det frågar jag mig. I en ansvarsfull politik förklaras hur finansieringen skall gå till.

Däremot är skatteshöjningarna inte finansierade med nya skattehöjningar. På den avgörande punkten skiljer vi oss från vissa andra partier i denna kammare, och vi skiljer oss där diametralt från den strategi som presenteras i regeringens proposition i dag.

Det går inte att stimulera företagande genom att höja skatter som kompensation för skatter man eventuellt sänker. Det är, som jag understök tidigare, lika meningsfullt som att hinka vatten från ena sidan av bryggan till den andra. Det förändrar inte vattenståndet i sjön, och en sådan skattepolitik ger heller inga nya arbetstillfällen.

Anf. 43 ROY OTTOSSON (mp)

Fru talman! Per Unckel besvarade inte frågan. Är det inte så att ni med era skattesänkningar räknar med att få en större ekonomisk tillväxt, dvs. att det skall bli fler företag och att folk skall arbeta mer, och på det sättet finansiera detta, åtminstone delvis? Eller har ni för varje krona ni sänker skatterna också gjort motsvarande besparingar i statsbudgeten? Har ni inte tillgodoräknat er någon ökad ekonomisk tillväxt till följd av skattesänkningen?

Anf. 44 PER UNCKEL (m)

Fru talman! Jag får försöka variera språkbruket så att Roy Ottosson kan höra vad jag säger. Varje skattesänkning som innebär en kostnad för staten finansieras krona för krona.

Naturligtvis räknar vi därutöver med att våra förslag leder till att fler människor kommer i arbete och att tillväxten ökar. Men vi har inte ansett oss kunna finansiera våra skattesänkningar med hjälp av sådana kalkyler. Detta skiljer möjligen oss moderater från andra, som tar sig friheten att räkna på annat sätt, men det är så vi har gjort våra kalkyler.

Överläggningen var härmed avslutad.

Motionen hänvisades till arbetsmarknadsutskottet.

5 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m.

Föredrogs

Finansutskottets betänkande 1995/96:FiU10

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. (prop. 1996/96:150 och prop. 1995/96:105 delvis)

Anf. 45 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Kammaren har i dag fått en redovisning av två olika sätt att närma sig det största problemet i svensk ekonomi, massarbetslösheten. Det ena syftar till att kalla arbetslösheten för någonting annat. Det andra syftar till att skapa förutsättningar för nya jobb.

Den moderata politiken skapar förutsättningar för många nya jobb i företagen. Den leder till att ekonomin förbättras, att kostnaderna för arbetslösheten, som bärs av oss alla, blir mindre och att bidragsberoendet minskar, både genom färre arbetslösa och genom att kostnaderna dras ned för alla andra hushåll.

Den socialdemokratiska ambitionen att bara dölja arbetslösheten redovisades här i kammaren av Erik Åsbrink. Det skadar i sig ekonomin, samtidigt som kostnaderna ligger kvar. För varje arbetslös som flyttas över till något annat konto i statsfinanserna är kostnaderna ändå desamma. Det innebär att bidragsberoendet finns kvar eller sannolikt ökar. Med en miljon arbetslösa, lågt räknat, kan man säga att arbetslösheten sammantaget kostar varje svenskt hushåll ungefär 25 000 kr. Den summan ligger kvar med Eriks Åsbrinks politik.

Regeringen har de senaste dagarna försökt skapa en bild av att det som presenterades i morse skulle vara av en större omfattning än någon kunde vänta sig. Men det visade sig att det är av betydligt mindre omfattning än man faktiskt måste kräva.

I morse gav Göran Persson själv panikpropositionerna underkänt. Man skall återkomma med åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för en bättre fungerande ekonomi. Men det var just det som var det

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

intressanta! Att få svensk ekonomi att fungera genom bra villkor för företagande, genom att skapa intresse hos människor att utbilda sig och genom att skapa bättre förutsättningar – det är det som skulle kunna ge nya jobb och en bättre ekonomi.

I själva verket är summan av det som riksdagen senare i dag skall behandla – bl.a. nya, stora skattehöjningar, inte minst på energiområdet, och dagens förslag som också sammantaget höjer det totala skatteuttaget – att ekonomins sätt att fungera blir sämre. Vi kommer att permanenta massarbetslösheten.

Arbetsmarknaden förblir reglerad. Det var innebörden i det utelivna svaret från Erik Åsbrink tidigare i dag. Därmed blir arbetsmarknaden stängd för många som skulle kunnat få de jobb som nu inte kommer att annonseras ut.

Det finns en ljuspunkt i propositionen. Det är att det någonstans har uppstått en insikt om att skattehöjningar är farliga och försämrar förutsättningarna för nya jobb. Någonstans finns den insikten.

Man har lagt ett förslag som innebär att företag med 3–4 anställda skall kunna få en skattelättnad på maximalt 30 000 kr. Det är ganska bra, för det innebär för de små företagen att man åtminstone delvis reducerar den löneavgift som införts och andra höjningar som gjorts. Men i andra avseenden finns problemen kvar i lika hög grad som tidigare.

Totalt sett är förslaget bara en droppe i havet, men man har ändå insikten att de skattehöjningar man gjort har skadat ekonomin och slagit ut många jobb. Därför går man nu tillbaka – en gnutta.

Man tänker föreslå en slopning av dubbelbeskattningen av det egna riskbärande kapitalet i vissa företag. Men om dubbelbeskattningen är ett problem måste den väl vara ett problem i alla företag? Erik Åsbrink skrev i en debattartikel för något år sedan att dubbelbeskattningen låser in kapital i företagen, både små och stora.

Det är inte bra med inlåst kapital, inte heller för de stora företagen. Det borde ut och användas för investeringar i nya branscher och nya mindre företag. Inlåsnings effekterna finns fortfarande kvar. Investeringskalkylen blir ju en annan om man skall betala mer för det egna kapitalet i vissa företag också i fortsättningen. Samma problem finns kvar.

Jag tycker att det är glädjande att man nu har erkänt att det den socialdemokratiska regeringen gjorde 1994 var fel. Man höjde skatter och införde dubbelbeskattning igen. Nu har man sagt att man i princip skall använda samma teknik som vi använde oss av; man måste göra det i ägarledet. Varför då dessa återställare som har skadat så mycket och förstört för många människor under dessa två åren?

Denna insikt är intressant och bra för den fortsatta debatten. Det tycker i alla fall jag. Men skattesänkningarna, som är futtiga i jämförelse med de stora skattehöjningarna tidigare, skall inte finansieras genom att vi är restriktiva med de offentliga utgifterna. Nej, de skall finansieras med nya skattehöjningar som t.o.m. överstiger skattesänkningarna med en miljard netto, om vi räknar från 1999 och framåt.

De periodiseringsfonder som de små företagen slogs mycket hårt för, när vi diskuterade omläggningen av företagsbeskattningen 1993/94, skall urholkas genom att man minskar möjligheten att fördela inkomst.

En mycket allvarlig signal, inte minst till kunskapsföretag och de som jobbar i den branschen, är att det lönar sig ännu mindre att skaffa kunskap. Marginalskattereformens fader, Erik Åsbrink, och hans kollega Thomas Östros skall nämligen urholka inflationsskyddet. En tredjedel av de heltidsarbetande betalar i dag hög marginalskatt – extra hög efter socialdemokraternas tillträde 1994 – och nu skall ytterligare ett antal tusen personer in i det skiktet. Detta har Lars Ramqvist på Ericsson och Håkan Mogren på Astra – två expansiva och vitala kunskapsföretag i Sverige – varnat för. Det är ytterligare ett steg på vägen att urholka skattereformen.

Vad gäller allemansfonderna skall man ta bort skatteförmånen, kan man säga. Eller snarare: Man skall ta bort den rimliga beskattning som finns åtminstone på ett sätt att spara i riskkapital. Den är ju generellt för hög. Men för allemansfonderna skall det bli skattehöjning. Det innebär att vanliga hushålls möjlighet att bidra till näringslivets kapitalförsörjning, speciellt när det gäller riskkapitalet, skall urholkas. Det är den andra sidan av saken. Man tar med den ena handen och ger litet grand med den andra.

Som jag sade: Till detta kommer det i dag att fattas beslut i riksdagen, med socialdemokraterna, som innebär att man höjer energiskatterna. Man hindrar därmed inte bara nya jobb från att växa fram utan slår ut jobb som finns i dag, i företag som skulle ha kunnat behålla anställda.

Den moderata politiken, fru talman, syftar till att eliminera massarbetslösheten, inte till att dölja den. Den största fördelningspolitiska reform vi kan ägna oss åt är att se till att de många människor som saknar arbete naturligtvis får utbildning, att de får hjälp under den tid de saknar jobb och att de faktiskt får ett nytt jobb ute i företagen. Det är den viktigaste fördelningsreform vi kan ägna oss åt att diskutera i Sveriges riksdag i dag.

Det andra målet för oss är att skapa förutsättningar för att man normalt skall kunna leva på sin egen lön, att man inte skall vara utlämnad åt att staten svarar för än det ena, än det andra. Det har ju visat sig att det ger otrygghet. Alla de som trodde att de kunde lita på gamla pensionslöften, kunde inte det. Staten klarade nämligen inte att uppfylla sina åtaganden. Många människor trodde att andra bidrag skulle vara hållfasta. Det var de inte. Löftena vara inte hållbara därför att de var för stora. De fungerade inte i längden. Om man i stället normalt kan leva på sin egen lön blir man inte beroende av politiker som Erik Åsbrink och andra, som inte håller vad de en gång har lovat.

Ett tredje mål för oss är att genom denna politik också på ett effektivt och bra sätt kunna ge vårt gemensamma stöd till dem som verkligen behöver det, i stället för att skvätta ut det till många som egentligen skulle kunna klara sig själva med en rimligare skattepolitik. Vi vill koncentrera våra insatser till de människor som faktiskt behöver vårt

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

gemensamma stöd. Det är därför vi i budgetarbetet har sagt och kommer att säga nej till försämringar i änkepensionen, i barnpensionen och för de handikappade.

Sammantaget, genom att uppfylla de tre första målsättningarna för vår politik, får vi också ett ökat välstånd. Vi får det bättre i Sverige. Får vi det bättre underlättas också våra möjligheter att föra en bra miljöpolitik. Vi kan vidta åtgärder som innebär restriktioner för utsläpp och annan miljöskadande verksamhet, eftersom vi ju har råd att genomföra sådana åtgärder.

Den här nödvändiga politikomläggningen beskrivs bl.a. i två reservationer som vi gemensamt med Folkpartiet och kds står bakom. Det finns nämligen ett förflutet i det som gjordes under den borgerliga regeringen och som lade grunden för ett gott näringsklimat och för den uppgång vi såg i ekonomin 1994–1995. Men det bröts hösten 1995 genom den politikomläggning socialdemokraterna svarade för.

För att inte glömma det, fru talman, ber jag att få yrka bifall till reservationerna nr 1 och 2, samt till reservation nr 21, som i grunden är vårt budgetalternativ.

Målet för denna ekonomiska politik är att skapa förutsättningar för en hög tillväxt, för tillräckligt många nya jobb och för att vi också skall kunna få en god reallöneutveckling på det sätt som Per Unckel talade om och som vi har sett i andra länder.

Då måste vi göra en riktig budgetsanering. Då måste vi lära oss att en kronas skattehöjning som försämrar tillväxtförutsättningarna inte alls är en lika bra åtgärd för att sanera de offentliga finanserna som en krona i produktivetsökande besparingar i olika system som finns i dag. Det är där det bristande förtroende som Per Unckel talade om ligger – i en budgetsanering med fel inriktning och fel metoder. Den ger inte den förtroendechock som är nödvändig för att vi också skall få ned de höga realräntorna. De är höga, de är orimliga och de dämpar ekonomisk aktivitet i många avseenden.

Förutom att sanera budgeten måste vi skapa utrymme för att sänka skatterna. En liten men nog så viktig del för att skapa goda villkor för företagandet är att eliminera dubbelbeskattningen totalt, avskaffa den löneavgift som inte skall drabba något företag och undanröja momsbetalningsreglerna som ju har försvårat för många företag och som också kommer att göra det i fortsättningen, för att ta några exempel.

Men det stora och viktiga när det gäller de långsiktiga skattesänkningarna är att genom att krona för krona finansiera sänkningar av skatten för låg- och medelinkomsttagare och av skatter på arbete skapa förutsättningar för att människor skall kunna leva på sin lön. Det kräver besparingar som på ett riktigt sätt inte drabbar dem som behöver det gemensamma stödet, som jag tidigare sagt. I stället väljer vi att sänka bidragsnivåerna för dem som får mindre behov av bidrag när skatten sänks. Det skapar en positiv spiral. Därför vill vi inte heller spara på människor som redan befinner sig i en viss situation. När vi säger att vi skall slopa deltidspensionen är det inte för dem som i dag har sådan. När vi talar om att vi skall sträva efter en höjning av pensionsåldern är det ju för att man skall kunna kompensera sig när man jobbar och inte

bli inlåst när man väl är pensionerad. Det gäller att bedriva budgetsaneringsarbetet genom besparingar på det viset.

Fru talman! Än en gång: Vi har i dag i kammaren fått en belysning av de två sätt som finns att närma sig problemet med den orimliga massarbetslösheten i Sverige. Det ena sättet är som jag sade att dölja problemen till priset av att de permanentas, förstärks och, som vi nu ser i ekonomin, ökar.

Det andra sättet är att skapa förutsättningar för nya riktiga jobb genom goda villkor för företagandet i Sverige – det som socialdemokrater i Sverige talar om, men inte förmår göra.

(Applåder)

Anf. 46 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Efter morgonens övningar här i dag är det tydligt att Socialdemokraterna helt saknar en sammanhängande strategi för att skapa tillväxt och flera arbetstillfällen. Jag tycker att den tydligaste signalen i dagens meddelande är litet desperation och att resultatet mest präglas av hopplock. Det är ett faktum som den senaste tidens debatt har illustrerat att lösningarna på Sveriges allvarligaste problem, massarbetslösheten, finns hos den borgerliga oppositionen.

Det vänligaste som kan sägas om de förslag som har kommit i dag är väl att man inom socialdemokratin har anamat några tankar från Folkpartiet och de andra borgerliga partierna. Men det är en sorts pyttipannapolitik. Några bitar är förhållandevis välsmakande, men tyvärr finns det fortfarande en hel del direkt illasmakande tillskott. Över alltihop har man svept något slags s-märkt ketchupsörja, som gör att slutresultatet blir – ungefär som statsministern själv sade – helt otillräckligt. Det var ett uppseendeväckande erkännande från honom, får man säga.

Jag menar att det tyvärr är en illusion att tro att det här på något avgörande sätt skulle bidra till att skapa de många nya arbetstillfällen som vi behöver i Sverige. Efter de frågor som jag ställde om finansieringen kan jag konstatera att den är ganska skakig. Det finns för mycket engångsfinansiering, det finns en del saker som bara är aviserade och det finns en hel del opreciserade regelförändringar.

Nu skall ju dagens debatt egentligen handla om vårpropositionen och finansutskottets betänkande med anledning av denna. Vi kan ju konstatera att det i den sannerligen inte fanns någon lösning på det svåra sysselsättningsproblemet. Den innehöll ju tvärtom 8 miljarder i ökade pålagor för företagen. I regeringen erkänner man uppenbarligen själv att detta var fel, när man i dagens förslag tar tillbaka en mindre del av de skatteökningarna.

Verkligheten visar ju, tycker jag, ett väldigt beklämmande resultat av två års socialdemokratisk politik. Utvecklingen har i stort sett gått i baklås. I fredags skrev Dagens Industri på sin förstasida: Sverige mot nolltillväxt. Alla har blivit mycket mer pessimistiska när det gäller den ekonomiska utvecklingen. Alla har blivit mer pessimistiska vad gäller sysselsättningen. Den har sjunkit under det senaste året, faktiskt i en tilltagande minskningstakt. Det är mycket allvarligt. Arbetslösheten ökar. Den totala arbetslösheten är i dag ungefär en halv procentenhet

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

högre än vad den var för ett år sedan. Sysselsättningen har minskat med 60 000 personer.

Eftersom regeringen visar en sådan uppenbar brist på initiativ i den ekonomiska politiken har oppositionen tagit initiativet. Folkpartiet har väckt en motion, andra partier likaså. Göran Persson har kallat detta för show, och Erik Åsbrink sade i dag att det var ett politiskt spel. Jag tycker att det är förnedrande att höra ett sådan språkbruk från regeringens företrädare. Det är väl närmast ett bevis för att de inser att regeringen har tappat initiativet.

Det intressanta i den diskussion som har förts om tillväxt och sysselsättningsutveckling under våren, och för all del under det senaste året, är att alla de förslag som har debatterats är borgerliga. Det har handlat om, och det handlar om, reformer i arbetsrätten, om att skapa en marknad för hushållstjänster genom lägre beskattning, om att skapa bättre förutsättningar för lönebildningen och mycket annat.

Debatten har inte handlat om huruvida förslagen är bra eller dåliga. Alla inser att de borgerliga partierna har ganska bra förslag. Debatten som har förevarit har handlat om huruvida Socialdemokraterna vågar eller inte vågar ansluta sig till dessa olika förslag. Regeringens bidrag har egentligen varit att säga nej, ibland efter att ha skickat ut något statsråd med en försöksballong i form av t.ex. ett halvhjärtat ja till en bättre marknad för hushållstjänster. I slutändan blev det ändå nej.

Jag tycker att detta än en gång illustrerar att Socialdemokraterna så uppenbart saknar en sammanhängande strategi för vad man behöver göra. Jag är för all del ganska säker på att det hos enskilda ledamöter, möjligen t.o.m. inom regeringen, finns en känsla för vad som skulle behöva göras. Men det blir inte några förslag, i synnerhet inte om man ser till vad som har krystats fram i dagens förslag tillsammans med Centerpartiet.

På något sätt blir slutsatsen litet grand att det egentligen inte är regeringen som styr landet, utan det är LO som styr regeringen. Jag tycker att det är väldigt allvarligt. Vare sig man drar slutsatsen att regeringen inte vet vad den skulle vilja göra eller i praktiken vet, men inte vågar av hänsyn till andra band inom rörelsen, så är detta ett mycket allvarligt misslyckande. Resultatet är att massarbetslösheten består eller t.o.m. växer, enligt rätt många otrevliga bedömningar. Politiken faller i vanrykte, och många medborgare känner sig svikna av politikerna – med ganska stor rätt, tycker jag. Regeringen gör inte vad den har skyldighet att göra, nämligen regera landet på ett någorlunda vettigt sätt.

Herr talman! Det finns ett alternativ till detta. De borgerliga partierna, från vilka Centern tyvärr för närvarande har uteslutit sig självt, har i två principiella reservationer till dagens betänkande slagit fast vad som behöver göras. Detta är än mer tydligt utvecklat i Folkpartiets motion, som också finns beskriven i dagens betänkande.

Man kan ganska enkelt förklara det så att det uppenbarligen finns ett mycket stort antal behov i samhället. Många människor behöver mer konsumtionsutrymme. De har svårt att få pengarna att räcka till för vardagens utgifter. Vi har många och stora eftersatta behov inom sjukvården, äldreomsorgen och barnomsorgen. Vården är ett område som i

dag alldeles uppenbart lider av resultatet av en dålig politik från regeringens sida. Det finns många behov inom miljöpolitiken. Det finns också en väldig massa resurser – en förfärlig massa människor utan arbete. En miljon människor i arbetsför ålder saknar arbete. Det är väldigt många lediga resurser.

Vad regeringen har gjort är att bygga staket och murar mellan dessa behov och resurser så att de inte kan mötas. Vad regeringen har ägnat sig åt i nästan två års tid nu är att lägga fler stenar på dessa murar, så att behoven och resurserna inte kan bli förverkligade i en tillväxtprocess. Resurserna används inte för att tillgodose behoven.

Vad vi i Folkpartiet och de övriga borgerliga partierna vill göra är att riva dessa murar. Vi vill riva ned de hinder som finns mellan behoven och de lediga resurserna, så att företagandet kan få möjlighet att växa och inte bara tillgodose enskilda människors önskemål om ett eget arbete att kunna leva på, utan också skapa resurser för att kunna genomföra väldigt angelägna förbättringar inom t.ex. vårdsektorn eller miljöpolitiken.

Jag menar att dagens förslag som vi skall besluta om – vårpropositionen – har lagt på ytterligare ett antal stenar på muren som försvårar för växande företagsamhet. Med de förslag som har lagts fram i dag kanske man kan säga att någon liten sten tas bort, men en del andra hinder läggs till.

Jag skulle vilja uppmana regeringens företrädare att fundera på följande lilla sifferserie. För att halvera den totala arbetslösheten till selskiftet krävs ungefär 3 000 nya arbeten varje vecka fram till dess. Det är väldigt många nya jobb. Under våren 1994 före regeringsskiftet, när vi fortfarande hade en borgerlig regering, tillkom nära 7 000 nya arbeten varje vecka. 7 000 är klart mer än 3 000. Under det senaste året med socialdemokratisk politik har Sverige tappat mer än 1 000 arbeten varje vecka under 52 veckor. Det blir sammanlagt minus 60 000 jobb.

Jag vill fråga regeringens företrädare: Vilken politisk inriktning tycker ni verkar bäst – den som ger plus 7 000 arbeten i veckan, eller den som ger minus 1 000 arbeten i veckan?

För min egen del är slutsatsen helt klar. Jag menar att vi har mycket stora behov av en politik som ger plus i antalet arbeten. Det är bara då som vi inte bara kan ge människor möjlighet att försörja sig själva på ett socialt meningsfullt arbete, utan det är också bara då som vi kan skapa resurser för nödvändiga insatser t.ex. inom sjukvården.

Vi har i dag, vilket framgår inte bara av regeringens egen proposition utan också av en del senare rapporter, t.ex. Riksbankens inflationsrapport, ett strukturellt problem i Sveriges ekonomi. Arbetslösheten är i hög grad strukturell. Det hjälper inte så jättemycket med en draghjälp i utlandskonjunkturen – det tror jag att regeringen inser. För att kunna lösa ett sådant här strukturellt problem kan man inte bara förlita sig på utländsk draghjälp. Man måste genomföra strukturella åtgärder.

Folkpartiet har i motionen pekat på vad man behöver göra. Det återfinns också i de två principiella reservationerna, särskilt i den som handlar om villkor för företagande. En hel del handlar om skatter – lägre sådana för företagsamhet, sparande, kapitalbildning och riskkapi-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

tal. En hel del handlar om ökad konkurrens, som faktiskt är ett mycket effektivt instrument för att hålla prisökningarna nere. Annat handlar om hur arbetsmarknaden och lönebildningen fungerar.

Man kan se att lönerna i Sverige har blivit högre än i vår omvärld medan produktivitetsoökningen faktiskt har blivit lägre. Detta vet säkert regeringen också. Glappet däremellan, som gör det svårare att driva företag och att skapa jobb i Sverige, har blivit större. Jag har lyckats hitta en mening om detta i dagens avlämnade propositioner. Regeringen skriver att lönebildningen måste utformas så att de arbetslösas intressen tas till vara bättre i dag.

Det är tilltalande att regeringen skriver så. Men det som är uppseendeväckande är regeringens passivitet i genomförandet av de åtgärder som skulle skapa en möjlighet till en lönebildning som bättre tar till vara de arbetslösas intressen i dag. Regeringen är förmodligen passiv av hänsyn till LO – om skälet är något annat vore det intressant att få höra det.

Det finns inga sådana här förslag. Socialdemokraternas inställning och hållning är helt enkelt passiv och handlingsförlamad. Jag vet inte om de struntar i detta, eller vad det handlar om. I varje fall blir det inga förslag, och resultatet går ut över de arbetslösa.

Grundfelet, herr talman, som jag tror att socialdemokratisk politik lider av – och i nuvarande tappning också Centerpartiet – är att man hela tiden förutsätter att det är staten eller några offentliga institutioner, offentliga pengar, som skall sätta i gång en utvecklingsprocess som skall skapa tillväxt och nya arbeten. Så länge man bygger på den felaktiga inställningen att tillväxt skapas med statliga insatser, vare sig man skriver något annat i ord eller inte, är man dömd att misslyckas. Jag tycker att det är mycket allvarligt.

Jag menar att Sverige i stället behöver en politik som bygger på det vi har fört fram från Folkpartiets sida och som finns beskrivet i de två principiella reservationerna nr 1 och nr 2. Vi måste bygga på enskilda människors initiativ och aktivitet. Vi måste uppmuntra enskilda människor att ta egna initiativ, uppmuntra människor att vidareutbilda sig och faktiskt skapa några morötter för enskilda människor att göra dessa viktiga personliga insatser. De statliga insatserna bör i huvudsak begränsas just till att skapa förutsättningar för sådana enskilda insatser.

Jag tror för min del att många inom Centerpartiet faktiskt inser detta. Det är en inriktning som i någon mening återspeglas i en del centeristiska näringspolitiska motioner. Men man har inte haft kraft nog att få sin vilja igenom i samarbetet med Socialdemokraterna. Därför har det blivit detta pyttipannaresultat. Jag beklagar det.

Herr talman! Jag vill sluta med att yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 22.

(Applåder)

Anf. 47 JOHAN LÖNNROTH (v)

Herr talman! Jag skall börja med att yrka bifall till reservationerna nr 3, 10, 19 och 23. Självklart står vi också bakom samtliga övriga vänsterreservationer.

Varför är det då så allvarligt med arbetslösheten? Jag tror att en av orsakerna är att när man arbetslös känner man sig inte behövd. Man känner sig osynlig för andra människor. Jag tror att det är ungefär samma typ av problem som det min gamla kloka faster, som har fyllt 90, talade om för ett tag sedan. Hon sade att hon tyckte att man kunde se redan på små barn vilka som skulle må dåligt senare. Det var de barn som var osynliga, som inte uppmärksammades, som inte i någon mening behövdes av andra människor.

Det är, som många talar om och kommer att tala om i dag, absolut nödvändigt att få ned arbetslösheten. Men det är också absolut nödvändigt att få ned den nu, mycket snabbt, därför att varje dag som människor går arbetslösa minskar deras möjligheter att komma tillbaka.

Utskottet säger med anledning av den moderata motionen att moderaterna blundar för den nödvändiga avvägningen mellan att strama åt i en lågkonjunktur och behovet av att minska statsskulden. Det kan jag hålla med om. Man kan naturligtvis diskutera om Bo Lundgren och andra moderater blundar eller om de medvetet väljer att inte låtsas om konsekvenserna av sina egna förslag.

I dag finns det faktiskt en och annan marknadsaktör, för att inte tala om alla dessa borgerliga ekonomer, som har börjat inse att det är farligt att strama åt i en lågkonjunktur som har fördjupats sedan vårpropositionen lades fram. Det kanske är så att Bo Lundgren helst skulle vilja att de här ekonomerna och marknadsaktörerna inte läste vad som egentligen står i den moderata reservationen, som innebär ytterligare massarbetslöshet.

Bo Lundgren talar här med darr på stämman om att vissa energiskattehöjningar slår ut arbetsplatser i dag. Men, Bo Lundgren, hur många jobb försvinner genom era ytterligare åtstramningar i en djupnande lågkonjunktur?

När det gäller vänstermotionen är utskottet mer bestämt. Man avvisar vår motion. Man kan fundera över varför utskottet inte säger någonting om den nödvändiga avvägningen i anslutning till vår motion. Den här avvägningen handlar nämligen om att bedöma hur pass djup den nuvarande lågkonjunkturen kan komma att bli. Nu säger alltför många bedömare att det man trodde när vårpropositionen lades fram, att lågkonjunkturen kunde komma att mildras framåt hösten inte kommer att gälla. Den kommer att fortsätta att vara djup.

Vi lägger fram ett förslag som i stora drag innebär 20 miljarder kronor till arbetslöshetsbekämpande åtgärder. Det handlar om gröna jobb. Det handlar om både privat och offentlig tjänstesektor, inte minst kommuner och landsting. Det finns uppenbarligen i delar av de förslag som regeringen lägger fram i dag förslag som ligger i linje med det som vi föreslår och som faktiskt denna kammare kan ta ställning till redan någon gång i kväll.

Faktum kvarstår ändå. Regeringen och Centerpartiet för genom dagens betänkande fram förslag som innebär ytterligare åtstramning redan nästa år, trots den pågående lågkonjunkturen. Då tycker jag faktiskt att ni som står bakom majoritetsskrivningen borde fundera över att göra

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

den här avvägningen en gång till. Är det verkligen klokt att inte åtminstone avvakta med ytterligare åtstramningar?

Jag roade mig häromdagen med att läsa igenom den socialdemokratiska motion som väcktes för två år sedan, på den tiden Göran Persson var socialdemokratins ekonomiska talesperson. Där lade man fram ett paket i ett konjunkturläge som faktiskt var något bättre än dagens, ett paket som skulle ge 90 000 nya jobb, och man räknade på s.k. multiplikatoreffekter. Det skulle ge 7½ miljard i ytterligare skatteintäkter och 7½ miljard i minskade bidrag. Det var ett sätt att tänka som påminde om gamla goda traditioner – Wigforss och Keynes.

Jag skulle gärna vilja fråga dagens finansminister: Har ni tänkt om? Har ni stoppat in Keynes och Wigforss i giftskåpet och sagt att nu gäller inga multiplikatoreffekter längre? Är det Milton Friedmans bud, att det inte finns några multiplikatorer, som gäller nu? Har ni bytt ekonomisk doktrin?

Det finns i dagens förslag, som vi naturligtvis skall läsa igenom mycket noga, inslag också när det gäller fördelningen som är positiva. Jag hörde på presskonferensen i morse att det handlade om att flytta pengar från stora företag till små företag. Det skulle alltså gynna småföretag. Det är också förslag som vi har lagt fram. Det ser vi mycket positivt på. Men man skulle önska sig också detta fördelningsperspektiv i övrigt.

Vi har påpekat i vår motion hur det samlade budgetsaneringsprogrammet slår på olika inkomstgrupper. Vi har faktiskt fått hjälp av Finansdepartementet att göra den kalkyl som ni av någon anledning inte valde att göra. Det kan vi tacka för.

Det visar sig nu att med de tillkommande förslag ni har kommer den lägsta tiondelen av hushållen i inkomstskalan att drabbas med uppemot 9–10 % i minskad real disponibel inkomst fram till 1998. Det är alltså den största procentandelen av alla de olika inkomstgrupperna. Det måste vara en fullständigt oacceptabel profil. Jag kan inte heller förstå att Centern kan ställa sig bakom denna fördelning.

Detta måste radikalt ändras. Det handlar inte om att höja skatetrycket, det handlar om att fördela om det mycket kraftfullare än enligt det förslag som ni lägger fram i dag. Det är också bra ur konjunktursynpunkt. Alla vet vi att konsumtionsbenägenheten hos låginkomsttagaren är högre, medan däremot den rike bara lägger pengarna på hög.

Jag hörde i morse arbetsmarknadsministern, som var inne i kammaren för en stund sedan, på presskonferensen säga att jämställdhetsperspektivet skall gå som en röd tråd genom de propositioner som läggs fram i dag. Det låter ju bra, och vi skall noga kontrollera att det är sant. Men då kan man fråga sig: Varför kunde inte denna röda tråd också få finnas i den proposition som vi behandlar i dag? Vi har haft väldigt svårt att hitta någon sådan röd tråd. Det blir väldigt svårt för regeringen att få trovärdighet när den uppmanar alla utredningar att klara jämställdhetsperspektivet om den inte klarar av att göra det själv.

Jag skulle också gärna vilja höra den manlige finansministern säga något om hur han skall verka för denna s.k. *mainstreaming*, som det tydligen är populärt att kalla detta.

Här vill jag göra en liten parentes. Begreppet *mainstream* används ju inom nationalekonomin för att beteckna huvudfåran, dvs. i allt väsentligt den gamla, borgerliga nationalekonomin. Jag har därför haft litet svårt att ta till mig detta med att kalla jämställdhetsperspektivet för att "mainstreama". Jag tycker att vi skulle försöka hitta något bättre och gärna svenskt ord för det här.

Men som sagt var: Jag vill höra finansministern tala om hur han skall se till och medverka till att vi verkligen får ett jämställdhetsperspektiv.

Biståndet skall nu också få ett jämställdhetsperspektiv; det har riksdagen beslutat. Det är ju också positivt. Men det finns en viss risk att det blir något av en fernissa när det samtidigt pågår en nedrustning av biståndet.

Omfördelningen gäller naturligtvis också arbetstiderna. Den socialdemokratiska partikongressen, som jag följde med mycket stort intresse, beslutade ju efter en del motstånd från partistyrelsen att man nu skulle verka för avtal på det här området för att omfördela arbetstiden. Men det som förvånar oss vänsterpartister är att inga initiativ tas. Känner inte regeringen något ansvar för att själv ta initiativ och få till stånd sådana här avtal? Man har nu haft överläggningar om arbetsrätt med parterna, osv. Varför tar man inte upp frågan om arbetstiderna? Det har tidigare här i debatten pekats på Finland. Varför händer ingenting?

Nu hörde jag i och för sig arbetsmarknadsministern i morse säga att man kunde tänka sig att kommunerna, som skall få ett större ansvar, skall kunna ta initiativ också när det gäller arbetstiderna. Men då vill jag veta mer konkret vad det är man avser. Kommer man att på något sätt stödja kommunerna och hjälpa dem att få i gång t.ex. sådan försöksverksamhet med sex timmars arbetsdag som faktiskt pågår runt om i landet?

Finansministern talade här tidigare om behovet av en bred acceptans för den ekonomiska politiken i det svenska samhället. Då är frågan: Betyder begreppet "bred acceptans" socialdemokratin och Centerpartiet? Räcker det med Per-Ola Eriksson? Räcker det med att Erik Åsbrink håller Per-Ola Eriksson i handen? Känner han sig trygg?

Jag känner i luften att det inte är så där alldeles säkert med hållbarheten på längre sikt i det här fallet. Det är inte så att jag på något sätt önskar att Centern skall falla ifrån, men jag skulle ändå vilja ställa ungefär samma fråga till Per-Ola Eriksson som jag tidigare här ställde till Per Unckel: Är Per-Ola Eriksson beredd att för sina landstingskamrater här i Stockholm tala om vad den borgerliga – moderata – ekonomiska politiken betyder för kommuner och landsting och vilken oerhörd katastrof det skulle innebära om den moderata politiken gick igenom?

Är han också beredd att där mana sina partikamrater att ta ansvar och inte skälla på t.ex. de vänsterpolitiker som under oerhört stor vända – det vågar jag försäkra – nu har ställt sig bakom den mycket tuffa strukturplanen? Jag läste i någon tidning att det enbart var min partikamrat Gunnar Ågren som vågade gå ut på trappan och möta de demonstranter som protesterade mot strukturplanen. Jag skulle då vilja

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

fråga Per-Ola Eriksson och gärna också Erik Åsbrink: Är ni beredda att tala med era partikamrater och låta dem stå bakom den ekonomiska politik som ni för här i riksdagen? Till saken hör nämligen att vi lägger fram förslag, även i dagens betänkande, som innebär mera resurser till kommuner och landsting. Trots det tar *mina* partikamrater ansvar för den politik som framtvings av *era* ekonomiska beslut.

På Vänsterpartiets kongress beslutade vi att vi vill försöka öppna svensk politik för ett nytt alternativ som skall vara förankrat i arbetarrörelsens fackliga och politiska organisationer och ha en tydlig rödgrön profil. Vi är fullständigt övertygade om, vilket också Hans Andersson talade om här tidigare, att det inte håller långsiktigt om politiken inte också är förankrad i fackföreningsrörelsen.

Vi trodde på Ingvar Carlsson när han efter det första stora budgetsaneringsprogrammet sade att det nu är arbetslöshetsbekämpningen som gäller. Vi var med och tog ett mycket stort ansvar där. Vi var beredda att fortsätta, men ni valde någonting annat.

Högern kommer aldrig att klara – det har den visat också i praktiken – vare sig arbetslösheten eller budgetsaneringen. Ni har lyssnat alldeles för mycket på och varit alldeles för rädda för denna pratglada höger, som egentligen absolut ingenting har att komma med. Det är dags, Erik Åsbrink och andra socialdemokrater och gärna också centerpartister, att fundera över en ny kurs, att välja ett nytt alternativ.

(Applåder)

Anf. 48 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! När det gäller frågan om vilken politik som kan åstadkomma vad föreslår jag att Johan Lönnroth någon gång slår upp s. 14 och s. 19 i den nu avlämnade propositionen 1995/96:207. Där framgår hur ökningen av arbetslösheten och eroderingen av statsfinanserna tog fart vid decenniesskiftet 1989/90, och där finns också en redovisning av hur överhettningen i svensk ekonomi mot slutet av 1980-talet urholkade industrins konkurrenskraft. Där finns alltså effekterna av den politik som Johan Lönnroth såvitt jag förstår efterfrågar och som inte var lyckosam.

Jag vill sedan beröra de frågor Johan Lönnroth tog upp när det gäller moderat politik. Vi är väl medvetna om att det i det korta perspektivet måste göras en avvägning i stabiliseringspolitiken när det gäller åtstramning. Men då får man ändå se till helheten, Johan Lönnroth, och konstatera att de åtgärder som nu har vidtagits uppenbarligen inte har lett till så stort förtroende att de orimliga realräntorna tenderat att gå ned. De har legat och hackat på samma nivå, och den nivån har varit exceptionellt hög. Det beror enligt vår bedömning till rätt stor del på att man inte har tagit till sig hur det är. Man har upplevt att marginalerna finns där.

Det finns en osäkerhet vad gäller både den allmänna inriktningen och omfattningen av budgetsaneringen. Det är därför oerhört väsentligt att skapa detta förtroende, samtidigt som politiken i övrigt skall skapa ett bra förtroende hos hushållen för den ekonomiska utvecklingen som gör att också den inhemska sidan kan öka. Allt detta måste vägas sam-

man, liksom att vi strävar efter att skapa bra förhållanden för den privata tjänstesektorn – något som Johan Lönnroth är välkommen att komma med i om han inser skattekilarnas fördärv i det sammanhanget.

Låt mig sedan när det gäller vårt alternativ konstatera att vår politik inte alls innebär det som Johan Lönnroth säger för kommuner och landsting. Det handlar huvudsakligen om justeringar beroende på att kommunernas skatteunderlag förändras med våra andra förslag.

Anf. 49 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Om Bo Lundgren hade lyssnat på de inlägg som jag har haft tidigare här i kammaren om 80-talets ekonomiska politik, skulle han ha hört att vi har talat om att vi inser att det också gjordes mycket stora misstag i slutet på 80-talet. Det var inte heller så att allt det som gick snett en bit in på 90-talet var enbart ert fel, Bo Lundgren. Det har vi i Vänsterpartiet aldrig påstått; vi har aldrig gjort en så enkel analys – vi gjorde också själva fel. Men det skulle vara väldigt skönt om också Bo Lundgren någon gång kunde vara litet mera ödmjuk och erkänna vilka enorma misstag ni gjorde, t.ex. kronans knytning till ecun och de ofinansierade skattesänkningarna.

Nu har ni ju fått som ni har velat på så många olika områden, Bo Lundgren. Nu sker det en EMU-anpassning. Inflationen är nästan totalt i botten. Det sker en ensidig prioritering av inflationsbekämpningen. Man har avreglerat praktiskt taget allt. Varför ställer ni er inte upp och hurrar? Nu kör ni med en evig överbudspolitik.

Till sist vill jag återigen ta upp detta att ni tar 50 miljarder kronor från kommuner och landsting. Är Bo Lundgren beredd att gå ut och förklara det för de moderata kommunpolitikerna? Jag pratar ibland med kommunpolitiker från Bo Lundgrens parti, och jag tror inte att de begriper vad ni menar med det där. De kommer aldrig i livet att kunna stå för det i praktiken.

Anf. 50 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Jag tror att de moderata politikerna begriper det. Där emot är det uppenbart att Johan Lönnroth inte gör det. Låt mig då bara mycket kort förklara för Johan Lönnroth att huvuddelen av de förändringar vi föreslår följer av att vi drar ned egenavgifterna till sjukförsäkringen, vilket breddar basen för uttag av skatt för kommuner och landsting. Det neutraliserar vi. Med förslaget om vårdnadsbidrag är det samma sak. Med förslaget om ytterligare en karensdag är det samma sak. De nettoeffekter som finns ligger i storleksordningen 4 miljarder på momsområdet och 3 miljarder i övrigt. Därmed kan vi rensa bort den delen. Det skapar, med avregleringar, möjlighet att koncentrera sig på den normala verksamheten.

Johan Lönnroth borde förklara för socialdemokraterna i Stockholms läns landsting att det väsentligaste är att koncentrera sig på sjukvården och inte ägna sig åt annat, som drar undan resurser för det väsentliga.

Ingen, varken en borgerlig eller en socialdemokratisk regering, gör allting rätt, men man kan göra mer eller mindre fel. 80-talet var en misslyckad period, vilket vi uppenbarligen kan vara överens om. Också

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

vi hade kunnat ha förhoppningar på exempelvis en annorlunda penningpolitik, med det budgetunderskott som fanns och den budgetsaneringspolitik som bedrevs, som också skapade utrymme för de alltför – med tanke på statsfinanserna en nödvändighet – begränsade skattesänkningarna. Så ligger det till.

Det Johan Lönnroth inte begriper är vikten av att ändra de strukturer som skapade 80-talsproblemen, och som skapade 70-talsproblemen, och som har gett en situation där vi inte får de nya jobben ute i företagen. Det borde Johan Lönnroth koncentrera sig på, samtidigt som han förklarar för sina landstingspolitiker hur man bör koncentrera det väsentliga i landstingets verksamhet.

Anf. 51 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Det här med att koncentrera sig på det väsentliga kan Bo Lundgren inte svara på nu, eftersom han inte har fler repliker, men han kanske vid något senare tillfälle skulle kunna bli litet mera konkret. Landstingen handlar, såvitt jag förstår, till en helt dominerande del om sjukvård. Skall de lägga ned tunnelbanan i Stockholm? Eller vad talar Bo Lundgren om?

Jag har också hört den där valsen i Göteborg. Moderaterna låtsas som om man kan klara Europas bästa skola, en fantastisk sjukvård och en oerhörd massa saker, trots att de i praktiken i sin nationella politik har ett mindre antal miljarder till kommuner och landsting. Det där handlar om retorik, inte om verkligheten.

Till sist vill jag ta upp det där med att ändra strukturer. Vänsterpartiets motioner – om Bo Lundgren vill besvara sig med att läsa dem – handlar mycket om behovet av stora strukturella förändringar. Miljöomställningen är en gigantisk och oerhört mödosam omställning av ekonomin. Den nödvändiga omfördelningen av arbetstiderna är också en mycket stor strukturell förändring. Omfördelningen av utbildningsresurserna är en strukturell förändring.

Det är bara det att ni inte gör strukturella förändringar framåt, utan ni vill gå tillbaka till högerns gamla privilegiesamhälle. Det kommer aldrig att lösa några samhälleliga problem.

Anf. 52 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Den socialdemokratiska regeringen bedriver i långa stycken en orättvis politik, som på sikt hotar välfärden i vårt land. Många har redan drabbats. Genom att låginkomsttagarna tvingas att bidra med lika stor andel till saneringen av statsfinanserna som de som tjänar bra ökas orättvisorna. Den som tjänar litet har betydligt mindre kvar i plånboken – i många fall är plånboken tom. Ändå skall dessa människor, som inga pengar har, betala lika mycket för att få bort statens budgetunderskott. Sänkta barnbidrag, lägre ersättningsnivåer i socialförsäkringarna, höjd fastighetsskatt, andra skattehöjningar – allt slår särskilt hårt på den som inget har. Det slår dessutom tillbaka på staten och kommunerna, eftersom fler blir tvungna att söka bostadsbidrag, socialbidrag osv. Kostnaderna för de här bidragen ökar, och då

blir det ännu mindre pengar kvar till skolan, omsorgen, vården, miljö-
vården och allt annat som även regeringen säger sig vilja värna om.

Dessutom bidrar dessa orättvisa besparingar och skattehöjningar till
den höga och nu åter ökande arbetslösheten. När pengarna inte räcker i
vården, i omsorgen, till skolorna och på andra håll i den offentliga
sektorn blir det neddragningar och människor tvingas ut i arbetslöshet.

Skattehöjningarna och de orättvisa besparingarna medför att företa-
gen förtvinar. Vilket företag kan sälja sina tjänster eller produkter till
människor som inte kan eller vågar betala? Hur skall företagen kunna
bli fler eller växa när människor av rädsla för arbetslöshet och nya
åtstramningar i stället använder slantarna till att betala ned sina lån eller
spara dem i pensionsförsäkringar eller något annat? Hur skall företagen
kunna anställa fler när de av regeringen påtvingas nya skatter och reg-
ler som gör deras tjänster och produkter ännu dyrare?

Vad hjälper det att ni redovisar glädjekalkyler som går ut på att
människor i något slags nyvunnen och egentligen fullständigt omotive-
rad optimism skulle skaffa nya bilar, nya kylskåp, större lägenheter
eller något annat som man hittills inte har haft råd med?

Nej, ni kommer att tvingas ändra era siffror och än en gång komma
tillbaka till riksdagen med nya sparpaket. Vi har sett just detta gång
efter gång sedan ert maktillträde för två år sedan. I och för sig ligger
nu de statsfinansiella besparingarna och åtstramningarna på en rimlig
nivå totalt sett, men de är fördelade på ett sätt som är kontraproduktivt.
Ni har gjort det på ett sätt som har konserverat en orimligt hög arbets-
löshet. Ni har gjort det på ett sätt som har ökat klyftorna i samhället, så
att fler människor fastnat i fattigdomsfällan, alltfler ställts utanför ar-
bete och normalt samhällsliv.

Om ni i stället sparade mer på bidrag och subventioner till företag
och till medel- och höginkomsttagarna, och lät de som har låga inkom-
ster och små marginaler komma undan billigare, skulle vi haft många
fler i anställning i företagen i dag. Då skulle inte heller kommuner och
landsting tvingas spara på välfärden och tvinga ut fler i arbetslöshet.

Sänk skatterna och avgifterna på vanligt arbete, och ta i stället ut
motsvarande skatt på energi och miljöskadliga utsläpp. Då blir det
lönsammare för företagen att anställa, och då finns det mer folk som
har råd att köpa deras varor och tjänster. Då ökar också statens, lands-
tingens och kommunernas skatteintäkter – utan skattehöjningar. Då
kommer ni in i den goda cirkel som förstärker ekonomin och skapar
möjligheter till större rättvisa och solidaritet med de utsatta både i vårt
land och runt om i världen. Då hade ni inte behövt göra de skamliga
nedskärningarna i u-hjälpen.

Om ni vågade överge er irrationella tro att 40 timmars arbetsvecka
är en naturlag som ingen kan fly, skulle ni kunna sänka arbetstiden,
precis som er egen partikongress har sagt.

Genom att sänka arbetstiden till 35 timmar per vecka skulle ni
kunna ta er upp ur arbetslöshetsträsket. Men det vill inte Åsbrink, eller
hur? Ni i regeringen vägrar se verkligheten, den verklighet där 300 000
jobb försvann enbart i industrin i början av 90-talet. Det var jobb som
inte kommer tillbaka och som inte kan återskapas vare sig med ekono-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

misk tillväxt eller utbyggd industri, för produktiviteten ökar kraftigt och konkurrensen likaså.

Om ni vågade inse att medlemskapet i den europeiska unionen är ett enda stort ekonomiskt misstag – ett misstag som kostar det svenska folket oerhörda pengar och som innebär att vår demokrati och det svenska folkstyret är på väg att förvandlas till ett tomt skal – och om ni vågade ta konsekvenserna av vad vi nu tvingas uppleva som medlemmar i EU, skulle vi kunna göra gemensam sak och ta oss ur EU:s dyrbara och byråkratiska vansinne och i stället ta vara på våra gemensamma resurser på ett klokt och förnuftigt sätt. Då skulle det bli lättare att få ned arbetslösheten, utveckla välfärden och inte minst minska miljöskulden. Rätta mig om jag har fel, men visst är det så att finansminister Åsbrink inte vill medverka till att ta Sverige ur EU-träsket?

Herr talman! Det behövs genomgripande strukturella förändringar för att få ned arbetslösheten till hälften, utveckla välfärden och samtidigt få ordning på statens finanser. Jag har redan pekat på några viktiga åtgärder. Jag vill framhålla särskilt två.

Den första åtgärden är att arbetstiden måste förkortas som en anpassning till verkligheten, en verklighet där vi jobbar mera effektivt och produktivt och därför naturligtvis inte behöver jobba lika mycket för att åstadkomma samma saker.

Den andra åtgärden är att beskattningen på arbete måste sänkas. I stället bör vi öka beskattningen framför allt på energi och koldioxidutsläpp. Den invändning som brukar tas fram här av finansministern är att han inte tror att energi är en stabil skattebas. Det är väldigt intressant att föreställa sig ett samhälle utan energianvändning. Det är ungefär lika tokigt som att tänka sig ett samhälle utan arbete. Skattebasen energi och skattebasen arbetskraft är självklart stabila. Det är den mycket höga beskattningen på arbete som är en väldigt viktig drivkraft till den permanent höga arbetslöshet vi nu ser. Genom att justera ned beskattningen på arbete och i stället lägga beskattningen på den stabila skattebasen energi i större utsträckning kan vi långsiktigt klara arbetslöshetsproblemet.

Det är något av en ödets ironi att regeringen i morse annonserade att man nu skall sänka arbetsgivaravgifterna för att minska arbetslösheten, tvärt emot vad man har sagt i tusentals sammanhang under senare år. Samtidigt håller regeringen benhårt fast vid att behålla 40-timmarsveckan, tvärt emot det egna partiets nyligen fattade kongressbeslut.

Jag vill peka på två ytterligare avgörande strukturella åtgärder som krävs för att klara arbetslösheten och därmed också samhällsekonomin. Man skall dels satsa på gröna jobb, dels satsa på utbildning och forskning.

Det behövs en miljöomställning av främst trafik- och energisystemen i vårt land. Järnvägarna behöver byggas ut kraftigt. Produktion och distribution av miljöanpassat drivmedel för bilar som t.ex. etanol måste sättas i gång. Detta kräver ändrade budgetposter, ändrade skatter, medvetna satsningar på både utvecklings- och infrastrukturprojekt, ändrad lagstiftning, en ny miljöbalk osv. Kärnkraften måste avvecklas

så snart som möjligt och ersättas med effektivare energianvändning och utbyggnad av miljöanpassade alternativ. Detta förutsätter mängder av investeringar och mängder av jobb. Här finns de nya jobben.

Jag har hunnit bläddra i den proposition som lämnats nu på morgonen för att se vad regeringen tänker sig på det här området. Jag noterar att det är väldigt tunt. Vi ställer självklart gärna upp från Miljöpartiet och hjälper till med konkreta förslag så att vi kan få fart på de gröna jobben i Sverige.

Vi välkomnar självklart satsningen på komvux och högskolorna. Den ingick ju faktiskt i den uppgörelse som Miljöpartiet hade med regeringen förra hösten i tillväxtpropositionen. Men detta är närmast att betrakta som en fullständigt nödvändig anpassning till verkligheten. Utbildningsklyftorna i vårt land måste minskas. En mycket stor del av de arbetslösa är arbetslösa för att de inte har rätt kompetens och utbildning. Högskolor och universitet är allt viktigare motorer för att skapa nya företag och nya lösningar.

Men regeringen måste också följa upp med ökad grundforskning. Där har vi fått en utarmning. Det beror delvis på EU-medlemskapet som har styrt bort pengarna men också på att man inte satsar på forskning i samma takt som man satsar på utbildningsplatser. Risken är stor att högskolorna förvandlas till utbildningsfabriker med på sikt sjunkande kvalitet. Det ger inte positiva effekter på vare sig företagande eller sysselsättning.

Vårpropositionens huvudnummer är egentligen utgiftstaket för staten. Här är det riksdagen som har tröttnat på regeringars oförmåga att hålla sig till den budget som riksdagen beslutat om. Ständigt, år efter år, har regeringar släppt i väg utgifter så att budget efter budget har spruckit. Gång på gång har riksdagen maktlöst i efterhand tvingats acceptera ytterligare utgifter. Detta har pressat fram ökade skatter och ökande räntebärande statsskulder. Nu är statsskulden helt enorm, och räntorna på denna skuld tränger ut betydligt viktigare behov. Sparandet i staten beror ju faktiskt i hög grad på dessa ökade räntekostnader.

Riksdagen har därför begärt och fått förslag om utgiftstak från regeringen. Tyvärr har inte regeringen lyckats prestera tillräckligt bra beräkningar, dvs. presentationer av hur man har fått fram sina förslag till utgiftstak. Det har varit svårt för riksdagen att helt veta hur man har fått fram siffrorna. I andra fall har man givit sken av att det skulle vara ett slags preliminär budget, och det är det ju faktiskt inte. Dessutom finns det stora brister på inkomstsidan och skattesidan i regeringens vårproposition. Vi får se detta som ett förstlingsverk och hoppas att vi får bättre produkter nästa gång.

Herr talman! I Sveriges konvergensprogram som är inlämnat till EU står det inledningsvis följande: "Regeringen är fast besluten att se till att dessa konvergenskriterier såväl som sysselsättnings- och miljömål uppfylls för svensk del." Litet längre fram deklarerar följande: "Konvergensprogrammet innehåller även en redovisning av arbetsmarknadspolitik och medelfristiga projektioner för sysselsättning och arbetslöshet samt av de krav som ställs på en långsiktigt hållbar utveckling ur

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

miljösynpunkt.” Ännu längre fram utlovas att regeringen avser att följa upp detta svenska konvergensprogram varje halvår.

Jag känner mig tvingad att påminna finansminister Åsbrink och regeringen om vad som faktiskt står och utlovas i Sveriges konvergensprogram. Där står det i klartext: Förutom de av Maastrichtfördraget fastställda kraven på statens finanser och penningpolitiken skall Sverige för sin del samtidigt få ned arbetslösheten och minska miljöskulden. Där står också i klartext att regeringen två gånger om året skall rapportera för riksdagen om hur det går med uppfyllandet av det svenska konvergensprogrammet. Den första rapporteringen gjordes i en bilaga till tillväxtpropositionen i höstas och den andra kom nu med den vårproposition som vi nu behandlar.

Men var finns redovisningen av miljömålen, miljöeffekterna och effekterna på miljöskulden av regeringens politik? Ingenting sägs. Ingenting redovisas. Varför följer regeringen inte sitt eget konvergensprogram? Varför sviker regeringen och faktiskt också Centern den gemensamma uppgörelsen, där också kds och Miljöpartiet är med? Varför struntar regeringen i att ens rapportera hur det går med miljöskuld och miljömål trots att det fullständigt kristallklart utlovas i det svenska konvergensprogrammet? Står ni socialdemokrater inte för ingångna uppgörelser? Förbereder ni ett svek i miljöfrågan? Eller har ni tillfälligtvis förlorat förmågan att komma ihåg och förmågan att läsa innantill?

Herr talman! Nu när jag ändå är inne på frågor som berör den planerade europeiska monetära unionen, EMU, vill jag ställa ytterligare en fråga till finansministern. Det är nämligen så att ett svenskt medlemskap i EMU innebär att den svenska kronan avskaffas och ersätts med penningar som ges ut av EU.

Anser finansministern att det behövs någon ändring i Sveriges grundlag för att avskaffa den svenska kronan, och därmed också förvandla Riksbanken till ett lokalkontor till EU:s centralbank i Frankfurt? Det vore välgörande för svenska folket att få veta hur landets finansminister ser på dessa grundlagsfrågor. Skall den ändras eller inte?

Herr talman! Jag har en stickfråga till moderaterna. Jag ställde en fråga till Per Unckel förut. Jag noterar att Lars Tobisson har uttalat att det viktiga numera inte är att tala om kostnader, utan att vidta åtgärder och strukturella reformer för att få människor i arbete och tillväxt i ekonomin. Då kan man inte se det som en katedralövning om det blir lika mycket intäkter som utgifter. Detta uttalade han i går. Det står i ett TT-meddelande.

Betyder det att ni moderater än en gång förespråkar ofinansierade skattesänkningar? Om jag förstod Per Unckel rätt räknar ni moderater med att det skall bli en kraftig, eller åtminstone något slags, tillväxt i ekonomin om ni sänker skatterna. Därigenom har ni er finansiering. Men detta är ingen finansiering! Det är precis samma brist på finansiering som ni hade i er reservation när skattereformen var aktuell här i riksdagen. Verkligheten har visat att det inte blev några dynamiska effekter av skattesänkningarna på kapital och för höginkomsttagare.

Ni har själva under den senaste regeringsperioden försökt att med skattesänkningar få en tillväxt som skall betala skattesänkningarna. Det är som jag ser det exempel på en slapphänt budgetpolitik. Det är ett sätt att öka underskotten och statsskulden. Detta är faktiskt ett av de sämsta förslagen för svensk ekonomi som vi har på bordet i dag.

Anf. 53 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Om Roy Ottosson slår upp den moderata reservationen om utgiftstak och utgiftsområden i betänkandet som diskuteras nu och som är grund för debatten ser han att det framgår att vi justerar ned kostnaderna på de olika utgiftsområdena i de offentliga utgifterna i tillräcklig mån för att finansiera de skattesänkningar som vi kommer att föreslå, framför allt i höst, och dessutom den större marginal när det gäller saneringen av offentliga finanser som vi också förespråkar.

Det finns nu ingen inteckning av positiva effekter till följd av färre arbetslösa och fler i jobb. Men skall man gå vidare och skapa förutsättningar för ett Sverige som är dynamiskt, där människor kan klara sig själva på sin lön, förutsätter det att man går vidare med skattesänkningar riktade till låg- och medelinkomsttagare. Det måste finansieras krona för krona, men kan naturligtvis bli en följd av att de offentliga utgifterna minskar därför att arbetslöshetsersättning och andra kostnader försvinner och skattebaserna vidgas. Men det är ett andra steg, och kan inte intecknas förrän dessa effekter faktiskt har visat sig. Vi kan inte göra om Erik Åsbrinks experters kalkylfel från skatteomläggningen, då man trodde att överhettningen skulle vara för evigt. Så var det inte. Det var en felaktig analys av de ekonomiska förutsättningarna som låg till grund för den utredningen.

Vi har alltså en strikt krona-för-krona-finansiering för vart och ett av våra förslag. Slå gärna upp reservationen, Roy Ottosson, så slipper ni ta den diskussionen med Per Unckel eller med mig.

Anf. 54 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Om jag förstår Bo Lundgren rätt dementerar han vad Per Unckel sade tidigare i dag. Han räknade med att era förslag skulle skapa tillväxt. Det måste väl då ingå i finansieringen?

Jag hörde också Bo Lundgrens tidigare anförande. Han talade sig varm för skattesänkningar som ett sätt att få ekonomin att fungera bättre. Det betyder väl att man tillgodoräknar sig ekonomisk tillväxt, dvs. de dynamiska effekterna.

Bo Lundgren svarar nu att det inte är så man har räknat. Ni har räknat neutralt på det, och det är väl gott så. Men jag tillåter mig att tvivla. Det är litet grand av den ideologiska huvudtes som ni moderater driver. Sänker man beskattningen på kapital och förmögenhet och för dem som tjänar mycket, är det tänkt att det skall investeras mycket mera. Det skall stimulera en kraftig tillväxt som sedan kommer alla till del. Vi vet att detta experiment har genomförts i full skala, och vi vet att det inte stämmer. Sänker man skatten på förmögenhet och de rikas kapital leder det inte till att investeringarna ökar, utan till att de rika arbetar mindre. Det blir litet grand som i den sydamerikanska modellen, där vi ser hur

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

de förmögna snarare arbetar så litet som möjligt. Den typen av dynamiska effekter vill jag inte se i Sverige.

Det vore bra om Lundgren kan garantera att ni verkligen har täckt varenda krona i form av neddragningar på budgeten, för då kan vi gå vidare och granska vad de neddragningarna innebär. Det är nästa intressanta steg, för de innebär antagligen ökad arbetslöshet och ökade kostnader som ni antagligen inte kalkylerat för.

Anf. 55 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Jag hittar nu också den sida i betänkandet där vår reservation finns, s. 228. Den går bra att läsa. Det efterfrågas en garanti. Eftersom jag har haft ansvaret för arbetet kan jag också garantera det.

Det intressanta är ändå den bild som Roy Ottosson har, uppenbarligen av ren okunskap. Det beklagar jag. Det väsentliga är naturligtvis att rensa bort skattehöjningar som har genomförts och skatteregler som kvarstår som hämmar företagandet och möjligheterna att expandera för de företag som kan ge jobb i Sverige och de nya företag som kan växa till. Det är en förhållandevis liten del av det vi menar att man skall sänka skatten på. Det är framför allt fråga om att sänka skatten på arbete för låg- och medelinkomsttagare. Det är det väsentligaste och viktigaste, och där ligger tyngdpunkten för våra skattesänkningar.

Förutom det ekonomiskt positiva i detta finns också rätten för hushåll och enskilda människor att disponera över större del av sina egna inkomster och kunna leva på sin lön. Motivet för det är att man inte får det beroende som i dag är så hämmande.

Roy Ottosson måste medge att de som klarar sig bäst i dagens Sverige är de som har så mycket över efter skatter av olika slag att de själva kan betala för både det ena och andra. Valfriheten finns ju alltid för dem som tjänar mycket eller har stor förmögenhet. Vi vill ge den valfriheten till vanliga människor. Det är ett väsentligt inslag i vår politik.

Allra sist, herr talman, vill jag säga att det finns erfarenheter av högskattesamhället i Sverige. Om höga skatter på ting och för människor skulle vara lösningen på problemen och garantera ett bra välstånd och välfärd skulle Sverige inte ha haft några problem. Sverige är högskattesamhället personifierat, men vi har stora problem med arbetslösheten, otryggheten hos människor och den bristande valfriheten. Just detta är effekten av den politik som Erik Åsbrink nu håller på att återvända till.

Anf. 56 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Om man läser innantill i moderaternas reservation ser man att moderaterna räknar med att kunna göra besparingar på ersättningsarna i a-kassan med 7,6 miljarder 1999, och med 7,6 miljarder på arbetsmarknaden och i arbetslivet. Man räknar med minskade kostnader trots att man gör skattesänkningar och neddragningar på en mängd offentliga verksamheter osv. Det betyder att man räknar med att få dramatiskt minskad arbetslöshet med sina egna åtgärder. Det måste betyda att ni räknar med mycket kraftiga dynamiska effekter av era

skattesänkningar. Jag kan inte tolka er budgettabell på annat sätt. Annars är det rena rama dumheterna som står i er budgettabell. Ni måste räkna med att det blir betydligt fler arbetstillfällen och att era skattesänkingsförslag ger kraftiga dynamiska effekter. Det har vi inte sett i verkligheten. När man har försökt sig på den typen av åtgärder har det blivit precis tvärtom. Det har blivit ett ökat underskott i statens budget. Därför är er politik ett exempel på mycket slapphänt budgetpolitik. Det är det sämsta i den vägen som vi har på kammarens bord i dag.

Anf. 57 MATS ODELL (kds)

Herr talman! Denna debatt blir litet märklig i så måtto att vi diskuterar dels finansutskottets betänkande med anledning av regeringens vårproposition och oppositionens motioner, dels de två propositioner som regeringen i dag på morgonen har lagt på riksdagens bord. Vi får väl ta det. Så blir det när regeringen har tappat greppet och är involverad i det politiska spel som finansministern beskrev tidigare.

Herr talman! Den vackra röda rosen är Socialdemokraternas varumärke. Den har länge varit ett mycket starkt varumärke för svenska folket när det gäller att man skall komma till rätta med jobben och sysselsättningen. Detta vann Socialdemokraterna valet på 1994. Väljarna trodde ju på detta på valdagen. Därför förstår jag att det är mycket besvärande att arbetslösheten nu stiger så snabbt som den gör. Det är naturligtvis också besvärande att det behövdes ett borgerligt parti för att man över huvud taget skulle kunna komma fram med ett förslag för att skapa ny sysselsättning.

Det skulle vara mycket intressant att få veta vad regeringen med stolthet har tagit ur egen ideologisk fatabur – där man har känt att man har haft rörelsen med sig, och LO har stått bakom med de röda fanorna – och vad som är borgerlig politik. Jag tror inte att vi kommer att få reda på det.

Debatten handlar till stor del om borgerliga förslag, som Anne Wibble mycket riktigt påpekade. Denna tidsutdräkt – jag tänker på de två år som man nu har väntat och på det politiska spelet – är egentligen ingenting mindre än den politiska inkubationstid som rimligtvis måste vara efter det att den här politiken stämplades ut under förra mandatperioden. I valrörelsen talades det om att detta hade prövats och att det ledde till ökad arbetslöshet. Nu kommer man ändå tillbaka med två propositioner denna morgon på riksdagens bord.

Herr talman! Ett ytterligare problem i det här sammanhanget är att man inte riktigt vet om regeringen anser att ekonomisk-politiska åtgärder är effektiva eller om Sverige bara är någon sorts rov för den internationella konjunkturutveckling som styrs av andra mera handlingskraftiga regeringars åtgärder. Ytterligare försvårande omständigheter är att finansministern och inte minst statsministern rör sig något lättsinnigt och situationsbetingat mellan dessa olika perspektiv. Antingen har den ekonomiska politiken gett effekt eller också har vi drabbats av utländska konjunktursvängningar. Jag kan bara konstatera att det när arbetslösheten ökade under den förra mandatperioden alltid var fru Wibbles fel; för övrigt tycker jag att statsministern uttalar fru Wibble

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

från denna talarstol med en kvinnosyn som han borde se över. Men nu när arbetslösheten ökar beror det på en konjunkturavmattning i Tyskland och andra omständigheter över vilka regeringen inte råder. Jag tycker att finansministern och statsministern måste bestämma sig för någon princip. Hjälper det över huvud taget att vi fattar beslut här? Eller är det utländsk påverkan som styr den politiska utvecklingen?

Herr talman! Grundproblemet är trots allt att landet nu styrs av en regering som verkar sakna egna förslag och egen insikt om de villkor som ger förutsättningar för tillväxt i mindre och medelstora företag. Nu behövs långsiktigt hållbara och kraftfulla strukturella reformer om Sverige skall nå upp till den högre tillväxtnivå som finns omtalad i vårpropositionen. Vad gäller sådana reformer finns det tyvärr fortfarande i stor utsträckning en ideologisk blockering. Så vitt jag förstår pågår en medling till slutet av augusti.

Vårpropositionen vittnar fortfarande om en allvarlig brist på förståelse för företagandets villkor. Småföretagen skall t.ex. ytterligare hämmas och skrämmas genom att ta över ansvaret för en hel månad när det gäller sjukförsäkringen utan en tillräcklig kompensation. När det gäller fördelningspolitiken i vårpropositionen har vi kristdemokrater också tyckt att det är förvånansvärt hur okänsligt regeringen behandlar utsatta grupper som gamla, sjuka, ensamstående föräldrar, barnfamiljer och de fattigaste i tredje världen.

Pensionärerna och de fattiga i tredje världen kan ju inte strejka. Vi kristdemokrater avvisar nedskärningarna i bostadstillägget för pensionärerna, nedskärningarna i änkepensionen och höjningen av högkostnadsskyddet. Detta finansierar vi i vårt alternativ till regeringens vårproposition.

Kommunerna och landstingen får allt svårare att klara av sina viktigaste uppgifter. Johan Lönnroth är nu ute och styrker sig för att klara av vidare debatter. En koalition av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister i Stockholms läns landsting har bestämt sig för att skära ned sjukvården med nästan 3 miljarder kronor. Johan Lönnroth har frågat moderater och centerpartister vad de säger till sina medlemmar. Jag skulle vilja ställa en fråga till Roy Ottosson och Johan Lönnroth: Vad säger ni till de väljare som gjorde att ni kom till maktens grytor i Stockholm läns landsting i valet 1994? Ni gick ut med att det skulle vara slut med nedskärningarna och uppsägningarna. Jag tycker att det är litet magstarkt att stå här i talarstolen och ställa frågor till de partier som klart deklarerade att det behövdes strukturella reformer på olika områden, även inom landstingen.

Herr talman! Vi kristdemokrater lägger i vår motion fram en rad förslag som skulle ge bättre förutsättningar för ökad tillväxt och nya jobb. Vi har också utformat en annan fördelningsprofil i vårt budgetalternativ som ger bättre möjligheter för kommuner och landsting att klara av att ha en rimlig kvalitet i vården och omsorgen.

Vi föreslår en kraftfull tillväxtpolitik som bygger på strukturella och tillväxthöjande åtgärder. Den traditionella konjunkturorienterade tillväxtpolitiken måste ge plats för en politik som genom djupverkande och mera långsiktiga insatser främjar de verkliga förutsättningarna för

tillväxt. Det handlar om åtgärder som skapar bättre attityder till företagande, en minskad byråkrati och en förenklad och moderniserad arbetsrätt.

Jag medger gärna att detta med arbetsrätten är svårt. Men trots det måste faktiskt arbetsrätten förändras så att den bättre speglar de förhållanden som gäller i dag. Vi kristdemokrater beklagar naturligtvis att företrädarna för arbetsmarknadens parter inte kunde enas i Arbetsrättskommissionen. Men arbetsrätten är central när det gäller att öka antalet nya anställningar. Jag tror att det i dag finns en oro och en besvikelse hos många företagare över den politik som regeringen bedriver. Det gjordes nyligen en opinionsmätning som visar att åtta av tio småföretagare anser att företagarklimatet nu har försämrats. Förutom att man underlättar anställningsförfarandet kan en förändring av arbetsrätten ge företagarna signaler om att regeringen menar det som man faktiskt hävdade i vårpropositionen, nämligen att villkoren för företagarna måste förbättras.

Om de övriga politiska åtgärderna skall ge resultat måste man nog fatta ett beslut ganska snart om en ny arbetsrätt. Jag tycker att principen om att lag med lag skall ändras är ganska fundamental. Det borde t.ex. vara ganska enkelt att ta tillbaka den återställare som regeringen genomförde direkt efter valet. Då får man tillbaka de regler som infördes av den förra fyrpartiregeringen.

Vi föreslår också åtgärder som leder till bättre tillgång till riskkapital. Det är tvärt emot vad regeringen nu gör. I den här propositionen vill man slopa riskkapitalavdraget. Det behövs också åtgärder för ett bättre investeringsklimat. Man skall se till att inte så många patent exporteras från vårt land. Vi vill skattebefria royalty på patentinkomster under två år; det är ett exempel. Det behövs bättre villkor för kompetensutveckling och forskning, bl.a. ett utbildningskonto. Det behövs också en återgång till de gamla reglerna för momsinsbetalningar för samtliga företag. Vi har också finansierat ett förslag om att behålla dagens arbetsgivarperiod i sjukförsäkringen. Vi ser över företagsstöden, med målet att minska dem och i stället sänka arbetsgivaravgifterna. Vi vill också stimulera tjänsteföretagandet.

Det har ju under senare tid förts en debatt om tjänstesektorn. Debatten har varit ganska förvirrad, men jag skall nu inte recensera den. Vartannat nystartat företag är enligt SCB:s prognosinstitut ett tjänsteföretag, och det är också tjänsteföretagen som man ser som den stora tillväxtsektorn under nästa sekel. Hushållssektorn är faktiskt en enorm potential för nya jobb. På den punkten har arbetsmarknadsminister Margareta Winberg fortfarande rätt; det är bara synd att hon inte har fått med sig sitt parti.

Det är inte någon liten pyttesektor vi talar om när vi talar om hushållssektorn. Ungefär 45 % av allt arbete som utförs i Sverige utförs i hemmen. Enligt SCB lade varje vuxen person i Sverige 1990 ned mer än 26 timmar per vecka på hushållsgöromål. Totalt innebär det 3,7 miljoner heltidsarbeten. Det är lika mycket som utförs i hela den privata och offentliga sektorn tillsammans. Personer med barn har enligt SCB en total arbetsbörda på ungefär 70 timmar per vecka. Samtidigt

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

som alltfler går arbetslösa, herr talman, ökar alltså arbetsbördan för andra genom dubbelarbete på jobbet och i hemmet.

Bekymret här är ju de breda skattekilarna på just arbete. Detta gör att marknaden för den här typen av tjänster, som går att utföra i egen regi, i praktiken är utplånad. Den svarta delen av den här marknaden är däremot stor och växande. Skattekilarna är mellan 50 och 70 %. Vi kristdemokrater tror att vi måste koncentrera samhällets möjligheter att åtgärda skattesituationen. Det förslag som nu ligger på riksdagens bord får vi naturligtvis utvärdera, men jag misstänker starkt att det inte är möjligt att åstadkomma den vitamininjektion som behövs genom att över hela fältet av företag, inklusive de stora, vinstrika exportföretagen, som tjänade 140 miljarder kronor under förra året, kleta ut en skattesänkning motsvarande 2 miljarder kronor som skall stimulera ökad sysselsättning.

Vi tror att man för att kunna åstadkomma en synbar effekt i stället måste koncentrera sig och skära ett djupare snitt i en mer begränsad del av skattekilan på just tjänstesektorn. Vi kan ta en parallell: Visst har räntan sjunkit kraftigt, men det har ändå inte varit tillräckligt för att åstadkomma en kraftfull vändning inom exempelvis byggsektorn. Jag tror att det är likadant här. Det som nu föreslås är för litet, och det är för mycket utspritt för att det skall ge de önskade effekterna. Vi tror att det vore bättre att koncentrera insatserna på tjänstesektorn.

Det som nu behövs, och vad Sverige väntar på, är en nationell vision om hur både företagen och alla de människor som driver och arbetar i de här företagen tillsammans skall kunna växa och utvecklas. Tyvärr saknar regeringen en sådan vision och ett politiskt ledarskap på det här helt avgörande området. Det är gott och väl att Centerpartiet har ställt upp och fått med en del av sin politik på det här området. Jag tror för min del att Centerpartiet tillsammans med icke-socialistiska partier hade fått med mycket mera, hade fått en större utdelning än vad man fått i de propositioner som nu är framlagda.

Herr talman! Vi har tillsammans med Folkpartiet och Moderaterna två stora och viktiga reservationer, som bygger på att det finns en positiv grundsyn på företagande. Vi ser familjeföretagarna i det här landet som en resurs som måste vårdas och värnas och som behöver ett bättre klimat för att kunna växa och utvecklas.

Vi kristdemokrater står givetvis bakom alla de förslag som finns i vår motion, men för att vinna tid yrkar jag här i dag bifall endast till reservationerna 1 och 2, som är gemensamma för oss, Folkpartiet och Moderaterna, samt reservation 25.

Anf. 58 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Jag glömde tidigare att yrka bifall till mina reservationer, så jag vill därför nu yrka bifall till reservationerna 4, 8, 24, 28, 32, 37, 48, 58 och 81. Jag står naturligtvis också bakom Miljöpartiets övriga reservationer, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till dem.

Situationen i Stockholms läns landsting är ju, Mats Odell, ett arv efter det tidigare borgerliga styret i Stockholm. Det är ingenting som vi

kan beskyllas för. Däremot tar vi ett ekonomiskt ansvar och ser till att de strukturförändringar som sker inom sjukvården – satsningar på primärvård samt husläkarreformen – verkligen genomförs. Det betyder naturligtvis att behovet av sjukhus minskar. Det är inte så att vi ser det som ett självändamål att minska antalet sjukhus, men vi måste se till att ekonomin inom landstinget går ihop.

Här i riksdagen försöker vi få gehör för förslaget att stärka skatteunderlaget för landstingen och kommunerna genom att sänka egenavgifterna. Med förslagen i vår reservation till det här betänkandet skulle det betyda 7 miljarder mer för kommunsektorn. Jag har för övrigt noterat att även kds vill att kommunsektorn skall ha mer pengar. Jag tror därför att Mats Odell och jag har en viss samsyn när det gäller betydelsen av att se till att kommuner och landsting får mer pengar också härifrån.

Jag har också noterat att de som kritiserar de tyvärr nödvändiga besparingarna i Stockholms läns landsting inte har något alternativ, utan man passar på att populistiskt rida på den oro som finns hos framför allt de anställda på de drabbade sjukhusen.

Anf. 59 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Roy Ottosson säger att situationen i Stockholms läns landsting och i sjukvården var ett arv. Man frågar sig då om inte Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna hade öppnat testamentet förrän efter valdagen. Kände ni inte till den här situationen före valet?

Det jag kritiserar – och det gäller framför allt Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – är att man gick till val på att det nu skulle vara slut på nedskärningarna, att det skulle vara slut på uppsägningarna. Det jag reagerar mot är dessa garantier som utfärdades till de anställda.

Jag håller med Roy Ottosson om att vi kristdemokrater och Miljöpartiet har en gemensam grundhållning, dvs. att mer resurser måste kunna överföras till vårdsektorn. Det är bara det att Miljöpartiet inte har lyckats leva upp till detta i Stockholms läns landsting.

Anf. 60 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Jag tror nog att Mats Odell vet vad det kan innebära att komma in i regeringsställning och upptäcka ett och annat först då. Det är faktiskt inte så lätt för ett litet oppositionsparti som står utanför att veta allting som döljs. Det viktiga här är ju att se till att vi kommer framåt och får en så bra vård som möjligt för de pengar som finns tillgängliga i Stockholm. Sedan får vi väl gemensamt här i riksdagen försöka se till att få ett bättre skatteunderlag framöver.

Anf. 61 MATS ODELL (kds) replik

Herr talman! Roy Ottosson talar mycket klokt i flera avseenden. Jag vill inte fortsätta det här replikskiftet med honom. Nu kommer visserligen Johan Lönnroth, som jag egentligen vände mig till i mitt anförande, in i kammaren, men jag tänker inte fortsätta den debatten nu. Jag bara hoppas att Johan Lönnroth inte bara uppmanar andra partier att tala med sina medlemmar utan att han faktiskt själv också talar med sina

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

egna väljare, som kanske trodde att det var något annat än dessa besparingar som man skulle få när man i sin hand tog sin valsedel och därmed gjorde det val som gav upphov till dagens majoritet.

Anf. 62 JAN BERGQVIST (s)

Herr talman! Jag yrkar bifall till finansutskottets hemställan i alla delar.

Jag hoppas att den här debatten skall handla om arbete, rättvisa och välfärd. Välfärden skapas av ett folk i arbete. Utan arbete – ingen välfärd, utan välfärd – ingen rättvisa. Därför är ingen uppgift viktigare än att avskaffa massarbetslösheten.

I vårt valmanifest hösten 1994 visade vi socialdemokrater på Sveriges allvarliga läge. Vi sade: Sverige står på randen till ett nytt skrämmande samhälle där massarbetslösheten kan permanentas. För första gången i modern tid riskerar barnen och de unga att få det sämre än generationen före dem. Så allvarligt var läget.

I dag föreslår Socialdemokraterna och Centerpartiet att hela riksdagen, alla partier, skall ställa sig bakom målet att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % till år 2000.

Nu måste vi med öppna ögon se att med urholkade statsfinanser klarar vi inte en uthållig kamp mot arbetslösheten. Vi kan aldrig låna oss fram till en trygg och bestående välfärd. Därför startade vi ett fyraårigt program för att stärka budgeten, stoppa lånekarusellen och värna välfärden.

I andra länder brukar kärva program för att sanera statsfinanserna, åtminstone på kort sikt, innebära brutalt ökade inkomstklyftor. Men vad vi nu gör i Sverige är unikt för en så omfattande budgetförstärkning. Inriktningen är att de 20 % av hushållen som har den högsta standarden skall svara för uppemot 40 % av budgetförstärkningen.

Visst är detta program påfrestande för de flesta medborgare i Sverige. Men var hittar vi det land med stora budgetsaneringar som kan redovisa bättre effekter på inkomstfördelningen? Jag inbjuder Johan Lönnroth, Roy Ottosson och andra att ge sådana exempel. Jag avvaktar ert svar med stort intresse.

Därmed inte sagt att vi socialdemokrater kommer att nöja oss med den fördelning som vi har i dagens Sverige. Vi kommer att fortsätta att intensivt arbeta med fördelningsfrågorna och ta vara på alla tillfällen till förstärkning och en rättvisare fördelning. När vi gör det måste vi ha i minnet att den viktigaste fördelningsfrågan är arbetslösheten. Kan vi ta ned arbetslösheten, åstadkommer vi den bästa effekten på fördelningen. När vi arbetar med dessa frågor måste vi också med öppna ögon se att det krävs goda villkor för företag och företagande, om vi skall få fram alla de jobb som behövs. Detta är någonting som socialdemokratin alltid har tagit hänsyn till. Under alla de decennier som partiet har varit i politisk ansvarsställning har vi alltid sett till en bra fördelning och goda villkor för företagen.

Johan Lönnroth påpekade belåtet att vi nu föreslår nya offensiva åtgärder. Ja, det gör vi, Johan Lönnroth. Men skillnaden jämfört med Vänsterpartiet är att vi också föreslår att åtgärderna skall finansieras.

Hur möter vi framtiden? Ja, inte är det genom att snärjas in i ett nät av låneberoende och inte genom att släpa oss fram med en blytung räntebörda. Det vore inte rätt mot våra barn och barnbarn.

Miljöpartiet tyckte att vi har gjort en riktig avvägning när det gäller åtstramning och expansion. Jag vill gärna säga att jag håller med Miljöpartiet om den grundläggande principen att miljöpolitiken kan användas för att driva på förnyelsen av svenskt näringsliv och få fart på ekonomin. Samtidigt är det uppenbart att ert samlade ekonomiska program leder till lägre tillväxt och mindre effektivitet. Det finns goda inslag i det, men det håller inte ihop, enligt min bestämda uppfattning.

Nu har vi tagit ett rejält grepp om statsfinanserna, och nu håller vi fast greppet tills vi får balans. Vi investerar i kunnskap och kompetens. Vi satsar på det livslånga lärandet och på ett nationellt kunskapslyft. Vi utvecklar vårt näringsliv och ser till att företagen vill växa och vågar växa. Vi tar vara på den härliga växtkraft som finns i den nya miljötekniken. Vi investerar fram en kretsloppsanpassning av byggande, bostadsområden och vattensystem. Kretsloppssörja, sade Anne Wibble föraktfullt. Till skillnad från Anne Wibble är vi beredda att i människornas vardag se till att ekonomi och ekologi kan gå hand i hand.

Anne Wibble vill liksom Per Unckel ha konfrontation när det gäller arbetsrätten. Vi vill i stället att parterna på gammalt gott svenskt maner skall komma överens. Vi vill engagera 40 000 äldre långtidsarbetslösa i vård, omsorg och andra offentliga verksamheter. Vi skall utveckla arbetslinjen till att bli arbets- och kompetenslinjen, och vi skall halvera den öppna arbetslösheten.

Sverige har goda förutsättningar inför framtiden. Låt oss steg för steg utveckla vårt land med arbete, rättvisa och välfärd.

Herr talman! Innan jag går vidare i debatten är det min sak att som ordförande i finansutskottet något redovisa att riksdagen i dag med dagens beslut definitivt har gått in i ett nytt sätt att hantera inkomster och utgifter. Vi håller samman utgiftsområden, sätter ramar och sätter tak, kortar riksdagens behandling av budgeten från fem till tre månader, ändrar budgetår till kalenderår, följer upp och kontrollerar som aldrig förr. Allt detta är något mer än bara en ny budgetteknik. Jag vill nästan säga att det är ett nytt sätt att tänka, i varje fall ett nytt sätt att söka sig fram till rationella och bra beslut. Vi lyfter fram de stora, långsiktiga och övergripande frågorna och behandlar dem först. Just genom att vi börjar med att klara ut de stora linjerna, slipper riksdagen att i onödan gräva ned sig i detaljer. Det blir givetvis en del detaljarbete i alla fall, men riksdagen riskerar inte att bli slav under småsakernas tyranni. Debatterna kan bli mer koncentrerade, och vi får mer tid för något som vi har eftersatt i alla år, nämligen att följa upp, utvärdera och kontrollera – vad blev det av reformen, vad hände med riksdagens beslut? På detta vis blir sammanhangen tydligare i politiken. Det blir lättare för partier att göra politiska vägval. Det blir lättare också för väljarna att se dessa val, och det är bra.

Jag läste i tidningen att finansutskottet nu kommer att få mycket makt och blir ett överordnat utskott. Jag delar inte den uppfattningen. Det är inte finansutskottet som skall styra och ställa i riksdagsarbetet,

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

utan det är riksdagsgrupperna som skall driva politiken. Jag tror inte att fackutskottens ställning kommer att försvagas. Tvärtom kommer de ju tidigare än hittills att komma in i en diskussion om de övergripande frågorna.

Någon beskrev de nya reglerna som en tvångströja för riksdagen, men så är det inte. Det handlar snarare om smidiga och bra hängslen, som håller budgeten snyggt och prydligt på plats. Utgiftstaket är väl närmast en livrem som ger fasthet och stadga åt det hela, men som givetvis inte behöver dras åt hårdare än nödvändigt. Det är riksdagen som bestämmer om de tillbehör som skall användas och hur de skall användas.

Vi tillämpar för första gången ett system med utgiftstak för de samlade utgifterna. När konstitutionsutskottet lämnade sitt yttrande kunde vi se att utskottet ifrågasatte om riksdagen nu i vår av formella skäl kunde följa propositionens förslag om att fastställa utgiftstak för de kommande åren. Men när finansutskottet nu med dubbla streck stryker under att detta givetvis rör sig om ett riktlinjebeslut och vi dessutom detaljerat beskriver innebörden av utgiftstaket, skall det inte behöva kvarstå någon tveksamhet eller oklarhet om det formella. En annan sak är att Vänsterpartiet är emot hela idén om utgiftstak. Men riksdagen kan i dag fastställa utgiftstak för de kommande åren.

Vi hörde Bo Lundgren hålla sin provpredikan i den ekonomiska debatten. Han var uppenbart stärkt av att han har fått med både kds och Folkpartiet på reservationerna om den allmänna ekonomiska politiken. Men Bo Lundgren vill montera ned stora delar av kommunernas barnomsorg och deras sociala verksamhet. Får moderaterna som de vill mister våra hårt pressade kommuner 19 miljarder kronor år 1998. Där-efter går Moderaterna fram med ännu brutalare nedskärningar. Det slår sällsynt hårt mot vård och omsorg i kommunerna. Enbart i min egen kommun, Göteborg, skulle 2 570 heltidsjobb försvinna 1998. Sedan blir det ännu värre de kommande åren. Det är ett politiskt systemskifte rakt in i medborgarnas vardag. Jag kan försäkra att vi socialdemokrater kommer att göra allt vi kan för att hindra den nedmonteringen av välfärden.

Det är förvånande att Folkpartiet och kds vill samsas med Moderaterna om den allmänna inriktningen av den ekonomiska politiken, även om det för all del inte står särskilt mycket i de två reservationerna.

Mats Odell mästrade på oklara grunder statsministerns tonfall. Om det vore som Mats Odell säger, att debatten bara handlar om gamla borgerliga förslag, borde han själv ha låtit litet muntrare. Men jag kan i och för sig förstå att de gamla förslagen inte höjer humöret särskilt mycket.

Mats Odell vill vara alla goda gåvors givare. Men betalningen, den får man titta i skyn efter.

I en debatt nyligen här i kammaren hörde jag Bo Lundgren sucka uppgivet: Varför skall man hålla på och diskutera vad som skedde under den borgerliga regeringsperioden? Jag kan i och för sig förstå om Bo Lundgren vill dra en tystnadens barmhärtiga slöja över denna period. Men hans egna uttalanden och skrivelser gör detta omöjligt.

”Arbetslösheten är i dag rekordstor” står det i den motion som riksdagen nyss remitterade till arbetsmarknadsutskottet. Men det stämmer inte, Bo Lundgren. Rekordet sattes 1993. Då var arbetslösheten större än i dag.

Ni utdelar underbetyg åt regeringen för att varslen ökar. Men de är inte alls lika många i dag som för tre fyra år sedan. Ni leker med siffror och säger att arbetslösheten egentligen är så hög som 1 miljon människor. Då räknar ni in förtidspensionärer också. Men hur hög var i så fall motsvarande siffra för 1993? Kan Bo Lundgren svara på den frågan?

Vi vill inte dölja den massarbetslöshet som Bo Lundgren bidrog till att skapa när arbetslösheten tredubblades. Vi vill ta krafttag mot den. Moderaterna tar gärna ut korta perioder och talar dramatiskt om att antalet jobb ökade eller minskade med 1 000 i veckan. Men låt mig läsa från den borgerliga regeringens finansplan i april 1994. Där står: Sedan år 1990 har sysselsättningen minskat med drygt 550 000 personer. 550 000 personer – det var här massarbetslösheten uppstod. Nu gäller det att avskaffa den. Då går Centern och Socialdemokraterna i bränschen. Arbete, rättvisa och välfärd är vår väg att möta framtiden.

Anf. 63 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Låt mig likt Jan Bergqvist läsa in till kammarens protokoll ur regeringens i morse avlämnade proposition om orsakerna till att drygt en halv miljon jobb försvann under de första åren på 1990-talet. Man börjar med att beskriva vad som hände 1990, ett och ett halvt år före det borgerliga regeringstillträdet: ”En kraftig uppgång av realräntan och en dramatisk omsvängning i hushållens sparande medförde ett kraftigt fall i den inhemska efterfrågan.” Sedan fullföljer man: ”Samtidigt utvecklades svensk export under början av 1990-talet mycket dåligt eftersom överhettningen i den svenska ekonomin mot slutet av 1980-talet hade urholkat industrins konkurrenskraft.” Där ligger orsakerna. Jan Bergqvist i den dåvarande socialdemokratiska riksdagsgruppen har ett stort ansvar.

Låt mig sedan dementera de felaktiga uppgifter som Jan Bergqvist lämnar. Han borde veta bättre, eftersom han vet hur det förhåller sig. Vi drar inte ned den kommunala ekonomin med 19 miljarder kronor 1998 och mera 1999. Vi lyfter av kommunerna finansiering som blir statlig 1999 och ger utrymme för kommunala skattelättnader. De siffror som gäller 1998 stämmer inte. Varför inte försöka föra en saklig debatt? Eller är Jan Bergqvist så trängd att han måste ljuga om motståndarna i politiken?

Man kan undra vad det är för värld Jan Bergqvist lever i. Allt är på rätt väg, säger han. Ändå håller Socialdemokraterna på att misslyckas i den viktiga fördelningsfrågan. Är det goda villkor, Jan Bergqvist, att höja skatten på företagande och arbete med sammanlagt uppemot 80 miljarder kronor? Är det goda villkor att försämra momsreglerna och göra mycket annat som skapar de stora problem vi upplever i dag?

Vi hade en positiv utveckling 1994 och 1995. Nu är utvecklingen negativ.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 64 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Vi har gått igenom Moderaternas förslag och sett vilka effekter det får för kommunerna. Vi har räknat försiktigt när vi har kommit fram till siffran 19 miljarder. En mindre försiktig bedömning hade gett ett större belopp. Skulle det visa sig att det finns fel i beräkningen kommer vi givetvis att rätta till det. Det intressanta är att 19 miljarder bara är början. 1999 fortsätter nedskärningarna för kommunerna med ännu större belopp. Det är enorma summor som kommunerna berövas på detta sätt.

Jag vet att Bo Lundgren under årens lopp har utvecklat resonemang för att försöka skylla ifrån sig när det gäller ansvaret för vad som hände under den borgerliga regeringsperioden. Jag tror ändå att han har ett betydande ansvar för det stora ekonomiska bakslag som inträffade.

Låt mig också påminna Bo Lundgren om vad hans f.d. statssekreterare sade till finansutskottet när vi samlade in material till dagens betänkande. En viss herr Urban Bäckström sade följande: 1995 blev ett bra år för svensk ekonomi. Sysselsättningen ökade med 60 000 personer. Sedan bottennivån i början av 1994 har sysselsättningen ökat med 100 000 personer. Mäter man sysselsättningen i antal timmar och inte i personer har närmare hälften av den stora nedgången i sysselsättningen hämtats in. Det hänger naturligtvis ihop med att medelarbetstiden har ökat.

Nu saktar konjunkturen stegen, bl.a. på grund av vad som händer i vår omvärld. Men det är farligt om man försöker skildra en utveckling där konjunkturen skulle falla brant ned i ett svart hål. På kort sikt kan man se försiktigt optimistiskt på framtiden. På längre sikt kan man se mycket optimistiskt på framtiden.

Anf. 65 BO LUNDGREN (m) replik

Herr talman! Jan Bergqvist får nu omedelbart justera sina uppgifter, som är felaktiga. Jag skall gärna gå igenom dem på samma sätt som jag gjorde med Jens Henriksson på Finansdepartementet. Att det finns en strävan att säga fel om motståndare tycker jag är beklagligt. Det hade jag inte trott Jan Bergqvist om.

Sedan än en gång till Jan Bergqvists beskrivning av verkligheten med utgångspunkt från valmanifestet 1994, där man utfärdade löften om att näst intill halvera arbetslösheten på ett års sikt, och där man sade att vi löser detta.

Hur har det blivit? Jo, vi hade en uppgång i ekonomin 1994, och vi hade det 1995 fram till det sista kvartalet. Förra årets sista kvartal hade vi en minskning av produktionen i Sverige. Skall man se vad som i dag förefaller rimligt enligt SCB:s aktivitetsindex, så kommer vi att få en minskning av produktionen också första kvartalet 1996. Vi har i detta avseende en sämre utveckling i Sverige än vad exempelvis genomsnittet av EU-länderna har.

Arbetslösheten minskade marginellt. Socialdemokraterna förstärkte ju de negativa strukturerna i ekonomin. Det blev inga nya jobb. Det blev övertid och mycket annat i stället. Man vågade inte anställa på grund av arbetsrätten. Man snärjde åt, och det blev inga nya jobb. Nu

håller det återigen på att försämrats. Vi är på väg in i en permanent massarbetslöshet, och när finansutskottets ordförande står här i kammaren talar han om härliga tider för framtiden. Det är inga härliga tider nu. Det är många människor som lider. Är inte Jan Bergqvist oroad över utvecklingen?

Jag vill ställa en fråga med tanke på de kraftiga skattehöjningar ni har genomfört, återregleringen av arbetsrätten som gör det svårare att anställa och satsningarna på utbildning som inte i första hand syftar till att förbättra kvalitet och kompetens – det krävs både fler i utbildning och en bättre utbildning.

I dessa avseenden skadar och sviker ni de människor som i dag är arbetslösa och de unga som väntar på jobb. Skulle inte finansutskottets ordförande här i kammaren kunna vara ödmjuk, och tala om huruvida ni är beredda att lägga om politiken så att villkoren för företagandet blir goda?

Anf. 66 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Jag är oroad över arbetslösheten. Det är det som är bakgrunden till att vi i dag lägger fram nya, offensiva förslag för att ta ned arbetslösheten.

Jag har verkligen inte talat om några härliga tider. Vi lever i en svår tid med många problem. Vad jag sade var att det i den nya miljötekniken finns en härlig tillväxtkraft som det gäller att ta vara på. Det är viktigt att vi ser de möjligheter som finns om vi utvecklar ett ekologiskt hållbart samhälle. Det skall inte ses som något som hotar sysselsättningen, utan jag tror att det är något som kan bygga under och stärka en god sysselsättningsutveckling.

När sedan Bo Lundgren går till angrepp mot överoptimistiska prognoser – han har gjort det ännu fränare i motionen – vill jag bara säga att det i och för sig säger sig självt att man inte alltid kan träffa precis rätt, eller i underkant, när det handlar om en osäker framtid och om hundratals siffror. Ändå kan vi ju, när det gäller den nya regeringen, se att den allmänt har varit mycket försiktig med sina prognoser. De feta exemplen på överoptimism hittar man ju från Bo Lundgrens regerings-tid.

Sedan till den här beräkningen av vad Moderaternas förslag innebär för kommuner – 19 miljarder kronor för 1998, och ännu mer för kommande år. Detta är inget som jag har plockat fram. Detta är ett material som har varit offentligt i flera veckor, och jag förmodar att det finns på det moderata partikansliet sedan några veckor utan att det har föranlett någon kommentar.

Jag säger än en gång: Skulle det visa sig att det är något fel i beräkningarna skall vi rätta till det. Men det värsta är att om man drar ut det och ser vad som händer de kommande åren, så blir det ännu värre nedskärningar för kommunerna.

Anf. 67 ANNE WIBBLE (fp) replik

Herr talman! Får jag börja med att korrigera Jan Bergqvist på en mindre punkt. Det var inte så att jag sade *kretsloppsörja*. Jag talade

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

om *ketchupsörja*. Ketchup alltså; en sådan där röd gegga som en del människor håller på pyttipannan. Jag talade om att det förstörde ganska mycket av det som borde ha haft ett bättre innehåll i dagens propositioner.

Jan Bergqvist började sitt anförande med att anspela på socialdemokraternas valmanifest hösten 1994. Det var ju tacknämligt för oppositionen eftersom det, om man jämför vad ni sade då med vad som faktiskt har skett, blir så väldigt tydligt hur regeringspolitiken har misslyckats och hur de insatser som ändå har en liten chans att göra så att någonting blir bättre härrör från den borgerliga oppositionen. Det illustrerar väldigt tydligt det jag sade i mitt anförande, nämligen att idéerna för att lösa dagens allvarligaste problem, arbetslösheten, finns hos den borgerliga oppositionen. Jag får väl tacka Jan Bergqvist för möjligheten att få upprepa detta.

Jan Bergqvist ägnade i övrigt väldigt mycket tid åt fördelningsproblemen. De är förvisso mycket viktiga. Vi har i vår motion tagit fasta på den, som vi tycker, väldigt konstiga måttstock för att avgöra fördelningspolitiska effekter som regeringen tycks ha.

Vi menar t.ex. att den kraftiga minskningen av biståndet till de fattigaste människorna i världen är ett uttryck för en väldigt dålig fördelningspolitisk syn. De kraftiga minskningarna för en del handikappade människor och för en del barnfamiljer – särskilt de med många barn – tyder också på ett mycket egenartat fördelningspolitiskt synsätt.

Det skulle roa mig att höra, och jag tycker kanske att Jan Bergqvist är skyldig att säga det, på vilket sätt den kraftiga minskningen av biståndet innebär en god fördelningspolitik. På vilket sätt innebär en besparing på 6 000 av de mest handikappade människorna i Sverige en god fördelningspolitik?

Anf. 68 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Om jag får börja med det sista så anser jag att biståndet är mycket viktigt, och jag hoppas att den internationella solidariteten i Sverige kommer att öka i framtiden.

Jag tror att det långsiktigt är viktigt att vi snabbt får ordning på statsfinanserna. Ingenting har skadat förutsättningarna för ett starkt bistånd så mycket som det statsfinansiella ras och den massarbetslöshet som inträffade under Anne Wibbles regeringsår. Många människor försöker nu skapa motsättningar mellan vår internationella solidaritet och den arbetslöshet som finns här. Det är viktigt att man både bekämpar arbetslösheten och fattigdomen i världen.

Jag måste naturligtvis anstränga mig för att lyssna noggrannare på Anne Wibble. Jag ber om ursäkt för att jag hörde fel. Jag vill också ge Anne Wibble ett klart erkännande när jag lyssnar på henne i förhållande till Bo Lundgren. Anne Wibble erkänner ju att den borgerliga regeringens recept inte klarade att samtidigt hantera finanskris, strukturkris och lågkonjunktur. Bo Lundgren skall bortförklara allt, och det är inte trovärdigt.

Sedan vill jag säga att det *finns* problem när det gäller konjunkturutvecklingen. Men vi kan också notera att investeringarna i industrin

fortsätter att växa. De svenska företagens konkurrenskraft är fortfarande god. Inflationen är under kontroll. Byggandet, som är en viktig motor för sysselsättningen, börjar äntligen se sig upp ur sin djupa svacka, och arbetet med att få ordning på statsfinanserna går vidare med full kraft. Likaså har de svenska hushållen fått en betydligt bättre balans mellan tillgångar och skulder. Vi kan dessutom räkna med ett stort överskott i våra utlandsaffärer både i år och kommande år.

Anf. 69 ANNE WIBBLE (fp) replik

Herr talman! Det är självklart att ingen kan påstå att våra problem var lösta efter tre års borgerlig regeringstid. Men vi hade kommit en bra bit på vägen, och nu har tyvärr en hel del åter förstörts just vad gäller företagandets villkor. Det tror jag faktiskt också att Jan Bergqvist i verkligheten inser. Arbetslösheten är ju det bästa beviset för detta.

Jan Bergqvist säger också att han hoppas att biståndsviljan kommer att öka. Jag måste säga att det är ett osedvanligt egenartat sätt att visa denna önskan på att först föreslå en mycket dramatisk minskning av biståndet. Tror Jan Bergqvist att det är en metod att åstadkomma en ökning av biståndsviljan, så har han ett mer än lovligt egendomligt sätt att resonera. Jag tror tyvärr att det blir precis motsatt effekt, och för det bär socialdemokratin en mycket stor del av skulden.

Herr talman! Jag blir litet bekymmersam när jag hör Jan Bergqvist säga att det finns anledning att se optimistiskt på framtiden när han samtidigt yrkar avslag på de borgerliga reservationerna i dagens betänkande. Socialdemokraterna avfärdar i betänkandet ganska många, som jag ser dem, mycket kloka förslag från Folkpartiet och andra borgerliga partier. Socialdemokraterna brukar avfärda våra förslag med att de inte är nya. Men varför skulle de vara det? Vi råkar tro på dem. Jan Bergqvists eget parti erkänner ju, visserligen väldigt långsamt, millimeter för millimeter, att det är våra förslag som har framtiden för sig genom att anamma små delar av borgerlig politik. Jag tycker att det verkar litet vågat av Jan Bergqvist att rätt upp och ned avfärda borgerlig politik på det sätt som görs i dagens betänkande och även i Jan Bergqvists anförande. Både Erik Åsbrink och Göran Persson sade nämligen att det kommer att behövas flera förslag. Det tror jag det. Det kan väl hända att man kommer till insikt om att det finns ytterligare delar i den av Jan Bergqvist avslagna borgerliga politiken som om ett halvår eller kanske ännu kortare tid kommer att finnas med bland regeringsförslagen. Då hoppas jag verkligen att man har mindre ketchupartad s-liknande sörja som tillskott till sådana förslag.

Anf. 70 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Jag tvingas tyvärr påminna Anne Wibble om att det var under hennes tid i regeringen som man började skära i biståndet. Det var också då som man ryckte undan grunden för mycket av den biståndsvilja som fanns tidigare genom att man försvagade finanserna, genom att man lånade upp enorma pengar och genom att arbetslösheten ökade.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Det positiva nu är att kronan stärks och att varje biståndskrona blir mer värd. Det positiva är också att frysningen av biståndet upphör och att vi kan räkna med att biståndet kommer att öka under de kommande åren. Det är min förhoppning att den goda biståndsvilja som har funnits i Sverige skall ta sig uttryck i att vi får en stark uppslutning för den internationella solidariteten.

Anne Wibble försöker få det till att socialdemokraterna är negativa eller motståndare till företagsamhet. Men man kan ju titta på vad som har hänt i verkligheten. Man kan se på de kraftiga ökningarna av industriinvesteringarna. Förra året ökade industriinvesteringarna med 37,5 %. Med hur många procent ökade industriinvesteringarna under Anne Wibbles tid i regeringen?

Anf. 71 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Om jag uppfattade Jan Bergqvist rätt frågade han om jag kunde ge exempel på länder med bättre fördelningspolitik. Svaret är nej. Tyvärr har den globala kapitalmakten och högern varit på offensiv internationellt i alla länder.

Det sades att de rikaste skulle ha stått för 40 %. Man kan alltid använda siffror på olika sätt. Om man tar 5 % av en som tjänar 800 000 kr om året och sedan tar 10 % av fyra som tjänar 150 000 kr var, kommer den rikaste att stå för 40 %, men det är lika fullt en orättvis fördelningspolitik. Ni har spolat den tabell som visade dessa procentuella förändringar. Det måste rimligen finnas någon avsikt med att ni gjorde det.

Ni säger att vi inte finansierar våra förslag. Det är riktigt att vi inte försöker göra som ni gjorde våren 1994, dvs. räkna med olika dynamiska effekter av den något förskjutna budgetsanering som vi lägger fram förslag till. Men jag undrar, Jan Bergqvist: Har ni inte gjort den avvägning som ni anklagar Moderaterna för att inte ha gjort mellan budgetsanering och finanspolitisk åstramning i en lågkonjunktur? Det har ju kommit fler negativa siffror efter det att ni lade fram vårpropositionen. Är det då inte rimligt att man lättar något på finanspolitiken? Inflationen är ju nere på nästan noll. Det är ett klassiskt läge för en något mer expansiv finanspolitik. Det är oansvarigt att nu fortsätta den hårdhänta budgetsaneringen.

Anf. 72 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Realräntorna är för höga och behöver komma ned ytterligare om vi skall få fart på byggande och investeringar i den utsträckning som behövs för framtiden. Det är skälet till att man inte lättsinnigt bara kan säga att man skall satsa på offensiva åtgärder utan att finansiera dem. Vi noterar att vi måste satsa på offensiva åtgärder, men vi anstränger oss också att växla om, så att vi hittar en finansiering och inte försvagar budgeten, eftersom det då finns risk för att räntorna stiger. Och realräntorna och investeringsräntorna är redan för höga.

Jag noterar att Johan Lönnroth – och jag vill gärna ge honom ett erkännande för det – utan att vara undvikande svarade att han inte kan ge något annat exempel i vår omvärld på ett land som för en bättre fördel-

ningspolitik än Sverige. Jag vill bara notera detta. Jag vill dock säga att detta inte innebär att vi kommer att vara nöjda och belåtna med fördelningen i Sverige. Det finns många orättvisor som återstår att bekämpa när det gäller lönebildning, arbetslöshet och många andra internationella faktorer som rycker och drar. Det är en av de centrala uppgifterna i politiken. Men det är i alla fall en bra utgångspunkt att vi ligger väl så bra till jämfört med andra länder när det gäller detta. Det ger förhoppningar om att vi skall kunna fortsätta att driva fördelningspolitiken på ett framgångsrikt sätt i framtiden.

Anf. 73 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Jag tror att Jan Bergqvist och jag är ganska överens om effekterna av finanspolitik och penningpolitik. Det är självklart så att om man försvagar finanspolitiken så löper man risken att inflationen blir litet högre och att realräntan i värsta fall kan bli litet högre. Men å andra sidan blir arbetslösheten litet lägre. Det är en självklar och kort-siktig effekt. Man får alltid göra avvägningar mellan båda dessa positiva och negativa effekter. Det är ju det som ni själva påpekar. Men varför vägrar ni att göra den avvägningen när ni skall behandla våra förslag som är högst rimliga med tanke på hur ni socialdemokrater alltid tidigare i historien har resonerat, nämligen att när en lågkonjunktur är på gång skall man lätta något på finanspolitiken? Det är inte rimligt att då lägga fram ytterligare budgetförstärkningsåtgärder som ni gör tillsammans med Centerpartiet.

Till sist vill jag säga något om detta att vi är duktiga i Sverige. Tyvärr har skillnaderna minskat. Vi har en gammal och fin tradition i det här landet när det gäller att vi har haft en mycket stark fördelningspolitik. I mitten av 1970-talet var Sverige i särklass när det gällde en jämn inkomstfördelning. Men sedan har – precis som LO, Statistiska centralbyrån och många andra har visat – klassklyftorna fördjupats och ökat mycket starkt under de senaste åren. Och ni socialdemokrater har inte förmått stå emot. Det betyder att skillnaderna gentemot andra länder har minskat. Det är den trenden som måste vändas.

Anf. 74 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Både Johan Lönnroth och jag är medvetna om att det var under den borgerliga regeringsperioden som det inträffade en rad saker när det gäller fördelningen som gick i fel riktning. Det är alltså en uppgift att vrida detta rätt. Det gör man inte i ett svep, utan man får ta det i olika omgångar.

Jag vill säga att vi har gjort den konjunkturavvägning som Johan Lönnroth talar om. Men det är klart att man aldrig kan vara helt säker förrän i efterhand. Det är en känslig fråga hur man balanserar detta. Beredskapen måste finnas där. Jag vill dock påpeka att de offensiva åtgärder som vi nu föreslår inte är något åtstramningspaket, utan det är offensiva åtgärder för att ta ned arbetslösheten och lyfta fram utbildningen. Men vi är noga med att inte släppa loss räntorna uppåt, utan vi skall hitta vägar att finansiera detta.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Jag kan sträcka mig så långt som att jag kan inse och ge Johan Lönnroth rätt i att utskottet borde ha kunnat skriva lika utförligt om dessa avvägningsproblem och konjunkturproblem när vi behandlade Vänsterpartiets motion som vi gjorde när vi behandlade Moderaternas motion. Vi får försöka bättra oss till nästa gång vi skriver ett betänkande.

Anf. 75 ROY OTTOSSON (mp) replik

Herr talman! Vi är från Miljöpartiet kritiska till att fördelningspolitiken i Sverige blivit sämre, till att besparingar gjorts på ett sådant sätt att man inte i första hand tagit från de företag och privatpersoner som ändå har större marginaler, att man i så stor utsträckning tagit från dem som har mycket små marginaler eller inga alls. Det är helt onödigt. Jag påtalade i mitt inledningsanförande att det är litet märkligt att man, när man nu skall höja ersättningsnivån i socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, osv. till 80 %, gör det för höginkomsttagarna. Varför skall man göra det för dem med hyfsade inkomster i medelinkomstskiktet? Är det inte bättre att i första hand höja den för dem som har låga inkomster och sedan använda pengarna till att inte försämrade för handikappade, inte försämrade i biståndet, inte försämrade i bostadstillägget till pensionärerna, inte försämrade i egenkostnadsskyddet osv.? Det är så snett i dag. Många besparingar slår mot människor som har väldigt svårt att skydda sig.

Det är likadant på skattesidan. Man skulle ha kunnat ha en bättre fördelningsprofil. Det kritiserar vi. Däremot har vi inte från Miljöpartiet gjort någon inventering internationellt av hur olika länder klarar detta, så jag kan tyvärr inte ge något mer ingående svar på den delen i Jan Bergqvists fråga till mig.

Jan Bergqvist framhåller miljöstatsningen som någonting väldigt väsentligt. Där har vi samma syn, vill jag hoppas. Betyder det att Jan Bergqvist är positiv till att öka statsningen på allergisanering, vindkraft och andra konkreta saker som just nu stannat upp?

Anf. 76 JAN BERGQVIST (s) replik

Herr talman! Jag får väl tolka Roy Ottossons tal som att han själv i varje fall inte känner till något annat land som har en bättre fördelningspolitik än Sverige. Därmed inte sagt att man skall vara nöjd med hur det ser ut med fördelningen.

Vi har alltså i början av 90-talet drabbats av en ekonomisk kollaps i Sverige med en tredubbling av arbetslösheten, en fördubbling av statskulden och en oerhörd räntebörda. Tror inte Roy Ottosson att vi i den socialdemokratiska riksdagsgruppen har haft oerhörda problem när vi försökt få en balans i statens budget? Vi har ingen balans i år. Det fattas fortfarande ett stort antal miljarder under 1996, vilket ökar på statskulden och räntorna. Vi hoppas att snart vara i ett balansläge, men med urholkade statsfinanser kan vi inte med kraft slå tillbaka nästa arbetslöshetsvåg som kan komma vid nästa lågkonjunktur. Vi måste alltså skrapa ihop resurser. Det har inneburit att vi har fått begränsa i överföringarna till företag och hushåll för att på bästa möjliga sätt

kunna slå vakt om den centrala verksamheten framför allt i kommunerna: vård, omsorg och skola. Det är ingen lätt uppgift, eftersom det är så ofantliga underskott och spekulationer med ränteuppgång osv.

Jag är ändå beredd att sträcka mig så långt som att säga att om jag jämför den samlade fördelningseffekten av den politik som jag står för med den samlade fördelningseffekten i den politik som Miljöpartiet står för har jag ingen anledning att skämmas.

Anf. 77 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Att det skulle ge en sämre fördelningseffekt att man sparar mer på dem som har högre inkomster och sparar mindre eller inte alls på dem som har lägre inkomster är en nyhet för mig. Självklart är det bättre fördelningspolitik.

Jan Bergqvist inbjuder till en mer ingående diskussion om vårt samlade ekonomiska program, som han antydningssvis säger innehåller allvarliga brister. Vad de består i vet jag inte. Det har inte Jan Bergqvist talat om. Jag är naturligtvis intresserad av att få veta vad dessa brister i så fall skulle bestå i, i synnerhet om de skulle innebära dålig fördelningspolitik. De analyser som vi gjort och även låtit oberoende ekonomer göra visar inte att det skulle vara sämre fördelningspolitik, tvärtom bättre.

Vi har väldigt långtgående förslag när det gäller att få ner massarbetslösheten. Det ser vi som ett huvudmål. Vi har pekat på att medelarbetsstunden har ökat i stället för att sjunka, som den borde göra när produktiviteten ökar. Hade vi fått en sjunkande medelarbetsstid hade åtskilliga människor haft arbete i dag. Därmed skulle också de problem som vi har med statsfinanserna vara väsentligt mindre. Det är skälet till att vi pläderar för att vi måste sänka arbetstiden, precis som Socialdemokraternas kongress har beslutat att vi skall göra. Det vore bra om vi kunde göra det. Nu kan man inte räkna med att tillväxt ger nya jobb på samma sätt som förr. Sambandet har i hög grad brutits. Vi ser hur man investerar mycket kraftigt i industrin, men det blir inga nya jobb. Det blir ofta färre jobb.

Anf. 78 JAN BERGQVIST (s) replik

Fru talman! Tyvärr klarar man inte, Roy Ottosson, en så oerhört stor sanering av budgeten utan att alla får känna av det. Det är ofrånkomligt. Jag hinner inte på de här minuterna analysera bristerna i detalj i Miljöpartiets alternativ. Kanske kan vi göra det nästa gång och vara utförligare. Enligt vår uppfattning kommer den samlade effekten av en del av era förslag att bli bristande effektivitet. Sammantaget kommer det att ge sämre fördelningseffekt och sämre effekter på sysselsättning. Men låt oss återkomma till det.

Vad som har hänt är att klyftorna vidgades dramatiskt i början av 90-talet. Vi har gjort en hel del för att rätta till dem, men självklart skall vi fortsätta med det arbetet.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 79 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Jag tror att Jan Bergqvist och jag delar uppfattningen att den viktigaste fördelningsfrågan är arbetslösheten och att goda villkor för företag och företagande är viktiga. Sedan kommer vi till ett antal frågor om hur detta skall förverkligas. Jan Bergqvist var inne på att det är parterna som skall komma överens om arbetsrätten. Jag måste dra den slutsatsen att Jan Bergqvist inte tycker att en lag skall ändras genom att man fattar ett beslut om en ny lag. Man kan i stället vända sig till några parter som berörs av en viss lagstiftning och be dem att förhandla. De kan komma fram till en överenskommelse som får långtgående följder för även tredje part, i det här fallet de arbetslösa som inte sitter med vid förhandlingsbordet. Jag tycker att principen är litet märklig. Det måste väl ändå vara så, Jan Bergqvist, att lag skall med lag ändras. Det måste väl ändå vara huvudprincipen för hur vi skall styra på områden där vi vet att parterna har motstående uppfattningar och där vi också är på det klara med att inriktningen måste förändras för att åstadkomma en anpassning till de nya mönstren på dagens arbetsmarknad.

När vi kristdemokrater föreslår en bättre fördelningsprofil än regeringen säger Jan Bergqvist att Mats Odell är alla goda gåvors givare, men betalningen får man leta i skyn efter. Det går bra att titta i finansutskottets betänkande. Vi finansierar en mängd av våra förslag med en höjd matmoms. Vi vill ha ytterligare en karensdag för dem som är friska och som har arbete, vi vill slopa delpensionen, för att nämna några saker. Alla de förslag som vi har lagt fram är finansierade rakt igenom.

Anf. 80 JAN BERGQVIST (s) replik

Fru talman! Felet som begicks när det gäller arbetsrätten var att den borgerliga regeringen i konfrontation lagstiftade emot den ena sidans intressen. Man gick på arbetsgivarnas linje och införde nya lagar. När vi återkom ändrade vi tillbaka till det som gällde innan och uppmanade parterna att diskutera och pröva i Arbetsrättskommissionen om man kunde komma överens om reformer som är bra för framtiden.

Som bekant är lyckades man ju inte, men vi har nu gett parterna under ledning av skickliga medlare möjlighet att se om man ändå inte skulle nå en överenskommelse under tiden fram till den 23 augusti.

Jag tycker alltså att vi skall ge parterna den chansen. Det finns så oerhört mycket att vinna om vi kan få parterna att komma överens på det här området.

Anf. 81 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Jan Bergqvist säger att felet var att den förra regeringen lagstiftade i konfrontation. Vi kan konstatera att den nytillträdande regeringen hösten 1994 återställde ett antal åtgärder av strukturell karaktär som den förra regeringen hade vidtagit. Ett exempel på detta var att man lovade en återställning av ersättningsnivåerna i de olika offentliga försäkringssystemen. Men i stället genomförde den nuvarande också i konfrontation – lindrigt talat – med arbetstagsidan den sänk-

ning till 75 % som nu ännu en gång skall återställas. Det är ju fullt möjligt, Jan Bergqvist, att ändå ta tag i den heta potatisen, om man tror att någonting är nödvändigt. Jag tror att det kommer att bli nödvändigt för regeringen att faktiskt göra så.

Anf. 82 JAN BERGQVIST (s) replik

Fru talman! Självfallet skall lag med lag ändras. Det är inte fråga om det. Men kan man på det sätt som vi nu prövar få parterna på arbetsmarknaden att enas i den här frågan är oerhört mycket vunnet. Då kunde vi komma bort från den konfrontationsställning som har rått under alltför många år.

Anf. 83 PER-OLA ERIKSSON (c)

Fru talman! Sverige är som bekant ett litet land med ett starkt internationellt beroende. Detta erbjuder oss möjligheter, men det sätter också begränsningar. Sveriges ekonomi får i längden inte vara i obalans. Då hotas trygghet och god miljö. Då blir det svårare att återkomma till en arbetsmarknad som erbjuder fler jobb än i dagsläget. Den här generationen får inte lämna en stor obetald skuld efter sig till nästa generation.

Redan under fyrklöverregeringens tid under åren 1991–1994 påbörjades ett intensivt arbete med att sanera statens finanser. Det arbetet fortsätter nu. Centerpartiet är en aktiv part i arbetet för att skapa politisk och ekonomisk stabilitet.

Centerpartiet är samtidigt ett självständigt parti med samarbetsvilja. Vi strävar efter att uppnå resultat i samverkan och samförstånd när det låter sig förenas med våra program. Vi sätter samverkan och resultat före konfrontation.

Sverige behöver samarbetsvilja. Det är en vanföreställning att det goda samhället lättast byggs på ruinerna av vad meningssmotståndarna eller motstående intressen byggt upp. Konfrontation kan värma den parti- och organisationsegoistiska opinionen för en stund. Men vi lägger inte fast en långsiktigt utvecklingsfrämjande kurs genom en politisk kultur där blockpolitiken cementeras, där återställare följs på återställare och återigen återställare.

Det sägs ofta att politiska beslut inte skapar välstånd och att en förbättrad sysselsättning inte kan kommenderas fram genom politiska beslut. Det är på ett sätt riktigt. Men 1900-talets svenska historia visar att politiken och den politiska samarbetsförmågan kan ha utomordentligt stor betydelse för hur grunden för välfärdsutvecklingen och människors chans till ett eget arbete är lagd.

Den proposition som riksdagen nu behandlar är en av flera frukter av ett samarbete mellan Centerpartiet och regeringen. Resultatet av ett snart 15 månader långt samarbete i syfte att stabilisera svensk ekonomi kan redovisas. Utan att underskatta kvarstående problem, och allra minst den arbetslöshet som är ett gissel för hundratusentals människor i dagens Sverige, är jag ganska tillfreds med uppnådda resultat.

- Det samlade underskottet i Sveriges

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

offentliga finanser har sjunkit från ca 12 % år 1993 till 8,1 % 1995. I år beräknas underskottet bli drygt 5 %.

- Räntan på en femårig statsobligation har sedan april 1995 fram till nu sjunkit med ca 3,5 %. Riksbanken har sedan årsskiftet sänkt den s.k. reporäntan från 8,9 % till 6,3 %. Det talar sitt tydliga språk.

- Den svenska kronan har stärkts med ca 15 % enligt ecu-index sedan april 1995. Även detta talar sitt tydliga språk.

- Bytesbalansen visade ett rekordstort överskott på 35 miljarder kronor år 1995 och beräknas ha ett överskott på över 30 miljarder kronor för innevarande år.

- Inflationen ligger nu på god europeisk nivå. Inflationförväntningarna är små för flera år framöver. Under 1996 torde den svenska inflationen med stor sannolikhet hamna under Riksbankens inflationsmål.

Sveriges ekonomi är i dag väsentligt stabilare, och trovärdigheten för politiken är betydligt större som en följd av Centerns samarbete med regeringen sedan april 1995.

Många människor kan i dag glädjas på olika sätt över att deras tillvaro har påverkats till det bättre. Många har fått väsentligt lägre kostnader för sitt boende. Många kan se hur 1996 blir ett år med ökade reallöner. Utlandssemestrande svenskar kan under det här året konstatera att reskassan räcker väsentligt bättre än vad som var fallet för ett år sedan.

Även om det finns många familjer som fått förbättringar i sin ekonomi motsvarande 1 000 skattefria kronor i månaden och t.o.m. mera finns det också andra som är långvarigt arbetslösa och oerhört oroad. Det är många som fruktar för att hemorten inte har möjligheter att erbjuda en framtid, som varslats om uppsägning från sin anställning eller som oroligt sliter för att undvika konkurs i det egna företaget. Tusentals människor upplever varje månad att det är alltför många dagar kvar innan nästa månadsinkomst är på plats på lönekontot. Jag kan förstå att det är många som undrar om stabiliserad statsskuld, minskat budgetunderskott, en stark bytesbalans, en högre värderad krona och låg inflationstakt egentligen är till nytta för deras privatekonomi och deras möjligheter att skaffa sig ett tryggt arbete.

Just därför är det viktigt för mig och för Centerpartiet att betona att trygga inkomster och trygga jobb inte kan skapas om statsfinanserna tillåts att förfalla. Vi skall satsa allt vad vi förmår på en radikal sänkning av arbetslösheten och helhjärtat satsa på en förbättrad ekonomi för dem som sett plånböckerna bli allt tunnare. Men vi skall inte göra dessa satsningar på bekostnad av saneringen av de offentliga finanserna.

Vi från Centern kommer mycket bestämt att hålla fast vid målen att nedbringa underskotten i de offentliga finanserna till under 3 % nästa år för att året därpå nå budgetbalans.

Det är också mot den bakgrunden som vi i samband med vårpropositionen så bestämt har hållit fast vid en stram finanspolitik. Nu läggs, vilket finansutskottets ordförande sade i sitt anförande här tidigare, grunden fast för ett utgiftstak. Vidare tar vi första steget på vägen mot en ny budgetprocess.

Jag vill erinra om att vi i Centern i finansdebatten den 8 mars i fjol initierade idén om ett utgiftstak i de offentliga finanserna. Nu är vi på väg att genomföra det. Vi har inte låtit oss frestas att falla undan för populära lockrop vare sig om kostsamma reformer eller om skattesänkningar på kredit. Det är också bakgrunden till att vi, trots ambitiösa satsningar på företagande, arbete och utbildning, bestämt har hållit fast vid en politik som syftar till en stabilare samhällsekonomi.

De som nu förordar att vi skall låna oss ut ur krisen och att vi skall strunta i arbetet med att nedbringa budgetunderskotten, måste helt ha glömt de obarmhärtiga konsekvenserna av tidigare lättsinne av samma slag. Vi i Centerpartiet tänker inte ägna oss åt sådant lättsinne. En tryggar tillvaro för Sveriges folkflertal skapas inte genom ett ökat inflytande åt långivare och bankirer utomlands och här hemma eller genom ett minskat inflytande för de folkvalda i vårt eget land.

De som har den starkaste övertygelsen om att de politiska institutionerna har en avgörande betydelse för ekonomi, välfärd och trygghet borde vara de sista att försvaga den ekonomiska grundvalen för stat, kommun och landsting. Märkligt nog är så inte fallet.

I Miljöpartiet och Vänsterpartiet går en kortsiktig jakt på röster före det långsiktiga intresset av en stark samhällsekonomi. Det är en viktig politisk uppgift, fru talman, att avslöja denna politik.

Den sysselsättningsproposition som presenterades i dag är ett politiskt besked om att det finns en majoritet som vill satsa på fler företagare och fler anställda i växande företag. Arbetsgivaravgifter sänks. Dubbelbeskattningen lindras. Det är väsentligt för de onoterade bolag som är mest beroende av villkoren i Sverige. Onoterade och OTC-noterade förblir skattebefriade.

Skatter lindras eller tas bort i syfte att få ökad fart på nybils- och fastighetsmarknaden. Regelsystem förenklas i syfte att minska byråkratin och spara kostnader i företagen. Nya resurser satsas för att åstadkomma företagsamhet och nya jobb där sådana allra mest behövs, dvs. i glesbygd och på landsbygden.

Vi i Centern är tillfreds med att det tas ett tydligt steg i fråga om en skatteväxling, med minskad skatt på företagande och arbete samt ökad skatt på miljöförstöring och resursslöseri. Sänkta egen- och arbetsgivaravgifter med tyngdpunkten så att lättnaden blir störst för de små företagen och med besked om införande av en avfallsskatt i en och samma proposition utgör ett tydligt besked om att Sverige anträtt skatteväxlingens väg.

Förutom en hel rad åtgärder för att främja de små företagens utveckling, satsningar som är särskilt viktiga för tjänstesektorn, tas flera initiativ på områden där möjligheterna till framsteg är som störst. Jag tänker på det miljardprogram som nu föreslås för kretsloppsanpassning av bebyggelse och ny miljöteknik. Jag tänker på det miljardprogram som inrättas för att bidra till att Östersjöområdet i framtiden skall kunna ses som en ledande tillväxtregion. Jag tänker på miljardprogrammet för regional utveckling och företagsutveckling.

Fru talman! Det finns de som ropar, och som ropar högt, om att det är för litet och för sent. De som ropar allra högst är ofta representanter

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

för partier som gjort de allra minsta ansträngningarna för att skapa de majoriteter som är en förutsättning för varje resultat i en parlamentarisk demokrati. Om alla handlade som de som nu ropar om att det är för litet och för sent, skulle alls ingenting någonsin uträttas i denna politiska församling. I politiken krävs det såväl en bestämd viljeinriktning som en förmåga att samarbeta med andra.

Det är min övertygelse att både den vårproposition som nu behandlas av riksdagen och den proposition om sysselsättning som blivit offentlig först i dag kommer att ge väsentliga bidrag till en förbättrad ekonomisk utveckling. Men det finns inga snabba klipp att göra i politiken. Sådana fanns inte under förra eller förrförra mandatperioden. Sådana har inte funnits under det här riksmötet och sådana kommer heller inte att finnas i framtiden.

Jag läste med visst intresse den partimotion som tidigare i morse remitterades till ett av utskotten. Jag tänker på den motion som väckts av Moderata samlingspartiet. Det är den partimotion som inte är finansierad, men stramheten och finansieringen är ju inte viktiga för Moderata samlingspartiet. Jag noterar att de som har skrivit under motionen har förflyttat sig till Vänsterpartiets bur, där man tidigare inte varit så noga med finansieringen. Man har alltså förflyttat sig till populismens högborg.

Det är konsekvensen i politiken som är avgörande. Därtill är vi självklart starkt påverkade av utvecklingen i vår omvärld. Vi i Centerpartiet är konsekventa i vårt handlande såväl när det gäller saneringen av statsfinanserna som när det gäller den bestämda inriktningen på att förbättra företagandets villkor och småföretagens tillväxtpotentialer. Det gäller också i arbetet för en regional utveckling som kommer hela landet till nytta. Vi arbetar för kretslopp och trygghet.

Centerpartiet är berett till strid för samverkan. Vi tar kamp för vår politik inte bara i talarstolar och på debattsidor utan också i den politiska verklighet där majoriteter måste formars i enlighet med grundläggande demokratiska spelregler.

Det behövs fler arbetstillfällen i Sverige. Därför behövs det också fler företag och företagare. Sverige behöver inte bara nå en halverad öppen arbetslöshet. Om uppsatta mål skall uppnås bör vi inrikta oss på att fördubbla antalet egenföretagare och antalet kvinnliga företagare samt skapa goda betingelser för svenskt näringsliv. För en sådan politik är Centerpartiet berett att göra sitt yttersta – i samverkan med andra, nu och i framtiden.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till hemställan i finansutskottets betänkande.

Anf. 84 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Med anledning av Per-Ola Erikssons anförande skulle jag vilja veta på vilket sätt landets småföretagare gynnas av t.ex. en ny fundsocialism i form av en sjätte AP-fond och på vilket sätt landets småföretagare gynnas av en förlängd sjuklöneperiod utan kompensations. Båda dessa förslag har upprört alla faktiska företagare. Hur kan

Per-Ola Eriksson vara så nöjd med de förslagen som ett positivt inslag för landets företagare?

En annan fråga som jag förmodar att Per-Ola Eriksson kan svara på är: På vilket sätt skulle, som jag uppfattat det, ett nytt svinbidrag i de propositionsförslag som lades fram i morse främja en tillväxt med fler jobb?

Jag blev en aning bestört då jag hörde att Per-Ola Eriksson är så nöjd med utvecklingen sedan s-c-samarbetet inleddes. Om jag var Per-Ola Eriksson, vilket Gud förbjude, skulle jag vara väsentligt mindre nöjd. Sett till vad som inträffat är ju t.ex. 60 000 färre i arbete jämfört med hur det var för ett år sedan – alltså 60 000 tappade jobb. Räntan är nu förvisso lägre än den tidigare var. Men den långa räntan, vilken styr bostäderna, är fortfarande högre än den var i början av året. Där har det minsann inte skett någon förbättring!

Jag tror att Per-Ola Eriksson, så länge samarbetet med Socialdemokraterna pågår, skulle kunna göra en viktig insats. Han kunde nämligen inte minst för finansutskottets ordförande Jan Bergqvist tala om att de ekonomiska problemen *inte* började under den tid då Per-Ola Erikssons parti medverkade i regeringsställning. Om man inte förstår hur problem uppkommer har man inga möjligheter alls att bidra till en lösning. Där kunde Per-Ola Eriksson göra en insats, och jag skulle önska att han bedrev ett sådant arbete mera aktivt.

Anf. 85 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag har noterat att Anne Wibble varit något störd och vresig i dag – jag har ju kunnat följa tidigare inlägg. Kanske beror det på att man blev något chockad över det mycket kraftiga tag som Centern och Socialdemokraterna i morse gemensamt presterade. I Folkpartiet hade man kanske inte väntat sig det. För en tid sedan lämnade ju Folkpartiet in en motion till riksdagen som innehöll två klämmor. I den ena bad man riksdagen att hos regeringen begära förslag om åtgärder. Nu har vi, innan den motionen är behandlad, tillsammans med Socialdemokraterna lagt fram ett mycket omfattande program. Den beställning som Anne Wibble tidigare gjorde är alltså i dag levererad.

Anne Wibble säger att en sjätte AP-fond är fondsocialism. Men, Anne Wibble, den bygger på de regler för fonderna som gällde 1992–1994 under fyrpartiregeringen, vilken Anne Wibble tillhörde. Jag måste här ställa en motfråga: Ägnade sig Anne Wibble som finansminister åt fondsocialism?

Vad gäller detta med en förlängd period för arbetsgivaransvaret och sjuklönen är det fel att, som Anne Wibble gör, hävda att det inte är fråga om kompensation till företagen. Anne Wibble har i så fall inte helt och hållet fattat innehållet där.

Till sist: Vad menar Anne Wibble med svinbidrag? Jag förstår inte den frågan.

Anf. 86 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Jag skall gärna erkänna att min sagesman är en centerpartist. Därför frågade jag en centerpartist vad det är för nytt svinbidrag

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

som finns i dagens propositionsförslag. Det är väldigt bra om det inte finns något sådant bidrag. Kanske var det bara en förhoppning från Centern om något som man inte lyckats realisera. Jag tror nämligen inte att det är på just det området som de nya jobben och tillväxten skall komma.

Sjuklönen finns med i dagens betänkande såsom skapande 1,1 miljarder kronor i budgetförstärkning. Dessa pengar tas från företagen. Jag förstår mycket väl småföretagens ilska över detta förslag, med vilket Per-Ola Eriksson tydligen är väldigt nöjd. Fondsocialism förblir fondsocialism även efter Per-Ola Erikssons egenartade uttalanden!

Hela debattklimatet under senare delen av Centerns och Socialdemokraternas samverkan har präglats av ett tillbakapressande av de båda samarbetspartierna och av initiativ från oppositionen. Det är oppositionens initiativ som har tvingat fram de förslag som finns i dag. Det är alldeles uppenbart att Per-Ola Eriksson därmed indirekt erkänner att den tidigare politiken var otillräcklig eller direkt felaktig. Annars skulle han väl inte vara så himla nöjd med de nya förslag som finns i dag.

Jag tror, som jag tidigare har sagt, att de nya förslagen är klart otillräckliga och att de i en hel del fall lägger ytterligare sten på bördan i stället för att medverka till motsatsen. Mitt önskemål är att Per-Ola Eriksson använder det inflytande som han har till att inför framtiden förklara att för att kunna komma med bättre förslag måste det finnas en någorlunda riktig analys av problemens uppkomst. Det är alldeles uppenbart, efter att ha lyssnat på finansutskottets ordförande, att han inte har en sådan analys. Han tror att problemen uppkom i oktober 1991, men Per-Ola Eriksson vet att så inte är fallet. Använd därför det lilla inflytande som ni förefaller ha till att förstärka denna kunskap!

Anf. 87 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag tror att Anne Wibble inte riktigt har förstått betydelsen av att satsa på investeringar i svenskt näringsliv. Vad Anne Wibble trott vara en svinpremie – en sådan fanns på 50-talet – är ett investeringsstöd som kommer att vara till nytta för svensk livsmedelsindustri. Detta kommer att öka investeringarna och ge livsmedelsarbetarna fler jobb. Detta kommer också att ge svenskt näringsliv nya exportmöjligheter.

Vad är det för fel, Anne Wibble, med att livsmedelsarbetarna får jobb och att vi tar in mera pengar till Sverige genom att exportera livsmedelsprodukter? Det kan väl inte vara så att Anne Wibble tycker att vi bara skall exportera andra varor – trävaror eller bilar. Skall vi inte utnyttja den växande marknad som finns på det här området och som EU-medlemskapet också medverkat till?

Det blir mycket spännande att följa Anne Wibbles fortsatta agerande under de närmaste veckorna i sommar. Tänker man från Folkpartiets sida gå emot sänkta arbetsgivaravgifter? Tänker man gå emot satsningar på kretslopp? Tänker man gå emot programmet för Östersjön och programmet för företagsutveckling och en regional utveckling? Tänker man gå emot åtgärderna för att stärka fastighetsmarknaden och svensk bilindustri, osv.?

Sedan några ord om samverkan med Socialdemokraterna. Jag erinrar mig att partiledaren för Folkpartiet hösten 1994 ville ha en koalition med Socialdemokraterna just för att kunna driva en politik för företagarna. Nu gör vi det. Men vi gör det inte i koalition, utan vi gör det i ett konstruktivt arbete mellan två partier.

Anf. 88 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag skall inte lägga mig i debatten om fläskköttproduktionen, även om man i min valkrets är mycket intresserad av den.

Först vill jag kommentera samarbetsresonemanget. Samarbete är självklart bra så länge det leder till något som är bättre. Om man blickar tillbaka på den politiska historien finner man exempel på samarbete och uppgörelser som faktiskt har lett snett. Jag tror inte att någon i dag försvarar de s.k. Hagauppgörelserna – åtminstone gäller det huvuddelen – i början och i mitten av 70-talet. Tvärtom tror jag att det råder ganska stor enighet om att de på flera olika sätt konserverade och förstärkte de problem som lett fram till den utveckling som vi sett inte minst i slutet av 80-talet. Den typen av samverkan och samarbete är farlig.

Om Centern tillsammans med Socialdemokraterna konserverar en situation, där man inte vidtar tillräckligt omfattande åtgärder och omprövar politiken för att faktiskt få fram jobb, är det inget bra samarbete. Skulle det gå åt det andra hållet är det i grunden positivt.

Som jag tidigare sagt finns det i de här förslagen en viss insikt om problemen med höga, och ännu högre, skatter. Det som föreslås räcker emellertid inte till. Dessutom, som Anne Wibble sade: Det tas ju tillbaka igen med råge om man lägger samman det som riksdagen i dag debatterar och det som skall diskuteras, vilket huvuddelen av debatten egentligen rör. Där ligger problemet.

Om saneringen av ekonomin är vi, med tanke på Per-Ola Erikssons och mitt förflutna, naturligtvis helt överens – det här har hög prioritet. Det är därför som alla förslag i våra motioner är finansierade fullt ut, till sista kronan.

Det intressanta och det som jag skulle vilja fråga Per-Ola Eriksson om är följande: Varför händer det ingenting på arbetsrättens område? Varför blir det inte enklare att anställa – om nu Centern och Per-Ola Eriksson står bakom de stora skattehöjningarna? Och varför händer det ingenting på tjänstesektorns område?

Anf. 89 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Samarbetet mellan Centerpartiet och regeringen tror jag mig förstå att även Bo Lundgren haft en viss nytta av. Det har väl inte varit till nackdel för hans privatekonomi att vi undanröjt en del skattehot över fastighetsägandet. Såvitt jag förstår är Bo Lundgren ägare av en viss fastighet.

Det är tack vare en samverkan mellan olika partier som man kan nå resultat. Regeringen har icke majoritet i denna kammare. Det hade för övrigt inte heller den regering som Bo Lundgren själv var medlem av.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Nu har man möjligheter att nå samlade lösningar och samarbeta i detta parlament för att nå resultat. Det andra alternativet skulle vara att ägna sig åt att skriva reservationer. Det får mig att erinra vad den numera bortgångne Karl Boo, centerpartist, f.d. statsråd och ledamot i denna kammare, sade. Den politiker som ägnar sig åt att skriva reservationer, hur fina de än är, påverkar inte. Först när man kan bilda majoriteter kan man påverka politiken i den riktning man vill.

Vi är för ett konstruktivt arbete med andra partier för att just nå resultat till nytta för svensk företagsamhet, miljön, de arbetslösa och utvecklingen av hela detta land. Jag tror att Bo Lundgren vid närmare eftertanke kommer att finna att det är en bättre väg än den konfrontationens väg som Bo Lundgren och hans parti har valt.

Anf. 90 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag eftersträvar inte någon konfrontation, inte en med Johan Lönnroth eller företrädare för vilket parti det här må vara. Det rör sig här om en diskussion i sakfrågor. Vad är det Sverige behöver för att kunna lösa de problem som finns och håller på att förstärkas? Det är där problematiken ligger. Det är för mig t.o.m. viktigare, Per-Ola Eriksson, än om Centern lyckas åstadkomma det jag länge trodde var huvudorsaken till samarbetet, och det som nu vidimeras, nämligen att undanröja hotet om en fastighetsskatt på jord- och skogsbruk.

Det är rätt. Det hade varit fel att införa den skatten. Det är heller inget fel i att Centern på eget bevåg, vilket man naturligtvis skall göra, tar ställning till om man vill samverka med den ena eller den andra nu och i framtiden. Men då får det bli en diskussion om sakfrågor. Det får vara mig obetaget att tycka att samarbetet i vissa avseenden faktiskt har lett till någonting som är ett hot mot framtiden och som gör att vi nu ser en nedgång i ekonomin.

De förslag som har kommit fram och som vi skall besluta om är inte tillräckliga. De försämrar förutsättningarna. Jag kan ta ett exempel från en av propositionerna. Där säger man: Det finns en viss tvekan hos utländska investerare att välja Sverige som investeringsland. Ett skäl till detta kan vara svårigheten att locka kvalificerad utländsk personal till Sverige. Skattereglerna kan utgöra ett hinder för sådana personer att komma hit.

Detta står i regeringens egen proposition som lades fram i morse och som Centern är med på. Vi har en sådan beskattning av kvalificerade personer som behövs att vi kanske måste justera reglerna för att de skall komma till Sverige. Vi hade en gång i tiden sådana speciella regler för utländska forskare. Det är en följd av det som kallas värnskatt men som är det omvända.

Vi måste få ner marginalsatterna, men nu går man i fel riktning. Man förstärker återigen marginalsatterna, och man ser till att fler omfattas av de höga marginalsatterna. Då blir det problem. Bakom detta ligger också att svenskar flyr Sverige. Är inte skattehöjningar någonting som ni borde ta avstånd ifrån och motarbeta för framtiden, Per-Ola Eriksson?

Anf. 91 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Centerpartiet eftersträvar lägre skatt på arbete genom sänkta arbetsgivaravgifter, bättre villkor för företagande, bättre resurser till miljön, kretsloppsutveckling, osv. Jag vet att Bo Lundgren också gärna vill ha lägre skatt på arbete. Men även om jag skulle skriva ihop mig med Bo Lundgren och Moderata samlingspartiet skapar vi ingen majoritet i denna riksdag. Det gäller i stället att söka andra majoriteter och andra möjligheter. Bo Lundgren vill inte delta i det arbetet. Därför har den konstruktiva samverkan Centern har haft med regeringen sedan ett drygt år tillbaka varit till nytta både för svensk ekonomi och svensk företagsamhet.

Nu har inte Bo Lundgren rätt till någon ytterligare replik. Låt mig bara säga att jag med ett visst intresse tittade i Moderaternas partimotion för att se vilka intressanta förslag man har. Jag blev mycket förvånad. Av 55 yrkanden är 20 en begäran om tillkännagivanden, och 25 yrkanden med begäran om förslag från regeringen – det är inte så att Moderata samlingspartiet självt har några förslag – och sedan är det 10 ofinansierade budgetförslag.

Sådant håller inte, Bo Lundgren. Detta är en motion för populism och lättsinne. Bo Lundgren och Moderata samlingspartiet har parkerat sig i det ställe där Gudrun Schyman, Johan Lönnroth, m.fl. ibland brukar höra hemma.

Anf. 92 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Fru talman! Per-Ola Eriksson talade om utlandssemestrade svenskar som kan glädja sig åt en starkare krona. Då kom jag att tänka på den färskaste LO-rapport som visar att de som tappat mest på den senaste tidens ekonomiska politik är LO-familjer med barn. De har helt enkelt inte råd att åka på semester.

Per-Ola Eriksson talade också här nyss i ett replikskifte om EU-medlemskapets välsignelser. Då kom jag att tänka på de nya miljonbidragen till den skånska lantadeln. Där har det verkligen varit fråga om kraftiga bidragsökningar.

Han anklagade också oss för att ha glömt tidigare lättsinne. Jag kan försäkra att jag inte har glömt de ofinansierade skattesänkningarna som gjordes när Per-Ola Eriksson var finansutskottets ordförande och Bo Lundgren var skatteminister. Jag har heller inte glömt att Centerpartiet inte vågade ställa upp på huvuddelen av den budgetsanering som genomfördes genom uppgörelser mellan Vänsterpartiet och regeringen hösten 1994.

Om jag förstod Per-Ola Eriksson rätt vill han ta strid för sin politik och sitt ansvarstagande. Våra kommunalpolitiker vågar ta ansvar för den usla ekonomi som er ekonomiska politik försätter kommuner och landsting i. Jag vill då fråga Per-Ola Eriksson: Tar Per-Ola Eriksson och hans partikamrater i kommuner och landsting – exempelvis i dag i Stockholms läns landsting – ansvar för den usla ekonomi som ni försätter kommuner och landsting i? Klarar Per-Ola Eriksson att framåt hösten hålla fast vid det ansvarstagande som han så värtaligt utvecklar här från talarstolen?

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 93 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag har ett rakt svar på den senaste raka frågan. Centerpartiet tar ansvar, men kanske inte på det sätt som Johan Lönnroth kanske hade förväntat sig. Centerpartiet har sina egna lösningar på de problem som finns i denna region.

Jag har noterat att mycket i denna debatt har handlat om att många debattörer blickat bakåt. Jag förstår inte varför man skall möta framtiden med att blicka bakåt. Det är inte i jakten på syndabocker i politiken år 1990 eller år 1993 som vi finner lösningar på dagens problem. Nu gäller det att vi tar sikte på framtiden, sänker skatter och minskar byråkratin för att lägga grunden för fler företag och fler företagare, och får fler anställda i växande småföretag.

Nu gäller det att utnyttja skatteväxlingen, göra en medveten miljöupphandling och satsa offensivt på miljöteknik, som är vägen till kretsloppssamhället. Ett av de snabbast växande områdena inom OECD-området är miljösektorn. Då skall även Sverige anträda en sådan väg där det finns nya jobb att hämta och skapa. Sedan måste framtiden också handla om att satsa på högre utbildning och forskning med en koncentration till de små och medelstora högskolorna.

I den proposition som har lagts på riksdagens bord i dag och som utarbetats gemensamt av Centerpartiet och regeringen ges ett tydligt besked om hur man stärker forskning och högskoleutbildning runt om i landet. Det kommer att vara en av de viktigaste åtgärderna för att utveckla Sverige som en kunskapsnation.

Till bilden av framtiden hör också att satsa på Östersjöregionen och ta vara på de slumrande möjligheter som nu kan användas. Järnridån har fallit. Låt oss bygga någonting nytt när det skapas möjligheter.

Anf. 94 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Fru talman! Det var faktiskt Per-Ola Eriksson som talade om vad vi hade glömt bort. Det var han som började tala om historien. Jag pratar mycket hellre om framtiden.

Jag har med visst intresse följt de skärpta motsättningarna mellan Per-Ola Eriksson och Bo Lundgren i finansutskottet. Det verkar som om Per-Ola Eriksson äntligen har insett att högerns reaktionära politik leder bakåt och inte framåt. Det vore välgörande om vi kunde få ett lika tydligt avståndstagande här i kammaren som jag tidigare har hört Per-Ola Eriksson uttrycka i mer informella sammanhang.

Vi är överens om att vi behöver fler företagare och lättnader för företagare, Per-Ola Eriksson. Vi skall gärna hjälpa till att skapa den här omfördelningen, men då vore det också mycket bra om Per-Ola Eriksson kunde erkänna att dessa höga bidrag till den skånska lantadeln är orimliga. Det vore bra om vi gemensamt kunde försöka angripa detta och flytta om de pengarna och se till att de kommer till entreprenörer och småföretagare i stället.

Sedan saknar jag också vissa saker i Centerns långsiktiga strukturella tänkande. Miljöomställningen är bra. Där är vi överens i långa stycken. Men en annan stor framtidsfråga handlar om arbetstiderna. Jag har hört centerkvinnor utveckla mycket bra resonemang i den frågan,

men jag hör sällan Per-Ola Eriksson säga någonting om nödvändigheten av att få en radikal omfördelning av arbetstiderna.

Vi skall gärna prata mer om framtiden i fortsättningen, Per-Ola Eriksson. Det är i första hand Per-Ola Eriksson som behöver ägna mer av sin tid åt just detta.

Anf. 95 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Johan Lönnroth tog upp detta med jordbruket i Skåne, om jag förstod det rätt, men han uttryckte det på ett annat sätt. Då vill jag ställa en motfråga. Tyvärr kan inte Johan Lönnroth svara på den eftersom han inte har någon mer replik, men vi kan kanske klara ut den ändå.

Är det inte rimligt att vi har samma villkor för svenskt jordbruk som för jordbruket i övriga delar av EU? Eller är det så att Johan Lönnroth anser att vissa geografiska delar av Sverige inte skall ha samma konkurrensmässiga villkor som andra delar av EU? När jag hör Johan Lönnroth utveckla detta förstår jag bättre varför Annika Åhnberg lämnade Vänsterpartiet.

Den politik som Johan Lönnroth har torgfört i dag skulle innebära att räntorna skulle skjuta i höjden. Vi skulle skapa oro på valutamarknaden. Det är ju inte högre räntor det här landet behöver. Det är ju inte turbulens på valutaområdet det här landet behöver. Det här landet behöver en stram finanspolitik, stabila spelregler, investeringar i företag och ett regelverk som ger framtidstro för svenska småföretagare.

Jag vet att Johan Lönnroth många gånger gett uttryck för en förståelse för dessa frågor i finansutskottet. Men Johan Lönnroth har kanske inte alltid fått sitt parti med sig. Jag beklagar det. Den bild som finns av Vänsterpartiet visar ett populismens parti som träder fram, oavsett om det uppträder på Docklands eller i denna kammare.

Anf. 96 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Jag begärde replik eftersom Per-Ola Eriksson ägnade sig åt ett mycket osakligt angrepp på Miljöpartiet i sitt inlägg. Jag undrar om inte Per-Ola Eriksson är offer för Centerns egen buskpropaganda om Miljöpartiet när han gör gällande att Miljöpartiet skulle ägna sig åt populism i den ekonomiska politiken. Det är faktiskt så att Miljöpartiets förslag genomgående har varit stramare än regeringens förslag, och även stramare än regeringens och Centerns förslag fr.o.m. förra våren.

Det är inte så konstigt. För Miljöpartiet är det alldeles klart att vi inte har råd att konsumera de begränsade resurser som finns på den här planeten i den takt som nu sker. På många håll står vi inför miljökatastrofer som växer betydligt snabbare än åtgärderna emot dem.

Vi ser även hur miljöskulden i Sverige ökar med ca 7 miljarder om året med de beräkningar som hittills finns. Andra beräkningar skulle naturligtvis ge högre siffror, eftersom man inte har kunnat räkna in allting. Då är det ganska självklart för Miljöpartiet att verkligen satsa på detta. Därför finns det en ekonomisk medvetenhet som jag upplever är betydligt starkare hos oss än hos er i Centern.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Vad gör ni? Ni har inte slagits för miljösektorn när ni släpper igenom minskade kalkningsanslag och på det sättet tillåter tusentals sjöar att försuras och förstöras.

Ni har inte heller ställt upp på andra konkreta förslag som finns med i det här betänkandet. Ni ställer inte upp på ersättning för viltskador på det sätt som borde göras för att tidigare riksdagsbeslut skall gå att genomdriva. Ni låter inte saneringen av miljöskadade områden ske så som Naturvårdsverket och andra har visat att den måste ske för att man skall kunna komma till rätta med miljöskulden. Det finns mängder av konkreta exempel där ni faktiskt offerar er miljöpolitik för att kunna samarbeta med regeringen.

Men frågan är om ni inte är ett offer för Socialdemokraternas strategi att splittra borgerligheten. Ni har ju faktiskt inte fått igenom särskilt mycket. Vi kan konstatera det eftersom vi själva har samarbetat, och i vissa avseenden samarbetar med regeringen. När Centern kom in i samarbetssvängen sjönk ribban påtagligt.

Det är också intressant att höra Per-Ola Eriksson när han säger att Centern är för ett konstruktivt samarbete med alla partier. Jag har en känsla av att Per-Ola Eriksson snarare är ute efter partiegoistiska vinster för Centern. Men det har ju inte gått så bra med det. Det har väl blivit något av ett självmål i det fallet.

Anf. 97 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag har varit ledamot i riksdagen sedan 1982 och hört ganska många inlägg, men så mycket struntprat har jag aldrig hört på så kort tid som i det senaste.

Roy Ottosson far ju fram med fruktansvärda osanningar. Vi har inte släppt några miljöfrågor. Centerpartiet har tillsammans med regeringen nu på morgonen lagt fram ett förslag om ett program för kretsloppsutveckling på 1 miljard kronor. Vi tar ett första viktigt steg mot skatteväxling genom att sänka skatten på arbete och höja skatten på miljöstörande verksamhet.

I det betänkande som vi behandlar just nu finns det också styrinstrument, dvs. skatter, på miljöområdet och på energiområdet som kommer att främja övergången från miljöskadliga energikällor till miljövänliga energikällor.

Därför var det ett politikens lågvattenmärke som Roy Ottosson nyss uppnådde. Jag vidhåller att Miljöpartiet är ett populismens parti. Man har levererat två förslag mot arbetslösheten den senaste tiden. Det ena är kortare arbetstid. Det andra är utträde ur EU.

Fru talman! Detta är icke trovärdigt, Roy Ottosson.

Anf. 98 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! När argumenten tryter stegras tonläget. Det är patetiskt att höra Per-Ola Eriksson när han skall beskriva vad Miljöpartiet föreslår mot arbetslösheten. Han har uppenbarligen inte lyssnat på den tidigare debatten. Han har uppenbarligen inte läst våra reservationer, än mindre våra motioner.

Vi föreslår sänkt skatt på arbete och en mycket omfattande satsning på gröna jobb, som vida överstiger det som Per-Ola Eriksson nu vill skryta över i de propositioner som lades fram i dag. Centern har medverkat till att stoppa en del av de satsningar vi hade fått i gång, t.ex. på allergisanering och vindkraft. Man ställde inte upp på en fortsättning på de satsningarna under just detta år.

Redan det motsvarar närmare en miljard. Det blir alltså inget netto kvar i den satsning som Per-Ola Eriksson nu påstår att Centern skulle ha fått med här. Detta är ganska typiskt för den argumentationslinje som Centern driver; man har tunt under.

Vi har också pekat på att arbetstiden faktiskt har ökat i Sverige på senare år, medan den minskar i omvärlden. Självfallet leder det till ökad arbetslöshet. Men Per-Ola Eriksson och Centern vill tydligen ha ännu längre arbetstider. Eller tror kanske även Per-Ola Eriksson, utan hänsyn till hur verkligheten ser ut, att 40 timmars arbetsvecka är en naturlag, punkt slut?

Vi i Miljöpartiet har också fört fram ett antal mycket genomtänkta ekonomiska förslag för att minska utgiftstrycket. Vi har visat att man i socialförsäkringssystemet genom ett brutet tak och grundskydd kan minska utgiftstrycket för staten. Detta är någonting som Per-Ola Eriksson borde lägga märke till, innan han anklagar oss för populism. Vi går nämligen mycket längre än han anar.

Anf. 99 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag tror att Roy Ottosson inte riktigt har sin bästa dag i dag. Han har åtminstone litet dåligt med minnet. Förändringen av anslagen till allergisaneringsprogrammet gjorde vi i full enighet och i samförstånd med Miljöpartiet. Då kan man inte komma och säga att det var Centerpartiet. Ni har ju varit med på det. Anslagskonstruktionen och de anslag som gjordes gick inte att använda, utan utnyttjades bättre på ett annat sätt. Det har ni accepterat. Försök inte att springa ifrån det! Det är inte trovärdigt och inger inte respekt.

I fjol när vi jobbade med tillväxtpropositionen ville de i Miljöpartiet vara med. De satte sig vid förhandlingsbordet, som då var dukat på förhand genom ett nära samarbete mellan oss och regeringen. Sedan gick Roy Ottosson och Miljöpartiet en söndag ut med ett TT-meddelande om att man accepterade tillväxtpropositionen. Den var inte färdig då. Det fanns bl.a. inga krav på CO₂-skatt.

Centern hade vid den tidpunkten tio elva olika krav kvar, men Miljöpartiet hade då inte något intresse av att driva frågan om miljöskatten. Tack vare vårt fortsatta arbete på den punkten lyckades vi få en miljöprofil på tillväxtpropositionen. Glöm inte det, Roy Ottosson! Var försiktig med orden en annan gång!

Anf. 100 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Jag vill gärna säga till Per-Ola Eriksson att jag tycker att det är fullt legitimt och hedervärt att Centerpartiet samarbetar med regeringen kring olika propositioner. Men samtidigt vänder sig Per-Ola Eriksson till alla partier som inte står bakom dagens proposition och

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

menar att vi andra inte tar något ansvar. Egentligen borde, såvitt jag förstod honom, samtliga partier i denna kammare stått bakom propositionen. Då hade vi alla tagit ansvar.

Detta väcker naturligtvis frågan om inte Per-Ola Eriksson tror att man i en levande, dynamisk, parlamentarisk demokrati behöver en regering som regerar och en opposition som opponerar och försöker vinna väljarnas förtroende inför kommande val. Det var närmast på den punkten det skulle vara intressant att höra vad Per-Ola Eriksson anser.

Min andra frågan gäller strategi. Vi närmar oss ju 1998 års val. Både Per-Ola Eriksson och jag vet att Göran Persson är en mycket klok, för att inte säga slipad, person. Jag ser nu hur skickligt han har riggat upp ett pärlband av kontrollstationer, som kommer att kräva att Per-Ola Eriksson och Erik Åsbrink tillbringar åtskilliga nätter ihop, ända fram till nästa valdag. Är Per-Ola Eriksson inte rädd för att lill-fingret på något sätt har blivit en hel hand som de tar undan för undan? Jag undrar om ni helt har tänkt igenom den principen.

Anf. 101 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Jag nämnde ju inte kds i mitt inledningsanförande, och det är kanske därför Mats Odell nu försöker skapa litet debatt.

Först och främst ber jag att få tacka Mats Odell för det vänliga omdömet att det var bra att Centerpartiet arbetar med regeringen för att nå resultat.

Både Mats Odell och jag sitter i opposition, och självfallet är det viktigt att opponera. Det är en väsentlig del av en politisk demokrati. Men nu har inget parti majoritet i riksdagen, och därför krävs det samarbete. Men man når ju inte beslut genom reservationer utan genom att medverka till propositioner och till politiska majoriteter i denna riksdag. Jag har inte utslutit att Mats Odell kommer att ansluta sig till flera av de förslag som har presenterats på morgonen. Han är välkommen.

Jag gillar samarbete och vill gärna säga att vi har haft ett konstruktivt samarbete de senaste dagarna. Det har varit både nätter och dagar. Jag har lärt känna Erik Åsbrink på ett alldeles utomordentligt fint sätt och fortsätter gärna att ha konstruktiva samtal och överläggningar för att kunna skapa majoritet i kammaren. Jag samarbetar också gärna mer med Mats Odell, men inte i första hand för att skriva reservationer, utan det bör vara för att åstadkomma politiska majoriteter.

Anf. 102 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Jag tycker som sagt att detta är fullt hedervärt och naturligt, men Per-Ola Eriksson svarade inte på min fråga. Är det inte så att Göran Persson och för all del även Erik Åsbrink – jag vill inte underskatta hans strategiska förmåga – på ett skickligt sätt har riggat upp detta pärlband av kontrollstationer som kommer att låsa in Centerpartiet i en förhandlingssituation med regeringen, i praktiken ända fram till valdagen?

Om jag har förstått saken rätt, har ledande företrädare för Centerpartiet sagt att det inte är aktuellt att exempelvis ställa upp på en ge-

mensam budgetproposition. Har detta nu ändrats i och med att man har denna nya metod med kontrollstationer hela vägen framöver?

Anf. 103 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Fru talman! Mats Odell gör sig skyldig till ett litet misstag: Han underskattar Centerpartiet.

Vi deltar inte i ett politiskt spel. Vi deltar i ett konstruktivt arbete för att bekämpa arbetslösheten, att skapa arbete åt alla hundratusentals människor som i dag står utanför den ordinarie arbetsmarknaden.

Vi deltar i ett konstruktivt arbete för att skapa bättre betingelser för svenskt näringsliv, inte minst egenföretagare och mindre och medelstora företag, och för att få fram resurser till regional utveckling, till miljön, till kretsloppssamhället och till samverkan i Östersjöområdet.

Vi deltar i ett arbete för att konstruktivt få fram resurser till utbildning, inte minst högre utbildning med fasta forskningsresurser vid högskolor runt om i landet.

Jag tycker att Mats Odell vid närmare eftertanke borde inse att när man gör detta tänker man på framtiden, inte på något politiskt spel eller kontrollstationer.

Anf. 104 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det finns många meningsskiljaktigheter, vilket har visat sig i denna debatt och vilket också kommer att visa sig i framtiden.

Jag tycker ändå att det är viktigt att framhålla att det också finns vissa saker som det råder en bred enighet om och som det finns stor uppslutning kring.

Jag tänker bl.a. på den nya budgetprocess som har vuxit fram inte minst genom arbete i den här kammaren och som har lett till en ny och bättre hantering än tidigare och principen om ett utgiftstak. Jag tror att det kommer att ha stor betydelse i framtiden för att få en bättre stadga och disciplin i budgetprocessen, och att det kommer att ge ett bättre underlag för politiska prioriteringar som vägledning för utgiftspolitik. Det tycker jag är bra. Sedan kan det finnas stora meningsskiljaktigheter om innehållet i politiken, på både utgiftssidan och inkomstsidan.

Jag tror också att det finns ett annat gemensamt intresse som vi borde känna av, oavsett olika ideologiska hemvist och oavsett om vi befinner oss i regeringsställning eller i oppositionsställning. Det är den massmediala hetsen, inte minst från etermedierna. Vi politiker avkrävs ständigt omedelbara ställningstaganden, omedelbara beslut och omedelbara åtgärder för att möta något nyss uppkommet problem. Jag tror att det är viktigt att vi håller en viss distans till detta, att vi låter politiken ha en långsiktig och principiell karaktär och att vi inte ständigt låter etermediernas hets ta över och styra debatten och politikens innehåll. Detta utesluter inte att vi skall visa handlingskraft och kunna ingripa snabbt när så behövs.

Fru talman! Jag har tidigare i den här kammaren beskrivit den ekonomiska politiken och de tre faser som jag ser att den bör följa.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Den första fasen, saneringsfasen, handlar om inflationsbekämpning och budgetsanering. Inte minst vårpropositionen var ett uttryck för konkreta förslag i den riktningen. Den byggde på ett omfattande samarbete mellan Socialdemokraterna och Centern. Det kom mycket kritik. Man sade: Varför gör ni ingenting åt tillväxten? Varför gör ni ingenting åt arbetslösheten? Det var som om den uppgift som man tidigare hade sagt var omöjlig att lösa – saneringen av statsfinanserna – redan ansågs tillhöra historien. Den var inte intressant att debattera.

Jag beskrev den andra fasen, tillväxt- och sysselsättningspolitiken, som något som delvis skulle överlappa den första fasen men där allt större uppmärksamhet skulle ägnas åt sysselsättnings- och tillväxtfrågorna. De propositioner som läggs fram i dag och som också bygger på ett nära och mycket gott samarbete mellan Centern och Socialdemokraterna är ett led i den fasen, fas två.

Jag tycker att det är viktigt att beskriva politiken på det sättet. Vi fullföljer budgetsaneringen. Den uppgiften är vi ännu inte klara med, men vi lägger mer och mer uppmärksamhet på den andra fasen – på att skapa nya jobb och på att få en bättre tillväxt i landets ekonomi.

Så småningom kommer vi också – vi är inte där ännu – att gå in i fas tre, den som handlar om att skörda frukterna av en framgångsrik politik. Det blir ett slags skördetid, där vi kan diskutera hur ett växande utrymme och nya resurser kan fördelas mellan människorna i det här landet.

Budgetsaneringen är inte bara ett uttryck för att vi vill nå ett visst mål när det gäller statsfinanserna. Det handlar också om att ge ett bättre underlag för tillväxten. Med en varaktigt låg inflation och med lägre räntor skapar vi möjligheter för företagen att investera, bygga ut och skapa nya jobb, så att vi därigenom kan bekämpa arbetslösheten.

Till detta läggs i dag, vilket jag tidigare har haft möjlighet att redogöra för i kammaren, en lång rad åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken, inom utbildningspolitiken, när det gäller framtidssatsningar på viktiga områden och när det gäller att i en rad avseenden skapa bättre betingelser framför allt för små och medelstora företag så att de kan växa, bygga ut och anställa fler människor. Det här är konkreta och handfasta åtgärder som riksdagen har möjlighet att ta ställning till inom kort.

I dagens debatt har vi fått höra repliker från olika håll. Det har varit, vill jag säga, ganska välkända inlägg, som vi ofta brukar få höra. Så även denna dag.

Det märkliga är att många av inläggen är mycket motsägelsefulla. Vi har i dag fått höra att vi går i LO:s ledband. Vi har också fått höra att vi söker konfrontation med LO. Vi har i dag fått höra att vi för en borgerlig politik. Samma talare som sade det, sade också att vi för en usel politik. Jag funderade litet på sammanställningen av dessa båda angrepp – borgerlig politik och usel politik på en och samma gång. Det är en intressant tanke om det vore rätt att vi för en sådan politik. Nu tror jag inte att påståendena är riktiga. Jag tror att båda påståendena är felaktiga.

Vi har fått höra att vi lägger fram ofinansierade förslag. Men vi har också fått höra att vi för en alltför hård åtstramningspolitik. Sedan har vi i vanlig ordning fått höra att det är för litet och för sent. Man frågar varför vi inte långt tidigare har gjort allt detta som vi gör i dag. Vi har fått frågan: Varför tar ni inte upp förslag på en mängd andra områden som inte behandlas i sysselsättningspropositionen?

Svaret på den sista frågan är mycket enkelt: Syftet med den här propositionen är ett enda, nämligen att bekämpa arbetslösheten, att ge ett viktigt bidrag i kampen för att successivt nedbringa den öppna arbetslösheten så att vi år 2000, om fyra år, har halverat den jämfört med utgångsläget och kommit ned till högst 4 % öppen arbetslöshet.

Detta är den enda uppgift som vi har satt oss före genom dagens propositioner. Jag tycker att det är en utomordentligt viktig och angelägen uppgift att politiken utformas utifrån detta. Sedan får vi anledning att återkomma till en rad andra viktiga områden vid andra tillfällen. Vi får förmodligen också anledning att återkomma till sysselsättnings- och tillväxtfrågorna vid fler tillfällen. Jag tror inte att sista ordet är sagt i denna fråga. Jag tror inte att den sista åtgärden i denna fråga är presenterad i dag.

Det har på senare tid tagits initiativ från några partier – från Moderaterna, Folkpartiet och kds – i den ekonomiska politiken. Det har lagts fram motioner och det har begärts att riksdagen skall inkallas till en extra session i sommar.

Efter att ha tagit del av motionerna måste jag säga att jag inte är särskilt imponerad. Det är gammal skåpmat, och det är ofinansierade förslag. Det är förslag som har avvisats av denna kammare på goda grunder. Det är tillkännagivanden och begäran om förslag från regeringen. Det är väldigt litet som är nytt. Det är väldigt litet som skulle föra utvecklingen framåt.

Efter att ha tagit del av motionerna skulle jag, med anledning av dessa motioner, vilja ställa tre frågor till Per-Ola Eriksson.

Den första frågan är: Har Per-Ola Eriksson i motionerna från de övriga partierna hittat något förslag som han tror skulle minska arbetslösheten eller öka tillväxten?

Den andra frågan är: Har Per-Ola Eriksson i motionerna från de övriga partierna hittat något förslag som känns nytt och fräscht?

Den tredje frågan är: Har Per-Ola Eriksson i motionerna från de övriga partierna, med alla ofinansierade utgiftsökningar och skattesänkningar, hittat något förslag som inte skulle undergräva statsfinanserna och som inte skulle driva upp räntorna i vårt land?

Jag tror, fru talman, att litet grand av eftertankens kranka blekhet nu drabbar de partier som har väckt dessa innehållslösa motioner och som har begärt och fått en extra session i riksdagen senare i sommar. Det som var tänkt som en demonstrationspolitik – det var det jag syftade på när jag tidigare i dag talade om politiskt spel – för att blottlägga regeringens passivitet och handlingsförlamning och allt vad det var, visar sig nu bli raka motsatsen. Vid denna extrasession kommer denna gamla skåpmat, dessa gamla förslag, dessa ofinansierade förslag, begäran om förslag från regeringen osv. att ställas mot ett mycket konkret och

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

handfast program. Bakom det står två partier, Socialdemokraterna och Centern, som efter ett mycket gott samarbete har tagit fram ett antal åtgärder som kommer att kunna leda till beslut och som kommer att genomföras och få effekt i Sverige. Det är t.o.m. så att vissa av dessa förslag genom den extra sommarsessionen kan genomföras snabbare än vad som annars hade varit möjligt.

Fru talman! Detta gör att jag, trots den demonstrationspolitik vi har sett från vissa håll, känner en mycket stark tillförsikt inför framtiden.

Anf. 105 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Låt mig först instämma med Erik Åsbrink när det gäller behovet av den strama budgetprocess vi nu har sett början på. Det krävs ytterligare en hel del, inte minst från regeringens sida, för att leva upp till de uppsatta reglerna. Det krävs säkert en del nytt också i riksdagen.

Erik Åsbrink talar om trestegsraketen – sanering, tillväxt och sedan möjligen skördetid. Jag tror att när historien skrivs kommer detta att visa sig vara ett av socialdemokratins, och beklagligtvis också Centerns, stora misstag. När man begränsar detta till tre faser, och inte ser att sanering och tillväxt måste vägas samman i ett svep kommer man snett. Då får vi den utveckling som vi ser i dag.

Dagens förslag är begränsade i sin omfattning. De syftar till att dra ned den öppna arbetslösheten. Det skulle vara intressant att höra varför finansministern väljer att just specificera den öppna arbetslösheten, som ju faktiskt kan manipuleras, och inte sätter upp mål för den totala arbetslösheten. Det vore intressant att höra Erik Åsbrink utveckla detta. Det senare vore rimligare, och ett mål som vi skulle kunna enas om.

Det sägs heller inget grundläggande när det gäller ekonomins funktionssätt. Man nämner en omfördelning av skatter, förutom de skattehöjningar som skall beslutas om senare i dag. Det finns ingen förenkling av arbetsmarknadsreglerna. Som Göran Persson själv medgav i morse ger inte detta de förändringar i ekonomins funktionssätt som behövs för att vi skall få dynamik och de många nya jobben.

Torgmötestekniken mellan ”matcharen” Erik Åsbrink och talaren Per-Ola Eriksson är intressant. Jag skall välja att svara på frågorna. Läs gärna de 55 förslag som finns i vår motion. En hel del av dem avses träda i kraft den 1 januari 1997. Alla är fullt finansierade på ett sätt som vi har redovisat i riksdagen. Vi kommer att redovisa detta ytterligare en gång i riksdagen i höst. Riksdagen har nämligen ännu inte beslutat i dessa frågor. Det finns också ett stort antal förslag som kan träda i kraft den 1 september.

Kom tillbaka med dessa förslag, men förklara först varför ni bara talar om öppen, och inte total, arbetslöshet!

Anf. 106 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Bo Lundgren påpekar – det finns ett antal områden som vi inte tar upp i denna proposition. Jag skäms inte för det. Denna proposition är inte, och har aldrig varit, av-

sedd att täcka politikens alla områden. Sådana propositioner tror jag varken skulle vara bra eller hanterliga i kammaren.

Vi har begränsat oss till den kanske viktigaste uppgift vi står inför – att halvera den öppna arbetslösheten och att inrikta politiken på att bekämpa arbetslöshet, skapa nya jobb och få en bättre tillväxt i landets ekonomi. Det är ingen liten uppgift som vi har satt oss före.

Man kan jämföra detta med den moderata motionen som visserligen innehåller en förfärlig massa punkter, men ändå är skrämmande innehållslös. Det finns 20 tillkännagivanden och 25 anhänganden om förslag från regeringen. Man frågar sig om moderaterna inte klarar att utforma dessa förslag själva, eftersom de begär att denna förkastliga regering skall utforma förslagen åt dem. Det finns tio förslag som försämrar statsfinanserna. Antalet förslag som finansierar alla dessa skattesänkningar moderaterna föreslår uppgår till summan noll. Noll förslag har alltså moderaterna att finansiera sina förslag med.

Jag kan konstatera att Bo Lundgren själv förvisso inte är någon nolla. Han är inte ens någon nolltaxerare. Men han har noll förslag till finansiering av den moderata politiken – till alla de skattesänkningar och utgiftsökningar som han strör omkring sig som konfetti.

Har inte Moderaterna lärt sig någonting av det statsfinansiella kaos som det skapade när det satt i regeringen mellan 1991 och 1994? Bo Lundgren satt då på plan tre i Finansdepartementet och perforerade vårt skattesystem med allsköns skattesänkningar, avdrag och undantag som gynnade de bättre ställda i samhället.

Anf. 107 BO LUNDGREN (m) replik

Fru talman! Jag förstår att Erik Åsbrink tänker på den dubbelbeskattning som slopades på det sätt han själv stödde i en tidningsartikel i Svenska Dagbladet för något år sedan.

Om vi bortser från den delen är det rätt fascinerande när Erik Åsbrink hävdar att det som nu läggs fram är det som skall lösa frågorna om jobben, tillväxten och ekonomin. Sedan finns det förvisso också annat. Om Erik Åsbrink tror att detta förslag hanterar problemen med det sätt på vilket svensk ekonomi fungerar blir jag mycket skrämmd.

Erik Åsbrink, som har arbetat i riksdagen, vet att oppositionens tekniska möjligheter är litet annorlunda än regeringens. Det ligger ett antal förslag på utgiftsneddragningar från vår sida för riksdagsbeslut senare i dag. Fullt genomförda uppgår de sammantaget till 70 miljarder kronor. I detta budgetalternativ, som redovisats för kammaren och om vilket det ännu inte fattats beslut, finns åtgärder som till en del är upprepade. För Moderaterna är detta nämligen inget hastverk. Vi har vetat länge vad som behöver göras.

Men vi har också lagt till ett antal åtgärder vars extra statsfinansiella konsekvenser väl ryms inom de 2 miljarder kronor som vi inte sagt nej till, och som Socialdemokraterna har reserverat. Det finns en sak som inte kostar någonting alls, nämligen undantagslagstiftningen vad gäller lagen om anställningsskydd. Den behövs för att se till att vi kan få i gång nyanställningarna så snabbt som möjligt. Den borde träda i kraft den 1 september. Det är också fråga om en skattereduktion för

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

hushållstjänster och för sådana tjänster där det inte finns något vitt redovisat arbete i dag, liksom om ytterligare väl täckta åtgärder vad gäller fåmansbolagsregler och motsvarande. Det finns angivet i motionen hur denna finansiering sker. Sluta med den typen av diskussioner! De hjälper inte de arbetslösa.

Jag tycker att Erik Åsbrink borde ägna sig åt att svara på frågan om varför man inte diskuterar hur den totala arbetslösheten bekämpas med nya riktiga jobb, i stället för att bara fokusera på den öppna arbetslösheten och hur den med konstgjorda åtgärder skall bringas ned.

Berätta hur man skall hantera de höga skatterna och arbetsrätten – det som behövs för att ekonomin skall fungera bättre och som enligt Göran Persson fortfarande saknas.

Anf. 108 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Ett av de förslag som Centern och Socialdemokraterna lägger fram tillsammans i dag innebär att införa en ny avfallsskatt.

Efter att ha lyssnat på Bo Lundgren och Per Unckel i kammaren i dag har tanken slagit mig att om man kunde utvidga skattebasen med alla dessa ord skulle våra skatteintäkter öka väsentligt. Men eftersom Bo Lundgren tycker så illa om skatter avstår jag för dagen från att lägga fram ett sådant förslag, och nöjer mig med dem som vi redan har redovisat i propositionen.

Jag är förvisso beredd att diskutera den totala arbetslösheten. Självfallet ingår det i regeringens uppgift att nedbringa den totala arbetslösheten. I de beräkningar vi har presenterat redan i vårpropositionen framgår, med de grundläggande antaganden vi gör om den ekonomiska utvecklingen, att både den öppna och den totala arbetslösheten kommer att minska successivt till år 2000.

Men vi har sagt oss att detta inte räcker. Det har funnits vissa oroväckande signaler under senare tid, inte minst från den internationella konjunkturen. Det är det som föranleder regeringen att lägga fram ytterligare förslag i dag, som har effekten att de kommer att minska både den öppna och den totala arbetslösheten utöver vad som redovisades i vårpropositionen. Det är detta som räknas.

Moderaterna har väckt en motion som om den hade legat ensam under riksdagens sommarsession hade inneburit mängder av ofinansierade förslag och inte en enda finansiering. En sådan politik går inte att genomföra. I själva verket har moderaterna väckt motionen i visshet om att denna politik aldrig kommer att vinna stöd i kammaren. Det är därför de kan lägga fram den här typen av ansvarslösa förslag.

Ställ mot detta de konkreta, handfasta och fullt finansierade förslag som finns i den proposition som läggs fram i dag och som vi vet kommer att få en parlamentarisk majoritet. Dessa förslag kommer att kunna genomföras, de kommer att kunna verka i vårt samhälle och de kommer att få positiva effekter på sysselsättning och tillväxt.

Anf. 109 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Finansministern gjorde en poäng av den nya budgetprocessen och utgiftstaket. Det är väl roligt att kunna bli överens på

någon punkt. Även detta förslag, vill jag påpeka, är en illustration av att initiativen kommer från de borgerliga partierna. Arbetet med den nya budgetprocessen påbörjades ju när socialdemokraterna var i opposition. Då var ni mycket skeptiska. Det är roligt att ni har ändrat er även på denna punkt.

Jag vill återkomma till frågan om finansieringen. Finansministern sade att allt var fullt ut finansierat, att det var robust och allt möjligt sådant. Han anförde som exempel ett förslag om en avfallsskatt. Någon sådan finns såvitt jag förstår inte i de här propositionerna. Däremot aviseras en avfallsskatt. Även detta förslag är ett arvegods från den borgerliga regeringen. Det var ganska komplicerat att få fram ett förslag, visade det sig, så något sådant har inte heller socialdemokraterna lyckats åstadkomma. Därmed är finansieringen på denna om än ganska lilla punkt faktiskt mer bluffartad än robust.

Jag har en annan fråga också som handlar om det jag frågade om inledningsvis, nämligen inleveranser och annat. Framför allt handlar det om pengar från Securum, dvs. det bolag som man kan säga bildades som en följd av bankkrisen. Det skall in mer än 5 miljarder kronor från detta Securum och de skall *inte* användas för att betala av på statsskulden eller för att få tillbaka pengar från bankstödet, som jag tror det har sagts ett stort antal gånger tidigare, utan nu skall de pengarna användas för olika mer eller mindre engångsvisa eller permanenta utgiftssatsningar. Jag tycker att detta är ett ganska väsentligt avsteg från vad jag skulle vilja kalla en robust finansiering.

Utöver de här båda punkterna finns det också en del oprecisa regeländringar som ingår i den s.k. robusta finansieringen. Jag skulle önska att finansministern något kunde klargöra dessa olika frågetecken.

Anf. 110 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag vill börja med att kommentera en del av det bildspråk som Anne Wibble använde i kammaren tidigare i dag. Propositionen jämfördes med pyttipanna. Det sades i förklenande ordalag av Anne Wibble.

Jag tycker att det är ganska märkligt, därför att pyttipanna är för mig en traditionsrik svensk anrättning som består av noga utvalda råvaror och kryddor som anrättas och som tillsammans bildar en harmonisk och välsmakande helhet. Det är precis det som den här propositionen gör. Jag är stolt över att den jämförs med pyttipanna.

När det gäller finansieringen finns det i detalj redovisat i propositionen hur vi går till väga. De flesta åtgärderna är varaktiga, dvs. en varaktig belastning på statsbudgeten vare sig det handlar om ökade utgifter, som utbildningspaketet, eller skattesänkningar, i första hand för småföretagen. De finansieras med lika varaktiga åtgärder både på utgiftssidan och inkomstsidan.

Det finns också vissa inslag av engångskaraktär. Dit hör framför allt de tre miljardprogrammen som jag har redovisat för kammaren tidigare i dag. Det finns också vissa andra engångsåtgärder. Den typen av åtgärder

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

gärder tycker jag att det är fullt försvarligt att vi finansierar med engångsåtgärder på inkomstsidan.

Det är i första hand inleveranser från statliga företag som återopas. Vi har då inte minst tänkt på Securum. De 5–6 miljarder, kanske snarare 6 miljarder som det här är fråga om kommer vi utan problem att få in, och med råge därtill, enbart från Securum under de närmaste åren.

Det innebär inte heller några minskade möjligheter att amortera av på statsskulden, därför att vi samtidigt har tillkännagivit att vi kommer att sälja statens aktier i Stadshypotek. Den försäljningen – naturligtvis beroende på när den görs och hur den görs – kommer att inbringa i storleksordningen 5–6 miljarder utöver vad vi tidigare har räknat med.

Avfallsskatten har säkert sina tekniska komplikationer. Men den utredning som nu pågår och som snart är klar gör ändå bedömningen – det har vi inhämtat – att det här är möjligt att genomföra. Vår tidsplanering är att detta skall ske från 1998, inte tidigare än så.

Anf. 111 ANNE WIBBLE (fp) replik

Fru talman! Jag konstaterar att Erik Åsbrink på den här punkten, liksom på en hel del övriga punkter, tyvärr har ändrat uppfattning. Nu anser han uppenbarligen att det är helt okej att finansiera ökade offentliga utgifter med försäljning av statliga företag. Det brukade inte vara så. Jag beklagar just den här förändringen av synsättet, för jag tror att det är dåligt.

Även jag gillar pyttipanna. Men det skall ju vara välsmakande bitar, och jag tycker tyvärr att ett antal ingredienser i den här pyttipannan är ganska illasmakande. Som jag sade, med sådan här s-märkt ketchup-sörja över alltihop blir det faktiskt en ganska trist anrättning.

Erik Åsbrink tog i sitt anförande upp de borgerliga partiernas förslag och sade att det var gammal skåpmat. Därmed var det liksom ingenting värt. Jag skulle vara litet mer försiktig med ordvalet om jag vore Erik Åsbrink. Om man tittar på några av de ingredienser som jag tycker är ganska tilltalande i dagens pyttipanna, och som jag förmodar också Erik Åsbrink tycker är bra eftersom han har föreslagit dem, finner man en början till lägre arbetsgivaravgifter. Varifrån kommer det förslaget? Jo, det är borgerlig s.k. gammal skåpmat. Det finns i Folkpartiets motioner. Bortre parentes i arbetslöshetsförsäkringen, ja, det var något som den så förhatliga borgerliga regeringen beslutade om och genomförde, något som ni sedan upphävde och som nu kommer tillbaka. Slopad dubbelbeskattning, visserligen bara för onoterade bolag, genomfördes av den borgerliga regeringen och återfinns i borgerliga reservationer, Folkpartiets motioner och liknande. Ingen förmögenhets-skatt på OTC-aktier är ett annat exempel.

Det är väl i själva verket så att Erik Åsbrink tvingas erkänna att de förslag som har några positiva effekter helt enkelt är hämtade från de borgerliga partiernas motioner. Det är där framtidslösningarna finns. Sedan anrättas det hela tyvärr med en massa konstig s-politik som gör att slutresultatet blir mindre framstegsvänligt än det skulle behöva bli.

Anf. 112 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Här får vi på nytt höra hård kritik mot innehållet i propositionen. Jag kan tåla den kritiken. Man kan jämföra med Folkpartiets lövtunna motion, som är som ett genomskinligt klädesplagg som inte kan dölja att Folkpartiet står naket och handfallet när det gäller att utforma en fungerande sysselsättningspolitik och ekonomisk politik.

Men det var en blandning av kritik och beröm. Det som jag konstaterade redan i mitt anförande gav Anne Wibble nu på nytt ett prov på. Det här var en illasmakande anrättning med socialdemokratisk ketchupsörja och allt sådant. Samtidigt var det i grunden en borgerlig politik, som Anne Wibble tar åt sig äran för. Hon räknade hon upp en lång rad ingredienser som tydligen var väldigt bra och som det ytterst var Anne Wibbles förtjänst att de fanns i propositionen.

Jag tror att när Anne Wibble riktar kritik mot vår politik får hon bestämma sig för om den är bra eller dålig. Det är litet besvärligt när man riktar kritik som så att säga slår ihjäl sig själv. Det gäller att bestämma sig för vilken fot man skall stå på.

Slutligen kommer jag till finansieringen. Jag talar om engångsvisa inkomster som finansierar engångsvisa utgifter. Man kan alltid diskutera klokskapen i olika finansieringstekniker, men jag kan försäkra denna kammare en sak: Jag kommer aldrig att medverka till den typen av glädjekalkyler som Anne Wibble gjorde sig skyldig till som finansminister, där hon antog att räntorna i Sverige på kort sikt skulle ligga lägre än i Tyskland för att räknestyckena skulle gå ihop. Och vi har sett av den bistra verkligheten att de inte gick ihop. Vi vet att vi fick ett budgetunderskott som med tiotals miljarder översteg de beräkningar som Anne Wibble gjorde i sin kammare på Finansdepartementet. Vi ligger i våra bedömningar på den försiktiga sidan, och jag skall se till att vi fortsätter att göra det.

Anf. 113 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Jag ställde i mitt inledningsanförande några frågor till regeringen och även direkt till finansministern. Eftersom han inte har besvarat dem tänker jag upprepa dem.

Först och främst tog vi upp frågan om arbetstidsförkortning som ett sätt att i varje fall inte öka arbetslösheten. Arbetstiden har faktiskt ökat under senare år.

Frågan är då om Erik Åsbrink möjligtvis är mer flexibel än en del andra som varit med i debatten i dag och inte tror att 40 timmars arbetsvecka är en naturlag utan tycker – vilket jag hoppas – att man faktiskt kunde diskutera att sänka arbetstiden som en del i en bra arbetsmarknadspolitik som också minskar statens utgifter på det här området.

Jag frågade också finansministern varför man från regeringens sida inte redovisar effekterna på miljömålen och miljöskulden när man redovisar hur det går med konvergensprogrammet, trots att det uttryckligen står i detta att såväl sysselsättnings- som miljömålen skall uppfyllas tillsammans med de kriterier som anges i Maastrichtfördraget. Det vore intressant att få veta varför inte detta redovisas.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Slutligen ställde jag en fråga som gällde det svenska EMU-inträdet. En väldigt intressant fråga är nämligen huruvida man behöver ändra i grundlagen eller ej för att avskaffa den svenska kronan och förvandla Sveriges riksbank till ett lokalkontor till den nya centralbanken i Frankfurt. Vi i Miljöpartiet anser att det är självklart att man måste ändra i grundlagen för att kunna göra detta, men det har varit litet oklara besked från regeringen. Eftersom jag vill minnas att jag hört Erik Åsbrink uttala sig om just detta ställde jag frågan vad finansministern anser om detta.

Anf. 114 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Arbetstidsförkortning har jag redan kommenterat i kammaren. Jag vänder mig mot det synsätt som går ut på att det finns en given mängd arbete i samhället som vi skall dela på, och även mot baksidan av detta: att det finns en given arbetslöshet som vi skall fördela på flera människor. Jag tror att detta är ett alldeles felaktigt synsätt.

Jag kan ta mig själv som exempel. Jag har visserligen efter den senaste tidens arbete en viss sympati för tanken på 40 timmars arbetsvecka – jag har nämligen avlägsnat mig ganska långt från det. Men för varje extra timme som jag har arbetat har jag inte gjort någon annan människa arbetslös eller berövat någon annan människa tillfälle att arbeta. Så skulle det vara med Roy Ottossons synsätt.

Sanningen är den rakt motsatta. För varje timme jag arbetar sätter jag även ett antal andra människor i arbete. Den totala arbetsmängden har alltså blivit mycket större på det sättet.

Nu säger jag det här litet skämtsamt, men jag tror faktiskt att det fungerar på det sättet i vårt samhälle. Mängden arbete är inte konstant. Det finns mängder av arbetsinsatser som behöver utföras men som inte utförs i dag. Det gäller att utforma vårt samhälle och vår ekonomi så att dessa kommer till stånd. Då blir det möjligt för alla människor som vill arbeta att också få ett arbete. Låt dem sedan själva få välja om de vill arbeta 80 timmar i veckan, 40 timmar i veckan eller 20 timmar i veckan.

Avsikten med den här propositionen har inte varit att redovisa hur Sverige uppfyller konvergenskraven. Den har heller inte varit att redovisa hur Sverige uppfyller några miljökrav. Det finns en mängd viktiga frågor, men dem skall vi ta upp i annat sammanhang och inte just i denna proposition.

När det slutligen gäller EMU och grundlagen har jag uttalat mig i den frågan. Det är min bedömning att det krävs en grundlagsändring om vi skall upphäva det nationella monopolet när det gäller sedelutgivning och ersätta det med gemensam valuta. Det finns dock ingen anledning att behandla denna viktiga fråga på ett brådstörtat sätt. Låt oss ordentligt analysera detta, med medverkan av riksdagens partier, innan vi slutgiltigt bestämmer oss på den punkten.

Anf. 115 ANDRE VICE TALMANNEN

Jag vill påminna om att propositionen debatterades i morse. Det gäller nu ett betänkande, även om jag i och för sig kan inse att det finns kopplingar.

Anf. 116 ROY OTTOSSON (mp) replik

Fru talman! Självklart är arbetsmängden inte konstant. Vi kan konstatera att den generellt minskar i näringslivet, framför allt inom industrin. Det är en naturlig effekt av att produktiviteten ökar, konkurrensen hårdnar osv. Vi har också under 1900-talet haft en successiv sänkning av arbetstiden. Det finns en sådan långsiktig och trendmässig utveckling. Vi ser också hur man i vår omvärld, och även på en del av de avtalsområden vi har i Sverige, har sänkt arbetstiden som en naturlig del.

Samtidigt kan vi se att övertidsuttaget har ökat kraftigt under de senaste åren. Detta har naturligtvis motverkat att man nyanställt i den utsträckning som man borde ha gjort – av försiktighetsskäl har man tvingat sina anställda att ta mera övertid i stället när man expanderat.

Självklart skulle en minskad normalarbetstid stimulera till att man anställer fler. Det är just synsättet att arbetsmarknaden är dynamisk – att vi har mindre behov av att jobba så många timmar, kan bli mer flexibla, behöver utbilda oss mer osv. – som gör att vi inser att man behöver sänka arbetstiden totalt sett. Det är då litet märkligt att höra finansministern argumentera emot detta. Jag tycker att det är litet motsägelsefullt.

Det verkar också litet grand ligga i finansministerns tanke att man skulle kunna skapa en så kraftig tillväxt att det i sig skulle kunna skapa tillräckligt med arbetstillfällen. Men regeringens egen proposition, som ligger till grund för det här betänkandet, visar ju att så inte är fallet. Det blir inte tillräckligt många arbeten med den tillväxt man räknar med där, och risken är stor att det blir en lägre tillväxt. Sambandet mellan ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen är i hög grad brutet numera. Vi ser att när tillväxten ökar så ökar inte sysselsättningen som den gjorde förr i världen utan endast marginellt.

Det finns alltså starka skäl att se till att arbetstiden sänks.

Anf. 117 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag tycker att Roy Ottosson har en i grunden väldigt pessimistisk syn på våra möjligheter att skapa jobb. Förvisso har vi haft en kraftig minskning av den totala arbetstiden i vissa sektorer. Vi har haft det i jordbruket tidigare, vi har haft det i industrin under senare tid och det är mycket möjligt att den utvecklingen fortsätter. Men dessbättre har vi också – måste ha – andra näringar som växer fram och där fler jobb skapas. Det handlar i vårt samhälle inte minst om tjänstesektorn. Det är till stor del i tjänstesektorn som nya jobb skall skapas.

Att föra en debatt om övertidsuttaget tycker jag är fullt rimligt. Man kan naturligtvis ifrågasätta klokskapen i att de som redan har jobb jobbar ännu mer – och då talar jag inte om deltidsarbetande som går upp till heltid utan om dem som har heltid och jobbar ett antal timmar därutöver – samtidigt som andra människor går arbetslösa. Det tycker

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

jag är en konstruktiv diskussion, som vi gärna kan föra kring detta. En helt annan sak är att intala människor som har ett heltidsarbete och en heltidslön att de skulle kunna gå ned väsentligt i arbetstid utan att det får konsekvenser för deras inkomster och levnadsstandard. Där svävas det alltför ofta på målet. Ibland skapas intrycket att det går bra att behålla heltidslönen utan att man behöver jobba heltid, och den ekvationen tror jag inte går ihop.

Får vi en bättre fungerande ekonomi kommer det att vara möjligt att sysselsätta alla människor i det här landet som vill arbeta. Jag är övertygad om att detta är möjligt, även om det ser svårt ut i det korta perspektivet. Det är det som våra ansträngningar skall inriktas på – inte att fördela arbetslösheten mellan oss.

Anf. 118 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Finansministern har i våra motioner sparat förslag som har avslagits av denna kammare. Det kan nog stämma; det vore ganska konstigt annars. Är man i opposition avslås ju nästan regelmässigt de förslag man lägger fram. Vi tröstar oss dock med att fler och fler av dem successivt antas av regeringen och börjar att genomföras, om än i mycket försiktig och långsam takt, genom beslut här i kammaren.

Det jag tänkte ställa en fråga om, fru talman, är någonting som jag tog upp också i mitt inledningsanförande, nämligen att regeringen först i dag lägger fram dessa förslag. Erik Åsbrink säger mycket riktigt att det enda syftet med den här propositionen inte är en massa saker som olika människor har frågat efter utan enbart att nu få ned arbetslösheten. Då frågar man sig: Varför har dessa förslag inte lagts fram tidigare?

Jag hade för några veckor sedan en debatt med finansministern, då nyttillträdd, när vi just hade fått vårpropositionen och hade en remissdebatt här i kammaren. Då sade han att först måste saneringen av statsfinanserna avslutas; därefter kan vi gripa oss an detta.

Då vill jag fråga konkret: Vad är det som har hindrat regeringen från att tidigare än i dag lägga fram förslaget om en sänkning av arbetsgivaravgiften för småföretag, finansierad genom exempelvis minskade avsättningsmöjligheter till periodiseringsfonder? Hade det inte rent av varit lättare att göra detta tidigare, när börsföretagen i det här landet hade ännu högre vinster, som exempelvis 1995? Detta har ju inte på något sätt någonting att göra med förtroendet för Sveriges förmåga att sanera statsfinanserna, i varje fall inte negativt. Det skulle snarare ha stärkt förtroendet om ni hade vidtagit olika åtgärder.

Jag kommer kanske inte att stödja just denna typ av finansiering, men ni lägger ändå fram den nu. Varför har ni inte gjort det tidigare? Det skulle vara intressant att få ett svar från finansministern på just den punkten.

Anf. 119 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag har suttit i regeringen i mindre än tre månader, och under den tiden har vi lagt fram två stora propositioner. Den första handlade framför allt om budgetsanering, och den andra, som läggs

fram i dag, handlar framför allt om kamp mot arbetslösheten och strävanden att få en bättre tillväxt.

Jag tycker med förlov sagt att det är ganska märkligt – för att inte ta till starkare ord – att få höra den här typen av kritik, som varför vi inte har gjort det här tidigare. Att skapa intryck av passivitet, långbänkar och allt vad det är saknar totalt kontakt med verkligheten. Finns det ingen annan kritik att komma med än denna, tar jag väldigt lätt på den.

Jag tycker inte heller att hänvisningen till att företagen hade högre vinster 1995 är en särskilt bra motivering för att lägga fram ett sådant här förslag tidigare. Vi talar ju om en finansiering som är varaktig, som Anne Wibble efterlyser – och jag håller helt med på denna punkt. Det handlar om att finansiera en varaktig skattesänkning för småföretagen. Då kan man inte återropa ett år med tillfälligt höga vinster och hitta finansiering detta enda år, utan det handlar om en finansiering som skall stå sig över åren, både i högkonjunktur och i lågkonjunktur. Någon konjunkturanpassad finansiering kan vi inte arbeta med när det handlar om varaktiga förbättringar av spelreglerna för de små och medelstora företagen.

Jag tycker att det finns anledning att på nytt ställa frågan: Hur kan kds och Mats Odell väcka en motion som är full med gamla förslag, som har avvisats tidigare av denna kammare, men där man inte lägger fram ett enda förslag till finansiering av alla de skattesänkningar och utgiftsökningar som utlovas? Tänk om vi inte hade lagt fram den här propositionen i dag! Då hade riksdagen haft att ta ställning till motioner av det slaget, med mängder av löften som strös ut till höger och till vänster, utan en tillstymmelse till finansiering. Jag förstår att Mats Odell lägger fram sådana förslag, i den trygga förvisningen att denna kammare aldrig kommer att besluta om någonting så tokigt. Men nog är det litet tunt, om detta är allt vad ni har att komma med från oppositionens sida.

Anf. 120 MATS ODELL (kds) replik

Fru talman! Jag blir mer och mer konfunderad över finansministerns sätt att resonera, med dessa närmast rituella lustigheter som finansministern läser upp. De som har allra roligast är medarbetarna, som tycks ha författat lustigheterna. Jag tror att vi kan bespara oss dem i kammaren.

Finansministern vägrar svara på frågan: Varför kunde inte denna skattesänkning ha lagts fram tidigare? Det kommer en massa ord på blomsterspråk om allt möjligt utom svaret på den frågan. Han tar lätt på kritiken. Vad säger de människor som i dag är arbetslösa, som har varit arbetslösa under hela denna tid?

”Tänk om vi inte hade lagt fram den här propositionen i dag”, säger finansministern. Nej, det hade ni ju inte gjort om vi inte hade tvingat er till detta. Såvitt jag kan se är det stämplat på propositionen att motions tiden utgår den 19 juni. Det finns alltså full möjlighet, Erik Åsbrink, att också lägga fram förslag om finansiering.

Vi väckte ju våra motioner därför att ni inte gjorde någonting. Nu har ni gjort någonting, och då får vi väcka nya motioner. Jag är överty-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109

Riksdagen
11 juni
för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m

gad om att det är ett ohållbart argument när ni försöker bortförklara att ni har varit passiva så länge.

Jag tror säkert att Erik Åsbrink har jobbat för fullt under de veckor han har befunnit sig på departementet, men hans företrädare har hela tiden avvisat tanken på att lägga fram några som helst tillväxtfrämjande åtgärder innan varje krona av statens underskott var finansierad och klar. Nu har den principen brutits i dag, och jag är mycket glad för det.

Anf. 121 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Först en detalj i sammanhanget: i den mån jag ägnar mig åt några lustigheter är de tillverkade av mig själv och inte av mina medarbetare. De gör många andra värdefulla insatser, inte minst i den process som har lett fram till den här propositionen. Men det gäller inte just på det här detaljområdet.

Jag tycker med förlov sagt att det är illa genomtänkt att föra en debatt om varför vi inte har gjort det här tidigare och varför vi inte har gått till väga på ett annat sätt. Om det nu är bra förslag som vi lägger fram, kan det då inte räcka med att konstatera detta och kanske stödja förslagen i kammaren, i stället för att gräla om saker och ting som borde ha skett på ett annat sätt och i andra former?

Jag kan inte uttala mig i detalj om vad som skedde innan jag kom in i regeringen. Jag kan vittna om att arbetet har varit oerhört intensivt sedan jag kom in i regeringen. Det gäller inte bara mig själv utan också mina kolleger. Jag vet så mycket som att de som har varit med längre i regeringen har varit fullt sysselsatta med att sanera i det budgettrask som vi fick överta hösten 1994, efter Mats Odells och hans kollegers härjningar under de föregående åren.

Tyvärre verkar det vara på det sättet att Mats Odell ingenting har lärt och allt har glömt från den tiden. Det är precis samma ansvarslösa finanspolitik som han förordar nu i oppositionsställning som han genomdrev under den tid han satt i regeringen. Jag kan bara uttrycka en förhoppning om att det aldrig mer må inträffa att Mats Odell har möjlighet att utöva en sådan politik i praktisk handling, därför att det får förfärliga konsekvenser – det vet vi av bitter erfarenhet.

Nu fullföljer vi arbetet med att städa upp i detta konkursbo, och sedan börjar vi driva en kraftfull politik för att skapa nya jobb och för att få tillväxt i Sverige. Det är de uppgifter som vi har föresatt oss, och det är en glädje att konstatera att vi har konkreta förslag, som denna riksdag skall ta ställning till inom kort och som det finns möjligheter att genomföra och omsätta i praktisk handling.

(forts. 7 §)

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 14.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 15.00 då informationen från regeringen skulle börja.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.00.

6 § Information från regeringen om det brottsförebyggande arbetet

*Information från
regeringen*

Anf. 122 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Regeringen har fattat beslut om att anta ett nationellt brottsförebyggande program för ett landsomfattande rådslag med kommuner, näringsliv och föreningar. Programmet innehåller en strategi för hur brottsligheten kan förebyggas och skall ses som ett startskott i ett brett upplagt arbete för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt och uthålligt brottsförebyggande arbete inom alla samhällssektorer.

Varför lägger vi fram ett nationellt brottsförebyggande program? Ett kort svar är att brottsligheten har ökat väsentligt under efterkrigstiden samtidigt som uppkläringen har minskat. Därför behöver brottsligheten mötas med nya angreppssätt.

Under 1995 anmäldes drygt 1,1 miljoner brott till polisen. Det är sex gånger så många som under år 1950. Även om de anmälda brotten inte exakt motsvarar utvecklingen av den faktiska brottsligheten är det ställt utom allt tvivel att brottsligheten ökat kraftigt, både generellt och när det gäller allvarigare brott som rån, grova stölder och våldsbrott.

Det kan visserligen sägas att endast en mindre del av brotten utgör ett allvarligt ingripande i människors integritet och trygghet, men även många av de mindre grova brotten kan av den enskilde uppfattas som mycket kränkande och dessutom ibland vara ekonomiskt belastande. Själva upplevelsen av att ha blivit utsatt för brott kan skapa en känsla av otrygghet, vilket är nog så allvarligt som den faktiska skadan av brottet.

Att brottsligheten ökar och att uppkläringen minskar har både i Sverige och i de flesta jämförbara länder lett till insikten att polisen och andra delar av rättsväsendet inte ensamma kan klara av att bemästra brottsligheten. Det måste göras tillsammans med andra berörda samhällssektorer, och insatserna måste för att minska brottsligheten på lång sikt styras över från att nästan enbart bekämpa redan begångna brott till att även förebygga brott. Trots denna insikt har det, när kriminalpolitikens tillkortakommanden diskuteras i den offentliga debatten, ofta handlat nästan uteslutande om straffsystemets utformning och brister i

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

de rättsvårdande myndigheternas effektivitet. Detta är förvisso viktiga frågor i sig, men samtidigt bara en sida av kriminalpolitiken.

Brottsligheten är ju ytterst ett resultat av samhällsutvecklingen i stort, och påverkas givetvis också i stor utsträckning av andra politiska åtgärder än dem som faller inom den snäva kriminalpolitikens ram. Det gäller kanske i särskilt hög grad vissa delar av samhällspolitik, t.ex. vad gäller ungdomar, arbetsmarknad, socialpolitik, hälso- och sjukvård och utbildning. En utgångspunkt för regeringens arbete är således att det samhällsproblem som brottsligheten utgör måste angripas med en bred kriminalpolitisk ansats. Medvetenheten måste öka om vikten av förebyggande insatser inom alla samhällsområden.

En annan utgångspunkt är att brottslighetens orsaker måste angripas lokalt där problemen finns. Samtidigt som brottsutvecklingen sköt i höjden under efterkrigstiden ersattes mycket av den informella sociala kontrollen, främst på grund av strukturförändringar i samhället, av samhällets formella institutionaliserade kontroll. På vägen glömdes det viktiga mänskliga engagemanget och det medborgerliga initiativet bort. Avståndet mellan de problem som brottsligheten lokalt orsakar och de åtgärder som skall bekämpa dessa problem har därför blivit för stort. Nu blir den nya utmaningen och uppgiften att tillvarata det medborgerliga initiativet och engagemanget i samverkan i huvudsak på lokal nivå. På så sätt kan vi nå framgång i det brottsförebyggande arbetet.

Det nationella brottsförebyggande programmet har i huvudsak tre byggstenar.

Den första byggstenen gäller införandet av ett brottsförebyggande perspektiv i samhällspolitik. Regeringen och dess myndigheter skall i ökad utsträckning uppmärksamma hur samhällsutvecklingen i stort och politiska beslut på andra områden än det kriminalpolitiska fältet påverkar brottsligheten. Större krav skall även ställas på dem som skapar tillfällen till brott. Berörda inom alla samhällssektorer skall i högre grad än för närvarande beakta vilka konsekvenser deras beslut och åtgärder får för brottsligheten.

Vi kan, genom strukturförändrande åtgärder, minska antalet brotts-tillfällen och olämpliga fysiska och sociala miljöer. Det är ett stort ansvar som måste bäras av såväl näringslivet och enskilda företag som politiska beslutsfattare på nationell, regional och lokal nivå. Det kan handla om många typer av åtgärder, t.ex. tillverkning av stöldsäkra bilar, stadsplanering, bostadspolitik och kroganering.

För att öka medvetenheten om vilken betydelse näringslivet och vissa delar av den offentliga sektorn har för skapandet av brotts-tillfällen och för att öka ansvarstagandet inom olika branscher och verksamheter kommer regeringen att bjuda in företrädare för olika delar av näringslivet till överläggningar om brottsförebyggande åtgärder. Samråd i sådana frågor mellan företag, organisationer och företrädare för olika myndigheter bör också vara ett inslag i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Samhällets bästa förebyggande resurser är självklart föräldrarna. De har den största möjligheten att ge sina barn goda uppväxtvillkor. Men ansvaret för barnen bör inte stanna vid den egna familjen. Därför har

även samhällets institutioner ett ansvar för barns och ungdomars uppväxtförhållanden och för att ge stöd då föräldrar inte klarar sin föräldroll.

Regering och riksdag bör ha en särskild skyldighet att beakta de kriminalpolitiska konsekvenserna vid införandet av nya eller förändrade regler och verksamheter inom den offentliga sektorn. Motsvarande bör gälla för statliga myndigheter och kommunala organ på deras områden. Regeringen har därför beslutat att utfärda centrala direktiv till kommittéer och särskilda utredare för att ge de brottsförebyggande frågorna ökad uppmärksamhet. Effekterna på brottsligheten skall analyseras och redovisas i de olika utredningsförslag som läggs fram. Om det inte är nödvändigt på grund av uppdragets eller ämnets karaktär skall det anges och motiveras.

Regeringen avser också att uppdra åt Boverket att inventera den kunskap som finns om hur bebyggelseplanering och utformning av enskilda byggnader påverkar brottsligheten samt att se till att de brottspreventiva aspekterna tas med i beslutsunderlaget, både vid planering av nya områden och vid förändring av äldre områden. De erfarenheter och kunskaper som tas fram skall också fortlöpande förmedlas till de kommuner, byggherrar, bostadsbolag och andra som är berörda av boendeplanering och byggande.

Den andra byggstenen är det offentliga ansvaret i kriminalpolitiken. Lagstiftningen och myndighetsarbetet inom det kriminalpolitiska fältet skall utvecklas och effektiviseras. Det gäller den straffrättsliga lagstiftningen och arbetet vid de rättsvårdande myndigheterna polis, åklagare, domstolar och kriminalvård. Lagstiftningen skall vara sådan att den motverkar brottslighet.

Ett bra exempel på ett utvecklingsarbete som spelar en central roll i utvecklingen av det brottsförebyggande arbetssättet är närpolisverksamheten. Det är en förändring av arbetsmetoderna – egentligen en ändrad polisiär grundsyn – mot ett problemorienterat arbetssätt. Som ett resultat av detta följer en organisatorisk förändring till geografiskt begränsade områden med lokalt anknutna arbetsenheter.

Det brottsförebyggande perspektivet skall även stå i fokus vid en reformering av påföljdssystemet. Bl.a. gäller det att finna alternativ till fängelse och att utveckla frivården och påföljderna för unga, allt för att förhindra återfall i brottsligheten.

Den tredje byggstenen innebär att åtgärder skall vidtas för att stödja och främja det medborgerliga engagemanget vid främst det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Detta kan med fördel ske genom samverkan mellan myndigheter och medborgarintressen. Ett exempel kan vara stöd till övervakning av medborgerlig och ideell natur som Grannsamverkan mot brott, Farsor och morsor på stan och Guardian Angels. Denna samverkan kan också innefatta tekniskt brottsskydd och information om åtgärder för att minska antalet brottstillfällen. Också samverkan mellan medborgerliga initiativ, polisen och sociala myndigheter, t.ex. i form av brottsofferjourer och stödpersoner, kan nämnas.

Det som ytterst avgör om det brottsförebyggande arbetet skall bli en framgång är de enskilda människornas inställning och insatser. Många

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

människor är engagerade och villiga att hjälpa till, men vet inte alltid på vilket sätt de kan vara till nytta eller vart de kan vända sig.

För att hålla liv i människors initiativ och engagemang kan det vara bra med en organisation av något slag. Inrättandet av lokala brottsförebyggande organ skulle här kunna spela en viktig roll och vara en naturlig kontaktpunkt för de enskilda, för företag, föreningar och organisationer som vill göra en insats. Givetvis bör polisen få en central roll, liksom kommunerna.

Om sådana brottsförebyggande organ bildas blir regeringens ansvar att svara för att dessa får det stöd och den hjälp de behöver. Detta görs genom att Brottsförebyggande rådets inriktning på att främja de lokala verksamheterna utvecklas och förstärks. BRÅ skall bl.a. bistå med information om brottsförebyggande arbete och biträda med uppföljning och utvärdering av åtgärder som vidtas på lokal nivå. Resultaten och erfarenheterna av den verksamhet som beviljats bidrag skall sammanställas för uppbyggnad av en central kunskapsbank.

För att kunna stödja uppbyggnaden av ett kontinuerligt långsiktigt och uthålligt lokalt brottsförebyggande arbete har regeringen för innevarande budgetår avsatt 10,8 miljoner kronor för stöd till lokala projekt. Så kommer att ske också under 1997 och 1998. På sikt bör detta stöd kunna samordnas med det bidrag som Rikspolisstyrelsen ger till lokala brottsförebyggande projekt.

Det nu presenterade programmet skall inom kort skickas ut på rådslag till kommuner, näringsliv och föreningsliv. Regeringen har fattat beslut om att tillsätta en kommitté med uppdrag att verka för att genomföra intentionerna i programmet, särskilt på lokal nivå. Det blir en central uppgift för kommittén att genomföra och följa upp det rådslag regeringen nu initierat. Kommittén skall också förmedla kunskap och information om brottsförebyggande frågor till det lokala planet. Vidare skall den i en dialog med kommuner verka för att det lokala brottsförebyggande arbetet organiseras på lämpligt sätt, och verka för att lokala brottsförebyggande program antas. Den skall också fördela ekonomiskt stöd till uppbyggnaden av lokal brottsförebyggande verksamhet, följa de resultat som uppnås och överväga behovet av ytterligare åtgärder.

Till ordförande för kommittén har utsetts kommunalrådet Stig Nilsson. Övriga ledamöter är generaldirektören vid Brottsförebyggande rådet Marianne Håkansson och avdelningschefen vid Rikspolisstyrelsen Bengt Frih samt förbundssekreteraren Anita Sundin, Kommunförbundet. Till sin hjälp skall kommittén ha ett kansli. Kommittén skall fortlöpande redovisa resultatet av sitt arbete och avge en slutrapport senast den 30 december 1998.

En av målsättningarna med detta program är att tyngdpunkten i kriminalpolitiken skall förskjutas mot åtgärder för att förhindra och förebygga brott. I detta avseende skall det program som nu presenteras inte ses som en handlingsplan som har en början och ett slut, utan snarare som startskottet för en mer långsiktig process. På så sätt skapar vi bättre möjligheter för att på sikt tillsammans minska brottsligheten.

Anf. 123 GUN HELLSVIK (m)

Herr talman! Jag borde känna tillfredsställelse över att det nu presenteras ett nationellt brottsförebyggande program. Under de borgerliga regeringsåren tog vi initiativet till ett sådant program genom att först göra en framtidsanalys och därefter ge i uppdrag till Brottsförebyggande rådet att lägga fram förslag till ett brottsförebyggande program.

När sedan den socialdemokratiska regeringen tog över har vi från borgerliga sidan vid flera tillfällen fört fram önskemål om att snarast få ta del av ett program från regeringens sida. Våra förslag har avslagits med motiveringen att ett brottsförebyggande program var på gång. Förslag skulle läggas fram till riksdagen. Det senaste beskedet har varit att vi innevarande månad skulle få en skrivelse från regeringen.

Jag uppfattar, bl.a. på grund av sättet som programmet förs fram på men också på grund av innehållet, att detta inte är den skrivelse som regeringen har förutskickat.

Ser jag på innehållet, även om jag bara hastigt har hunnit ögna igenom det, kan jag utöver redovisade pågående utredningar bara finna två konkreta förslag, nämligen utökad användning av övervakningskameror – förslag kommer 1997 – och utökad användning av ordningsvakter – förslag kommer 1997. Det gör att jag utgår från att vi får ett program till riksdagen, och inte först efter det att kommittén avlämnar sin slutrapport den 30 december 1998.

När får riksdagen det utlovade förslaget till ett nationellt brottsförebyggande program?

Anf. 124 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag vill komplettera den historieskrivning som Gun Hellsvik gjorde. Innan Brottsförebyggande rådet fick ett uppdrag från den borgerliga regeringen att ta fram ett underlag för ett brottsförebyggande program pågick det en försöksverksamhet i fem kommuner, som handhades av Brottsförebyggande rådet. Det var så arbetet med att ta fram modeller för hur ett lokalt brottsförebyggande arbete kan bedrivas startade.

Mot bakgrund av den försöksverksamheten och den erfarenhet och den kunskap det gav hade BRÅ också möjligheter att samla in ett underlag. Det underlaget reviderades till den nuvarande regeringen. Det har utgjort ett viktigt underlag i arbetet med det nationella brottsförebyggande programmet. Men även annat underlag har tagits fram. Vi har insett att det som vi måste initiera här är någonting helt nytt och betydligt bredare än vad som föresvävar Gun Hellsvik. Jag skulle vilja rekommendera Gun Hellsvik att studera det program som nu föreligger.

Vi har valt att fatta ett beslut som innebär att vi går ut med ett program till en dialog med samhällets olika delar, framför allt på lokal nivå. En av tyngdpunkterna i programmet är att mobilisera ett lokalt engagemang i denna fråga. Vi vill göra det i form av en dialog. Vi tror inte på att man genom beslut i riksdagen får saker att hända ute i kommunerna och bland de enskilda medborgarna. Vi tror att vi kan få ett omfattande arbete utfört om vi ger människor en chans och visar att vi är intresserade av vad de tycker, vad de kan och vad de vet. Vi omhän-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Information från
regeringen*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

dertar det, ger stöd och utvecklar det arbetet på central nivå. Det anser jag för min del vara det viktigaste i det nationella brottsförebyggande programmet.

Anf. 125 GUN HELLSVIK (m)

Herr talman! Jag kan bara konstatera att vi till riksdagen inte får något förslag till nationellt brottsförebyggande program. Då måste jag få ställa en fråga kopplad till det material som nu skall skickas ut på samråd.

Justitieministern sade i sitt anförande med två meningar att föräldrarna har en central roll. I materialet som ges ut i dag nämns på fem och en halv rad att föräldrarnas roll är central och att föräldrarna har det primära ansvaret.

Den som har tagit del av Heléne Lööws forskning rörande de unga nationalsocialisterna i Sverige får bekräftat detta genom att hennes forskning visar att dagens unga nationalsocialister är barnbarn till 30-talets svenska nationalsocialister. Med detta som bakgrund undrar jag hur det kan komma sig att de som utpekats ha den centrala rollen i det brottsförebyggande arbetet över huvud taget inte finns med i diskussionerna på resten av alla existerande rader.

Anf. 126 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag kan konstatera att Gun Hellsvik som vanligt har en mycket inskränkt syn på både tillvaron och människor, och också på organisationers sätt att arbeta. Vi pekar i programmet på föräldrarnas mycket viktiga roll när det gäller barns möjligheter att utvecklas till goda samhällsmedborgare. Hela programmet genomsyras sedan av åtgärder och aktiviteter och den roll som olika individer och organisationer spelar. De måste i sitt arbete beakta just föräldrarna.

Det finns inte en socialnämnd, inte en polis och inte en skola som inte är medveten om att man i sitt arbete måste hitta samverkansformer och få kontakt med just föräldrarna. Jag önskar att Gun Hellsvik någon gång ville lyssna på vad jag säger och inte bara upprepa sina egna teser utan vilja att förstå de breda sammanhangen och det utrymme som måste finnas i samhället för att man verkligen skall kunna stödja barn och ungdomar när det gäller deras uppväxtförhållanden.

Anf. 127 OLA STRÖM (fp)

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieministern som rör ett annat område. Den gäller de mycket otrevliga och allvarliga brott som vi har sett under våren som är utförda av nazistiska våldsgupper. Jag tänker inte minst på de senaste attentaten vad gäller tidningen Expo mot dem som har tryckt och distribuerat tidningen. Det har också varit attentat mot organisationer som har uttalat sitt stöd för tidningen.

I det senaste numret av den rasistiska tidningen Info-14 utlyses en tävling avseende aktioner av olika slag mot politiska fiender.

Polisen har uppenbarligen inte riktigt förstått hur allvarliga frågor man har att hantera, hur allvarliga brotten egentligen är. Därför undrar

jag hur justitieministern ser på det här inför framtiden. Hur kan vi få polisen att verkligen ta de krafttag som bör tas när så här allvarliga brott begås?

Anf. 128 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är ett mycket allvarligt problem som Ola Ström pekar på. Jag skall naturligtvis inte kommentera de enskilda fallen. Men en allmän kommentar är kanske ändå på sin plats.

Vi är inte särskilt vana vid nazistiska våldsdåd i vårt samhälle. Det är nog många människor som inte omedelbart ser sambandet. Polisen bör naturligtvis göra det i större utsträckning än människor i allmänhet. Men misstag kan begås överallt. Detta är en brottslighet som har en helt annan karaktär än skadegörelse, hot och våld i andra sammanhang. Denna brottslighet måste uppmärksammas utifrån just de förutsättningarna. Det är anledningen till att säkerhetspolisen numera också arbetar med den här frågan på ett systematiskt sätt i samarbete med den öppna polisen.

Jag har också försäkrat mig om att polismyndigheterna säkerställer att deras organisationer och deras arbetsätt garanterar att den information av systematiskt slag som är nödvändig för att man skall se samband och kunna spåra de människor som ligger bakom den här typen av attentat byggs upp och utvecklas så att den kan fungera effektivare än vad den kanske hittills har gjort.

Anf. 129 OLA STRÖM (fp)

Herr talman! Det som justitieministern säger låter väldigt bra. Det finns ju ett allmänt intresse, inte minst bland oss som sitter i Sveriges riksdag, av att man verkligen försvarar det fria ordet.

Polisen har tydligen lagt ned många utredningar som rör dessa brott. Det är minst sagt litet märkligt. Man kan fråga sig hur det skall kunna bli en mer kraftfull insats om polisen t.o.m. väljer att lägga ner utredningar som rör dessa brott.

Anf. 130 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Dessbättre har polisen kommit på bättre tankar och återupptagit utredningarna. Man får förmoda att erfarenheterna av det som har skett under de senaste veckorna också innebär att man har en bättre kunskap och beredskap inför framtiden.

Anf. 131 KARIN OLSSON (s)

Herr talman! Jag vill ställa en mycket kort fråga till justitieministern. Den gäller de lokala brottsförebyggande råden. Finns det planer på hur de skall vara uppbyggda? Räknar man i så fall med de unga människornas erfarenhet och kunskap på detta område? Jag tycker att det är viktigt att unga människor kommer in även i dessa organ och att de kan jobba på ett bra sätt där.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Information från
regeringen*

Anf. 132 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! I det nationella brottsförebyggande programmet redovisar vi erfarenheterna av den försöksverksamhet som har bedrivits i fem kommuner. Vi redovisar också den erfarenhet som vi har från andra kommuner som på eget initiativ har inlett ett brottsförebyggande arbete.

Vi drar slutsatsen att det är nödvändigt att man skapar någon form av organisationer, brottsförebyggande råd eller liknande så att det blir möjligt för kommunen att styra den egna verksamheten och också fånga upp det medborgerliga engagemanget.

Vi talar inte om exakt hur detta skall gå till. Det är en uppgift för kommunen själv. Vi kan förmedla vidare den kunskap och den erfarenhet som vi har. Och vi ger stöd i det arbete som kommunerna skall bedriva.

Frågan gällde de ungas medverkan i detta sammanhang. Jag utgår från att man, när det handlar om ett arbete som är inriktat på en brottslighet som är kopplad till unga människor, ser till att arbeta på ett sådant sätt att man tillvaratar unga människors engagemang. Det kan ske t.ex. i de former som redan finns. Jag tänker på *Non Violence Project*. Man kan utnyttja de lokala grupper och individer som har egen erfarenhet och kunskap och föra in denna i det totala samhällsliga arbetet.

Anf. 133 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! Vi är här i riksdagen vana vid att använda seriösa uttryck och en seriös umgängeston i våra debatter. Vi hörde justitieministern alldeles nyss – förmodligen till allas häpnad – säga att Gun Hellsvik har en inskränkt syn osv.

Efter detta häpnadsväckande ordval vill jag fråga justitieministern om det är ett uttryck för en dialog med folket, allmänheten. Eller är det en ny umgängeston från justitieministerns sida? Förhoppningsvis var det en felsägning som justitieministern är beredd att ta tillbaka.

Anf. 134 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det var en mycket omfattande och allvarlig erfarenhet som gjorde att jag uttalade mig så.

Anf. 135 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! Då ber jag verkligen att få beklaga införandet av ett sådant uttryckssätt.

Anf. 136 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag anser att jag har rätt att reagera när jag i denna kammare blir åthutad flera gånger för att jag inte framhåller familjen i vissa texter som jag presenterar för kammaren. Jag hänvisade nu till det sakliga innehållet och hela det sakliga förslaget som ligger till grund för arbetet. Enskilda människor, familjer och föräldrar finns med som mycket viktiga komponenter. Men detta ignoreras totalt. Jag får utstå kritik för att jag icke bryr mig om dessa förhållanden. Då anser jag att

jag kan reagera med det djupa allvar som jag sade var utgångspunkten för min kommentar.

Anf. 137 TREDJE VICE TALMANNEN

Jag ger Göthe Knutson möjlighet till ytterligare ett kort inlägg.

Anf. 138 GÖTHE KNUTSON (m)

Herr talman! Vad gäller det som justitieministern nu gav uttryck för användes vanliga seriösa ordval. Jag måste verkligen beklaga att vi i riksdagen fick uttrycket ”inskränkt” i debatten. Det är med häpnad som jag – som har varit ledamot i många år – har lyssnat till detta.

Anf. 139 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Jag förstår inte Göthe Knutsons kommentar därvidlag. Jag trodde att ”inskränkthet” var ett ord som man även kunde använda i seriösa sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § (forts. från 5 §) Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. (forts. FiU10)

Anf. 140 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! Det var en stund sedan finansministern svarade, men jag vill för säkerhets skull föra till protokollet att det inte var jag som sade att politiken var både borgerlig och usel. Jag anser för övrigt att dessa båda begrepp är fullt förenliga.

Jag skall något låna Anne Wibbles liknelse om pyttipanna. Jag skulle kunna uttrycka det som att det finns för mycket dåligt EU-subventionerat borgerligt fläsk och för litet rödbetor i den här rätten.

Det mer seriösa som jag skulle vilja ta upp gäller en fråga som jag ställde redan i morse till finansministern. Han sade att det behövs en bred acceptans i det svenska samhället för den ekonomiska politiken. Det är vi helt överens om. Jag frågade: Anser finansministern att det räcker med att hålla Per-Ola Eriksson i handen, eller ligger det någonting mera i den breda acceptansen?

De som hörde LO:s ordförande på Ekot i morse kan inte gärna påstå att regeringen går i LO:s ledband. Det viktiga är inte heller att Bertil Jonsson säger det ena eller det andra om regeringens politik, utan det viktiga är de djupa leden i fackföreningsrörelsen. Enligt min bedömning är det svårt att förankra en politik med de fördelningseffekter som den nuvarande politiken får.

Min fråga är: Räcker det med Per-Ola Eriksson för att skapa den breda acceptansen?

Anf. 141 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Jag vill säga så här: Det räcker ganska långt mer Per-Ola Eriksson. Det har varit fullt tillräckligt för att vi gemensamt har

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

kunnat utarbeta ett bra förslag som våra partier gemensamt står bakom. Det utesluter naturligtvis inte att även andra partier kan medverka helt eller delvis. Vi får väl se vad den fortsatta behandlingen i riksdagen innebär. Jag hoppas naturligtvis att både Johan Lönnroth och andra kan ställa sig bakom om inte alla så i varje fall en del av förslagen. Vi kommer att få tillfälle att samarbeta mera i Sveriges riksdag och i svensk politik framöver. I grunden har jag en positiv syn på samarbete, låt vara att vi inte alltid lyckas komma överens.

Johan Lönnroth tog upp LO och LO:s medlemmar. Det är viktigt att inte sammanblanda samarbete med partier i riksdagen å ena sidan med samarbete inom arbetarrörelsens olika delar å andra sidan. Det är två vitt skilda saker. Samarbete i riksdagen är nödvändigt, om en regering inte har egen majoritet, för att säkerställa en majoritet. Självfallet innebär det att man får ge och ta för att gemensamt komma fram till en bra produkt. Vi har nu i drygt ett års tid haft ett gott samarbete med Centern, som i flera sammanhang har inneburit genomarbetade förslag som vi står bakom. Jag hoppas att det kan fortsätta.

En helt annan sak är att socialdemokratin och fackföreningsrörelsen, LO, är två grenar på arbetarrörelsens träd. Det finns naturligtvis starka gemensamma värderingar. Det hindrar inte att det i vissa frågor kan finnas meningsskiljaktigheter, inte minst därför att vi har olika roller att spela. Fackföreningsrörelsen är en intresseorganisation som har till uppgift att tillvarata sina medlemmars intressen.

Anf. 142 TREDJE VICE TALMANNEN
Ordet går nu till Johan Lönnroth för replik.

Anf. 143 JOHAN LÖNNROTH (v) replik

Herr talman! LO har på senare tid kommit med ett antal rapporter om de ökade klassklyftorna i Sverige. Nu senast har man tagit fram en studie som visar att framför allt LO-familjer med barn har drabbats särskilt hårt. Jag har tidigare refererat de siffror som vi med Finansdepartementets hjälp har fått fram om hur de samlade budgetsaneringseffekterna slår. De visar att de tio procenten med lägsta inkomster kommer att åka på en större procentuell försämring än den grupp som har de högsta inkomsterna. Det är denna fördelningspolitik som jag tror blir oerhört svår att förankra i de djupa leden inom arbetar- och fackföreningsrörelsen.

Finansministern säger att andra partier alltid kan ställa sig bakom. Jag tror att Erik Åsbrink är på det klara med att det inte kan gå till så att regeringen och Centerpartiet först gör upp om ett samlat paket, och sedan är det fritt fram för oppositionspartierna att ställa sig bakom. Det är nödvändigt att förändra den kurs som regeringen har slagit in på. Det finns positiva inslag i det paket som ni har lagt fram, men det finns också djupt oroande delar i det hela. Då tänker jag naturligtvis inte bara på den ökade arbetslösheten utan också på rättvis fördelning. Ni måste ändra inriktningen så att dels åtgärderna mot arbetslösheten kommer snabbare, dels fördelningen av budgetsaneringen ser ut på ett annat sätt.

Anf. 144 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Det jag ville säga i föregående replik när jag inte fick tillfälle att tala till punkt var att en regering har ett ansvar för hela landet och naturligtvis måste göra avvägningar som inte alltid innebär att den ena eller den andra intressegruppen fullt ut får sina intressen tillgodosedda. I vår politik under de senaste åren har det legat mycket svåra avvägningar i den tuffa uppgiften att sanera statsfinanserna. Självfallet har det inneburit påfrestningar och svårigheter för många människor, framför allt för dem som har låga inkomster. De allra största problemen har de människor som är arbetslösa. Den politik som presenteras i dag har till syfte att successivt minska arbetslösheten. Förutom att det är positivt för de enskilda individerna och positivt för landet och tillväxten är den kanske viktigaste fördelningspolitiska insats vi kan göra att halvera den öppna arbetslösheten, som om vi lyckas med detta – och det skall vi göra – kommer att innebära en kraftfull utjämning av inkomsterna i landet. Det är ytterligare ett av skälen till att vi skall ägna en så stor uppmärksamhet åt de frågorna.

Jag är positiv till samarbete med andra partier. Sådana tillfällen kommer säkert att ges i framtiden. Men för Vänsterpartiets del vill jag klargöra att vi inte kommer att ge oss ut på Docklands för att samarbeta. Vi kommer inte att samarbeta om det sker till priset av sönderrivna statsfinanser. Där måste ni tänka om ifall det skall skapas förutsättningar för ett samarbete i framtiden.

Anf. 145 PER-OLA ERIKSSON (c) replik

Herr talman! Finansministern ställde i sitt anförande tre frågor till mig. Svar på fråga 1 är nej. Svar på fråga 2 är nej. Svar på fråga 3 är nej.

Jag ser med intresse fram mot motioner från andra partier. Man skall ju alltid vara optimistisk. Det återstår att se, men det som det hittills getts uttryck för i motionerna och i debatten i dag har gjort mig något pessimistisk.

Jag vill samtidigt passa på att uttrycka tack för ett konstruktivt samarbete med finansministern under de förhandlingar som har lett fram till de två betänkanden som diskuteras i dag, dels det formella betänkande från finansutskottet som ligger på riksdagens bord, dels den framförhandlade propositionen om åtgärder för sysselsättning.

Det har talats mycket om pyttipanna i debatten. Jag vill påminna om att pyttipanna är en svensk exportsuccé, som har vunnit allt större marknadsframgångar de senaste åren. Det kan tänkas att det behövs en del pyttipanna för att lösa Sveriges problem.

Avslutningsvis vill jag säga så här: För ett år sedan var det skyhöga räntor i Sverige. Jag har hört några säga i debatten att det inte gjorts någonting. Nu har räntorna gått ned väldigt kraftigt det senaste året. Det måste väl ändå tyda på att något har gjorts när vi har lyckats få ned räntan. Jag vill fråga finansministern om han tror att det är möjligt att med den inriktning som finns i politiken ytterligare pressa ned räntorna.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 146 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Herr talman! Det är alldeles riktigt att den politik som har förts och som vi gemensamt har tagit ansvar för det senaste året har haft positiva effekter både i form av lägre räntor och stärkt krona samt i form av ökat förtroende för Sverige och svensk ekonomi i vår omvärld. Det har jag själv kunnat bevittna i internationella sammanhang. Självfallet är det bra och nödvändigt att den utvecklingen fortsätter. Vi vill ha fortsatt räntenedgång, fortsatt ökat förtroende för Sverige och den svenska ekonomin. Det blir viktigt att samarbetet kan fullföljas.

Jag antar att det är min sista replik för denna gång. Jag vill avsluta med att rikta ett tack till finansutskottet, dess kansli och inte minst dess ordförande Jan Bergqvist för ett mycket gott arbete i behandlingen av vårpropositionen, vars resultat nu ligger på riksdagens bord. Jag vill också rikta ett varmt tack till finansutskottets vice ordförande Per-Ola Eriksson för ett gott samarbete, nu även vid den senaste omgången. Det har inneburit många sena kvällar och nätter, men jag tycker att vi ändå kan vara nöjda med resultatet. De här små uppoffringarna har varit värda sitt pris med tanke på resultatet. Jag ser fram mot en god nattsömn efter dagen. Jag hoppas att Per-Ola Eriksson får det också.

Anf. 147 LARS BÄCKSTRÖM (v)

Herr talman! Statsrådet Åsbrink hoppas få bättre nattsömn. Det finns ett enkelt sätt att få bättre nattsömn, och det är att här i riksdagsarbetet visa en öppnare attityd till samarbete med Centern och andra partier. Då behöver man inte sitta och slarva länge på nätterna utan kan förlägga det öppna trevliga samarbetet till riksdagens utskott. Det är ett gott tips, som jag kan ge till statsrådet.

Statsrådet säger att det inte går att samarbeta med Vänsterpartiet. Varför inte? Vänsterpartiet befinner sig ytterligt sällan på Docklands. Vi sitter i utskotten. Ge en signal till partiets företrädare, så kan vi inleda ett samarbete i utskotten! Jag tror att det för riksdagens del är bättre att vi börjar arbeta och lägga den politiska tyngdkraften här i riksdagsutskotten, för det är inte bra att ha nattmanglingar i några tysta rum där bara några herrar sitter. Det ger inte ett fullgott resultat.

Många talare, statsrådet Åsbrink här och även statsministern i TV i morse, har sagt att det skall vara en bred acceptans för den ekonomiska politiken. Den blir då i någon mening något bredare när regeringen samverkar med Centern. Men räcker den bredden? Det tror inte jag, herr talman. Nu blir den väl inte så väldigt mycket bredare rent fysiskt om man i skattepolitiken samverkar med en sådan som mig. Men det parti som jag företräder representerar väldigt breda krafter i det svenska samhället – krafter som får allt djupare förankring i fackföreningsrörelsen. Det är det som man i regeringskretsar och i regeringspartiet här i riksdagen bör tänka på.

Statsrådet Åsbrink sade att man måste samverka när man är en minoritetsregering. Det är ju inte korrekt. Då känner inte statsrådet den riksdagsordning som kommer att gälla till hösten. Med den nya budgetprocessen kan ju regeringen få igenom sina förslag, även om man är i minoritet. Att man skall ha en bred samverkan är ju faktiskt för att

skapa ett samförstånd i samhället – ett socialt kontrakt – mellan de utsatta grupperna, som är arbetslösa, och de som har arbete och mellan de som har litet och de som har mycket. Då måste man ha en fördelningsspolitik som är rättvis, och då kan man få fram den attityd i arbetslivet som krävs för att skapa nya jobb. Det är nämligen inte så att de nya jobben skapas här i riksdagen genom att man drar upp eller ned i en skattespak. Det skapar inga jobb alls. Det kan på sin höjd skapa litet bättre förutsättningar för en uthållig tillväxt, men själva riksdagsbesluten skapar inga jobb. Det är en felsyn, som ofta råder i de här debatterna.

Herr talman! Vi i Vänstern gick till val och sade att under den här mandatperioden behövs det ungefär 66 miljarder i skattehöjningar. Men det, sade man, var alldeles otänkbart. Nu vet vi att det är ungefär 66 miljarder i skattehöjningar som är genomförda. Man säger att Centern tar ansvar, och det är sant på en punkt. Man tar ansvar för de 66 miljarderna i skattehöjningar som man tidigare röstade emot. Detta är Centerns stora ansvar. Det bör nog lyftas fram i debatten. Jag tycker att det är bra att man sent omsider tog det ansvaret.

Nu föreslår vi i Vänstern inte att man skall gå vidare med skattehöjningar, eftersom så mycket är lagt på budgetsaneringen. Vi säger att skattehöjningar kan hämma en uthållig tillväxt och fler arbetstillfällen. Därför behöver vi skatteväxlingar, röda skatteväxlingar, dvs. att ta från dem som har ganska mycket och ge till dem som har ganska litet. Vi behöver också gröna skatteväxlingar, dvs. att öka skatten på sådant som skadar natur och miljö och minska skatten på arbete.

I den propositionen som lades fram här i morse finns det sådana inslag. Det finns 12 förslag. Alla de 12 förslagen, med ett undantag, är i det närmaste förslag som Vänsterpartiet redan har presenterat. Undantaget är förslaget om stämpelskatt, men de andra 11 förslagen har vi redan drivit från Vänsterpartiets sida som konkreta yrkanden eller förslag i samma riktning. Så det finns på skattesidan förslag som är bra.

Det talades om pyttipanna här tidigare. Det räcker ju med att man lägger i en enda felaktig ingrediens i pytten, så blir det en vidrig sörja av den. Det finns en jättedålig ingrediens i propositionen, och det är finansieringen av a-kassan med minskad uppräknings och minskad värdesäkring. Här borde regeringen besinna sig och ändra sig, för man kan inte använda den här metoden. För att uttrycka det litet drastiskt, herr talman, är det numera förbjudet att kupera svansar på hundar, men detta är litet grand samma metod. Man skär av svansen och matar jycken med den. Så kan man inte behandla de arbetslösa. Om vi gör så, får väljarna börja räkna fingrarna när de har hälsat på politiker som använder sådana metoder. Här måste regeringen ändra sig. Finansieringen kan ske på ett väldigt enkelt sätt. De har ju själva i regeringskretsen sagt att skattereformen slog orättvist. Då finns det en enkel metod, som t.o.m. Centern har varit inne på, nämligen att minska grundavdraget för dem som betalar statsskatt eller att höja bolagsskatten till 30 %. Statsministern sade ju själv i morse att bolagsskatten är mycket låg. Alltså borde man kunna höja en av de skatter som faktiskt är låga.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Min taletid är nu slut. Men vad jag avslutningsvis vill säga, herr talman, är att det behövs en bättre bredd i politiken, inte för att skapa majoriteter här i kammaren men för att skapa ett socialt kontrakt för arbete och rättvisa.

Anf. 148 KIA ANDREASSON (mp)

Herr talman! Regeringens vårproposition innehåller ju en bedömning av det aktuella ekonomiska läget, kompletterat med en utblick mot efterföljande år.

Jag vill rikta uppmärksamheten mot polisväsendet. Tyvärr är jag den enda partirepresentanten i just rättsliga frågor. Det förekommer en stor turbulens inom just polisen. Medierna har fokuserat sin uppmärksamhet på detta.

Problemet är att polisväsendet skall skära ned sina kostnader, både innevarande budgetår och kommande år t.o.m. 1998, vilket borde innebära noggranna analyser av och undersökningar om bästa kostnadsänkande åtgärder. Tyvärr har både Riksskatteverket och Riksdagens revisorer anmärkt och pekat på felaktigheter i sättet att sköta ekonomin samt hur polisen prioriterar arbetsuppgifter. I t.ex. Stockholms län har budgeten överskridits rejält. Det blir stora svårigheter att hämta hem detta budgetunderskott samtidigt som nya nedskärningar skall göras.

Riksdagen kan endast tilldela respektive utgiftsområde ett rambe-
lopp och kan inte öronmärka pengar, men det hindrar inte att riksdagen kan uttrycka åsikter om hur pengarna används.

Herr talman! Miljöpartiet protesterar mot planerna på att säga upp ett stort antal civilanställda inom Polismyndigheten. Dessa är till största delen kvinnor. Många är i medelåldern, med stor erfarenhet och kompetens. Avskedas denna personalgrupp, måste arbetet utföras av utbildade poliser i stället. De civilanställda blir arbetslösa, eftersom kon-
torskärlösa är en bristvara. Vilka samhällsekonomiska konsekvenser får detta? Att utan vidare långsiktighet ge sig på att säga upp kvinnor med lägre utbildning är klassiskt men inte desto mindre upprörande. Även åklagarväsendet och domstolarna har siktet inriktat på denna personalgrupp när de skall skära ned. Efter vårdens och omsorgens nedskärningar på kvinnoarbeten kommer nu nästa bransch, vilken är denna.

Här krävs en långsiktig planering. Besluten fattas ju ofta av manliga chefer, och kvinnorna, som har varit lojala mot verksamheten i alla år, får gå. Det är alltså mycket en jämställdhetsfråga.

Nu ser jag att regeringen kommer med förslag om att göra större insatser när det gäller kvinnors företagande. Det leder mig till att tänka på en olycklig utveckling. Är det inte så att de efter två års arbetslöshet skall starta egna privata företag där de anställer vakter? Det verkar ju vara intentionerna, i stället för att satsa på polisen?

Jag är mycket oroad. Miljöpartiet kommer att följa utvecklingen. Det är viktigt att vi inför budgetarbetet i höst verkligen får veta hur läget är, så att vi kan göra en riktig bedömning av om det fordras mer medel.

Samtidigt kommer svidande kritik mot polisens sätt att arbeta. Det sägs att den genomsnittliga uppklaringsprocenten är katastrofalt låg och

att bekämpningen av ekobrott inklusive miljöbrott inte fungerar, etc. Sammanfattningsvis har polisen många problem som måste lösas, både organisatoriska och ekonomiska.

I Göteborgs-Posten i dag fanns en artikel med rubriken ”Polisfacket rasar mot nedskärningar”. Där sägs att polisen inte kan uppfylla de mål som politikerna har satt upp. Man klagar över att inga politiker tar det på allvar och säger: Nu måste de vara ärliga och tala om hur vi skall klara målen med minskade resurser och färre poliser.

Polishögskolan har inte någon intagning till utbildning. Miljöpartiet sade förra gången att det inte är bra att göra sådana uppehåll, eftersom det sedan tar tre år att utbilda nya poliser. Vi kan inte se konsekvenserna av detta. Det har skett en stor avgång av utredare på kriminalsidan. De har tagit avtalspension. Det finns stora problem som vi måste lösa.

I detta läge väljer regeringen att prioritera Schengensamarbetet, som kommer att kosta resurser i form av personal och dessutom ungefär 200 miljoner kronor per år. Det finns ingen ekonomisk kalkyl än så länge utan endast lösa antaganden på Justitiedepartementet.

Miljöpartiet anser att ansträngningarna måste ägnas åt att reda ut de problem som finns i den svåra situation som polisen befinner sig i. Man skall inte börja med en ny, utgiftskrävande verksamhet som inte behövs utan kan vänta. För EU:s strävan är densamma, i ett mycket långsammare tempo.

Ett skäl till att vi måste störta in i detta samarbete var att vi annars inte skulle kunna säkra den nordiska passfriheten. Jag tror inte att detta var det enda sättet. Det måste ha kunnat lösas på annat sätt, om viljan och kraften hade funnits.

Jag vill också betona att det inte endast är ramanslagen som har betydelse utan också hur pengarna används. Det är viktigt hur prioriteringarna sker och hur organisationerna skär i sina kostnader. Det måste regeringen följa upp. Justitieutskottet har sagt i sitt yttrande att regeringen måste följa upp och utvärdera samt komma tillbaka med en redovisning. Annars kan vi inte göra riktiga bedömningar inför hösten. Detta är ett mycket viktigt område.

Anf. 149 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp)

Herr talman! Just nu, medan vi diskuterar Sveriges ekonomi, pågår en stor FN-konferens i Istanbul. Det är FN:s sista stora konferens under detta sekel, Habitat II. Där skall världens länder i veckan anta en global handlingsplan vad gäller mål, principer och förpliktelser för boende- och bebyggelsefrågor. En kontroversiell fråga som diskuteras är om man i det dokument som skall antas skall ha med följande mening: ”De allmänna nedskärningarna av det offentliga biståndet utgör ett allvarligt bekymmer.”

EU:s representanter önskar stryka formuleringen ur dokumentet under det att G 77-gruppens talesmän, som representerar utvecklingsländerna, argumenterar hårt för att meningen skall finnas med i slutdokumentet.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Tyvärr är det inte bara Sverige som skär kraftigt i biståndet i dag. Land efter land, med några få undantag som exempelvis Danmark, minskar kraftigt på biståndet. Detta är förvisso ett allvarligt bekymmer.

Orättvisorna i världen är enorma. Detta förhållande kan illustreras och exemplifieras på många olika sätt. Låt mig ge några exempel.

Bruttonationalprodukten per capita bland oss som lever i världens rika i-länder ligger på ca 175 000 kr per år. I fattiga utvecklingsländer som Etiopien, Moçambique och Tanzania är motsvarande siffra ca 650 kr. Det betyder att den som råkat födas i ett i-land får ta del av en bruttonationalprodukt per person och dag på över 480 kr. Motsvarande summa för den som lever i nämnda u-länder är ca 2 kr, alltså endast 1/240.

Medellivslängden i ett i-land såsom Sverige är ca 78 år. I ett fattigt u-land är medellivslängden ca 48 år – en skillnad på 30 år.

Läskunnigheten i i-länderna är nästan hundra procentig. I fattiga länder ligger siffran mellan 10 och 30 %.

Så här kan man fortsätta och exemplifiera de stora orättvisorna i världen. Det finns många talande exempel på sådana orättvisor. Frågan som man ställer sig är om vi har något med detta att göra. Har vi i Sverige något ansvar för detta? Har vi inte nog med våra egna ekonomiska bekymmer? Skall vi också behöva bry oss om andra som bor långt bort, utanför våra gränser?

Svaren på dessa frågor var för bara några år sedan ett obetingat ja. Vi har ansvar och vi skall bry oss. Detta var också förhållandet när enprocentsmålet en gång beslutades om och genomfördes av Sveriges riksdag.

Tanken bakom enprocentsmålet är just att den orättvisa fördelningen av jordens tillgångar mellan världens rika och världens fattiga är något som berör oss och som vi måste göra något åt. Alla vi som haft turen att födas och få växa upp i ett rikt industriland har ett ansvar gentemot alla dem som lever under helt andra förhållanden.

Herr talman! Utan ett globalt rättviseperspektiv blir naturligtvis enprocentsmålet svårförståeligt – ja, obegripligt. Man måste ha ett globalt rättviseperspektiv för att förstå det.

Vad som nu sker i Sverige är att insikten om de globala sambanden drastiskt håller på att minska och försvagas, och detta med god draghjälp av den socialdemokratiska regeringen.

I varje sparpaket som regeringarna Carlsson och Persson har lagt fram har man dragit ned kraftigt på biståndet. Inget annat område har fått vidkännas så kraftiga nedskärningar som biståndet. Även ärkebiskop Desmond Tutu i Sydafrika har uttalat att han oroar sig över Sveriges väg när det gäller internationell solidaritet.

Gamla argument från Ny demokratis tid här i riksdagen har damrats av och används numera flitigt av socialdemokratiska statsråd. I dag kan man få höra påståenden som: "Spar vi inte på biståndet så får vi inte förståelse för andra nedskärningar i budgeten" eller "vi måste spara på allt, inklusive biståndet, för att klara den svenska ekonomin".

Om detta kan man säga bl.a. följande.

1. Socialdemokraterna har gett upp försvaret av enprocentsmålet och deltar därmed inte längre aktivt för att försvara och öka förståelsen för globalt solidaritetsarbete.

2. Det går att klara saneringen av Sveriges ekonomi utan att dra ned på biståndet. Kan Danmark, kan vi. Det är fråga om värderingar, insikt och vilja.

3. Det är inte det svenska biståndet till världens allra fattigaste som har undergrävt Sveriges ekonomi. Det har vi klarat av alldeles utmärkt själva genom att kosta på oss en alldeles för hög levnadsstandard här hemma i förhållande till våra tillgångar.

4. Det är näst intill ofattbart att få uppleva hur Socialdemokraterna tillsammans med Centern – två partier som just i denna kammare välta- ligt och välformulerat under årtal har försvarat biståndets ställning i budgetsammanhang – nu gett upp denna ståndpunkt. I stället dammar dessa två partier av gamla nattståndna ny demokrati-argument, gör dem till sina och skapar en majoritet här i riksdagen så att de kan genomfö- ras – otroligt, men sant.

Herr talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till Folkpartiets re- servation nr 30.

Anf. 150 EVA ZETTERBERG (v)

Herr talman! För den som är intresserad av svensk biståndspolitik, och av vilka nivåer vi anslår medel till bistånd på, är det svårt att hitta detta i det betänkande vi nu har framför oss. Där har man lyckats dölja dessa frågor i och med att man har lagt fram andra stora ekonomiska frågor och frågan om ett gemensamt utgiftstak.

Från Vänsterpartiets sida avvisar vi helt klart tanken på ett utgifts- tak. Därmed har vi inte heller gått in på vilka nivåer olika anslag skall ligga på under 1997 och 1998. Vi har bara tagit ställning till de som finns under 1996. Johan Lönnroth har redan förklarat vår principiella inställning.

Jag vill dock redan nu klargöra att vi på intet sätt är redo att gå med på några nedskärningar vad gäller biståndet. Vänsterpartiet menar tvär- tom att de sänkningar som redan gjorts är upprörande. Vi menar att vi nu måste lägga upp en planering för att komma tillbaka till enpro- centsmålet. Vi kommer under budgetprocessen i höst att lägga fram konkreta förslag om hur vi ser att vi kan återkomma till enprocentsmå- let.

Det finns många argument för att inte överge enprocentsmålet utan i stället återvända till det – och inte minska som regeringen nu föreslår. Karl-Göran Biörsmark har varit inne på flera argument som jag till fullo delar.

Jag vill börja med att ta upp ett av dessa. Det gäller det internation- ella anseende som Sverige har haft under decennier runt om i världen. Om man nu inte tycker att argumentet om internationell solidaritet är tillräckligt tungt, är det då inte väsentligt hur anseendet för Sverige ser ut i världen, vilken respekt vår nation åtnjuter och vilka möjligheter vi har att påverka världspolitiken?

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Vi har det mycket viktiga exemplet med Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet. Jag vet att det finns länder som blivit klart mer skeptiska efter att de stora neddragningarna på biståndsområdet blivit kända. Det är ju en mycket konkret sak som borde påverka regeringen och de partier i majoritet som nu föreslår dessa omfattande sänkningar.

Det finns också de som tar fram argumentet att det inte handlar om mängden pengar, hur *högt* anslaget är, utan effektiviteten, hur *bra* det är. Det argumentet har framför allt kommit fram för att motivera nedskärningar. Men vi som vill värna om biståndet har ju på intet sätt velat att det skall vara ineffektivt eller att det inte skall användas på ett bra sätt. Det är alltså ett argument som inte duger i det här sammanhanget.

Man kan också fundera på argumentet att man nu måste sanera budgeten. Det ekonomiska läget är så allvarligt. Men varför skall man då bara göra den *här* satsningen? Varför inte gå till botten? Varför över huvud taget ha kvar något bistånd? Jag tycker inte att resonemanget hänger ihop.

Jag vill också peka på hur regeringen har glömt bort Östeuropa efter 1998, något som utrikesutskottet gemensamt har pekat på. Där måste naturligtvis anslagen fortsätta.

Jag vill också ta upp detta att det hävdas att andra faktorer är mer betydelsefulla för utvecklingen i tredje världen än biståndet. Det finns naturligtvis frågor om handelsförbindelser och om hur man får i gång den egna industri- och jordbruksutvecklingen. Men det står inte i motsättning till biståndet.

Jag vill peka på ett annat område som har lika stor effekt för utvecklingen, eller bristen på utveckling, nämligen vapenexporten. Där bidrar ju Sverige på ett mycket negativt sätt.

Jag vill framför allt understryka att det här inte är fråga om allmosor, om att vi ger av vårt överflöd. Om vi menar allvar med att tala om att vi lever i en global värld där de olika intressena för varje nation inte är begränsade till just den nationen och där säkerhet, utveckling och rätten till ett bra liv gäller alla, då finns det ett ansvar inte bara för dem som är medborgare i vårt eget land, utan för utvecklingen i hela världen. Naturligtvis är 1 % av vår BNI till bistånd väldigt lågt, men om vi inte ens kan hålla *det* är det synnerligen allvarligt. Det är också så att vår säkerhet självklart gynnas av ett frikostigt bistånd och att den är beroende av att utvecklingen är positiv i andra delar av världen.

Till slut, herr talman, vill jag ta upp att jag tycker att det är litet märkligt att den som är ansvarig för de här frågorna, Pierre Schori, liksom övriga statsråd totalt lyser med sin frånvaro. Det här gäller ju inte bara den ekonomiska utvecklingen som helhet. Men jag ser att Jan Bergqvist är här som representant för Socialdemokraterna.

Jag är litet överraskad över att Jan Bergqvist tidigare i ett anförande talade om att han hoppades att den goda biståndsviljan skulle komma tillbaka. Den finns ju i allra högsta grad! I olika undersökningar visar det sig att över 60 % av svenska folket vill ha ett bibehållet bistånd. Det har också i Kyrkans Tidning och en rad andra organ argumenterats för detta. Så biståndsviljan finns. Det är regeringen och Centerpartiet som tillsammans med Moderaterna saknar denna.

Jag vill därför fråga: Hur kommer det sig att man från socialdemokraternas sida inte ser denna biståndsvilja? Det är inte *den* som saknas. Det är hos regeringen den saknas.

Jag vill också slutligen skicka med en fundering till Centerpartiet. Hur har man kunnat medverka till dessa drastiska nedskärningar? Där borde Centern ha kunnat använda sin kraft i förhandlingen till att stå på sig och till att värna om biståndet.

Anf. 151 INGRID NÄSLUND (kds)

Herr talman! I dag lever en miljard människor under existensminimum. De lever i yttersta fattigdom utan garanterad tillgång till mat, tillfredsställande hälsovård, utbildning eller arbete. Den fattigaste delen av jordens befolkning förbrukar bara 1,4 % av världens produktion av varor och tjänster under det att den miljard som är allra rikast, dit Sverige hör, konsumerar hela 80 % av världens samlade BNP.

Den oerhörda klyftan mellan världens fattiga och rika fortsätter att vidgas, dels beroende på de rika ländernas bristande intresse för kraftfulla biståndsinsatser, dels på grund av att de vägrar att upphäva orättfärdiga handelsrestriktioner. På så sätt försvåras u-ländernas möjligheter till export, vilket leder till lägre inkomster och till sämre konkurrensförmåga. Därmed får de sämre förutsättningar för en stabil ekonomisk tillväxt.

Det finns också många andra skäl att lyfta fram för ett bistånd på en hög nivå. Solidaritetstanken tar sin utgångspunkt i vår människosyn, i att alla människor har ett unikt och lika värde, och att vi därför också skall ta ansvar för vår omvärld. Jag vill också peka på starka säkerhetspolitiska skäl. Ju mer vi främjar en demokratisk, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling, desto mindre blir risken för väpnade konflikter. Om biståndet minskar växer den säkerhetspolitiska hotbilden.

Ett annat skäl till ett kraftfullt bistånd är att Sverige genom att ratificera barnkonventionen har förbundit sig att verka för barnens rätt till en dräglig tillvaro oavsett hemort. Behovet av bistånd är ovedersägligt när 30 000–40 000 barn varje dag fortfarande dör en för tidig död på grund av brist på mat, hälsovård och rent vatten.

Det är faktiskt också så att biståndet har stor betydelse för näringslivet och ekonomin i Sverige. Ca 40 % av det svenska biståndet går tillbaka till Sverige i form av beställningar av varor och tjänster.

Nu skulle jag vilja citera ur en debatt som hölls i riksdagen i april 1992:

”Det globala samarbetet kommer att behöva underbyggas med alltmer resurser. Den situation som vi har haft under lång tid – att resurser t.o.m. gått från världens fattigare länder till de rikare – är fullständigt ohållbar. När 80-talet inleddes gick 50 miljarder dollar per år till u-länderna. Nu flödar 50 miljarder dollar ut ur u-världen varje år. Nu behövs betydligt mer resurser.”

Så räknas de olika behov som vi så väl känner till upp: internationellt miljösamarbete, återuppbyggnad av krigshärjade områden, nöden bland världens flyktingar och behoven bland världens allra fattigaste – som inte har minskat. Jag citerar igen:

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

”Tvärtom har behoven, och också möjligheterna, att göra insatser bara ökat.”

Den jag har citerat är biståndsminister Pierre Schori, som då befann sig i opposition. Han hade för övrigt just inga reella klagomål att framföra till den dåvarande biståndsministern Alf Svensson. Pierre Schori fortsätter:

”I årets budgetproposition upprätthålls enprocentsmålet. Det är bra, och det betyder att Moderaterna inte har vågat göra verklighet av de nedskärningskrav som man under alla år rest i riksdagen.”

I förra årets budget gjorde Socialdemokraterna gemensam sak med just Moderaterna för att frysa biståndet på ca 13 miljarder kronor. Inget annat parti ville då ställa sig bakom detta. Nu när Centern, som då ivrigt pläderade för enprocentsmålet, lämpat alla betänkligheter över bord behövs inte längre Moderaterna för att successivt sänka biståndets andel av BNI för att 1999 hamna på 0,7 %. Vi kristdemokrater hade Moderaterna att motivera för en anständig bistånds nivå. Det lyckades vi trots allt ganska bra med så länge inte Socialdemokraterna blandade sig i. 1992 nådde biståndet t.o.m. rekordhöga 1,03 % i utbetalt bistånd. Den enda gången som nivån tidigare nått över 1 % var också under en borgerlig regering, nämligen 1982 då det blev 1,02 %. Den värsta attacken mot biståndet under den förra regeringen kom i och med krisuppgörelsen, då socialdemokrater och moderater som en man och som första post kastade sig över biståndet. Detta lyckades dock den dåvarande biståndsministern Alf Svensson räta upp då han 1994 åstadkom en höjning av biståndsramen med 400 miljoner kronor.

Pierre Schori har inte haft Moderaterna att tampas med utan bara sina egna. Jag måste konstatera att biståndet nu är den post som fått stryka på foten mer än något annat. På inget annat område görs så kraftiga besparingar som på biståndsanslaget. Detta är häpnadsväckande. Utan några hållbara motiveringar sänks anslaget till de allra fattigaste med miljarder. Pierre Schori har inte förmått att stå emot attackerna från sina egna partikamrater.

Jag vill ställa en fråga till Viola Furubjelke. Vart har det moraliska engagemanget tagit vägen? Var finns den upplysta insikten om de globala sambanden? Var finns den internationella solidariteten och det gemensamma ansvarstagandet?

1992 kallade Socialdemokraterna, med anledning av 30-årsjubileet av den första stora biståndspropositionen, sin biståndsmotion för *De fattigas rätt*. Nu är det tydligen dags för Socialdemokraterna att gå i spetsen för att beskära denna rätt.

Anf. 152 VIOLA FURUBJELKE (s)

Herr talman! I september 1992 var utrikesutskottet på resa i Latinamerika. Vi besökte några av våra viktigaste programländer. Vi var i Chile när vi nåddes av ett fax tidigt på morgonen hemifrån om att det var valutakris i Sverige, att kronan hade attackerats och att kronans värde var allvarligt hotat. Så småningom släpptes kronan fri, och dess värde sjönk omgående med 30 %. I Nicaragua och El Salvador talade vi mycket om detta med biståndsmottagare och med ambassaderna. De

var mycket oroliga för vad som skulle hända om Sveriges ekonomi rasade utför och för den väldigt kraftiga urholkningen av biståndet som de kunde se framför sig. Karl-Göran Biörsmark var med på denna resa, och jag tror att han kommer ihåg precis när detta inträffade. Detta kronfall innebar som jag sade en minskning av biståndet med ungefär en tredjedel på grund av att biståndet vanligen utbetalas i dollar. I den dåvarande borgerliga regeringen besatte Folkpartiet finansministerstolen och kds biståndsministerstolen. Någon kompensation för detta stora bortfall i biståndet var det inte tal om. Den situationen vill vi definitivt inte ha tillbaka.

Lyckligtvis har det blivit oerhört mycket bättre. Det senaste året har kronan stärkts och har nu nästan sitt fulla värde igen. Det innebär att biståndet är oerhört mycket mer värt nu, varje krona ger mycket mer i dag än den gjorde då.

Regeringens proposition om riktlinjer för den ekonomiska politiken syftar ytterst till att stärka Sveriges ekonomi, bl.a. för att vi skall kunna återgå till en hög biståndsnivå om 1 % och för att biståndets värde skall vara beständigt. För att hjälpa till med att uppnå detta har utrikesutskottet ställt sig bakom de besparingar på biståndsbudgeten som regeringen har föreslagit. Jag är den första att erkänna att det görs med mycket tungt hjärta och att det verkligen inte är någon glädje att skära i biståndet. Men samtidigt innebär det inte de oerhört dramatiska effekter som man ibland vill låta påskina.

Biståndet är konstruerat med en budgetteknik som ger väldigt stora reservationer. Det brukar vi normalt sett tycka mycket illa om. Men i det här sammanhanget är det faktiskt bra. Om vi tar dessa reservationer i anspråk kan vi planera denna neddragnings för den här perioden på ett sådant sätt att vi kan skydda fattigdomsbekämpningen. Vi kan ge rimliga övergångstider och se till att projekt inte behöver brytas och att programlandsbiståndet så långt det bara är möjligt kommer att kunna fortgå. Enskilda organisationer hålls nästan helt skadeslösa.

Ingrid Näslund citerade från en biståndsdebatt i april 1992. Där skulle nuvarande biståndsministern Pierre Schori ha sagt att det behövs en vändning av det resursflöde som går från utvecklingsländerna till den rika världen. Jag tror säkert att Pierre Schori skulle kunna säga det i dag också. Det är nämligen vår alldeles fundamentala uppfattning att det är vad som måste ske. Men eftersom den borgerliga regeringen med Alf Svensson som biståndsminister hade ytterligare två år på sig att regera tycks den inte ha delat den uppfattningen, eftersom inga stora och viktiga förslag för att vända denna trend lades fram under den tiden.

Ingrid Näslund frågade också vart den internationella solidariteten har tagit vägen. Man kan fråga våra biståndsmottagare i programländerna ute i världen. Jag vet i alla fall att jag som socialdemokrat kan vara oerhört stolt över det som vi har utträttat och det renommé som vi har ute i världen. Jag upplever egentligen inte att det har mattats. Där emot finns det en oerhört stor oro över att Sveriges ekonomi och Sveriges finanser skall komma i ett sådant skick att vi inte kan upprätthålla

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

en god biståndsnivå. Det är i det sammanhanget som den här propositionen skall ses.

Herr talman! Utgiftstaket för 1998 och 1999 i slutet av denna period måste med all nödvändighet vara mycket preliminärt. Trots att det finns en möjlighet att justera längre fram under perioden, vill jag ändå påtala att vi i utrikesutskottet har skrivit om utgiftstaket för 1999 och där påtalat att det inte finns något utrymme för det nödvändiga östsamarbetet, i alla fall inte om man skall fastställa det nominella belopp som regeringen har föreslagit och samtidigt behålla ett bistånd som utgör minst 0,7 % av BNI. Vi hade önskat att finansutskottet hade vidarebefordrat det tillkännagivandet till regeringen. Men när det nu är sagt i denna talarstol får vi det i alla fall med i protokollet. Jag har inte på något sätt anledning att vara orolig för att Östersjösamarbetet, eller östsamarbetet, skulle minska. Tvärtom har statsministerns starka engagemang och vilja i dessa frågor kommit till uttryck också i dag i sysselsättningspropositionen. Men inte minst mot den bakgrunden tycker jag att det är viktigt att redan nu och på ett tidigt stadium påtala att man måste planera in en fortsättning av samarbetet med Öst- och Centraleuropa också efter 1998.

Anf. 153 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till reservation 31 från Vänsterpartiet.

Till Viola Furubjelke vill jag först säga att det naturligtvis är bra att man från Socialdemokraternas sida inte är nöjda utan beklagar att man måste göra denna neddragning av biståndet. Det hade varit oerhört märkligt om man hade tyckt att det var en bra åtgärd. Men det är faktiskt, Viola Furubjelke, Pierre Schori själv som har sagt att det är en nyttig omprövning för biståndet med en sådan neddragning. Det är alltså inte alla socialdemokrater som delar den uppfattningen, vilket jag beklagar.

Jag tycker också att det är bra att man från utrikesutskottet gemensamt har gått fram och visat på nödvändigheten av att östbiståndet naturligtvis måste fortsätta i minst den omfattning som det har haft hittills.

Däremot förstår jag inte riktigt det Viola Furubjelke sade i inledningen av sitt anförande, om kronans fall och den svåra ekonomiska situationen hösten 1992 – är det en ursäkt för att vi i dag skall dra ner biståndet? Det tycker jag i så fall är rätt långsökt, eftersom det har gått viss tid sedan 1992. Det har förvisso sedan dess kommit andra ekonomiska problem, som är allvarliga nog, men är det inte att gå väl långt att tala om hösten 1992?

Vi tycks vara överens från flera håll om att vi skall återställa biståndet på enprocentsnivå. Varför har då inte utskottet kunnat skriva in det i betänkandet? Varför har vi inte gemensamt krävt att regeringen skall framställa denna plan? Utskottsmajoriteten talar i väldigt allmänna ordalag, medan vi i oppositionen vill ha en konkret tidsplan där vi kan se vad som händer 1997 och 1998, hur mycket som läggs till, osv. Någon sådan tidsplan finns inte, och det är verkligen att beklaga.

Anf. 154 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Eva Zetterberg kan inte se sambandet mellan det arbete som nu görs för att stärka svensk ekonomi och det allvarliga kronfall och den valutakris som var 1992. Det är väl inte så att en stark ekonomi är för alltid given, utan om vi slappnade av för ett enda ögonblick skulle vi väl ganska lätt återigen kunna hamna i den situation vi befann oss i 1992.

Detta är ingen ursäkt, utan det handlar bara om att jag framför allt för Karl-Göran Biörsmark och Ingrid Näslund vill påtala att det under den borgerliga regeringsperioden skedde en urholkning av biståndet med en tredjedel, utan att vi hade någon allvarlig debatt om detta. Det vill vi inte uppleva igen.

Enprocentsmålet finns inskrivet i propositionen och i vårt yttrande till finansutskottet.

Från min utgångspunkt känns det väldigt mycket enklare att föra en debatt om hur vi skall kunna höja biståndet än att föra den debatt som stundtals har förts ute på möten, om än inte så mycket i den här kammaren, om ifall Sverige över huvud taget har råd med bistånd eller flyktingmottagande. Även om jag nu är beredd att rösta för bifall till de föreslagna besparingarna känns det oerhört mycket lättare när debatten förs på de här premisserna. Det är ändå ett tecken på att vi här i kammaren står för samma solidaritet och att biståndsviljan är stark. Biståndsviljan är stark ute i landet också – som Eva Zetterberg påpekade – men jag tror att den är ännu starkare här i riksdagen, bland oss som faktiskt har oerhört mycket internationella kontakter och som ser hur bra biståndet fungerar och att det verkar där det finns.

Anf. 155 EVA ZETTERBERG (v) replik

Herr talman! Jag tror att vi har samma uppfattning i den här frågan *i princip*, men vi vill också se detta i praktiken, och det som sker i praktiken talar ju emot en biståndsvilja bland socialdemokraterna, åtminstone just nu. En klar sänkning är ju på gång – det går inte att komma ifrån.

Vi är överens om att vi skall komma tillbaka till enprocentsmålet, men varför inte i en tidsplan konkretisera hur och när det skall ske?

Herr talman! Viola Furubjelke säger att man ute i världen är väldigt nöjd och talar om hur bra Sverige har skött sig i internationella sammanhang. Ja, men hur blir det i framtiden? Det är väl, lika litet som en god ekonomi, något som är för alltid givet. Nu börjar det gå upp för omvärlden att Sverige sänker sitt bistånd. Det är inte det Sverige man är van att se – signaler om detta har kommit från flera håll.

Jag påtalade tidigare risken vad gäller vår kandidatur till säkerhetsrådet, där vi skulle kunna ha ett visst inflytande. Jag menar att Sverige i det sammanhanget även i en rent egoistisk mening avhänder sig möjligheten till ett inflytande genom att vi försämrar vår möjlighet att kandidera genom att vi sänker biståndet.

Pierre Schori har själv lanserat begreppet ”skammens gräns”, och den har han själv och regeringen nått fram till i och med det här beslu-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

tet. Det står tyvärr klart för alla dem som faktiskt hävdar behovet och nödvändigheten av ett höjt bistånd, inte ett sänkt.

Anf. 156 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Det är alldeles givet att ett generöst bistånd är en förutsättning för att vi skall kunna vara effektiva på det här området, men i en besparingssituation kan det faktiskt också komma fram några goda förbättringsförslag. Som jag tidigare redogjorde för från talarstolen har vi i utskottet – och Eva Zetterberg har själv medverkat till det – försökt att hitta ett slags fördelningspolitik som gäller också inom biståndet. Det handlar om att klart lägga fast att det fattigdomsbekämpande biståndet skall ha högsta prioritet, att vi skall ha övergångstider och så att säga rulla reservationerna framför oss för att mildra effekterna, att programlandssamarbetet så långt möjligt skall fortsätta och att FN liksom enskilda organisationer i möjligaste mån skall hållas skadeslösa.

Jag tror inte att vi kan köpa oss en säkerhetsrådsplats. Jag tror att Sveriges goda anseende, det vi har gjort och det vi kommer att göra, det man vet om Sverige, skall vara tillräckligt för att vi skall få platsen. Det är visserligen angeläget att vi upprätthåller ett fortsatt gott rykte också när det gäller biståndsfrågorna, och jag är övertygad om att vi kommer att kunna göra det. Jag räknar med att en återgång till enprocentsmålet skall kunna planeras ganska snart, att vi så småningom skall kunna hitta en väg tillbaka och att biståndet också kommer att kunna öka.

Anf. 157 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp) replik

Herr talman! Först vill jag kommentera det Viola Furubjelke sade om östbiståndet. Hon beklagade att inte finansutskottet följt upp det utrikesutskottet skrev i sitt yttrande, men hade man lyssnat på Folkpartiets representant Anne Wibbe i finansutskottet och följt hennes rekommendationer så hade man kunnat få en skrivning på just det temat. I reservation 30, som jag har yrkat bifall till, skriver vi följande: ”Enligt finansutskottets uppfattning måste taket för utgiftsområde 7, Internationellt bistånd, sättas så att det rymmer såväl ett u-landsbistånd som närmar sig 1 % av BNI som tillräckliga medel för att kunna föra Östeuropasamarbetet vidare.” Det var synd att inte finansutskottets socialdemokratiska ledamöter skrev under på det.

Jag minns mycket väl hösten 1992 och budskapet till Chile. Jag motsatte mig det då, i de telefonsamtal jag hade hem till Sverige, och jag motsätter mig det i dag. Jag menar att vi skall klara av att få rätsida på Sveriges finanser utan att skära i biståndet. Om man inte resonerar på det sättet och har det globala perspektiv som jag har försökt ge uttryck för här i dag, då har enprocentsmålet ingen bäring, för det är just det som är enprocentsmålet.

Vi har i den här riksdagen beslutat att 1 % av BNI skall gå till biståndet, och det skall ligga fast. Jag beklagar att vi år ut och år in får en sådan här debatt om enprocentsmålet. Hade riksdagen, som tanken var, inte rört det här, då hade vi sluppit den här debatten, och vi hade kunnat koncentrera oss på andra saker inom biståndet.

Jag vill därför fråga Viola Furubjelke: Menar Viola Furubjelke att det inte går att klara Sveriges ekonomi utan att skära i biståndet?

Anf. 158 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Jag beklagar att inte Karl-Göran Biörsmark förstod sammanhanget, sambandet mellan kronans minskade värde, kronfallet, och urholkningen av värdet på biståndet. Det finns ju en automatik i detta, oberoende av om biståndet motsvarar 1 % av BNI eller inte. Om kronans värde minskar, om kronan bara är värd två tredjedelar av vad den var någon månad tidigare, då minskar värdet av varje biståndskrona på motsvarande sätt. Detta sker om man inte sköter ekonomin på ett sådant sätt att kronan står stadigt och att de svenska finanserna är i ordning. Därav sambandet.

Så visst finns det ett samband mellan att sköta Sveriges finanser och att kunna ha ett bistånd som är värdebeständigt.

Jag skulle vilja fråga Karl-Göran Biörsmark vad han egentligen menar med talet om "Ny-demokrati-argument". Jag tycker nästan att det är ett slag under bältet. Det är verkligen inte så att vi från socialdemokratisk sida är beredda att göra avkall på internationell solidaritet. Vi har mer av den varan än något annat parti här i riksdagen, och vi har ett renommé som vi inte på något sätt behöver skämmas över. Sverige är fortfarande ett av de tre främsta länderna i världen när det gäller bistånd, och jag tror inte att vi behöver skämmas för den saken eller anse att vi är i klass med dem som helt och hållet vill radera biståndet.

Anf. 159 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp) replik

Herr talman! Jo, Viola Furubjelke, jag ser visst sambandet mellan ett kronfall och ett minskat bistånd. Det var inte detta som min fråga gällde. Jag ser det sambandet. Det är klart att vi skall sköta svensk ekonomi så att den svenska kronan blir stark.

Min fråga var: Menar Viola Furubjelke att vi inte klarar att sanera svensk ekonomi utan att skära i biståndet? Om Viola Furubjelke säger att vi inte gör det, då har ni totalt lämnat enprocentsmålet. Då har ni inte fattat vad enprocentsmålet innebär.

Sedan tog jag upp Ny demokrati därför att jag – liksom Viola Furubjelke – i denna kammare har debatterat med nydemokrater under tre år. De hade 0,7 % som mål. Det är därför jag drar parallellen med Ny demokrati. Det är det målet som socialdemokraterna och Centern nu har gjort till sitt. Sedan vet jag att det finns andra värderingar och andra tankegångar, men det är ur det perspektivet som jag drar denna parallell.

Därför frågar jag återigen: Ställer ni upp på enprocentsmålet? Menar Viola Furubjelke att man kan sanera svensk ekonomi utan att skära i biståndet? Delar ni Ny demokratis uppfattning att 0,7 % är ett bra mål?

Anf. 160 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Jag vill svara ett tydligt och klart ja på Karl-Göran Biörsmarks fråga. Enprocentsmålet är också vårt mål. Det står att läsa i

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

propositionen och i vårt yttrande till finansutskottet, så det skall inte råda något som helst tvivel om detta.

Att lägga 0,7-procentsmålet i munnen på nydemokraterna är väl ändå att smickra dem. Ny demokrati fanns representerat i vårt utskott. Nydemokraternas förslag gick ut på att halvera biståndet för att så småningom i princip helt avveckla det. Jag känner inte alls igen att 0,7 % skulle vara ett mål för Ny demokrati.

För övrigt vill jag påminna Karl-Göran Biörsmark om att det inom Folkpartiet finns en betydande opinion – t.o.m. en majoritet av Folkpartiets väljare enligt en Gallupundersökning i kvällstidningen Expressen för en månad sedan – för att biståndet kunde sänkas. Man ställde inte upp på ett ökat bistånd.

Att slå sig för bröstet och tycka att man är bättre än andra – i alla fall snäppet bättre oavsett vad som bjuds – det tycker jag är litet övermaga i det här sammanhanget.

Självfallet skulle vi kunna klara en sanering av svensk ekonomi med en mindre besparing på biståndet än den som nu förslås. Men med hjälp av de reservationer som vi har och med den plan för neddragningar som vi har utarbetat kommer inte detta att märkbart drabba de programländer och de mål för biståndet som vi har under den närmaste tiden. Det är klart att om neddragningen fortsätter under väldigt lång tid då kommer den så småningom att bli permanent. Men under den allra närmaste framtiden kan vi minska dramatiskt på effekterna. Vi kan alltså hämta hem denna oerhört kraftiga besparing. Men som jag sade i mitt inledningsanförande: Det är inte roligt att skära i biståndet. Men även biståndet kan få bli föremål för neddragning i en allmän sanering. Det gynnar biståndet på sikt.

Anf. 161 INGRID NÄSLUND (kds) replik

Herr talman! Det som Viola Furubjelke avslutade med vill jag absolut gå emot. Jag tror inte att det gynnar biståndet på sikt att vi skär i det och att vi överger enprocentsmålet.

Sedan vill jag gå tillbaka till 1992. Naturligtvis inser jag att den urholkning av kronan som då skedde betydde mycket för att biståndsländerna fick mindre i reda pengar. Det beklagar vi allesammans djupt. Trots detta ville socialdemokraterna tillsammans med moderaterna som första åtgärd när man träffade krisuppgörelsen skära dubbelt så mycket i biståndet som man sedan gjorde. Den som lyckades motverka detta var Alf Svensson. Trots att man visste hur värdet på den svenska kronan var hade man alltså mage att göra ännu större ingrepp om man hade fått som man ville.

När det gäller Ny demokrati sade Pierre Schori 1992 att det då i denna riksdag hade tagit plats ett parti som hade gjort till en av sina huvuduppgifter att sopa undan solidariteten och kapa biståndet. Det är inget mindre än en skam för denna riksdag och en skam för Sverige, sade han. Men nu är det socialdemokraterna och Centern som sopar undan solidariteten och kapar biståndet på ett sätt som faktiskt saknar motstycke i svensk biståndshistoria. Då menade Pierre Schori att Ny demokrati var motiverat av ”trångsynthet, kortsiktighet och egoism”.

Jag kan inte underlåta att ställa frågan: Vad är socialdemokraternas drivkraft till denna exempellösa nedskärning av svenskt bistånd?

Jag tycker att det är en skam att världens allra fattigaste skall vara med och sanera Sveriges ekonomi. Om man ser till hela tidsperioden har vi från kristdemokraterna lagt fram förslag om en kärvare budget än vad socialdemokraterna och Centern har gjort. Ändå har vi förmått att höja biståndsanslaget. För de tre aktuella budgetåren ligger vi 2,5 miljarder, 2,8 miljarder och 4,3 miljarder högre än socialdemokraternas och Centerns alternativ när det gäller biståndsanslaget.

Anf. 162 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Ja, Ingrid Näslund, det är lätt att vara generös när man slipper ansvaret. Så har i alla fall inte vi betett oss i opposition. Ingrid Näslund tog upp att vi 1994 ansåg att kronan var betydligt starkare än den var 1992. Kronan hade då ökat ganska rejält, vilket innebar att biståndet reellt sett faktiskt var betydligt generösare än vad det var under hösten 1992. Detta är inte alls detsamma som Ny demokratis åsikter, att solidariteten har tagit slut, trångsynthet eller alla de andra invektiv som Ingrid Näslund vräkte ur sig om socialdemokratisk politik.

Jag tycker ändå att vi kan låta verkligheten tala för sig själv. Vi kommer att göra utskottsresor i sommar, och alla träffar vi människor ute i världen. Det mottagande som vi socialdemokrater vanligtvis får är ganska talande, tycker jag. I alla sammanhang omtalar man faktiskt den socialdemokratiska solidariteten, både som den ter sig i verkligheten och som den tar sig uttryck genom politiskt stöd vid internationella forum.

Jag litar mera på vad mina ögon och öron ser och hör ute i världen än jag litar på det som Ingrid Näslund säger från denna talarstol.

Anf. 163 INGRID NÄSLUND (kds) replik

Herr talman! Som jag redan har påpekat har vi lagt fram ett förslag om en budget som faktiskt sanerar Sveriges ekonomi bättre än vad socialdemokraternas budget gör. Vi har redogjort för hur varje krona skall användas. Så säg inte att vi inte tar vårt ansvar!

När det sedan gäller det rykte som socialdemokraterna har ute i världen vet jag inte vem det är som har spritt ut att det bara är socialdemokraterna som har stått för den svenska solidariteten. Det måste väl i så fall vara socialdemokraterna själva. Det är faktiskt det svenska folket som genom sina skattepengar har försett en del människor i världen med hjälp för deras utveckling och inte socialdemokraterna, vilket jag hoppas att Viola Furubjelke har klart för sig så att hon slutar med att sprida sådana uppgifter, om ni har gjort det hitintills.

Anf. 164 VIOLA FURUBJELKE (s) replik

Herr talman! Ett långt socialdemokratiskt regeringsinnehav har format den biståndspolitik som vi i dag har. Att denna är förknippad med socialdemokratin och den solidaritet som Sverige har visat förtryckta folk i världen är inte så märkligt.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Alf Svensson var förvisso biståndminister under en tid. Det var en tid som i större omfattning än någonsin tidigare innebar att biståndsmministern åkte runt och gav ministergåvor eller utlovade sådana till folk. Men det hjälpte tyvärr inte. Jag har inte någon gång hört befrielseorganisationer i Sydafrika och i Namibia eller biståndsarbetare i Afrika eller i Latinamerika lovorda kds bistånd. Det kan inte hjälpas att kds inte är tillräckligt gammalt i gamet och inte är tillräckligt stort för att kunna göra det. Att Ingrid Näslund har en hög ambition, det hörs på tonfallet. Men det hjälper inte. Det är de facto så att socialdemokratins goda namn och rykte existerar. Och jag tror inte att det naggas i kanten av den parentes som vi nu kan se med sänkt bistånd.

Anf. 165 MARGIT GENNSER (m)

Herr talman! Mitt inlägg gäller socialföräkringsutskottet, men först en liten repetition och en återblick på dagens debatt och dagens presskonferens med statsministern. Vidare gäller det läsningen av finansutskottets betänkande. Det här inger faktiskt en känsla av oro och förvåning inför framtidens budgetprocess.

Konstitutionsutskottet konstaterar att det råder oklarhet om vad de riktlinjebeslut som vi i dag skall fatta egentligen innebär och vilken rättslig innebörd de verkligen har. Efter dagens pressframträdande av statsministern måste tre frågor ställas:

Är de riktlinjer som presenterats i vårpropositionen överspelade?

Eller är det så att de förslag som presenterats i dag egentligen inte har någon ny substans?

Eller är hela den process som utskotten under de senaste veckorna engagerat sig i bara ett spel för galleriet, och är det så att den s.k. budgetmarginalen egentligen gör att riktlinjerna inom de olika områdena är mycket flexibla med mer kosmetik än något annat?

På s. 69 i finansutskottets betänkande sägs det att ”fastlagda nivåer inte skall omprövas”. Men i meningen därefter konstaterar man att ”de statliga utgiftstaket kan behöva omprövas på olika sätt”. På s. 71 står det att ”eftersom nivåerna för utgiftsområdena är preliminärt beräknade, kan regeringen i sitt förslag till bugetpropositionen avvika från riksdagsbeslutet i denna del. Däremot kunde det skada tilltron till regeringens förmåga att hantera budgetutvecklingen om budgetförslaget inklusive de beräknade utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten skulle överstiga det fastställda utgiftstaket.” Detta är inte glasklart.

Jag för min del kan endast konstatera att tilltron till regeringen Persson och dess politik utan en genomtänkt strategi redan är svårt skadad. Jag skall utveckla detta tillsammans med några kommentarer till utgiftsområdena 8, 10, 11 och 12 samt utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten. Det handlar då om invandrare och flyktingar, om ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, om ekonomisk trygghet vid ålderdom och om ekonomisk trygghet för föräldrar och barn.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att inga konsekvensanalyser finns beträffande de förslag som läggs på socialförsäkringsutskot-

tets område. Vilka blir effekterna för de berörda? Vilka blir effekterna för statens ekonomi? Svar saknas. Några beräkningar som visar att man verkligen når de riktlinjemål som man säger sig vilja nå finns inte, och all analys saknas av hur skatter, förändringar av transfereringar och minskningar av pensioner sammantaget påverkar fördelningspolitiken.

I regeringens vårproposition föreslås att det under utgiftsområde 11, änkepensionens folkpensionsdel, skall inkomstprövas. Det gäller där övergångsreglerna. Detta är ett brott mot den flerpartiöverenskommelse som arbetades fram under betydande svårigheter 1988, då änkepensionen avskaffades. Priset för att offra änkepensionen var då att efterlevandeskyddet för barn skulle förbättras. I ett slag halverades barnpensionerna inom ATP-delen. Detta innebär att en förändring införs retroaktivt som slår hårt mot faders-, moders- respektive föräldralösa barn. Vad kommer denna typ av snabbt insatta förändringar – de nya reglerna skall gälla från den 1 januari 1997 – att leda till? En del familjer kan få sina inkomster minskade med några tusen kronor i månaden.

Folk kommer ju att skaffa sig försäkringar och att spara mera. Därmed missar man den effekt som man vill uppnå, nämligen att folk skall konsumera mera och att hemmamarknaden skall växa. Finns det inte fasta spelregler händer sådana saker.

Ytterligare en punkt inom utgiftsområde 10 kräver några kommentarer. Det gäller arbetsgivarens sjuklöneperiod. Denna förlängs från 14 dagar till 28 dagar utan förändringar av avgifterna. Samtidigt höjs kompensationsnivån i sjukförsäkringen. Trycket från LO gick det inte att stå emot. Vad innebär då detta förslag? Jo, framför allt att de mindre företagen får ytterligare problem och att de blir ännu försiktigare när det gäller att anställa folk. Att få en anställd som riskerar att bli långtidssjuk blir ett ekonomiskt vågspele. Detta är alltså vad som händer.

Jag är förvånad över att ett parti som tror på planhushållning lyckas föra en politik som bygger på hugskott och som saknar en genomtänkt strategi. Man har lyckats förstöra den stringens och de kvaliteter som bl.a. det svenska socialförsäkringssystemet ändå en gång hade.

Dagens betänkande innehåller också vissa poster som gäller tilläggsbudgeten. Det gäller läkemedelsförmånen. Där har det blivit dyrare för staten än beräknat. Det är alltså totalkostnaden som kraftigt ökat. Det finns också en rad övervältringseffekter. Jag tänker på ÅDEL-reformen. Apoteksbolaget har på grund av denna fått höjda marginaler. Det rör sig om 100 miljoner kronor. Högkostnadsskyddet har fått en dålig utformning.

Vi föreslår en begränsad höjning av högkostnadsskyddet. Till hösten återkommer vi med ett väl genomarbetat förslag.

Tandvårdsförsäkringen kommer 1998 att helt och hållet försvinna. Under tiden görs en del konstiga förändringar. De som har den bästa tandhälsan gynnas ett år. De som har dålig tandhälsa missgynnas. Över huvud taget är det en konstig försäkringsform som vi får. Jag skulle vilja göra en jämförelse med att jag försäkrar min bil för lackskador, inte för ett totalhaveri. Vi har, tyvärr, fått en förvänd försäkringsidé.

Jag instämmer i Bo Lundgrens tidigare yrkanden.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 166 SIGGE GODIN (fp)

Herr talman! Risken finns beträffande en stor del av regeringens politik på det sociala området att det blir negativa konsekvenser för folkhälsan. Statsministern säger alltid att alla måste spara. Jag har aldrig hört honom säga att var och en av oss måste spara efter förmåga. Regeringens upplägg av besparingsförslagen saknar en heltäckande analys av besparingarnas effekter. Det saknas också konsekvensbeskrivningar av budgetförslaget. Och vad värre är: Det saknas uppenbarligen en vilja att genomföra en hälsoekonomisk konsekvensanalys av de sammanlagda besparingarnas effekter på folkhälsan.

Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet har visat på att kvinnor med arbetarbakgrund har den minst gynnsamma hälsoutvecklingen. Ojämligheterna i hälsa ökar. Skillnader i arbete och inkomst får effekter på hälsoläget. Vi vet att arbetare har 50 % högre sjuklighet och risk för tidigare dödsfall än högre tjänstemän har.

Ungdomars alkohol- och narkotikamissbruk tenderar att öka, vilket leder till ökade skador. Vad socialministern vill i dessa frågor är oklart. Hennes uttalanden klargör inte om regeringen ens känner någon större oro för den ökade konsumtionen av folköl och knark.

Statsråden hävdar varje dag att arbetslösheten skall bemästras. Trots det påståendet ökar arbetslösheten. Vi kan bara konstatera att regeringen stått tomhänt fram till i dag och att den saknar en politik för att minska arbetslösheten. Är det någon som tror att det blir fler jobb om högre kostnader läggs på företagen? Folkpartiet motsätter sig att sjuklöneperioden förlängs dels därför att företagen inte kompenseras fullt ut, dels därför att det försvårar för handikappade att få jobb.

Jag har i dag fått brev från Synskadades Riksförbund. Man känner stor oro för konsekvenserna av en förlängd sjuklöneperiod. Jag delar den oron, eftersom de handikappade redan i dag har mycket svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Att regeringen och Centern förvärrar det hela genom att inte kompensera arbetsgivarna fullt ut för kostnaderna bidrar självklart till problemen för de handikappade.

Herr talman! Mot den bakgrunden skall regeringens socialpolitik bedömas. Besparingarna på pensionärskollektivet, på de funktionshindrade och på resurserna till rehabilitering och för att korta köerna i vården liksom förslaget om ett försämrat högkostnadsskydd leder sammantaget till att många människors hälsa försämras. Låt mig ta några exempel på besparingar som leder fel.

Högkostnadsskyddet för läkemedel och sjukvård skall höjas två gånger – dels nu, dels senare när HSU 2000 avlämnar sitt förslag. Vår för inte avstå från höjningen i höst och genomföra omläggningen enligt av HSU 2000 framlagda förslag? Regeringens och Centerns uppgörelse om högkostnadsskyddet är enbart en maktdemonstration för att klämma åt de sjuka.

Regeringens avisering om ett borttagande av tandvårdsförsäkringen beskriver en total oförmåga till långsiktigt tänkande. Tandhälsan är i dag bra. Om den rivs ned, syns effekterna först om ungefär 15–20 år. Då får staten mångdubbla kostnader, samtidigt som människors totala

hälsa tar skada. Att spara i dag för att få ökade kostnader i morgon är en fullständigt obegriplig politik.

Regeringen föreslår ett antal okänsliga besparingar inom pensionssektorn. Vi i Folkpartiet säger nej till att förkorta tiden för omställningspensionen till efterlevande till sex månader. Vi ställer oss också avvisande till en halvering av ATP-delen i barnpensionen.

Jag trodde att socialdemokrater höll ATP som något heligt. Så är tydligen inte fallet när det gäller föräldralösa barn. Då går det bra att dra in delar av barnpensionen. Att den avlidne föräldern tjänat in ATP-poängen spelar tydligen ingen roll.

Herr talman! Det är lätt att konstatera att det i regel är papporna i familjerna som har de högsta inkomsterna. Folkpartiet har drivit på för att föräldrarna i större omfattning skall dela på värden av barnen. Nu behåller regeringen mamma- och pappamånaden i föräldraförsäkringen men tar bort stimulansbidraget på 10 %. Det innebär att papporna sannolikt avstår från sin pappamånad. Detta är ett exempel på socialdemokratisk jämställdhetspolitik som motverkar föräldrarnas möjligheter att dela på värden av barnen.

Folkpartiet var den drivande kraften bakom den stora handikappreformen 1994. Tidigare var funktionshindrade utlämnade till den kommun som de levde i för stöd och service. I praktiken kunde de inte flytta till en annan kommun. En kraftfull opinion fick regeringen att backa från förslaget om att dra in 900 miljoner kronor. Trots opinionen skall de svagaste i vårt samhälle bidra med besparingar på 215 miljoner kronor. Visst kostar reformen mycket pengar! Men var finns logiken i detta med att bidra till besparingar efter förmåga när de sämst ställda skall bära dessa bördor?

Jag förstår inte hur Centern kan medverka till denna försämring för svårt funktionshindrade. Har ni socialdemokrater och centerpartister aldrig mött en gravt funktionshindrad? Har ni aldrig mött dessa familjer som är ut och är in sliter och släpar för sina barns bästa? Det är faktiskt en skam att de föräldrarna skall klämmas åt!

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 49.

Helt kort vill jag säga att jag också har ett annat engagemang. Det gäller ersättningssystemet för rovdjursrivna renar. Med hänsyn till kammarens tid, herr talman, väljer jag dock att enbart yrka bifall till reservation 81.

Anf. 167 ULLA HOFFMANN (v)

Herr talman! Första kvartalet i år redovisades det lägsta födelsetalet sedan mätningarna började för 250 år sedan. Det står att läsa i det senaste numret av TCO-Tidningen. Detta är anmärkningsvärt.

Möjligheten för kvinnor i Sverige att kombinera förvärvsarbete med skötsel av små barn har gjort att födelsetalen hållits uppe till skillnad från hur det är i t.ex. Tyskland. I höstas tog Mona Sahlin i Beijing emot en utmärkelse därför att Sverige var världens mest jämställda land. Frågan är vad den utmärkelsen i dag är värd. Frågan är om inte FN skulle ha inväntat nedskärningarna och systemskiftet i Sverige innan

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

plaketten delades ut. Världsrekordet i jämställdhet har ju nu bytts ut mot ett världsrekord i nedskärningar.

I vårbudgeten har regeringen lyckats med konststycket att åsidosätta alla direktiv och tillkännagivanden vad gäller fördelningspolitik och jämställdhet. Alltfler människor ställs utanför trygghetssystemen. Alltfler barn, ungdomar och äldre får en sämre omsorg. Fattigdomen feminiseras. Arbetslösheten bland kvinnor stiger. Samtidigt fortsätter neddragningarna inom vård och omsorg, där kvinnornas andel av de anställda är särskilt stor. Den politik som regeringen bedriver är en nedskärningspolitik som drabbar grunden för jämställdhet mellan könen.

Regeringen har deklarerat att verksamheterna skall prioriteras framför transfereringarna. Är det därför som man i rask takt sänkt barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag? Är det därför som man sänkt a-kassa, sjukförsäkring och föräldraförsäkring till 75 %? Är det därför som barntillägget till vuxenstudiestödet slopats? Detta har tvingat många ensamstående mammor att avbryta sina studier.

Oomtvistat är kvinnor mera beroende av socialförsäkringarna än män. Nedskärningarna i socialförsäkringssystemen drabbar därför kvinnor hårdare än män. Det visar sig bl.a. i det alltmer ökande antalet kvinnliga socialbidragstagare i olika kommuner. Är det bara socialdemokratiska statsråd som inte inser att nedskärningar i fråga om bidrag och transfereringssystem leder till ökade socialbidragskostnader för kommunerna, som därför tvingas skära i verksamheterna? Ännu värre kommer det att bli med ett utgiftstak för hela den offentliga sektorn.

En av grundtankarna bakom den generella välfärdspolitikerna är ju att de olika delarna skall ses som kommunicerande kärl. Genom sänkta nivåer i socialförsäkringarna, genom sänkta barnbidrag, pensioner och bostadsbidrag, bostadstillägg och genom ett höjt högkostnadsskydd blir alltfler beroende av socialbidrag, helt eller delvis. Socialbidragskostnaderna stiger, vilket i sin tur tränger ut verksamheterna. Det som finns kvar att skära i för kommunerna är anslagen till daghem, skola och äldreomsorg. Färden tillbaka till det gamla klassamhället går allt snabbare.

Barnombudsmannen rapporterar att alltfler barn i Sverige mår psykiskt dåligt. Andra undersökningar visar på en katastrofal ökning av antalet barn med språkstörningar, vilka enligt experter beror på nedskärningarna inom barnomsorgen, med allt större barngrupper som följd, och på att föräldrarna mår psykiskt dåligt på grund av en pressad arbetssituation. I stället för att anställa fler förskollärare inrättar kommunerna särskilda avdelningar för barn med språkstörningar. Barn som har arbetslösa föräldrar får inte vistas på dagis. När barnen som bäst skulle behöva en fast punkt i form av dagis skickas de hem.

Utvärderingen av ÄDEL-reformen visar att äldre får allt sämre omsorg på sjukhus och ålderdomshem. Köerna till gruppboende är långa. Under tiden vistas de gamla i sina egna bostäder – många utan tillsyn under helgerna, eftersom hemtjänsten skurit ned på sin service. Frälsningsarmén rapporterar att människor kommer undernärda till dess sopkök.

En av grunderna i den generella välfärden är den fulla sysselsättningen. Politiken måste därför inriktas på att få människor i lönearbete. Regeringens försök hittills har inte burit frukt. Det är bara att hoppas att de förslag till åtgärder som lades fram i dag på morgonen leder till en kraftig minskning av arbetslösheten.

Jag ställer mig dock undrande inför ett av förslagen. Om ett år är jag 55+, som det heter. Arbetsmarknadsministern lovade mig i morse ett värdigt slut på min arbetsaktiva tid. Innan jag kom in i riksdagen var jag arbetslös i två och ett halvt år efter att ha haft ett arbete inom den offentliga sektorn.

På vilket sätt anser finansministern att det är ett värdigt slut för mig att placeras i ett tvåårigt ALU-projekt, där jag ersätter en kvinna med förskolläraryr utbildning som fått sparken och som med sin kunskap och erfarenhet så väl skulle behövas på dagis? På vilket sätt anser finansministern att det är ett värdigt slut för mig att ersätta ett utbildat och erfaret sjukvårdsbiträde i äldreomsorgen? På vilket sätt anser finansministern att det är ett värdigt slut för mig att bidra till den gigantiska lönedumpning som förslaget innebär?

Under tiden som regeringen tillsammans med Centern anpassar den offentliga sektorn till konvergensprogrammet, genom att sätta bortre parenteser i a-kassan och manipulera med nivåerna i socialförsäkringarna, ökar klass- och könsskillnaderna. Barn och äldre far illa och kan inte vänta tills den ekonomiska politiken prioriterar den fulla sysselsättningen. Barn- och äldreomsorgen måste därför redan nu återanställa förskollärare, sjukvårdsbiträden, hemtjänstpersonal, skolkuratorer och elevvårdare.

Nivåerna i socialförsäkringarna och a-kassan måste därför redan i januari 1997 återställas till verkliga 80 % för att människor inte skall belasta kommunernas socialbidragskonto, något som minskar utrymmet för verksamheterna. Bostadstillägget till pensionärerna måste höjas för att inte låginkomstpensionärerna skall behöva köa till socialkontoren eller till Frälsningsarméns soppkök.

Till sist: Att det var den manlige finansministern och inte de två kvinnliga arbetsmarknadsministrarna som presenterade de arbetsmarknadspolitiska propositionerna fick mig att förvånat höja på ögonbrynen. Jag skall inte lägga mig i regeringens interna arbetsordning, men det hade varit intressant att höra finansministern kommentera hur han har för avsikt att låta jämställdhetsperspektivet genomsyra alla politikområden.

Herr talman! Jag står självfallet bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag inte bifall till någon reservation.

Anf. 168 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 48 avseende mom. 22.

När det gäller utgiftsområdet invandrare och flyktingar kommer utgifterna att successivt minska, eftersom det nu endast kommer ca 400 asylsökande i månaden. Det är en stor minskning. Där sker alltså en naturlig sänkning. Orsaken till denna minskning är den av regeringen förda asylpolitiken, bl.a. att visum krävs från mer än hund-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

ratalet länder – däribland återfinns nästan alla länder från vilka det kommer flyktingar.

Transportbolagens betalningsansvar minskar ytterligare flyktingrännen och antalet direktavvisningar vid gränsen. Logiskt är därför att utgifterna minskar allteftersom den mera restriktiva behandlingen av asylansökningarna slår igenom.

Flykting- och asylpolitiken kommer att behandlas under hösten, och då återkommer riksdagen till frågan.

När det gäller trygghet vid sjukdom och handikapp samt föräldraförsäkringen har vi i Miljöpartiet föreslagit ett brutet tak och grundtrygghet. Det förslaget intar en central plats. Vi vill höja för de lägst betalda, medan de mer välbeställda får betala mer. Samma brutna tak gäller vid arbetslöshet.

Vi har också gått emot minskat anslag till assistansersättning. De svagaste svaga, som nu tycker att de har fått ett värdigt liv, skulle vara med och betala sänkningarna. Vi i Miljöpartiet tycker inte att alla skall vara med och betala budgetunderskottet. Det skall man göra efter den möjlighet man har att göra det. Det finns de som i dag inte kan avstå mer.

Trots att låginkomsttagare med vårt förslag får höjd ersättning i sjukförsäkring, föräldraförsäkring och a-kassa innebär förslaget att man sparar en mindre summa, i det här fallet 300 miljoner. Om regeringen höjer ersättningen generellt till 80 % i januari år 1998 innebär vårt förslag en besparing på 1,2 miljarder årligen. Det är en besparing som innebär att man skulle kunna lägga på ytterligare några procent utöver våra 80 % med brutet tak.

Höjningen av högkostnadsskyddet drabbar pensionärer med låg pension och låginkomsttagare hårdast. För stora grupper innebär det ofta en straffskatt årligen på 2 500 kr enligt det ursprungliga förslaget och enligt det andra förslaget på 2 200 kr. Det är väldigt viktigt. När man talar med dem som är kroniskt sjuka eller mycket sjuka säger de att de mycket snabbt kommer upp till den summan, och det gör de varje år. Det är skillnad för dem som ibland kommer upp till den summan. Då kan det väl gå an. Det får de helt enkelt räkna in i sina kalkyler. Men vi vet ju vad alla andra sänkningar av bidrag, sänkningar av pensioner och höjningar av avgifter har betytt för de låginkomsttagare och pensionärer det gäller.

Vi godtar inte de förändringar som har aviserats i tandvårdsförsäkringen. Det skall finnas ett högkostnadsskydd på 3 000 kr. Därutöver anser vi att Riksförsäkringsverket skall fastställa en åtgärdstaxa. Den första sänkningen går vi med på, men nästa sänkning kommer vi att motsätta oss. Däri skall också tandvårdstekniska produkter ingå. Det ger besparingar och bättre förutsättningar för en bra tandvård än med regeringens förslag.

När det gäller bostadsbidragen till pensionärer accepterar Miljöpartiet inte sänkningen från 85 % till 83 %. Vi accepterar inte heller att fritidshusen skall ingå. Vi tycker att en pensionär skall kunna få ha ett fritidshus utan att bostadsbidraget skall minska. Ofta är de inte några

lyxhus, utan det är det andningshål som de behöver även efter sin pensionering.

Jag stöder Roy Ottossons bifall till reservationerna och står även i övrigt bakom Miljöpartiets reservationer.

Anf. 169 ROSE-MARIE FREBRAN (kds)

Herr talman! Denna dag utgör ett övertydligt exempel på hur ojämn regeringen är i sitt arbete med åtgärder för att bemästra Sveriges stora problem.

När det gäller sysselsättningsfrämjande åtgärder har regeringen varit så saktfärdig att oppositionen fått driva fram regeringens agerande. Förslaget har presenterats i dag för kammaren.

När det gäller den kamerala saneringspolitiken är det närmast tvärtom. Där får finansministern fram med rödpennan i en så vådlig fart att han inte har full kontroll. Resultatet blir i vissa fall ogenomtänkt och därigenom dåligt, och i värsta fall oförsvarligt ur fördelningspolitiskt perspektiv. Konsekvent saknas konsekvensanalyser.

Herr talman! Högkostnadsskyddet i sjukvården är exempel på detta senare. Utredningen HSU 2000 har ägnat mycken tid, energi och möda åt att lägga fram genomtänkta förslag. Dessa kan regeringen plötsligt inte invänta. De skall man fundera på senare för ett eventuellt införande år 1997. Men nu vid halvårsskiftet skall en kraftig höjning träda i kraft. Utskottets modifierade förslag är inte mycket bättre än regeringens. Reaktionerna har varit kraftfulla, och det är fullt förståeligt. Vi kristdemokrater ställer inte upp på detta hastverk. Vi är däremot beredda att till hösten diskutera förändringar utifrån förslagen i HSU 2000.

Det nu liggande förslaget innebär att patienter med svåra och långvariga sjukdomar tvingas bära ett mycket tungt besparingskrav. För oss kristdemokrater är det en viktig grundprincip att ingen skall behöva avstå från vård av ekonomiska skäl. Högkostnadsskyddet bör ligga kvar oförändrat på 1 800 kronor budgetåret ut. Jag yrkar därför bifall till reservation 48.

Herr talman! Regeringens förslag på tandvårdsområdet är ytterligare ett exempel på dåliga, ogenomtänkta förslag. Samtidigt som regeringen i praktiken aviserar den allmänna tandvårdsförsäkringens avskaffande fr.o.m. år 1998 föreslås en omfattande revidering av nuvarande tandvårdstaxa fr.o.m. den 1 oktober i höst. Den reviderade taxan skall bara gälla i 15 månader och sedan skrotas. Men innan den allmänna tandvårdsförsäkringens skrotas skall den ge ett ökat statligt stöd till dem som har relativt låga tandvårdskostnader och ge minskat stöd till dem som har högre kostnader.

Detta kallar jag omvänd fördelningspolitik. Det är direkt stötande att höja stödet till dem som har kostnader på 700–3 000 kronor, sänka för dem som har kostnader på 3 000–7 000 kronor, och sänka kraftigt för dem som har på 7 000–13 500 kronor. Den nivån kallar jag för hög tandvårdskostnad. Där skall man minska från 70% till 35% i den statliga subventionen.

Regeringens förslag stöds av en utskottsmajoritet bestående av Socialdemokraterna, Centern och Miljöpartiet i både socialförsäkringsut-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

skottet och finansutskottet. Motivet till denna acceptans är mycket märkligt. Att flertalet medborgare får sänkta tandvårdskostnader motiverar ställningstagandena i utskotten. Detta kan inte kallas för något annat än omvänd fördelningspolitik.

Denna politik innebär ett gynnande av flertalet och ett missgynnande av den minoritet som har de största behoven. Jag trodde att fördelningspolitik gick ut på att skydda dem med de största behoven. Vi kristdemokrater hävdar fortfarande att det är det som är fördelningspolitik. Däremot accepterar vi kristdemokrater den besparing som regeringen föreslår inom detta område. Men när besparingen genomförs skall det ske på ett sådant sätt att de ökade kostnaderna tas ut av det stora flertalet med någorlunda god tandhälsa och relativt låga tandvårdskostnader. Det är för oss fullständigt självklart

Herr talman! Jag yrkar därför bifall till reservation 53. Dessutom yrkar jag bifall till reservation 33, som handlar om biståndet.

Anf. 170 BÖRJE NILSSON (s)

Herr talman! Jag har några kommentarer i anledning av de senaste inläggen när det gäller förslagen i betänkandet inom socialförsäkringssektorn. Socialförsäkringsutskottet har närmast yttrat sig över utgiftstak samt ändrade anslag innevarande budgetår, dvs. det som finns under rubriken tilläggsbudget. Övriga besparingar som regeringen har pekat på bereds fortfarande och presenteras för riksdagen i höst. Därför har utskottet inte nu behandlat detta, utan det kommer alltså senare.

Frågan om utgiftstak och budgetförstärkande åtgärder måste ju självfallet sättas in i ett ekonomiskt sammanhang. Vi vet ju alla hur statsfinanserna såg ut på hösten 1994. I det läget gällde det att snabbt komma till rätta med budgetunderskottet och få stopp på ökningen av statsskulden. Därför kom de saneringsprogram som vi har lagt fram.

Att göra besparingar i socialförsäkringssektorn är inget mål i sig för oss socialdemokrater. Det hänger helt ihop med det statsfinansiella läget. Vi klarar inte socialförsäkringarna och den gemensamma sektorn om vi inte har en stabil och säker ekonomi. Det är sanningen. Det är därför vi tvingas göra detta.

Oppositionen talar med mycket stor indignation om besparingarna. Jag tror att ni skall vara något försiktiga där. En stor del av oppositionen hade ju ansvaret under perioden 1991-1994 då vi fick ett sammanbrott i ekonomin. Jag tror att ni också skall vara försiktiga eftersom ni också tvingas göra indragningar som får mycket stora konsekvenser för enskilda människor därför att ni inte har något större ekonomiskt utrymme.

Vi kan konstatera att oppositionen saknar en samsyn i socialförsäkringarna. De olika partiernas förslag spretar åt olika håll. Längst från verkligheten befinner sig Moderaterna vars utgiftstak understiger Socialdemokraternas med hela 94 miljarder. Det ger naturligtvis mindre resurser för välfärd och utbildning. Som jag ser det skiljer Moderaterna därmed ut sig i väsentlig grad när det gäller synen på samhället.

Anmärkningsvärt i den här debatten och i den här frågan är att Moderaterna i dagens kärva ekonomiska läge kräver omfattande skatte-

sänkningar med hela 60 miljarder. Därutöver drar man bort 15 miljarder från den kommunala sektorn. Vem tror på fullt allvar att en sådan politik gynnar vårt land och skapar välfärd för folkflertalet?

I det läge vi befinner oss i är det naturligtvis viktigt att åstadkomma någorlunda rättvisa i det politiska handlandet. De som har de största ekonomiska marginalerna får bidra mest. Det är riktigt och rättvist. Fördelningspolitiskt finns det därför skäl att komplettera neddragningar med skattehöjningar, och det sker ju också. Så ser alltså den fördelningspolitiska profilen ut.

Det finns ändå anledning att noga följa fördelningseffekterna, inte bara av saneringsprogrammet utan också av hur arbetslösheten, den ekonomiska krisen och förändringarna i den kommunala verksamheten har drabbat enskilda människor. Där har socialförsäkringsutskottet begärt att regeringen i samband med kommande förslag utförligt skall redovisa konsekvenserna. Regeringen har också utlovat detta.

Oppositionen försöker att göra en stor politisk grej av detta. Låt mig då säga att det måste finnas en skyldighet för alla som lägger förslag, inte bara för regeringen, att redovisa vilka konsekvenser de får. Det gäller speciellt om man tar i så våldsamt som flera talare gör här. Jag kräver att ni själva redovisar vilka konsekvenser det ena och det andra får. Ni tvingas ju också att göra kraftiga besparingar, speciellt Moderaterna som begär mycket kraftiga skattesänkningar.

Jag menar att hela den här debatten slår tillbaka på er själva. Ni måste själva redovisa var ni står i de här frågorna.

Låt mig till sist säga att för att få ordning på ekonomin har vi under ett antal år tvingats göra vissa besparingar. Men det sker med största omsorg om välfärden och socialförsäkringarna. Jag vill slå fast att vi anser att Sverige även i framtiden skall vara ett välfärdsland med väl utbyggda trygghetssystem som omfattar alla och har en gemensam finansiering. En viktig förutsättning är att vi har en stabil och stark ekonomi. Det måste vi uppnå.

Anf. 171 MARGIT GENNSER (m) replik

Herr talman! Först har jag några kommentarer gällande utgiftstaket. Regeringen säger att man skall bereda detta vidare. Men man kan inte bara säga att ett utgiftstak skall ligga på en viss nivå och ange vissa reformer som man över huvud taget inte vet hur man skall genomföra. Jag kan ta upp detta med efterlevandepensioner och änkepensionen. Man vet över huvud taget inte vad det ger. Man vet inte hur det skall genomföras osv. Det måste leda till att det blir stora problem i höst och att hela budgetprocessen mister i trovärdighet.

När man inte kan argumentera mer säger man att de borgerliga efterlämnade en dålig ekonomi. Den dåliga ekonomin grundlades långt tidigare. Jag vill hänvisa till Hans Tson Söderström som påpekade att realräntechocken kostade ungefär 1 000 miljarder kronor. Vad berodde det på? Jo, på en kreditreglering och en valutareglering som hade legat kvar alldeles för länge. Det berodde på en felaktig skattstruktur under hela 80-talet. Det kommer klart fram i en forskningsrapport som refere-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

ras i Dagens Nyheter i dag att det var gamla synder som ledde till de stora problem som vi fick i början av 90-talet.

Nu försöker man lösa samma strukturfel genom att höja skatterna, och då får man massarbetslöshet. Det är mycket sorgligt, eftersom det äventyrar Sveriges framtid.

Anf. 172 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Meningen med vårpropositionen är att man lägger fast ett mål för den ekonomiska politiken. Där säger vi att det skall vara balans 1998. Då anger man också vissa utgiftstak. Margit Gennser gjorde sig skyldig till ett slarvigt citat tidigare när det gällde utgiftstaket. I propositionen på s. 61 står det att de normalt inte skall omprövas. De utgiftstak som vi lägger fast i dag skall självfallet hållas. Det är en skyldighet för oss alla.

Sedan måste jag upprepa detta med konsekvensanalyser. Margit Gennser tog själv upp det i sitt första inlägg. Hon krävde det av oss. Jag måste bolla det tillbaka till Margit Gennser. Moderaterna föreslår mycket kraftiga skattesänkningar både för staten och kommunerna. De har ett utgiftstak som understiger vårt med 94 miljarder. Vad innebär det för de enskilda människorna? Jag tror det är viktigt att Margit Gennser beskriver det.

Anf. 173 MARGIT GENNSER (m) replik

Herr talman! Jag kom faktiskt att tänka på en konversation mellan katten och Alice i underlandet. Alice frågade vilken väg hon skulle gå. Då frågade katten vart hon vill komma. Alice svarade att det inte spelade så stor roll. Då sa katten att det inte spelade någon roll vilken väg hon tog heller.

Så är det litet grand med utgiftstaket. Man måste faktiskt precisera målen betydligt mer. Då måste man gå ned på underliggande nivåer för att se vad man vill spara på. Man kan inte vara hur översiktlig som helst.

Jag tycker att Börje Nilsson skall läsa vår motion. Där finns relativt klart angivet vilka områden vi avser att dra ner på. Jag kan ge ett exempel. Det är fullt möjligt att höja den reella pensionsåldern. Vi såg att det gick mycket bra att sänka sjukförsäkringarna. Vi har sett att bara för att man har pratat om förtidspensionerna och deras skadlighet har de faktiskt börjat minska.

Men samtidigt måste man ha en politik som ger jobb och inte sysselsättning. Det handlar om verkliga jobb. Det har talats mycket om det här tidigare i dag. Det är den politiken som Socialdemokraterna inte klarar av. De tar bort initiativkraft, företagaranda, intresse för utbildning osv. Det är en lång väg att gå tillbaka, och då måste man gå vår väg.

Anf. 174 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Det är vi som verkligen har presenterat en hållbar beräkning av utgiftstaket. Det har inte oppositionen gjort. I vårpropositionen har vi pekat på hur stora besparingar som måste göras och vilka

besparingar det gäller. De är ännu inte fastlagda i detalj. Genomför vi dessa besparingar håller vi också utgiftstaket, och det är det viktiga för att vi skall kunna uppnå balans i ekonomin 1998.

Anf. 175 SIGGE GODIN (fp) replik

Herr talman! Jag försökte i mitt inlägg tala om för Börje Nilsson och andra här i kammaren att det är folkhälsomålet som är väsentligt för Folkpartiet, hur människor skall må och leva i vårt fina land på lång sikt. Men det vill Börje Nilsson som socialpolitiker inte bry sig så mycket om.

Låt mig ta upp de argument som Börje Nilsson framförde.

Han sade att det är de som har de största marginalerna som skall bidra. Men låt oss som socialpolitiker vända på det. Hur skall det gå med de människor som inte har några marginaler alls? Det är dem jag talar om, deras förutsättningar och konsekvenserna för dem.

Vi skall redovisa konsekvenserna, sade Börje Nilsson. Men det är faktiskt regeringen som har resurser, personal och annat för att klara av de bitarna. Jag ställde frågor till den förra socialministern om ett gemensamt högkostnadsskydd för sjuka och gamla. Hon sade att det fanns bara åtta undersökningar om detta och att det behövdes en nionde. Det måste väl ändå vara regeringens uppgift att sköta de frågorna?

Låt mig ställa två frågor till Börje Nilsson.

Sjuk- och arbetsskadekommittén skall lägga fram sitt betänkande i juni. I vårt delbetänkande har vi talat om att det viktiga för att få ned sjukfrånvaron är att erbjuda rehabilitering och att korta köerna i vården. Alla politiker, hela kommittén, alla jag träffat är överens om detta. I det sammanhanget skär socialdemokraterna i anslagen till rehabilitering och i Dagmarpengarna. Hur skall det fungera, Börje Nilsson? Det skulle jag bra gärna vilja veta.

Den andra frågan är: Vad händer med de gamla och sjuka människor som går till läkare men inte har råd att hämta sin medicin? Hur skall de människorna klara sig? Vilken framtid har de? Hur ser Börje Nilsson och Socialdemokraterna på folkhälsomålet att dessa människor inte skall ha möjlighet att snabbt bli friska och må väl i vårt samhälle?

Anf. 176 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Sigge Godin tog upp besparingar som kommer senare i höst. Regeringen har bara pekat på att detta kan vara tänkbart, men det är alltså inte berett av utskottet. Vi får återkomma i de hänseendena.

Till Sigge Godin vill jag säga att den allra viktigaste folkhälsofrågan är att människorna har ett arbete. Det är det allra bästa. Det är också därför som regeringen i dag lägger fram en proposition i det avseendet. Det är oerhört väsentligt att människor har ett jobb och att vi får ned arbetslösheten.

500 000 arbetstillfällen försvann under Sigge Godins regering. Det är viktigt att vi kan skapa jobb och sysselsättning, och det är på det området som regeringen tar initiativ. Men självfallet har en stabil och bra försäkring också stor betydelse. Ett utredningsarbete pågår, och där skall vi lägga fast en bra välfärd för framtiden.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 177 SIGGE GODIN (fp) replik

Herr talman! Visst är sysselsättningen det allra viktigaste för människor, Börje Nilsson. Vi lyssnade mycket noga till vad ni sade i valrörelsen. Om ni bara fick makten skulle ni fixa det här, men det har ni inte gjort. De förslag som läggs fram i dag är intressanta på några punkter, eftersom de sammanfaller med vad vi i Folkpartiet tycker att man skall göra. Men det handlar också oerhört mycket om insatser som döljer arbetslösheten. Sedan poppar den upp när människor kommer ut och behöver det arbete som de långsiktigt hoppats på. Det är vad det handlar om.

Sedan gällde det frågorna som regeringen funderar på inför hösten. Det är tänkbart att de kan komma upp, sade Börje Nilsson. Då kanske vi kan lösa det här med tandvården, dvs. att vi inte avskaffar den helt och hållet utan inser att det faktiskt behövs en tandvårdförsäkring i detta land. Då slipper vi efter 15–20 år konstatera att vi har raserat tandhälsan för stora delar av svenska folket, att vi har raserat tandhälsan för de sämst ställda i vårt samhälle. Det är därför vi tycker att tandvårdsförsäkringen skall finnas kvar.

Det lät oerhört positivt när Börje Nilsson sade att det är tänkbart att göra vissa besparingar. Men låt oss då se vilket välfärds mål vi vill ha och utifrån det som socialpolitiker se hur vi skall uppnå det målet. Hur skall vi spara så att vi får den ekonomi som vi behöver, samtidigt som vi har ett välfärds mål som gör att människor kan leva och må bra i vårt land, oavsett om de saknar marginaler eller är välbeställda? Alla skall kunna omfattas av det välfärds målet. Jag ser fram emot den debatten senare i höst.

Anf. 178 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Som jag sade tidigare befann sig ekonomin i ett sammanbrott när vi övertog regeringsmakten 1994. Det viktiga var att prioritera saneringen av ekonomin, och det har också skett genom olika besparingar. Självfallet har det varit kännbart. Om man skall göra besparingar i en välfärd som byggts upp för att skapa jämlikhet blir det kännbart för en del människor. Därför är det viktigt att man åstadkommer en rättvisa i det hela, och det har vi gjort genom vissa skattehöjningar.

Vad anser Sigge Godin om Moderaternas och Margit Gennsers förslag, där utgiftstaket underskrids med 94 miljarder? Enligt vad jag förstår skall ni samverka. Vad anser Sigge Godin och Folkpartiet om Moderaternas skattesänkningar och utgiftstak? Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 179 ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik

Herr talman! Jag skall inskränka mig till att ta upp sådant som vi verkligen fattar beslut om i riksdagen under våren, alltså det som gäller tilläggsbudgeten och som jag också berörde i mitt anförande.

I frågan om tandvårdförsäkringen talade Börje Nilsson i sitt anförande om någorlunda rättvisa och om att de som har de största marginalerna skall bidra mest.

Hur tycker Börje Nilsson att det passar in i den förändring av tandvårdstaxan som skall träda i kraft i höst? Då läggs besparingen, som vi kristdemokrater accepterar, ut på ett sådant sätt att de som har lägst kostnader subventioneras mer och de som har högre kostnader subventioneras mindre. Har ni alltså studerat detta och sett att de som har de största marginalerna är de som bidrar mest i det här fallet?

Anf. 180 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Tandvårdsförsäkringen har diskuterats under ett antal år, och det har också gjorts utredningar. Vi vet att vi inte har kommit fram till en reform, en omstöpning av tandvården, men en sådan skall ske. Det är också nödvändigt för att vi skall kunna hålla utgiftstaket och för att kunna göra dessa besparingar. Men en arbetsgrupp skall utforma detta närmare, och det är en fråga som vi får följa med stort intresse i fortsättningen. Jag menar ändå att förslaget är rimligt som det föreligger i betänkandet. Kds får ha andra synpunkter på det.

Anf. 181 ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik

Herr talman! Jag är uppriktigt förvånad. Jag ser inte var logiken finns. Vi kristdemokrater har accepterat besparingen från den 1 oktober i höst och besparingen från 1998. Arbetsgruppen skall jobba med hur det skall se ut från 1998, vad jag förstår. Hur det skall se ut från den 1 oktober i höst är klart utskrivet i propositionen, inte i stora drag utan i detalj. Man höjer subventionen från 25 % till 35 % för dem som har kostnader mellan 700 kr och 3 000 kr, och man sänker subventionen från 70 % till 35 % för dem som har kostnader över 7 000 kr upp till 13 500 kr. Detta är ju omvänd fördelningspolitik!

Anf. 182 BÖRJE NILSSON (s) replik

Herr talman! Tanken är att tandvården också skall vara förebyggande. Man skall få människor att från början sköta sina tänder bättre. Det är därför taxsystemet är uppbyggt på det sätt som anges i propositionen. Det är alltså ett förebyggande syfte.

Anf. 183 FÖRSTE VICE TALMANNEN

Jag får upplysa om att ytterligare 36 talare är anmälda till dagens talarlista. Avsikten är att försöka avsluta kammarens plenum före midnatt, vilket emellertid blir beroende av den återhållsamhet som ledamöterna visar i den fortsatta debatten.

Anf. 184 KARIN ISRAELSSON (c)

Herr talman! Den diskussion som i dag pågår och som kommer att pågå i kammaren, är orsakad av de stora besparingar som vi har ålagt oss för att klara den svenska ekonomin. Man kan inte spara utan att det ger effekter på ett eller annat område.

Inom socialförsäkringssystemen har vi varit vana vid att kunna vara ganska spendersamma och lägga ut stora summor. Vi har motionerat flitigt om små förändringar under många års tid. Det har sedan gjort att systemen också har blivit lappverk. Det som de från början varit me-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

nade att ge har kanske gått förlorat. Det är väldigt svårt att hålla styr på alla de här områdena.

Vi kan också avläsa ett stort motstånd från många håll när det gäller de besparingar som vi tar ställning till i dag. Det har alltid funnits när vi har diskuterat besparingar i transfereringssystemen. Man vill skydda de svaga grupperna. Det har vi inte heller alltid lyckats göra tidigare. Ett av de stora problemen när man förändrar i socialförsäkrings- och transfereringssystemen är att det är stora pengar som finns, för dem som har små omständigheter. Det är alltså stora besparingar att göra vid små förändringar även där.

När det gäller tandvårdsförsäkringen har riksdagen tagit emot ett antal propositioner från olika regeringar, men inte kunnat acceptera något av förslagen. Också inom det området krävs nu en förändring och en besparing som jag tror kan ge effekter för dem som har en dålig tandhälsa. De allra flesta som besöker tandläkaren betalar bara 700 kr eller därunder för sin tandvård. De som har kostnader därutöver har något större behov. De utgör den största gruppen, och man har i det här förslaget också lagt in den största subventionen för den gruppen. Det tycker jag är alldeles riktigt att man gör. De som betalar därutöver har stora kostnader. Det är helt riktigt. Men man skall inte vänta med sin tandbehandling tills man hamnar i den gruppen. Det är viktigt att man sköter tandhälsan så att kostnaden blir lägre.

Förslaget innebär också att kostnader för ädelmetaller inte är bidragsgrundande. Det kommer att öka besparingen. Även situationen när det gäller högkostnadsskyddet i tandvårdsförsäkringen kommer därmed att förbättras.

Jag hoppas att den arbetsgrupp som nu tillsätts ges handlingsfrihet och att det finns en parlamentarisk förankring på ett eller annat sätt, så att man också kan få en enighet för förslaget i riksdagen.

Jag har synpunkter på det som har aviserats i propositionen, men jag avstår från att framföra de synpunkterna här. Jag hoppas på att kunna göra det i ett senare skede i stället.

Reservation nr 54 i finansutskottets betänkande stöds också av Centerpartiet. Den berör barn- och ungdomstandvården. Det är bara en miss att det inte finns med i reservationen.

Det fanns ett förslag om att högkostnadsskyddet i läkemedels- och läkarförmånen skulle höjas till 2 500 kr. Anledningen var densamma – kostnaderna ökar, pengarna minskar och man måste på något vis snabbt se till att man får en balans. Visserligen är förslaget från HSU 2000 framlagt, och tanken är att det också skall sättas i sjön den 1 januari. Men det högkostnadsskydd som nu införs innebär att kostnaderna också kommer att begränsas. Vi har i utredningar och på andra ställen sett att om man inför kostnadsbefrielse för en förmån så ökar också konsumtionen. Det gäller även läkemedelskonsumtionen. Förhoppningsvis skall det här också begränsa överkonsumtionen av läkemedel.

Det finns en stor oro hos en del av debattörerna att sjuklön innebär att egenföretagare inte kommer att anställa människor. Men jag kan inte se att den överkompensation som varit under de år som gått sedan sjuklönen infördes också har inneburit att man har anställt fler människor.

Jag tycker därför att det argumentet inte håller. Det har funnits en klar överkompensation. Men i dagens proposition aviseras också en sänkning av arbetsgivaravgifterna, och förhoppningsvis ger det ett incitament för att anställa fler människor.

Innan sjuklönen infördes fick ju de små arbetsgivarna betala de stora arbetsgivarnas kostnader för sjukfrånvaro. Det var ett av skälen till att sjuklönen infördes. Att perioden nu förlängs med 14 dagar ligger helt i linje med försöket att komma ifrån de stora system som inneburit att man inte haft kontroll över sjukfrånvaron i företaget. Detta kan ge den möjligheten.

Centerpartiets förslag om ett grundtrygghetssystem vinner enligt min mening alltmer terräng. Det är en snårskog av olika transfereringssystem. Förslaget innebär ett skydd för de svaga. Det är en samordning av transfereringssystemen och det ger också en besparing. Jag är helt övertygad om att vi snart kommer att kunna ta ställning till ett enklare och överskådligare transfereringssystem, som också innehåller en grundtrygghetstanke för framtida behov.

Anf. 185 SIGGE GODIN (fp) replik

Herr talman! Jag skall inskränka mig till ett kort inlägg.

Det är arbetsgivarna i de små företagen, Karin Israelsson, som är oroade när det gäller sjuklönen. I Synskadades riksförbund är man också oroad. Det brev som jag har fått i dag är ställt även till Centern. Vi får väl se vad Centern svarar de synskadade i den frågan.

Men jag tänkte på en annan fråga som är oerhört viktig för mig och för Folkpartiet. Det gäller de funktionshindrade. Jag frågade om centerpartister och socialdemokrater inte har mött funktionshindrade. Jag vet att Karin Israelsson, som har så lång erfarenhet från både socialt arbete, sjukvårdsarbete och riksdagsarbete, väl har mött de här människorna. Jag känner också Centerns ideologi i den här frågan. Hur kan ni då klämma åt de här människorna och återförvisa vissa grupper till kommunerna? Hur kan ni ställa vissa grupper utanför möjligheten att få assistansersättning? Den är ett lyft för dessa människor. Det går inte för oss andra att förstå vilken förmån det har varit för dem att få den chansen. Hur har ni kunnat lämna dem i sticket?

Anf. 186 KARIN ISRAELSSON (c) replik

Herr talman! Först till sjuklönen och effekter för synskadade. Jag antar att Sigge Godin menar effekter över huvud taget för personer som ofta är frånvarande på grund av sjukdom. Men det finns ett skyddsnät. Man kan som arbetstagare i en skriftlig framställning till försäkringskassan be om att få vara ansluten till försäkringskassans system. På det viset får man också ett skyddsnät så att man kan få en anställning. Den möjligheten bör prövas av de arbetshandikappade.

Min förhoppning är att man också skall vara mer generös när ett sjuklönesystem med ytterligare 14 dagar nu införs, så att man inte enbart räknar korta sjukperioder utan även litet längre sjukperioder. Då kan även dessa grupper få den förmånen.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

När det gäller de funktionshindrade förstår inte jag vad Sigge Godin menar. Vi återförvisar inga funktionshindrade till kommunerna. Om Sigge Godin hade läst vår motion hade han klart kunnat se att vi bestämt hävdar att kommunerna inte skall ha det ansvaret. Det är också det beslut som riksdagen har fattat. Vi har inte heller genomfört så stora besparingar som först aviserades när det gäller LASS och LSS till just funktionshindrade.

Jag har i en träff med alla dessa handikapporganisationer dagen efter det att utskottet justerade protokollet och betänkandet fått deras bekräftelse på att de är fullständigt nöjda med detta förslag.

Anf. 187 SIGGE GODIN (fp) replik

Herr talman! Karin Israelsson träffar tydligen en viss form av handikapporganisationer, och jag en annan form.

LSS-förslaget gör att kommunerna och försäkringskassan måste hålla på och diskutera vilka insatser den ena och vilka insatser den andra skall göra. Denna osäkerhet är inte rimlig för den som är gravt handikappad, tycker Folkpartiet. Det förslag som regeringen har lagt har Centern stött och kommit överens med regeringen om inom lyckta dörrar. Det är bara att konstatera det.

När det gäller de handikappade och deras möjligheter att få anställning om fyra veckors sjuklön införs är det så, Karin Israelsson, att de inte får någon anställning. De kan inte ens diskutera möjligheten att föra över sin sjukfrånvaro till försäkringskassan, och lösa det den vägen, därför att de inte får någon anställning. Det är det som är problemet, och det är det som de handikappade är oroliga för.

Anf. 188 KARIN ISRAELSSON (c) replik

Herr talman! Det kanske hade varit bättre om Sigge Godin hade läst socialutskottets betänkande och vad som där sägs om de gravt handikappade. Där framgår klart det som jag tidigare har sagt om LASS och LSS. Jag vidhåller att en prövning måste ske. De gravt handikappade är skyddade enligt det förslag som riksdagen har antagit.

När det gäller de handikappades arbetsmöjligheter över huvud taget kan man inte säga att det är sjuklönen som gör att de inte kan få en anställning. Det tycker jag är ett mycket kortsynt och märkligt sätt att diskutera på. Det finns sedan långa tider en viss inställning hos väldigt många arbetsgivare, och det är fel att säga att sjuklönen skulle vara orsaken till denna.

Anf. 189 ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik

Herr talman! Jag vill bara försöka locka ur Karin Israelsson någonting om den framtida tandvårdsförsäkringen.

Det vore nämligen väldigt skönt om vi kunde sända en signal från riksdagen till regeringen redan här och nu om att det inte finns någon riksdagsmajoritet för det förslag som aviserats från 1998.

Ragnhild Pohanka har i dag från talarstolen klart uttalat Miljöpartiets syn på denna fråga. Nu är det alltså bara Centerpartiet vi har att vänta på. Om Centerpartiet inte är berett att skrota den allmänna tand-

vårdsförsäkringen, utan vill slåss för att ett allmänt högkostnadsskydd kommer att finnas kvar så tycker jag att regeringen bör få veta det redan nu.

Anf. 190 KARIN ISRAELSSON (c) replik

Herr talman! Jag tycker att det är ett för tidigt skede för att diskutera någonting som ligger i något slags *pipe line*.

Det finns naturligtvis skrivningar i propositionen som kan tolkas på ett eller annat sätt. Men propositionen har inte sakbehandlats ännu, och jag tycker att den processen får ta den tid den tar.

Vad jag tycker är viktigt är att vi fortsättningsvis kan behålla en god tandhälsa för den svenska befolkningen.

Anf. 191 ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik

Herr talman! Jag vill bara avslutningsvis beklaga att det inte blev någon klar och tydlig signal till regeringen om det fortsatta arbetet med tandvårdsförsäkringen.

Anf. 192 CARL-JOHAN WILSON (fp)

Värderade talman! I det betänkande från finansutskottet som vi nu behandlar finns ett yttrande från kulturutskottet. Proposition 1995/96:150, som är orsak till dagens debatt, innehåller inte något egentligt kulturavsnitt. Vi väntar sedan ganska länge på den kulturproposition, som nu beräknas komma i höst. Därför finns det inte så mycket att aktualisera från kulturutskottets horisont den här gången.

Kulturutskottets andel i finansutskottets betänkande gäller utbildningsinsatser för vuxna. Regeringen föreslår i propositionen bl.a. att riksdagen anslår medel motsvarande 100 000 studieplatser för vuxna. Av dessa skulle 10 000 platser vara reserverade för folkhögskolorna och de resterande 90 000 platserna för kommunal vuxenutbildning, komvux.

I en motion föreslår Kenth Skårvik och jag att satsningen på vuxenutbildning bör fördelas något mer jämnt mellan komvux och folkbildningen. Studieförbunden har en unik möjlighet att erbjuda pröva-på-studier i en tvångsfri och opretentiös form, skriver vi i motionen. För många människor, som av olika anledningar har missat studiechanser i unga år, ger just studieförbunden nya sådana chanser.

Nu tycker kulturutskottets socialdemokrater liksom Kenth Skårvik och jag, och förresten även centerpartisten, vänsterpartisten, miljöpartisten och kristdemokraten i kulturutskottet att den i propositionen angivna fördelningen mellan komvux och folkbildningen inte skall betraktas som en gång för alla fastlagd. Vi tycker att vissa av de 90 000 platserna för den kommunala vuxenutbildningen skall kunna omfördelas till folkbildningen.

Finansutskottet gör inget annat ställningstagande än kulturutskottet. Det kan vi läsa i finansutskottets betänkande. Därför yrkar jag bifall till det avsnittet i betänkandet.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Värderade talman! Det är inte ofta vi här i Sveriges riksdag kan se resultatet av våra besked till regeringen redan innan vi fattat det formella beslutet i ett ärende. I den situationen är vi dock i dag.

Jag har befarat att det är för få i denna riksdag och i regeringen som har kunskap nog om svensk utbildningshistoria för att i tillräcklig grad värdesätta folkbildningens möjligheter. Jag vill i det här anförandet markera kulturutskottets tydliga anvisningar till regeringen när det gäller folkbildningens – studieförbundens och folkhögskolornas – roll i vuxenutbildningen, trots att vi tydligen redan är tillgodosedda genom regeringens nya proposition.

Jag har känt att det är viktigt att inför dagens socialdemokratiska besättning både i riksdag och i regering – och givetvis även inför alla andra partier – påminna om att folkbildningen har haft en avgörande roll för demokratins utveckling i Sverige. Folkbildningen har också gång på gång tagit ansvar för att ge svenska folket möjligheter till livslångt lärande. När nya kunskapsklyftor har märkts mellan generationerna har studieförbund och folkhögskolor haft både vilja och pedagogiska modeller för att överbygga kunskapsklyftorna.

När staten behövt extra utbildningsinsatser inför t.ex. den nya författningen i slutet av 1960-talet och folkomröstningen om energi på 1970-talet, särskilda vuxenutbildningsinsatser i språk och matematik, information om den europeiska gemenskapen och om datorernas möjligheter har studieförbund och folkhögskolor ställt upp med kompetens, stor flexibilitet och pedagogisk finess.

Moderaterna visar tyvärr gång på gång att de knappast har något intresse av att stödja folkbildningens insatser för dem som har allra störst behov av utbildning i vuxen ålder. Som vanligt yrkar Moderaterna avslag på regeringens förslag till ökat stöd för folkbildningen.

Värderade talman! Av proposition 1995/96:222, som regeringen presenterat i dag, framgår bl.a. att regeringen har läst kulturutskottets yttrande till finansutskottet om en omfördelning av resurser från de förordade 90 000 platserna i den kommunala vuxenutbildningen till folkbildningen. Regeringen markerar tydligt att komvux inte skall anordna all den utbildning som den särskilda vuxenutbildningssatsningen kommer att leda till. Folkbildningen, och inte minst studieförbunden, kommer att ha viktiga uppgifter inom ramen för den satsning som kommunerna får ansvaret för att organisera.

Värderade talman! Jag är mycket nöjd med den del i den nya propositionen som gäller vuxenutbildningssatsningen. Regeringen skriver att en delegation skall få regeringens uppdrag att under ett inledningskede fördela medlen och följa den verksamhet som i övrigt är kommunernas ansvarsområde.

Nu gäller det för regeringen – och givetvis för oss alla – att medverka till att de intentioner som ligger bakom riksdagens uppfattning också kan påverka kommunernas val av utbildningsanordnare i den nya satsningen på vuxenutbildning. Jag hoppas att varje kommun skall låta folkbildningen vara med och lämna erbjudande om insatser, så att inte kommunerna slentrianmässigt enbart låter den egna komvux-

organisationen bära allt ansvar. I den bevakningen hoppas jag att delegationen som regeringen skall tillsätta blir till nytta.

Anf. 193 EWA LARSSON (mp)

Herr talman! Efter mig är det bara 32 talare kvar.

Jag skulle vilja börja med att säga att jag tycker att det finns en sak som finansutskottet har missat, en kulturfråga som inte kommer att behandlas i kommande kulturproposition. Den handlar om kultur och turism.

I förra veckan stod flertalet talare här i talarstolen och talade nästan lyriskt om alla de fantastiska arbeten som troligen skulle tillfalla hela Sverige om Stockholm fick sommar-OS år 2004. Men att tro är inte att veta. Och vi vet i dag att resebranschen och besöksnäringen numera är en av världens största näringsgrenar. Branschen svarar för mer än 10 % av jordens samlade BNP.

Här finns en given utvecklingspotential för arbete och ekonomiska aktiviteter. Sverige har en jämförelsevis liten del av den samlade turismen, trots att vårt land har goda förutsättningar att kraftigt öka vår andel av besökarna. Vi kan erbjuda spännande naturupplevelser, intressant kulturturism, givande storstadsbesök och ett sätt att lära känna svensk landsbygd.

I dag görs åtskilliga ansträngningar för att vidareutveckla detta verksamhetsfält. Jag och Miljöpartiet ser positivt på ansträngningarna, särskilt som det ger arbete på mindre orter och i jordbruksbygd, där alternativ ofta saknas.

Vi menar också att turismen erbjuder stora möjligheter för småföretag och nischföretag att blomstra, en av de få branscher där detta tveklöst går att förutse, liksom att en mängd jobb kan utvecklas i just gränsområdet mellan kultur och turism. Festivaler, musikfester och kulturarrangemang uppskattas av stora publikgrupper och kan fungera som både positiva samhällskrafter och besöksattraktioner.

Området agriturism, där besökarna får vistas i svensk landsbygdsmiljö och på nära håll lära känna regionens specialiteter, är i stort sett helt outvecklat i vårt land, till skillnad mot Frankrike. Svenska kärngårdar som visar fram hur man tar till vara traditionella kunskaper och färdigheter skulle också kunna bli ett starkt besöksargument.

Allt talar också för att storstadsturismen kommer att öka under de kommande åren. Detta kräver insatser för miljövänliga infrastruktur-satsningar för att bevara och visa fram det historiska kulturarvet och för att varsamt förnya stadskärnor i storstäder. Den miljövänliga staden är ingen utopi.

Riksantikvarieämbetet har omfattande planer både för stad och för land. Men det behövs statligt riskkapital. Jag anser att investeringar i kulturturism ger garanterad återbäring. Men statliga garantier till ett OS är samma sak som att kasta pengarna i sjön. Projektet är förlegat och arrangemanget har inte framtiden för sig.

Så ett par ord om folkbildning. Jag måste säga att jag är glad för att det nu blir slut med att behandla studieförbunden, folkhögskolorna och de kommunala vuxenskolorna som politiska instrument i konjunktur-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

jämnannde syfte. Ena året har det varit stora satsningar, andra året inga satsningar alls, sedan år med stora satsningar och sedan mindre satsningar igen, ibland med justerande förändringar inom samma budgetperiod.

Förbunden och skolorna har fått arbeta alltför ryckigt. Trots det har de klarat och klarar sin uppgift med glans, vilket bekräftas i färskas undersökningar. Framöver kommer de att kunna ägna sig både helhjärtat och mer långsiktigt åt utbildning, därför att till hösten har regeringen lovat att återkomma till riksdagen med förslag till permanenta satsningar på vuxnas möjligheter till utbildning och fortbildning. Förslaget skall baseras på permanent finansiering. Äntligen kan vi få en stabilitet i vuxenutbildningen.

Det finns ingen i dag som tvivlar på vidden av vuxnas önskan till utbildning och vidareutbildning och samhällets nytta av densamma. Ett livslångt lärande är i dag en självklarhet. Många nybildade folkhögskolor står i kö för att erhålla statliga bidrag.

Jag vill här passa på att framhålla just folkhögskolans eminenta möjlighet till helhetsutbildning. Här ges teknologi och humaniora en jämställd status. Samhällsanalys och faktiskt samarbete med närliggande samhälle i konkreta projekt står ofta på dagordningen. Utvecklingspotentialen är stor och kan framöver präglas av stabilitet.

Jag vill också passa på att lyfta fram studieförbundens unika pedagogiska metoder. Deras suveräna sätt att fånga människors nyfikenhet, den inneboende forskaren, gör att de ofta utgör en språngbräda för vidare fortsatt livslärande.

Några ord om idrotts- och ungdomsfrågorna. När det gäller idrotten ställs det nu stora krav på förbunden att klara de mycket kraftiga sparbetting de utsätts för. Hur nedskärningarna skall kunna ske utan att det drabbar de lokala ungdomsaktiviteterna, breddidrotten och den pågående mer rättvisa fördelningen av pengar till flickors och pojkers sportaktiviteter, återstår att se.

Jag utgår från att det i huvudsak är inom den administrativa överbyggnaden som besparingarna och prioriteringarna kan ske, med barnets bästa som utgångspunkt.

Anf. 194 BERIT OSCARSSON (s)

Herr talman! Jag tänker också ta upp folkbildningen i mitt anförande. Jag berör inte de övriga frågor som kulturutskottet har yttrat sig i.

En viktig del i aktiviteterna att skapa ett robustare samhälle med stabil tillväxt och utveckling på människornas villkor är folkbildningen. "Utbildning ger människor färdighet, men endast folkbildning kan ge människorna värdighet." Det har den store folkbildaren Gunnar Hirdman en gång sagt. Arbetslösheten är ett gissel som skapar ett utanförskap som utmanar och utmanövrerar värdigheten.

Folkbildningens roll när det gäller att medverka till den önskade samhällsutvecklingen kan inte underskattas. Människor kommer samman. De stärker varandra. I samtalet blandas och bryts olika åsikter och intressen mot varandra. Det leder till ökad kunskap och förståelse för

vad olika intresseinriktningar kan vilja. Den demokratiska processen breddas och fördjupas, vilket leder till att acceptansen för resultatet, målformuleringen, ökar.

Socialdemokratin har satt upp målet att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Det är en gigantisk uppgift. Utbildningen är en mycket viktig del för att vi skall slippa ut ur arbetslöshetens gissel. En nödvändig förutsättning för att lyckas är att människorna får utbilda sig och skaffa sig nya kunskaper. Det mer robusta samhället får vi om bildningen stärks.

Men hur är då situationen för dem som vi socialdemokrater vill skall utbilda sig? Jo, vi vet att många av dem inte har ägnat sig åt teoretiska studier på mycket länge. Åtskilliga har dessutom dåliga erfarenheter av utbildningssamhället. De lämnar skolan med dåliga betyg eller kanske utan att ha avslutat sina studier. Många är invandrare med små chanser att klara sig i det reguljära skolsystemet utan en ordentlig introduktion.

Många arbetslösa, som ofta är korttidsutbildade, far illa och har tappat allt vad självförtroende heter. De har lämnats utanför. De måste ges möjligheter att tillgodogöra sig den enorma utbildningssatsning som vi nu skall göra. Risken är uppenbar att just de här grupperna kommer att stå vid sidan om och ännu en gång missa utbildningståget. Så får bara inte ske. En första och viktig station är cirkelstudierna med deras unika förmåga till individuell anpassning och utnyttjande av vuxen- och folkbildningspedagogikens alla möjligheter.

Vi har inte råd med utanförskap. Ett sätt att undvika det är att ge studieförbunden resurser. För många i den grupp jag här talar om är studiecirkeln en utmärkt form för att hämta in kunskaper och för att öka graden av bildning, eftersom undervisningen enkelt kan anpassas efter den enskildes önskemål och behov.

Över 100 000 arbetslösa deltar i dag i den speciella satsning inom studieförbunden som görs för arbetslösa. Studieförbundens och även folkhögskolans erfarenheter måste tas till vara i det kommande kunskapslyftet.

Närmare 80 % av de arbetslösa har en relativt kort utbildning och tillhör just den grupp som vi socialdemokrater har sagt skall ha förtur. Många tar inte steget direkt in i komvux eller liknande utbildningar. Studiecirkeln är för många därför ett bättre alternativt steg på vägen mot en fortsatt vidareutbildning.

Genom att de i studiecirkeln ges möjlighet att pröva på studier får många bättre förutsättningar och också ökat självförtroende att sedan gå vidare till gymnasie- och högskolestudier.

En annan fördel som studieförbunden har är att det finns en lokal förankring. De finns ute i glesbygden, och de har ett omfattande samarbete med såväl fackliga organisationer som invandrar-, handikapp- och andra organisationer.

Alla dessa måste bli delaktiga i kunskapslyftet. Ett segregerat samhälle innebär sociala motsättningar och etablerande av grupper av socialbidragstagare. Det skapar ensamhet och utslagning. Det kostar sam-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

hället stora pengar, och det kostar många människor ett anständigt socialt liv.

Ett kunskapslyft och ett livslångt lärande är därför nödvändigt för att arbetslösheten skall kunna minskas radikalt. Studieförbunden måste få en central roll om de som är korttidsutbildade och de som är minst motiverade skall kunna delta.

I Kunskapslyftsutredningens första delbetänkande redovisas att ca 1 miljon människor mellan 20 och 54 år saknar gymnasial utbildning. Prognosen är ett årligt tillskott på 20 000 ungdomar som inte avslutar gymnasial utbildning, och därtill kommer mellan 4 000 och 8 000 invandrare som saknar gymnasiekompetens.

Det är alltså ett gigantiskt uppdrag vi har framför oss. Det finns dessutom många i arbetslivet som har behov av att fylla på den utbildning de har, eftersom deras arbetsuppgifter förändrats.

I det förslag som lagts fram i dag finns det, precis som Carl-Johan Wilson sade, en utförligare redovisning av hur detta kunskapslyft skall gå till. Det är oerhört viktigt att folkbildningen här får en central roll, och det uttrycks också i propositionen.

Vad vi nu måste se till är att det inte blir ett glapp i och med den satsning som hittills har gjorts. Folkhögskolorna har fått sina 10 000 platser. Studieförbunden har däremot inte fått ökade tillägg för våren 1997, och kunskapslyftet börjar den 1 juli 1997. Precis som kulturutskottet och finansutskottet har sagt bör man därför se till att detta glapp inte uppstår.

Därmed yrkar jag bifall till hemställan i finansutskottets betänkande.

Anf. 195 MARIANNE ANDERSSON (c)

Herr talman! Först skall jag litet grand kommentera det Ewa Larsson sade. Jag tänker inte ta upp någon ny OS-debatt – den har vi redan klarat av. Men, hör och häpna, jag tänker instämma i vad Ewa Larsson säger när det gäller kulturturism. Detta tycker jag också är väldigt viktigt.

Intresset för just kultur och turism tillsammans är mycket stort ute i landet. Jag är också alldeles övertygad om att mycket av det intresset kan kanaliseras inom det här området, och även andra kulturområden, inom ramen för den lokala arbetsmarknadspolitik som nu kommer att genomföras. Jag ser väldigt stora möjligheter inom både kultur och turism när det gäller denna.

Sedan, herr talman, tänkte jag också ta upp folkbildningen. Svenska folket behöver ett kunskapslyft; därom tror jag att alla är överens. I ett alltmer föränderligt samhälle med nya och växande krav är begreppet "livslångt lärande" alltmer relevant, och det är dessutom nödvändigt för att man skall kunna hänga med på arbetsmarknaden.

I tillväxtpropositionen i höstas fanns också ett sådant tydligt budskap när det gäller både högskoleutbildning och annan utbildning. Studieförbund och folkhögskolor har under den tid de haft extra resurser för utbildning av arbetslösa visat att de haft kraft och förmåga att möta behoven och att klara dem på ett bra sätt. Just deras flexibla ar-

betssätt passar särskilt bra för människor utan studievana, inte minst för invandrare. Dessutom har de unika möjligheter att möta nya kunskapsbehov – som exempel kan vi nämna EU-utbildning, IT, praktiskt kretsloppsarbete och mycket mer.

Därför var besvikelsen stor när tilläggsbudgeten i vintras innebar en nedskärning av de extra platserna i folkhögskolan. Vi var många som med förvåning noterade att samtidigt som utbildningsnivåerna kraftigt skulle öka skulle man skära ned på de utbildningsanordnare som enligt all bedömning hade förutsättningar att klara behoven. Det gick helt enkelt inte ihop. Därför var vi flera som lade fram motioner och motsatte oss den här nedskärningen, vilket ledde till att en överenskommelse nåddes om att säkra platserna för i höst. Detta skulle preciseras i vårbudgeten.

När sedan vårbudgeten kom uppfylldes visserligen det kravet, men när det gäller kunskapslyftet inför framtiden fanns en alltför rigid uppdelning mellan komvux och folkbildning – 90 000 platser till komvux och 10 000 till folkhögskolorna. Vi kunde inte göra så mycket åt det, mycket beroende på att de ligger inom olika utgiftsområden. Både kultur- och utbildningsutskottet pekade dock tydligt på att en omfördelning bör göras, och det står också i finansutskottets betänkande som vi behandlar här i dag.

I den proposition som i dag har lagts på riksdagens bord får kommunerna ansvar för kunskapslyftet. De kan använda sina egna utbildningsresurser, samverka med andra kommuner eller upphandla utbildningen – t.ex. från studieförbund eller folkhögskolor, vilket särskilt betonas i propositionen. Jag tycker att det är bra. När det gäller studieförbunden kan de ta ett särskilt ansvar för såväl studieförberedande utbildning som utbildning på grundskole- och gymnasienivå, och även folkhögskolorna kan här få ökade uppgifter. Jag är övertygad om att folkbildningen genom sin unika kompetens kommer att hävda sig väl i den uppgiften.

Men, herr talman, den här ordningen gäller först från den 1 juli 1997, vilket också Berit Oscarsson nämnde. Det är viktigt att det inte uppstår några sådana tidsmässiga glapp för utbildningsanordnarna som det höll på att bli nu i höst. Därför är det synnerligen angeläget att det verkligen blir en annan fördelning mellan komvux och folkbildningen i budgetpropositionen i höst. Det är viktigt för både kommunernas och folkbildningens planering. Vi kan inte ha en jojobolitik på vuxenutbildningens område, det område som vi alla tycker är så viktigt. Den respekten måste vi visa seriösa utbildningsanordnare, och jag förutsätter att regeringen visar den när budgeten läggs fram i höst.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 196 EWA LARSSON (mp) replik

Herr talman! Jag vill bara säga till Marianne Andersson att jag har utgått från att vi kan arbeta tillsammans med kultur och turism, så jag är inte ett dugg häpen över att Marianne Andersson håller med Miljöpartiet i den här frågan.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Jag vill dock att man skall kunna utnyttja de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för att göra det – i investeringar, i samhällsbygge, i byggnader, miljövård osv. måste vi kulturutveckla och kulturbevara i större omfattning än vad som sker i dag. Det här ökar attraktionskraften för kommande kulturturism, och det menar jag är en turism som har framtiden för sig – det finns annat som jag tycker är förlegat.

Här har Riksantikvarieämbetet lagt fram ett omfattande program i sin verksamhetsplan, som kostar knappt en miljard. Det torde dock vara svårt att få fram de pengarna, medan det är väldigt lätt att få fram pengar till andra saker. Det var bara det jag ville markera.

Anf. 197 MARIANNE ANDERSSON (c) replik

Herr talman! Som jag sade kan man använda arbetsmarknadspolitiska åtgärder till att göra en mängd arbete lokalt, och jag är alldeles säker på att så kommer att ske.

Sedan är väl det program som Riksantikvarieämbetet har tagit fram inte kört i och med den här propositionen. Man kommer säkert att få göra mer saker. Jag tror att det här är något som man måste fortsätta att jobba med, och egentligen är vi nog ganska överens om att det här är viktigt.

Turismen ger jobb. Vi i Centerpartiet har skrivit en rapport som pekar just på det.

Vi har ju här i dag fått gehör för en hel del av de krav som vi har fört fram i andra rapporter, så jag är ganska övertygad om att vi kommer att få gehör för även den rapporten.

Anf. 198 RUNE RYDÉN (m)

Herr talman! En väl fungerande utbildningspolitik måste karaktäriseras av långsiktighet, konsekvens och naturligtvis också ett kvalitets-tänkande. Den ryckighet och kortsiktighet som kännetecknar regeringens utbildningspolitik är tyvärr till men för många människor, som riskerar att inte få möjligheter till utbildning och kompetensutveckling av god kvalitet. Det är kvaliteten på utbildningen som är en avgörande faktor för om utbildningen kommer att bli till gagn för den enskilde och också för samhället.

Regeringen säger sig vilja göra en stor satsning på utbildning för att förbättra möjligheterna för fler att få arbete. Tyvärr kommer förslagen inte att ge de resultat som sägs. Dessutom är det stora antalet utbildningsplatser i betydande omfattning en statistisk synvilla, som regeringen utan att skämmas det minsta återanvänder från gång till annan, i en förhoppning om att få genomskådar manipulationerna. Så sent som i dag upprepade den socialdemokratiska regeringen detta trick en gång till. Låt oss slippa den här typen av platsexercis, som mera påminner om galten Särimmers öde än om något annat.

Den av regeringen aviserade utbildningssatsningen består i realiteten främst av tillfälliga utbildningsplatser, finansierade med arbetsmarknadspolitiska medel, som sedan omvandlas till reguljära utbildningsplatser. Det innebär t.ex., att av regeringens satsning på 100 000

nya platser inom vuxenutbildningen är bara en fjärdedel nya. Resten finns redan i dag.

Dessutom tar regeringens politik inte tillräcklig hänsyn till människornas personliga vilja att skaffa sig kunskaper. Tvärtom pekar såväl skattepolitiken som lönebildningen i motsatt riktning. Det förmörkar ytterligare regeringsförslagets framgångsmöjligheter på utbildningsområdet.

I diskussionen om kunskapssamhället är det viktigare att komma ihåg de specifika och unika egenskaper som kunskap och kompetens utgör. Kunskap och kompetens kan inte tilldelas eller fördelas mellan människor genom yttre påbud. Att det förhåller sig så innebär utmaningar för varje enskild människa, men även för dem som har ansvaret för utbildningspolitiken. Förmår vi inte skapa en framtid med en god tillgång till utbildningsmöjligheter, men också med en stark vilja hos varje enskild till förkovran, riskerar vi att få ett samhälle som präglas av stagnation och kanske också splittring.

Under åren 1991–1994 genomfördes väsentliga förändringar av utbildningssystemet i syfte att göra vårt land bättre rustat för att möta de nya utbildningskraven. Centrala delar av dessa förändringar har dessvärre direkt förändrats av regeringen under de senaste åren. Utbildnings- och forskningssystemet centraliseras åter, enligt min uppfattning till förfång för den individuella kreativiteten, som i stället borde ha satts i högsätet. Särskilt hårt har den högre utbildningen och forskningen drabbats. Regeringens förslag om en dramatisk nedskärning av forskningen är direkt destruktivt. Detsamma gäller regeringens kamp mot friskolorna.

Grundskolan har uppenbara svårigheter att förbereda alla elever för gymnasieskolan. Det vet vi. Därigenom riskerar stora elevgrupper att gå vidare i utbildningen utan de grunder som en bra vidareutbildning förutsätter.

I stället för en kortsiktig politik baserad på arbetsmarknads- och regionalpolitiska överväganden, föreslår vi moderater ett brett och långsiktigt program för mer kunskap. Det programmet koncentreras till ambitionen att ge barnen en stabil grund att bygga vidare på, till en kvalitetsinriktad utbyggnad av utbildningsmöjligheterna efter gymnasieskolan, till den avancerade forskningen och till villkoren för lärande efter ungdomsåren. En bred valfrihet görs till den viktigaste hävstången för att höja kunskapsnivån. Arbetet för att öka valfriheten i skolan måste ges högsta prioritet som ett medel för att öka kvaliteten. En fruktbar konkurrens och variationsrikedom i undervisningen främjas bäst om skolor med olika inriktning, arbetssätt och huvudmän kan verka sida vid sida.

Där spelar införandet av en nationell skolpeng en ganska stor roll. Skolpengen tilldelas alla skolor som uppfyller kvalitetskraven, fristående såväl som kommunala. Den garanterar därigenom att alla skolor behandlas lika oavsett huvudman och säkerställer att skolorna, även om de har kommunal huvudman, tillförsäkras de nödvändiga resurserna.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Den förbättring av grundskolans möjligheter att klara sin uppgift som vi förordar, skapar en god grund för gymnasieskolan och för utbildningen. Det är vårt första krav. Vårt andra krav gäller formerna för utbyggnaden av den eftergymnasiala utbildningen, där Sverige i dag ligger efter många länder.

Den högre utbildningens utbyggnad måste ske med beaktande av utbildningens kvalitet. Tillgången på kvalificerade lärare måste garanteras i samband med att den högre utbildningen expanderar. Det är vår bedömning att det i dag är viktigare att öka examinationsfrekvensen än att forcera fram ett antal nya platser, som har skett i dag.

Vi vill i detta sammanhang speciellt betona vikten av att man fortsätter förnyelsen av lärarutbildningen, som egentligen är en grund för allt lärande. Vi avser därför att satsa också på speciell eftergymnasial utbildning och föreslår att man skall satsa på 20 000 nya yrkesutbildningsplatser.

Det tredje centrala området, som jag delvis har berört, rör forskningen, och det kommer jag antagligen tillbaka till.

Anf. 199 INGER DAVIDSON (kds)

Herr talman! Utbildning är det stora trumfkortet i regeringens åtgärder för att få ned arbetslösheten. Vid flera tillfällen har det lyfts fram och presenterats som en nyhet, precis som Rune Rydén var inne på. Först kom det från Göran Persson, när han var finansminister, någon gång före jul. Senare kom det från statsminister Göran Persson, och i dag på morgonen ytterligare en gång från både statsministern och den nye finansministern.

De siffror som har angetts har varje gång kunnat tolkas litet olika beroende på om tidigare aviserade platser räknats in eller inte och om tillfälligt indragna platser sedan skulle räknas som nya eller inte. Linjen är inte helt rak, för att uttrycka det mildt. Klart är ändå att regeringen räknar med att utbildningsväsendet skall kunna svälja ett stort antal av dem som i dag är arbetslösa.

Det är svårt att ha någon invändning mot att resurser satsas för att fler skall få utbildning. Kunskapens börda är aldrig tung, fick jag lära mig när jag var ung. Vi kristdemokrater har ändå länge hävdats att satsningar på utbildning inte kan vara konjunkturbetingade i någon större omfattning. Det går inte att använda utbildning som patentmedicin mot arbetslöshet. Visst är det bättre för den enskilde med utbildning än att gå sysslolös, men då måste utbildningen vara meningsfull också i den meningen att den leder till större konkurrensförmåga på arbetsmarknaden. Utsikten att få ett jobb när utbildningen är färdig måste åtminstone framstå som realistisk. Vi har dåliga erfarenheter sedan tidigare av stora satsningar som inte har fått avsedd effekt. De förbättrar arbetslöshetsstatistiken tillfälligt men ger inte några bestående resultat. Att de tillfälliga platser som tidigare har inrättats av arbetsmarknadspolitiska skäl de senaste åren görs permanenta är en klok strategi, som kan leda till den långsiktiga planeringen och den höga och jämna kvaliteten på undervisningen som vi säger oss vilja ha. Den delen av regeringens förslag ställer vi oss bakom.

Inom den högre utbildningen har antalet nya platser redan ökat med 50 % sedan 1988, dvs. på mindre än tio år. Men kringresurserna, i form av kvalificerade lärare, välutrustade bibliotek, platser för självstudier och andra lokaler, har inte alls ökat i samma omfattning som platserna. Och när nu ytterligare platser skall tillföras i snabb takt är risken uppenbar att kvaliteten i undervisningen blir lidande.

Jag tänker inte gå in på någon sifferexercis eftersom alla justeringar från den ena propositionen till den andra är svåra att hålla isär. Men jag konstaterar att för de 25 000 platser som tillkommer inom komvux om två månader är planeringen fortfarande inte färdig. För att ha möjlighet att stämma av vill vi kristdemokrater därför minska den fortsatta utbyggnadstakten inom komvux något för år 1997.

Jag såg i dagens proposition att hälften av de 30 000 nygamla högskoleplatserna skjuts fram ett år. Det tyder på att regeringen tagit till sig en del av kritiken när det gäller att ge utbildningsanordnarna rimliga planeringsförutsättningar. Det överensstämmer med förslagen i vår motion till det betänkande vi behandlar i dag.

När det gäller utbildningssatsningen som helhet ifrågasätter vi det kloka i att bara satsa på eftervård och inte på förebyggande insatser. Alltfler elever lämnar i dag grundskolan utan att kunna läsa och skriva och utan andra elementära kunskaper. Samtidigt tvingas kommunerna av ekonomiska skäl utöka antalet elever per klass och dra ned på den personal som är till för elever med särskilda stödbehov. En viktig del av utbildningssatsningen måste därför göras inom grundskolan och gymnasieskolan. Bl.a. för att möjliggöra för kommunerna att genomföra nödvändiga satsningar eller åtminstone hejda nedskärningarna inom skolans område har vi kristdemokrater i vår motion presenterat ett förslag som sammantaget leder till en förstärkning av kommunsektorn med 5,8 miljarder kronor i jämförelse med regeringens proposition.

Vi vill också ha en annan fördelning än regeringen av de medel som anslås för vuxenutbildning. Inom den ram som vi föreslår, som alltså är något mindre än regeringens, kommer vi att föreslå en utökning av antalet platser vid folkhögskolor och studieförbund. Komvux, folkhögskolor och studieförbund är tre utbildningsformer som kompletterar varandra genom att de lockar till sig elever med litet skilda behov. Folkhögskolor och studieförbund har också visat sig vara mycket flexibla i sin organisation och har snabbt lyckats anpassa sig efter nya krav. Alla tre utbildningsformerna, alltså komvux, studieförbund och folkhögskolor, bör få del av de utökade resurserna.

Jag har hört i debatten här i dag att socialdemokrater har talat varmt om de här andra utbildningsformerna också, och därför hoppas jag att det kan bli förändringar i det föreliggande förslaget.

Kristdemokraterna kommer också att inom den ram vi förespråkar anvisa medel för att återställa barntillägget i svuxa. Alltför många som hade börjat studera, framför allt ensamstående mammor, har redan tvingats avbryta sina studier sedan regeringen med kort varsel drog in barntillägget inför höstterminen 1995. Även om det nya studiestödssystemet kommer att skapa bättre förutsättningar för vuxenstudier kommer det att dröja innan det träder i kraft. Vi gör också bedömning-

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

en att det också i framtiden kommer att finnas behov av ett extra stöd för dem som har barn när de börjar studera vid vuxen ålder. Om regeringen verkligen menar något med talet om att utbildningssatsningen framför allt skall gälla vuxna korttidsutbildade är barnutläggerna en viktig förutsättning för att den skall lyckas.

Jag yrkar bifall till reservation 59.

Anf. 200 BENGT SILFVERSTRAND (s)

Herr talman! I en uppsatstävling med rubriken "Helsingborg år 2020" ger Anna bl.a. följande framtidsvision.

"Skolreformerna som varit ett enda virr-varr fram till 2007, då regeringen äntligen gav valet till ungdomar och föräldrar att bestämma hur de ville ha det."

Herr talman! Framtiden är redan här. Det som Anna hoppades skulle inträffa år 2020 fattar riksdagen nu 1996 flera viktiga beslut om. Kommunerna får möjlighet att överlåta ansvar och befogenheter till en lokal styrelse med föräldramajoritet, och vi avskaffar den orättvisa skolpengen för de s.k. friskolorna. Vi gör det av övertygelse om att den lokala nivån är bättre skickad än centralmakten att avgöra hur medborgarnas skattemedel skall fördelas på olika typer av skolor.

Med dagens regeringsförslag, som ju är en uppföljning av vårpositionen, ger vi också konkreta belägg för att det är med en kompetent och välutbildad arbetskraft som vi skall bygga Sverige och hävda oss i en allt hårdare konkurrens med omvärlden. Vi avvisar den moderata vägen som innebär konkurrens genom låga löner, försämrade arbetsrätt och kvalificerad utbildning endast åt särskilt utvalda.

Den massiva satsningen på vuxenutbildningen och högskolan parad med ett robustare studiefinansieringssystem är väl ägnad att stärka individernas ställning på arbetsmarknaden samtidigt som den kommer att stärka Sverige som industri- och välfärdsnation. En satsning på utbildning och kompetenshöjning är ingen belastande kostnad i en statsbudget utan en investering för framtiden.

Att kommunerna får huvudansvaret för de utbildningssatsningar som är riktade mot arbetslösa och grupper som helt eller delvis saknar gymnasiekompetens visar också på en intressant politisk skiljelinje. Vi socialdemokrater har förtroende för den lokala nivåns aktörer. Moderaterna däremot visar bl.a. genom sitt förslag till s.k. nationell skolpeng att det är från Rosenbad och Helgeandsholmen som hela den svenska utbildningspolitiken skall styras. Kommunerna förlorar med den moderata s.k. nationella skolpengen i stor utsträckning möjligheten att göra egna prioriteringar, vilket i sin tur leder till en utarmning av den kommunala skolan.

På det hela taget hävdar sig Sverige väl som kunskapsnation i ett internationellt perspektiv. Flera internationella undersökningar, bl.a. i OECD:s regi, har på senare tid understrukt detta faktum. Men visst finns det brister, och det är dessa brister som bl.a. tar sig uttryck i att alltför många vuxna fortfarande saknar ett tredje gymnasieår och att utbildningsnivån inom det privata näringslivet är för låg. Det är därför vi nu gör dessa målmedvetna utbildningssatsningar.

Jag vill här särskilt understryka det privata näringslivets ansvar. Moderaterna har försökt underblåsa en debatt som går ut på att det inte lönar sig att studera och att vi har svårt att rekrytera utländska forskare till Sverige. Aktuell statistik visar att det i hög grad lönar sig att satsa på utbildning. Färska siffror visar också att vi enbart inom disciplinerna teknik, naturvetenskap och medicin hade en nettoinvandring på över 300 personer med forskarutbildning 1994.

För att sedan avliva den kanske sista resten av den moderata mytbildningen kring forskning och utbildning vill jag hänvisa till en nyligen publicerad rapport från Uppsala universitet. Den visar att utländska forskare uttrycker besvikelse över arbetsmiljön hos företag, t.o.m. hos sådana giganter som Ericsson, Astra och Atlas Copco. Däremot är de utländska forskarna positivt överraskade över skatterna som inte är så höga som de befarat respektive över lönerna som är högre än vad man trodde när man fick erbjudande om att komma hit. Den moderata skatteverulansen i exportförpackning på internet har tydligen inte satt några djupare spår i det internationella forskarsamhället. Och väl är väl det.

Herr talman! Slutligen vill jag ställa några frågor till Moderaternas företrädare i debatten, Rune Rydén. När vi den 19 december i fjol diskuterade högskolefrågor i denna kammare, bl.a. satsningen på mindre och medelstora högskolor, avvisade Moderaterna i sin partimotion bl.a. tanken på en ny högskola i Malmö. Man kallade detta för en stympning av Lunds universitet. Den moderata företrädaren i Malmökommittén, Gun Hellsvik, lämnade utredningen efter att ha reserverat sig mot beslutet. Gun Hellsvik har nu ersatts av Rune Rydén i kommittén som den 1 augusti skall redovisa sitt slutbetänkande.

Jag vill därför fråga: Står Rune Rydén bakom beslutet att Malmö skall få en ny högskola och bakom den satsning på i första hand 3 000 platser som skall tillföras denna högskola under perioden 1997–1999? Anser Moderaterna fortfarande att satsningar på de mindre och medelstora högskolorna kan leda till en kvalitetssänkning? Eller är de nu beredda att acceptera det kraftigt utökade platsantal för mindre och medelstora högskolor som föreslås i dagens proposition, som alltså är en uppföljning av vårpropositionen?

Anf. 201 INGER DAVIDSON (kds) replik

Herr talman! Om Bengt Silfverstrand vill ha en friskoledebatt skall han få det. Jag förstår att Bengt Silfverstrand är nöjd och att han gläder sig på föräldrars och barns bekostnad.

TEMO opinion gjorde nyligen en undersökning av hur inställningen till friskolor är i Sverige. Den visar att en mycket stor majoritet speciellt i de åldersgrupper som har barn i skolåldern är positivt inställd och vill se en utveckling av de fristående skolorna. All erfarenhet visar att villkoren drastiskt förändras till det sämre när man lägger fast en minimivå för den ekonomiska ersättningen till de fristående skolorna. Ändå talar Bengt Silfverstrand om den orättvisa skolpengen och gläder sig åt att den är avskaffad.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Varför läggs hela vuxenutbildningssatsningen på komvux, och inte också på folkhögskolor och studieförbund? Jag undrar om socialdemokraterna inte har tillräckligt stort förtroende för de utbildningsanordnarna. De förslag om indragningar från framför allt folkhögskolorna som vi i utbildningsutskottet lyckades stoppa under våren kan ju tyda på det. Varför läggs hela den nya satsningen på komvux?

Anf. 202 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Herr talman! För det första avskaffas de fristående skolorna inte genom detta nya beslut. Vi myndigförklarar däremot kommunerna. De lokala aktörerna har den bästa överblicken. Man är betydligt bättre skickad i Skråmyllehuk att avgöra hur resurserna där skall fördelas på olika skolor än vad vi är i Sveriges riksdag. Vi ställer de övergripande resurserna till förfogande. Sedan avgör man lokalt hur man skall fördela dem. Detta beslut innebär att fristående skolor kommer att behandlas på exakt samma villkor som de kommunala skolorna.

Jag skall svara mycket rakt på Inger Davidsons fråga när det gäller komvux kontra studieförbunden och folkhögskolorna. Genom dagens proposition bereds kommunerna möjligheter att antingen i egen regi via komvux eller genom att utnyttja andra utbildningsanordnare – de praktiska erfarenheterna visar att det är bra i många sammanhang, inte minst när det gäller att ge den enskilde ett bättre självförtroende – avhjälpa de brister i grundutbildningen som finns. Jag delar Inger Davidsons uppfattning att de är ett problem. Öppenheten och den ökade flexibiliteten i regeringsförslaget ger möjligheter till en sundare och efter förhållandena bättre lämpad fördelning mellan komvux, folkhögskolor och studieförbund.

Anf. 203 INGER DAVIDSON (kds) replik

Herr talman! All erfarenhet, både internationell och svensk, visar som jag sade att det behövs en fastställd miniminivå för att de fristående skolorna skall utvecklas. Det kommer att visa sig, så egentligen behöver vi inte käbbla så mycket om det.

Vi kan jämföra med Finland. Där är det kommunerna som avgör vilka skolor som skall få bidrag. Där finns det 30 friskolor. I Danmark har man ett system som liknar det vi har haft under en period. Där finns det några hundra fristående skolor, och ungefär 10 % av eleverna går i dem.

Det kommer att visa sig, Bengt Silfverstrand. Vi kommer att stå här om några år och se resultatet.

Vi är överens när det gäller vuxenutbildningen. Jag hoppas också att kommunerna kommer att fördela resurserna även till de andra utbildningsanordnarna. De har litet annan inriktning. Jag tror att många som inte har studerat på länge behöver komma till en folkhögskola eller börja vid ett studieförbund för att komma över tröskeln, som faktiskt är ganska hög när man inte har studerat på länge. Vi kommer att i vår motion i höst fördela en viss summa till dessa utbildningsanordnare och ange det. Vi tror att det är viktigt att göra det.

Anf. 204 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Herr talman! Vi kan konstatera att utbildningsstandarden är ganska jämn och bra och på en hög nivå i de kommunala skolorna. Den är mycket ojämn i de fristående skolorna. Det innebär att det finns ur kvalitetssynpunkt synnerligen bra fristående skolor, men det finns också dåliga sådana.

Undersökningar visar bl.a. att det är ganska illa beställt med behörigheten hos lärarna. Den senaste undersökningen av den typ som har redovisats visar att 40 % av lärarna var obehöriga. Det måste väl ändå bekymra vänner av kvalitet. Den förenade oppositionen uttalar i praktiskt taget varje mening att detta är ett bekymmer.

Det finns två fundamentalt viktiga frågor i det nya förslaget. Man skall ha möjlighet att få en bättre kommunal överblick över samtliga skolor, och man skall också granska fristående skolor på ett annat sätt än vad man hittills har gjort. Ytterst handlar det om – det är svaret på Inger Davidsons fråga – att fristående skolor skall få bidrag efter sitt utbildningsåtagande på samma grund och på samma villkor som de kommunala skolorna.

Vi är överens när det gäller fördelningen efter förutsättningarna ute i den praktiska verkligheten i kommunerna mellan komvux, folkhögskola och studieförbunden. Jag har precis samma uppfattning. Folkhögskolor och studieförbund är synnerligen väl lämpade att ta hand om många av de människor som nu äntligen skall få chansen att förkovra sig.

Anf. 205 RUNE RYDÉN (m) replik

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Bengt Silfverstrand. Han sade många vackra och fina ord. Han frågade bl.a. om vi inte litar på den lokala nivån.

Det gör vi inte riktigt, Bengt Silfverstrand. I vissa kommuner finns det partibröder till Bengt Silfverstrand som agerar på exakt det sätt som han har uttalat i debatten om synen på friskolorna. Det är det som skrämmer oss litet grand. I annat fall hade vi kanske haft en öppnare inställning i denna fråga. Jag kan vid lämpliga tillfällen citera vad Bengt Silfverstrand har sagt i denna debatt, men jag tror inte att jag nu skall upprepa det för kammaren.

Han talade också litet grand om att det trots allt finns brister i utbildningssystemet. Det tyckte jag var välgörande att höra. Jag tror att vi är överens om att mycket är kvar att göra och att mycket kan förbättras. Framför allt gäller det på forskningssidan. Vi ser från moderat håll med stor oro på de attacker mot de olika forskningsstiftelserna som nu tydligt förbereds i departementet.

Sedan tog Bengt Silfverstrand upp en fråga vad gäller den utredning om en Malmöhögskola som vi gemensamt sitter i. Eftersom det fortfarande i varje fall är ett sammanträde kvar innan vi får se slutprodukten tycker jag att Bengt Silfverstrand och jag kan vänta med den debatten tills vi ser det färdiga resultatet av utredningen.

I övrigt vill jag säga att satsningen på de mindre och medelstora skolorna i och för sig kan vara alldeles ypperlig. Men att det skulle

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

kunna ske i den omfattning som regeringens företrädare har sagt i dagens debatt utan att det innebär kvalitetssänkningar är för mig fullständigt obegripligt. Så stora satsningar har aldrig tidigare i något fall kunnat ske utan att det har lett till påtagliga bekymmer med kvaliteten.

Det är svårt att skaffa lärare. Det är svårt att skaffa lokaler. Framför allt kommer man att få in unga lärare som börjar undervisa på ett tidigt stadium och sedan stannar kvar i systemet. Låt oss se litet öppnare på detta. Låt oss arbeta för att genomströmningen skall öka i stället för att det skall ske en stor ökning av antalet elever.

Anf. 206 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Herr talman! Rune Rydén får gärna citera vad jag har sagt om friskolor, för jag står för vartenda ord. Jag har för inte så länge sedan blivit utnämnd till Socialdemokraternas friskoleideolog av det jag förmodar är Rune Rydéns liv- och husorgan – Svenska Dagbladet. Det är däremot en grov överdrift.

När det gäller forskningsfinansieringen och anslagen vill jag säga att det svenska forskarsamhället tillförs ökade resurser för varje år. Bekymret är att vi som medborgarnas demokratiskt valda företrädare bara har överblick över delar av systemet. Genom de beslut som är fattade har man frånhänt de svenska medborgarna offentlig insyn vad gäller stora delar av forskningsresurserna. Man har också frånhänt oss som valda företrädare möjligheten att förfoga över samtliga resurser och fördela dem på ett lämpligt sätt.

Vi attackerar inte forskningsstiftelserna. Jag avslöjar ingen hemlighet om jag säger att bl.a. jag själv för samtal med forskningsstiftelser för att försöka åstadkomma en smidig övergångslösning när regeringen nu kommer att lägga fram ett förslag som innebär att också forskningsstiftelserna skall behandlas på samma villkor som övriga delar av forskarsamhället. Det är en rimlig inställning.

Men jag kan säga en sak. Denna dialog och denna konstruktiva lösning försvaras av den typ av dynamitagituation som företrädare för Moderaterna, med Per Unckel i spetsen, bedriver. Den löser inga problem. Jag kan lämna ett mycket tydligt svar vad gäller de påståenden som har riktats både från Per Unckel och den förre statssekreteraren i Utbildningsdepartementet om forskningsstiftelserna. Naturligtvis kommer inga av de forskningsprojekt som pågår att upplösas genom den förändring som äger rum till hösten.

Anf. 207 RUNE RYDÉN (m) replik

Herr talman! Jag vill bara säga till Bengt Silfverstrand att det är bra att han står för det som han har sagt i friskoledebatten. Detta oroar oss mycket, och vi kommer dessvärre ihåg det.

Vad gäller forskarsamhället och de olika forskningsstiftelserna anser vi från moderat håll att det är alldeles ypperligt att vi har fått ett antal stiftelser. De kan öka pluralismen och mångfalden i forskarsamhället. Det är nämligen inte bra om det likriktas från ett enda håll. Ingen kan egentligen styra forskningen på ett effektivt sätt, utan mångfalden är en kvalitetssäkring i sig själv.

Jag skulle vilja ställa en direkt fråga till Bengt Silfverstrand. Han kritiserar dessa stiftelser. Hur ser han på det förslag som har framförts när det gäller Stiftelsen för strategisk forskning? Det handlar om att stiftelsens styrelse skall utses på ett annat sätt än vad som har föreslagits tidigare, nämligen genom IVA:s och KVA:s försorg. Är det en väg som Bengt Silfverstrand kan tänka sig för att man skall kunna åstadkomma det inflytande som han är ute efter? Jag anser i och för sig att man inte behöver ha ett inflytande på det sättet. Det skulle vara intressant att höra vad Bengt Silfverstrand har för uppfattning på det här området.

I övrigt noterade jag att Bengt Silfverstrand inte svarade på frågan om den kvalitetsänkning som inträffar om det blir en så våldsam ökning på de mindre och medelstora högskolorna.

Anf. 208 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Herr talman! Om det oroar Rune Rydén att jag vill att fristående skolor och kommunala skolor skall ha likvärdiga villkor när det gäller bl.a. anslag får det stå för Rune Rydéns räkning. Det bekymrar inte mig särskilt mycket.

Det är viktigt att vi ser till att det blir en förbättring vad gäller behörigheten hos lärarna i de fristående skolorna. Jag tar naturligtvis avstånd från de överdrifter och de fundamentalistiska inslag som finns hos många friskolor, bl.a. i Livets Ords skolor. Det är viktigt att Skolverket genom sin tillsyn och utvärdering rättar till de bristerna. Annars skall den typen av skolor definitivt inte förses med statsmedel.

Jag kan svara på frågan om det förslag som nu har kommit från Stiftelsen för strategisk forskning. Jag har diskuterat just det förslaget med ledningen. Jag kan konstatera att förslaget är ett steg i rätt riktning.

Slutligen skall jag besvara Rune Rydéns frågor. Jag konstaterar att detta är oerhört viktigt. Rune Rydén var själv så sent som för någon vecka sedan med i en mycket seriös diskussion i Malmöutredningen. Vi konstaterade att kvalitetskraven skall hållas oförändrat höga. Därför har man detta upplägg. Man lägger ut ett antal platser under det första året. Sedan gör man en liten paus och så lägger man ut en ny omgång.

Det görs verkligen en mjukstart när det gäller den nya högskolan i Malmö. Det blir en försiktig inledning just för att den kraftiga ökningen på sikt inte får ske på bekostnad av kvaliteten.

Anf. 209 ANDREAS CARLGREN (c)

Herr talman! Det här är en debatt som på många sätt har handlat om hur vi skall kunna lyfta Sverige upp ur den stora arbetslösheten.

Det sägs ofta att utbildning är den stora möjligheten. Frågan är varför. Jag såg en studie som OECD gjorde nyligen. Den visade att det varje år tillkommer 10 % arbetstillfällen som kräver högre kvalifikationer. Varje år försvinner lika många enklare jobb, som inte kräver så hög utbildning. Det stora problemet är alltså inte att det blir färre jobb utan att det bara tillkommer 2–3 % personer med ny utbildning varje år. Det finns alltså för få som har den utbildning som krävs för de nya jobb som skapas.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Då står vi inför ett mycket viktigt vägval. Antingen satsar vi på mer utbildning för lågutbildade eller på fler jobb för lågavlönade. Jobben finns. Om vi ger människorna tillräckligt mycket utbildning kommer de att kunna få arbete. Men om vi ger upp och inte satsar på utbildning gäller i stället de lågavlönade jobben, den ganska dystra framtiden och den ganska dåliga spiralen nedåt. Därför är det så viktigt med ett lärande hela livet. Det är tanken bakom den oerhört stora utbildnings-satsning som den socialdemokratiska regeringen och Centerpartiet gemensamt satsar på att genomföra.

Av de som går ut grundskolan i dag går 98 % vidare till gymnasiet. Så är det för ungdomar i dag. Men mellan 1,7 och 2,4 miljoner människor – det är litet svårt att beräkna – ute i arbetslivet i dag saknar en fullständig gymnasieutbildning i kärnämnen svenska, engelska och matematik. Det är självklart att det många gånger är dessa människor som har svårt att få de nya jobben. Därför satsar vi nu hårt på att lyfta dem i den stora satsning på vuxenutbildning som vi gör.

Jag håller med om det som Inger Davidson sade alldeles nyss, men jag vill tillägga att det ingår i det som vi har sagt att 10 000 platser fördelas till folkhögskolorna. Det sägs uttryckligen att det också skall fördelas pengar till studieförbunden. Dessutom finns en satsning på lärlingsutbildning med. Det sker mycket. Mer bör ske, och det skall ske lokalt ute i kommunerna.

Den andra stora biten handlar om att vi måste få ett lärande i hela landet. Därför genomför vi nu den stora högskolesatsningen över hela landet. Vi vet att Sverige har för få högskoleutbildade, framför allt i näringslivet och i industrin. Och vi har för få forskarutbildade. Därför görs den här satsningen. Det skall bli 30 000 nya permanenta platser. Ingen har någonsin försökt att dölja att en del av dessa ersätter tillfälliga platser. Tre fjärdedelar av platserna hamnar ute i de mindre och medelstora högskolorna. Det är den största ökning som någonsin har skett i de skolorna. Varför är det så? Jo, jag tror att alla som har följt vad som har hänt och som har rest runt till dessa högskolor, som vi har gjort från Centerpartiets sida, har mött det oerhörda engagemang som man arbetar med. De forskarutbildade och disputerade lärarna ökar i antal. Man bildar forskargrupper. Man lägger ned en iver på att förbereda sig för att ta emot denna ökning utan att man förlorar någonting vad gäller kvaliteten.

Detta säger jag också direkt till Rune Rydén som oroade sig. Underskatta inte de mindre högskolornas vilja att förbereda sig! Också de inser att de kommer att granskas. De förstår inte minst hur många debatter Rune Rydén är beredd att föra om det är så att de inte lyckas. Självfallet förbereder de sig för denna kvalitetsinriktning. Därför är det så viktigt med fasta forskningsresurser. Vi har nu i den här propositionen fått igenom att det skall bli sådana vid samtliga lärosäten. Detta har tyvärr Moderaterna år efter år motarbetat. Det är en oerhört viktig kvalitets-satsning som nu äntligen blir av.

Framför allt vet vi nu att det behövs många högskoleutbildade ute i näringslivet och i industrin. Hur kan då Moderaterna säga nej till en så kraftig ökning av antalet platser?

Alla som har talat här i dag om utbildning har fört en friskoledebatt. Jag lyssnade på den. Jag tänkte inte säga så mycket om den. Jag vill bara ta upp något. Jag hörde att Bengt Silfverstrand sade att den orättvisa skolpengen äntligen blir avskaffad. Då tänkte jag i mitt stilla sinne att Bengt Silfverstrand röstade för just den skolpengen för ett år sedan. Jag tycker att det var ett bra beslut som vi fattade kring det som så felaktigt kallas skolpeng, men det hade varit bra om vi hade stått kvar vid den uppgörelse vi då träffade.

Sedan vill jag ställa en fråga till Rune Rydén, som återigen talade om den nationella skolpengen. Detta återkom i den partimotion Moderaterna väckte i går. Moderaterna väckte nyligen en motion tillsammans med kds och Folkpartiet. Vi slåss nu hårt för att se till att kommunerna skall garantera bidrag till de fristående skolorna. Kan Rune Rydén garantera att detta blir Moderaternas linje om det blir ett majoritetsskifte efter nästa val?

Anf. 210 RUNE RYDÉN (m) replik

Herr talman! Jag märkte hos Andreas Carlgren en viss ödmjukhet inför den satsning som regeringen föreslår för de mindre och medelstora högskolorna, och jag tycker att det var klädsamt. Det är inte så att vi missunnar dessa högskolor fler utbildningsplatser, utan det handlar om en djupt känd oro för att detta kommer att leda till tekniska problem.

Jag var själv med om den stora expansionen på de stora universiteten på 60-talet. Redan efter det att jag tagit tre betyg i ett ämne plockades jag upp som lärare. Praktiskt taget hela lärarkåren på den institutionen blev sedan kvar i undervisningen och har blivit litet grand av proppar i systemet. Det finns en väldigt stor risk att exakt samma fenomen kommer att upprepas en gång till. De här små högskolorna – som vi nu benämner mindre och medelstora – har i dag samma studerandeantal som de stora universiteten hade när den förra expansionen som jag talade om inträffade. Lunds universitet hade när jag började 7 000 studenter. Det är vad flera av de här skolorna har i dagsläget.

Det är detta som oroar mig och som gör att vi från moderat håll har sagt att vi kanske mer skulle titta på kvalitetsaspekter, mer titta på möjligheten att öka genomströmningen – detta är många gånger kanske väl så viktigt som antalet platser vid en viss högskola, och det innebär att vi får fler utexaminerade.

Anf. 211 ANDREAS CARLGREN (c) replik

Herr talman! Det är bra att inte alltid vara så oerhört kaxig. Däremot anser jag att det skulle vara fel att begränsa sig till att bara prata problem. Självklart kommer det att finnas problem, men vi måste också visa att vi är beredda att satsa för att lösa de problemen, och det är det vi har gjort nu.

Just det exempel Rune Rydén väljer visar ju också att det alltid finns tider när man har sagt: Nej, inrätta inte nya högskolor, starta inte nya, låt dem inte växa, låt inte fler av dem bli universitet. Men allt det har visat sig fel. Så småningom har sådana satsningar gjorts, och det

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

har visat sig vara rätt. Jag tror att det kommer att bli så den här gången också.

Jag märker att Rune Rydén undviker att svara på den andra frågan jag ställde. Jag skall göra den tydligare. I den här kammaren är kds, Folkpartiet och Centerpartiet överens om att slåss mycket hårt för att kommunerna skall ge bidrag till de fristående skolorna. Vi har en lägsta garanterad ersättningsnivå. Moderaterna har ställt sig bakom en motion om detta men lägger samtidigt fram förslag om ett helt annat system, som innebär att alla skolpengar flyttas från kommunerna till staten och fördelas i en nationell skolpeng.

Nu är min fråga till Rune Rydén: Om det blir majoritetsskifte nästa val, lovar Moderaterna då att stå för det system som man nu har skrivit under på i en motion tillsammans med kds och Folkpartiet, eller kommer ni då, som i en motion i går, att kräva en statlig skolpeng från den 1 juli 1999? Det är två helt olika system. Ni driver just nu två helt olika linjer. Ni gör det för att det är ett politiskt spel ni håller på med. Lovar ni att stå för att kommunerna skall ge pengar till de fristående skolorna om det blir ett majoritetsskifte?

Anf. 212 RUNE RYDÉN (m) replik

Herr talman! Det klär Andreas Carlgren att han talar om att det visst kommer att finnas problem när det gäller utbyggnaden av de mindre och medelstora högskolorna. Det är bra att han erkänner det, eftersom sådana problem kommer att finnas. När det har förekommit olika uppfattningar om utbyggnaden av de mindre och medelstora högskolorna har det i väsentlig grad rört sig om tempot i utbyggnaden och inte om antalet skolor och hur långt man skall gå i själva utbyggnaden. Det tycker jag att Andreas Carlgren skall komma ihåg i det här sammanhanget.

Andreas Carlgren tog också upp frågan om den nationella skolpengen och frågade mig vad som kommer att hända efter ett majoritetsskifte. Det är ingen i den här kammaren som kan svara med säkerhet på den frågan. Det vet Andreas Carlgren lika väl som alla andra. Om man bildar en majoritetsregering bestående av flera partier är det självklart att det blir en diskussion om detta, och vad som kommer ut av den diskussionen vet bara de som sitter med i förhandlingarna då. Jag kan inte nu stå här och lova något åt vare sig det ena eller det andra hållet. Detta vet Andreas Carlgren, och därför fanns det ingen större anledning för honom att ställa den frågan.

Anf. 213 ANDREAS CARLGREN (c) replik

Herr talman! Centerpartiet gick i spetsen för att inrätta många av de nya högskolor som nu finns runt om i landet. Då mötte vi motstånd, men i efterhand har vi fått rätt. Nu är vi med och genomför den största satsning som har skett på nya platser vid de högskolorna. Vi kommer att kritiseras för det också, men det kommer i efterhand att visa sig att vi har haft rätt. Nästa steg blir fasta forskningsresurser vid de mindre och medelstora högskolorna. Ett ytterligare steg som jag menar att vi

bör ta samtidigt är att låta en del av dem bli universitet. Vi kommer att få kritik för det också, men det kommer att visa sig att vi har rätt.

Jag frågade inte Rune Rydén vad som kommer att hända om det blir ett majoritetsskifte. Jag frågade om något mycket enklare. Jag frågade om vilken linje Moderaterna kommer att driva.

Jag vet varför Rune Rydén inte svarar på den frågan. Det är nämligen så att Moderaterna inte själva vet vilken linje de kommer att driva. De vill emellertid gärna framstå som de mest konsekventa, de mest ihärdiga friskoleföreträdarna. De har ingenting emot att ge oss litet klappar på ryggen och säga att "Ni i Centerpartiet är bra, men ni blir lätt lurade av Socialdemokraterna – och nu har ni blivit det".

Så är det inte. Vi har mycket kritik mot Socialdemokraterna i den här frågan, men vi har drivit vår linje mycket konsekvent. Ni gör det inte. Ni vet just nu inte vilken linje ni kommer att driva om det blir ett majoritetsskifte. Ni försöker dölja det bakom angrepp på oss. Nu blev det inte så hårt i dag, och det tycker jag är bra, eftersom Rune Rydén är en hygglig och hederlig karl. Men vi får återkomma till den debatten.

Anf. 214 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Herr talman! Jag noterar med visst intresse det animerade meningsutbytet mellan de förra koalitionsbröderna Centern och Moderaterna.

Detta är intressant inte minst mot bakgrund av att det under den förra regeringen förelåg ett klart hot mot de mindre och medelstora högskolornas fortbestånd som likvärdiga med andra högre utbildningsanstalter när det gäller kvalitet. Den förra regeringen lade nämligen fram ett förslag om att i synnerhet de mindre högskolorna skulle ägna sig enbart åt grundutbildning, medan kvalificerad forskning, eller forskning över huvud taget, skulle förbehållas vissa högskolor – universiteten och möjligen de medelstora högskolorna.

Vid det tillfället svävade Centern på målet. Nu noterar jag med tillfredsställelse att Andreas Carlgren å Centerns vägnar åter ställer upp för de mindre och medelstora högskolorna. Det är oerhört positivt, och vi är helt överens om detta.

Vad gäller de fristående skolorna vill jag bara säga att visst röstade jag för förändringen av bidraget från 85 till 75 % av den genomsnittliga kostnaden för en grundskoleelev. Jag gjorde detta därför att det var ett steg i rätt riktning. Min inställning till de fristående skolorna och frågan om likvärdighet bygger också den på praktiska erfarenheter. Jag konstaterar att ett icke obetydligt antal kommuner har fått lägga ned väl fungerande kommunala skolor på grund av tvånget att av kommunala medel betala ut något som staten bestämmer. Därför tycker jag att det är väsentligt att man behandlar fristående skolor och kommunala skolor på ett likvärdigt sätt och ger kommunerna, den lokala nivån, ett viktigt ord med i laget.

Anf. 215 ANDREAS CARLGREN (c) replik

Herr talman! Nu kommer vi in i den riktigt nyanserade debatten. De mindre och medelstora högskolornas möjligheter hotades under den förra regeringen, säger Bengt Silfverstrand. Jag tror att folk är trötta på

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m.
Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m.

att alltid höra vad som var fel under den förra regeringen och allt som är rätt under den nuvarande. Jag tror att folk i stället vill höra vad vi vill göra i framtiden.

Men eftersom Bengt Silfverstrand tar upp frågan skall jag bara göra en kort kommentar. Vi inrättade också då många platser inom de nya högskolorna. Tyvärr var de inte permanenta. De gick ofta via arbetsmarknadsanslaget, vilket var lättare att påverka för vårt parti, som bekant.

Vidare inrättade vi den forskningsstödjande verksamheten. Där satsades stora pengar, som vi nu vill delvis skall gå in i fasta forskningsresurser i stället. Dessutom inrättades möjligheten för de mindre och medelstora högskolorna att ha en magisterexamen. Det var alltså inte så att detta hotades. Men nu går vi längre, och det tycker jag är bra.

Till sist de fristående skolorna: När uppgårelsen träffades mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet förra året sade vi i utskottet att detta var ett steg för att skapa likvärdiga förhållanden mellan kommunala och fristående skolor. Det var ett bra system. Vi från Centerpartiets sida står för det som vi har gjort upp. Det hade varit snyggt om ni hade gjort det också. Men vi får anledning att återkomma till den debatten.

Anf. 216 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik

Fru talman! Eftersom det föreligger en grundläggande viktig enighet mellan centern och socialdemokraterna i synen på de mindre och medelstora högskolorna, finns det ingen anledning till polemik i den frågan. Men det är ändå väsentligt, Andreas Carlgren, att slå fast att det finns litet olika synsätt och att Moderaterna har en annan syn – därvidlag är de konsekventa – på de mindre och medelstora högskolorna. Bl.a. markerar man att man hellre vill satsa på eftergymnasial kvalificerad utbildning än på flera högskoleplatser. Därför är det viktigt att vi nu står fast vid våra ståndpunkter. Trots skallet och hoten från högerhåll, är det viktigt att vi konsekvent står fast vid förslaget om utbyggnad.

Slutligen vill jag göra en kort kommentar om de fristående skolorna. I många olika sammanhang tror ju Centern, i motsats till Moderaterna, på kommunernas förmåga att förfoga över sina egna medel. Det genomsyrar Centrerns syn på den kommunala nivån. Därför tycker jag att det är inkonsekvent att man gör ett undantag just för skolpolitik och fristående skolor och inte förlitar sig på kommunernas förmåga att leva upp till ett beslut som innebär att de skall få ett bidrag till skolverksamhet efter det utbildningsåtaganden som de gör. Det finns ju ett digert och väl utvecklat jämförelsematerial ute i kommunerna.

Anf. 217 ANDREAS CARLGREN (c) replik

Fru talman! Jag tycker att det är en mycket bra satsning som vi nu gör när det gäller de mindre och medelstora högskolorna. Inte minst är vi från centerpartiet mycket nöjda med den fördelning av platser som nu görs och att vi har åstadkommit den. Jag reagerade bara på försöket att misstänkliggöra varandra, vilket jag tycker är onödigt.

När det till sist gäller de fristående skolorna uttryckte vi för ett år sedan just att detta var pengar i förhållande till skolornas utbildningsåtaganden. Det var mycket genomtänkt. Det hade varit bra om vi hade stått fast vid det. Då hade man kunnat göra en rad ytterligare förändringar omkring det som vi kom överens om. Det har jag hela tiden förutsatt. Nu blev det inte så, men det är ju fortfarande inte för sent att göra en ändring så att det blir en bredare överenskommelse. Jag tror att det framför allt skulle vara bra för de fristående skolorna.

Anf. 218 PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)

Fru talman! Sverige har i flera internationella konventioner, bl.a. Helsingforskonventionen, Nordsjökonferensen och Ronnebykonferensen, förbundit sig att medverka till kraftiga reduktioner av föroreningar i havet.

Vår egen nationella målsättning har varit att transporten av bl.a. kväve skulle halveras mellan åren 1985 och 1995. Så har inte skett. Framför allt har man inte kunnat mäta någon större reduktion i vattendragen i västra Skåne, trots att lantbruket har ålagts ett antal krav som även förtjänstfullt har genomförts. Problemet med kvävetransporten till havet finns att söka någon annanstans än i gödselgivornas storlek, tidpunkten för spridning eller någon annan av alla de åtgärder som man har ålagt lantbruket.

De skånska vattendragsförbunden, bestående av framför allt kommunerna, har genom uppvaktningar i både Miljödepartementet och jordbruksutskottet pekat på sambandet mellan detta stora kväveläckage och den kraftiga utdikning som skett under 1900-talet, för övrigt genom åren mycket uppmuntrad av staten och finansierad med statliga medel. Det finns inte längre så många naturliga våtmarker, dammar eller slingrande åsystem som kan reducera kvävet genom sedimentation, avgång till luft i form av ofarliga kväveföreningar eller upptag av vattenväxter. Hela 90 % av dessa naturliga kvävefällor är bortdikade. Jag är, liksom alla dessa vattendragsförbund, helt övertygad om att vi måste restaurera en hel del av dessa vattenhållande system, om vi vill komma någon vart mot det mål som vi skulle ha uppnått redan för ett år sedan.

Fru talman! Det finns goda möjligheter att göra detta. Sverige har i anslutningsförhandlingarna till Europeiska unionen förhandlat sig till medel för miljösättning inom jordbruket på 3 miljarder kronor, varav EU skall finansiera hälften. EU har dessutom en mycket positiv inställning till åtgärder för att stärka just våtmarker, vilket man bl.a. har befast i en rapport så sent som i april i år. Trots detta, fru talman, har socialdemokraterna och centern beslutat sig för att inte ta hem mer än hälften av dessa miljöstödsmedel – pengar som vi faktiskt betalar medlemsavgift för.

Vattendragsförbunden i västra Skåne har i sina åtgärdsprogram, för att leva upp till de miljömål som denna riksdag har satt upp, beräknat en kostnad för anläggandet av våtmarker osv. på uppemot en halv miljard kronor under en tidsperiod på 10–12 år. Kommunerna är beredda att ta en del av dessa kostnader men begär en medfinansiering av statliga medel.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

I både vår partimotion med anledning av den proposition som vi nu behandlar och i en enskild motion menar vi moderater att det nu är dags att ta hem dessa EU-medel och bl.a. destinera dem till just anläggande av våtmarker och skydds zoner utmed vattendragen. Vi betalar ju faktiskt för dessa medel, men vi får ingenting. Detta skulle, fru talman, naturligtvis även ge sysselsättningseffekter i jordbruket, som nu tappar arbetstillfällen till följd av regeringens politik, men även i entreprenadbranschen, för att nämna ett exempel.

Fru talman! Männe majoriteten just i dag lyssnar mer på det örat än då detta betänkande skrevs. Genom att inte utnyttja de möjligheter som miljöstödet kan ge sviker koalitionen, Socialdemokraterna och Centerpartiet, såväl arbetslösa, småföretagare i entreprenadbranschen och lantbruket som de miljömål som riksdagen har satt upp och som inte har uppnåtts.

Anf. 219 HANNA ZETTERBERG (v)

Fru talman! Jag tänker kommentera några av de delar i betänkandet som tar upp miljöfrågor, vilka jag sysslar mest med. Det finns fyra områden i betänkandet där det, som jag ser det, egentligen inte finns någon återvändo när det gäller miljöfrågorna och där vi måste göra någonting nu innan det är för sent.

Det första handlar om fiskevården, som jag tycker är fruktansvärt viktig. Där har vi föreslagit ett ytterligare anslag på 15 miljoner kronor och att man flyttar om litet för att kunna tillföra ordentligt med pengar och resurser. Nu räcker inte heller 15 miljoner, men det kan vara en bra bit på väg i alla fall. Det kom ju en proposition som skulle tillföra fiskevården pengar, men den drogs tillbaka. Jag ser med förväntan fram emot ett bra förslag från regeringen. Kanhända kommer det redan i höst. Men jag tror att det är fruktansvärt viktigt att dessa frågor uppmärksammas.

Ett annat område är kalkningen. Vänsterpartiet har, tillsammans med andra partier, länge påpekat att vi inte kan sluta med kalkningen. Den måste utökas. I stället skär regeringen ned på resurserna till kalkning. Det är mycket allvarligt. Det finns ingen som helst forskning kring vilka konsekvenserna blir om man slutar kalka. Det är ju vad det innebär när regeringen drar ned på kalkningsanslagen. Regeringen och de partier som regeringen samarbetar med måste ta detta på största allvar. Vi kan inte hålla på och leka med naturen. Om vi har dragit i gång arbetet med kalkningen skall vi se till att ro det i land.

En tredje punkt gäller inköp av reservatmark. Det är också något mycket viktigt. Vi hade föreslagit att riksdagen skulle ordna en särskild debatt om naturområden och hotad skog. Någon sådan debatt blev det inte på grund av tidsbrist. Det är synd. Kanhända kan vi ha en sådan debatt i höst. Vi har inte så mycket skyddad mark i Sverige. Internationellt sett är det en låg andel. Detta är någonting vi måste jobba med. Om vi menar allvar med att vi skall bevara den biologiska mångfalden och inte lämna över alltför mycket problem till kommande generationer måste vi se till att bevara större områden än i dag. Det finns inga sådana förslag i detta betänkande.

En fjärde punkt där det inte finns någon återvändo är avvecklingen av kärnkraften. Den måste vi ta tag i nu. I betänkandet tas den inte upp särskilt mycket. Det sägs att förslag om avveckling av kärnkraften skall vara statsfinansiellt neutrala. Jag undrar hur man har tänkt sig det. Jag ser fram emot konkreta förslag även på detta område i höst. Detta är någonting viktigt. Vänsterpartiets inställning i denna fråga är inte direkt hemlig.

De punkter jag har tagit upp finns redovisade i reservation 31, förutom avvecklingen av kärnkraften. Jag yrkar dock inte bifall till reservationen, eftersom vi skall försöka spara tid.

Jag vill ta upp några andra konkreta frågor. I betänkandet föreslås en neddragning av avbytarstödet. Oavsett hur man gör finns det i dag ett ganska stort behov av det. Att ta bort ett sådant stöd utan att redovisa hur man tänker uppfylla de behov som jag och många med mig anser finns är olyckligt. Det hade varit bra med ett mer genomtänkt förslag. Det är möjligt att man kan spara pengar där. Men det är också möjligt att man inte kan det. Det måste redovisas tydligare. Jag tycker att det är synd att man inte gör det.

Vänsterpartiet har lagt fram förslag i anslutning till miljöprogrammet. Det har fler partier gjort. Vi vill t.ex. ha generellt stöd till vallodling, som vi ser som en bra miljöåtgärd. Det är en bra åtgärd för att på ett vettigt sätt få i gång mjölk- och köttproduktion i landet. Som jag förstår det har regeringen inte lyssnat speciellt mycket på det förslaget. Det är möjligt att det också kommer i höst. Det vet man inte.

Ekologisk odling hänger också ihop med miljöprogrammet. Vi har sagt att 10 % av jordbruksmarken i Sverige skall vara ekologiskt odlad år 2000. Om vi menar allvar med det kommer det att behövas mer pengar. Det är möjligt att tilläggsbudgeten inte är rätt ställe för det. Men den diskussionen måste vi också ta i höst.

Anledningen till att jag tar upp så mycket som jag skulle vilja ha med i höst är att vi ser att många av de förslag som Vänsterpartiet har lagt fram kommer tillbaka på olika sätt i regeringens propositioner och förslag. Det tycker vi är bra. Ju fler gånger vi nämner olika förslag desto större är chansen att regeringen faktiskt nappar. Det finns naturligtvis många fler områden som jag skulle vilja ta upp. Men i dag begränsar tiden mig alldeles för mycket, så jag slutar där.

Anf. 220 GUDRUN LINDVALL (mp)

Fru talman! Sverige var ett av de första länder som undertecknade Riokonventionen om biologisk mångfald. Men så länge vi avverkar i skogar med rödlistade arter är vi inte trovärdiga. Det säger Thorleif Ingelöf, som är biolog och chef för Artdatabanken i Uppsala. Skälet är att vi i Sverige fortfarande avverkar orörda vildmarker med skog som innehåller rödlistade arter. Det är, fru talman, en katastrof. Det innebär att många av de skogsområden som består av naturskog försvinner. Har de en gång försvunnit återfår vi dem inte.

Miljöpartiet har, med anledning av detta, begärt att riksdagen skulle anordna en speciell debatt. Vi har sagt att vi skall skapa möjligheter för arter i Sverige att finnas kvar. Tyvärr fick vi inte ens en sådan debatt.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Fru talman! Vi kommer att återkomma med en begäran om att vi skall diskutera vad biologisk mångfald är och hur vi skall bevara den.

Det senaste som har hänt är att Tjåbergssområdet i Orsa kommun skall avverkas. Här finns 45 rödlistade arter. Många av dem försvinner för gott. Staten har i dag ingen möjlighet att rädda dessa marker, därför att det inte finns några pengar. Därför har vi i Miljöpartiet, sedan vi kom in i riksdagen på nytt, enträget lagt på pengar på Miljödepartementets budget för att se till att i alla fall 5 % av skogsmarken nedanför skogsodlingsgränsen skall skyddas.

Fru talman! 5 % är i dag inte en hög siffra, internationellt sett. Om vi jämför med de krav vi ställer på u-länder att de skall skapa naturreservat av sina urskogar kan vi se att Sverige har kommit på efterkälken. I Sverige är i dag mindre än 2 % av skogen skyddad. Vi har ingen anledning att slå oss för bröstet.

Miljöpartiet föreslår i den preliminära fördelningen av utgifter inför hösten att vi skall lägga på 500 miljoner inom ramen för Miljödepartementet. Det måste vi om vi skall vara trovärdiga när det gäller skogsmarkerna. Av våra rödlistade arter finns 1 797 i skogen. Kärllväxter, mossor, lavar, storsvampar och insekter behöver en orörd naturskog för att finnas kvar. Gör vi ingenting nu försvinner de. Om vi från svensk sida anser att vi inte har råd får vi mycket svårt att hävda att u-länderna skall dra sitt strå till stacken.

Miljöpartiet har också lagt till andra anslag inom ramen för Miljödepartementet. Vi vill plussa på totalt 800 miljoner. Har vi nu fått en regering som säger att Sverige skall gå före och visa att vi tar miljöfrågorna på allvar måste det också synas i budgeten. Budgeten för Miljödepartementet är liten.

Vi anser att kalkningsverksamheten inte kan avbrytas, inte ens minskas. Där lägger vi på 50 miljoner. Vi menar att det är nödvändigt för att metaller som i dag är bundna i sedimenten inte skall börja läcka ut igen. Om vi slutar kalka finns det en stor risk att vi står inför en miljökatastrof, en miljöbomb. När pH-värdet sjunker i sjöarna kommer mycket av de tungmetaller som i dag finns i sedimenten ut. Det är mycket metaller som har lagrats under åren.

Vi menar också att man skall ta Natura 2000 på allvar. Här föreslogs från länsstyrelserna att 2 817 områden skulle avsättas i ett nätverk för biologisk mångfald. Naturvårdsverket anser att 1 273 är det minsta Sverige skall ha, för att någon skall tro att vi menar allvar med detta. Än så länge har det blivit 638 områden. Av dem är nästan samtliga skyddade redan i dag. Det finns nämligen inga pengar till detta heller. Vi i Miljöpartiet vill lägga på 200 miljoner kronor per år, för att ha möjlighet att avsätta dessa områden i Sverige. Man kan göra naturreservat av dem.

Vi kan t.ex. se att 30 % av alla våtmarker som i dag klassas som riksintressen inte har något skydd. Vi återkommer i denna fråga i höst. Detta är förslag som vi har finansierat på annat sätt.

Vi har ett antal reservationer till detta betänkande, som bygger på tilläggsbudgeten. Jag vill ta upp några få av dem, eftersom tiden går.

Jag vill yrka bifall till reservation 74. Många kommuner har fått en ny uppgift som de inte har fått kompensation för. I och med att vi gick med i Europeiska unionen har de blivit yttersta gräns mot tredje land. Det innebär att de kommunerna är tvungna att ha gränskontrollstationer. Här är bestämmelserna från EU mycket rigorösa. Det gäller hur gränskontrollstationerna skall se ut, hur de skall vara bemannade, osv. Kommunerna borde få kompensation för det. Det borde egentligen vara en statlig angelägenhet. Detta är en kostnad som staten inte borde lämna över på de få kommuner det gäller. Staten borde finansiera det. Det har vi utvecklat i reservation 74. Jordbruksutskottet har också blivit uppvaktat i denna fråga. Såvitt jag har förstått kan detta vara något som regeringen kan ta till sig. Det är inte rättvist att somliga kommuner skall drabbas av så stora kostnader.

Vi har också lagt på 15 miljoner kronor till fiskevården. Vi liksom Vänsterpartiet var med och diskuterade den fiskevårdsavgift som man ville införa. Detta skulle ge pengar till biotopvård, till inventeringar och till åtgärdsplaner för vatten som i dag inte innefattas av fiskevårdsområden. Detta är åtgärder som måste vidtas. Vi menar att den här biologiska mångfalden, nämligen våra vatten och fiskarna, skall finnas kvar. De medel som staten nu tillför motsvarar egentligen inte något mer än det som fanns reserverat tidigare. Vi menar att 15 miljoner kronor måste till. Men i och med att staten inte har kunnat få fram mer pengar faller det skäl som man anförde när man drog tillbaka detta förslag om fiskevårdsavgift. Man sade nämligen att man skulle finansiera det på annat sätt. Det gör man inte. Därför förutsätter vi faktiskt att regeringen återkommer med förslag till hur detta skall finansieras.

Vi anser också att mer pengar skall tillföras för skydd av rovdjur, framför allt järv. Den utgör också en biologisk mångfald i fjällvärlden som hotas av den politik som vi för i dag.

Anf. 221 ELVER JONSSON (fp)

Fru talman! Arbetsmarknadssituationen är förödande för många människor. I maj i år var 324 000 människor öppet arbetslösa. I maj 1994 var antalet öppet arbetslösa knappt 333 000. Trots högkonjunkturen har det skett en minskning med endast 9 000 personer på två år. Den allra färskaste statistiken från AMS visar att arbetslösheten under vecka 23 ökade med 40 400 personer. Allt detta trots att vi har en regering som sagt sig vilja halvera arbetslösheten. Först var det den 31 december 1995 som gällde, och nu är det sekelskiftet som gäller.

Om målen kan man inte säga mycket. Ambitionen är hög, och retoriken är god. Men det värsta är att regeringen har hållit sig passiv i kampen mot arbetslösheten. I många fall har den dessutom lagt fram förslag som spår på arbetslösheten. Jag skulle vilja påstå att regeringen under hela våren har suttit med armarna i kors och inte gjort det som borde göras trots att antalet varsel har ökat vecka för vecka, samtidigt som antalet lediga platser har minskat.

Vi i Folkpartiet har uppmärksammat detta på ett tidigt stadium. I februari ställde jag en interpellation till den dåvarande arbetsmarknadsministern där jag frågade om regeringen hade några omedelbara

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

insatser på gång mot arbetslösheten. Svaret blev att vi skulle vänta till den aviserade sysselsättningspropositionen presenterades i maj. Resultatet vet vi. Det blev inte någon proposition i maj. Folkpartiet väckte med stöd av riksdagsordningen tillsammans med andra oppositionspartier motioner på grund av särskild händelse. Detta tvingade regeringen att tillsammans med Centerpartiet hastigt göra upp om en proposition, vilken presenterades här i morse.

Hela våren gick alltså utan att något hände. Under tiden har tusentals människor hamnat i arbetslöshet på grund av att regeringen har bundit sig så hårt för att finna en lösning på arbetsrättsfrågorna. Den bästa lösningen på arbetsrätten hade i stället varit att man låtit bli att återställa densamma under hösten 1994.

Fru talman! För att man skall kunna skapa fler jobb måste politiken radikalt läggas om. Den måste ha sin utgångspunkt i att arbetsmarknadspolitiken vilar på tre ben. Förutom en aktiv arbetsmarknadspolitik och sunda och sanerade statsfinanser måste det vara ett gott klimat för näringslivet. Jag menar att det är på den sista punkten som de största bristerna i regeringens politik har funnits. Regeringen har genom företagsnegativa attityder bl.a. hindrat uppkomsten av nya jobb samtidigt som man slagit ut redan befintliga jobb med den förda politiken.

Jag tänker på ett av de senaste förslagen, det som gäller energiskat-tehöjningar för företagen. I min egen hemvalkrets norra Älvsborg finns t.ex. Vargön Alloys som riskerar att slås ut när energiskatterna höjs kraftigt, skatter som EU för övrigt haft kritiska synpunkter på.

För varje människa som har eller får ett arbete gör samhället en stor social och ekonomisk vinst. Arbetslösheten är det största problemet i samhället som måste bekämpas till varje pris. Det gäller speciellt för de arbetshandikappade, då de har ännu svårare än en frisk person att ta sig in på arbetsmarknaden. Det var därför illa att regeringen förändrade regelverket till det sämre för de arbetshandikappade genom sämre villkor vid lönebidragsanställningar. Läget var tidigare under våren så desperat att vi från Folkpartiets sida ansåg oss vara tvungna att begära ett utskottsinitiativ om de arbetshandikappades situation. Det resulterade i att vi fick fram ett antal miljoner som för stunden kunde stoppa uppsägningarna för lönebidragsanställda i ideella organisationer. Jag vill dock påpeka att dessa nya medel endast är en räddningsplanka för stunden. Mer måste göras för att förbättra för de arbetshandikappade. Folkpartiet kommer även framöver att slåss för deras situation.

Fru talman! Jag tycker att det är bra att regeringen har kommit loss och tvingats visa ett antal kort. Det är bara att beklaga att det har dröjt länge. Arbetslösheten tar ju inte *time out*, även om regeringen har väntat alltför länge.

Jag skall inte gå in på andra ämnen även om det har varit en mycket omfattande debatt. Jag vill bara säga att jag känner mig inte bara betänksam utan sorgsen över de förslag som har kommit och finns med här om att det är de fattigaste som skall vara med och betala för våra ekonomiska problem. Då menar jag våra biståndsförslag som har fått ta alltför många hårda smällar under den senaste tiden. Jag tror att det är ett område där alla partier här i riksdagen skall känna sig utmanade att

besinna sig och göra en omprövning av hela biståndsfrågan. Den står inte i motsatsförhållande till effektiviseringar och sunda besparingar inom den ramen. Det kan också ske. Men att man gör effektiva och välmotiverade biståndsinsatser kan aldrig leda till att man begränsar volymen långt under våra högtidliga löften.

Anf. 222 BARBRO JOHANSSON (mp)

Fru talman! Den viktigaste frågan under de närmaste åren är arbetslösheten. Arbetslöshetstalen stiger, och arbetslösheten har nu drabbat ca 720 000 människor. Arbetslösheten byter också kön. Kvinnoarbetslösheten har fördubblats sedan förra året medan den sjunker för män.

Varslen har fördubblats på ett år. Regeringen har nu lovat att halvera den öppna arbetslösheten till år 2000. Bereder den nu framlagda sysselsättningspropositionen vägen för detta mål? Och vilka skarpa förslag och lösningar finns i propositionen för att ge flera hundra tusen människor nya jobb?

Fru talman! I Miljöpartiets svar på regeringens vårproposition lägger vi fram ett mycket väl underbyggt förslag på arbetstidsförkortning, som vi ser som nödvändigt för att bereda fler människor arbete. Den tillfälliga högkonjunktur som vi har haft med exportindustrin på högt tryck har inte kunnat frambringa fler jobb.

Vi befinner oss i en ytterst allvarsam situation med över 13 % total arbetslöshet med fördubblade varsel sedan förra året.

Vi människor identifierar oss med vårt yrke. Man är det man jobbar med. Denna starka identifiering gör att när människor mister sitt jobb, mister de också en del av sin identitet. Som arbetslös mår man illa och blir sjuk.

Vi måste ta krafttag för att minska arbetslösheten och förkorta arbetstiden med ett stort steg, så att det ger effekt. Små steg på ett par minuter gör ingen verkan. En arbetstidsförkortning till 35 timmar i veckan, med 30 timmar som långsiktigt mål, bör ske utan att den totala produktionen minskar, vilket är fallet om de timmar som faller bort i storleksordningen 9 % till en del kompenseras av förbättrad produktivitet och ersätts med arbetslösa personer.

Inbesparade samhällsliga kostnader vid arbetstidsförkortningen, såsom minskat arbetslöshetsunderstöd kan komma hushållen till godo i form av lägre skatt. En arbetstidsförkortning leder till minskad förslitning, minskade sjukskrivningar, lägre personalomsättning och bättre trivsel hos personalen. Vid en arbetstidsförkortning kan en förlängning av drifttiden genom bl.a. införande av ytterligare ett skift eller omlottläggning av arbeten innebära att maskiner och lokaler utnyttjas effektivare.

Fru talman! 5 % av 13 % skulle kunna fyllas upp av arbetslösa vid en arbetstidsförkortning.

Vid den aviserade utbildningssatsningen och kompetenslyftet från regeringen ökar incitamenten för att utbilda sig om det finns fler arbeten att tillgå.

Timlönen bör kunna öka i samma takt som produktiviteten. Löneökningens storlek bestäms i centrala förhandlingar med parterna. Vi

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

beräknar att de statliga finanserna stärks med 20 miljarder kronor netto, vilka bör användas till en skattesänkning för hushållen genom att egenavgifterna sänks med ca 3,5 %, vilket kommer människor med låga inkomster till godo.

Arbetsstidsförkortning bör genomföras med en kombination av lagstiftning, fackliga avtal och ett "kontrakt" mellan inblandade parter. Arbetsstidslagen bör vara dispositiv vad gäller veckoarbetstiden. Det är 5 § i arbetsstidslagen som bör ändras så att normalarbetstiden uppgår till 35 timmar per vecka, och den regeln bör vara dispositiv för att man skall kunna finna flexibla lösningar för ett smidigt genomförande av arbetsstidsförkortning inom olika branscher.

Fru talman! Övertiden bör begränsas. Miljöpartiet föreslår att 8 § i arbetsstidslagen ändras så att övertid endast får tas ut med högst 100 timmar per kalenderår mot nuvarande 200 timmar per kalenderår. Effekterna av en arbetsstidsförkortning får inte motverkas av ett ökat övertidsuttag.

Regeringen bör inbjuda parterna till överläggningar om ett "kontrakt" för genomförande av en arbetsstidsförkortning. Staten skall stå för lagstiftning, en skattesänkning när det gäller egenavgifterna och utbildning.

Löntagarna skall vara öppna för ett flexibelt genomförande av arbetsstidsförkortning inom olika branscher. De skall inte kräva högre löneökning än att det motsvarar den ökade produktiviteten.

Arbetsgivarna måste åläggas att stå för ett starkt moraliskt ansvar att anställa arbetslösa och att genomföra utbildningsinsatser.

Fru talman! En ekologisk omställning med gröna jobb till ett kretsloppssamhälle får en avgörande betydelse, inte bara för människans fortsatta fysiska överlevnad utan det har också en avgörande betydelse för ekonomin och arbetsmarknaden. Både själva omställningsfasen och processer i ett framtida kretsloppssamhälle ger många nya jobb. Om Sverige kan inta en ledande position i ny miljövänlig teknik så stärker vi konkurrenskraften hos vår egen industri, vilket kan ha avgörande betydelse för framtidens arbetsmarknad.

Gröna jobb är endast de jobb som bidrar till ett ekologiskt hållbart samhälle. Bl.a. är den outnyttjade potentialen för biobränslen mycket stor. Permanenta gröna arbetstillfällen skapas såväl i produktionen av själva biobränslet som för konstruktion och uppförande av biokraftverk.

I utnyttjandet av solenergi och vindkraft uppstår arbetstillfällen. De flesta arbeten när det gäller "alternativ energi" uppkommer inom bygg- och anläggningsbranschen, inom jord- och skogsbruket samt inom transportsektorn.

Miljöpartiet förordar härigenom en grön skatteväxling med en miljöanpassad energibeskattnings som växlas mot en sänkt beskattning av arbete.

Fru talman! Genom en skatteväxling och en arbetsstidsförkortning kan personalneddragningarna inom kommuner och landsting minska. En arbetsstidsförkortning kan reducera neddragningarna med 20 000 personer.

Den lilla eventuella satsning som regeringen gör i den nu framlagda sysselsättningspropositionen – där man vill satsa 400 miljoner kronor inom ett jämställdhetsprogram till t.ex. ett arbetstidsprojekt – är tyvärr en droppe i havet.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Anf. 223 DAN ERICSSON (kds)

Fru talman! Man önskade att vi skulle göra korta inlägg här, men jag tycker kanske att det är litet fel att lasta oss i oppositionen för den tidssituation som kammaren nu befinner sig i. Orsaken är ju faktiskt att regeringen har varit senfärdig med sina förslag och inte följt den planering som gällde.

I går kom AMS senaste statistik över antalet arbetslösa. Med en ökning med 40 000 arbetslösa personer sedan förra veckan är man nu uppe i en nivå som närmar sig 400 000 öppet arbetslösa. Sammanlagt med dem som befinner sig i åtgärder kommer man nu allt närmare siffran 700 000 arbetslösa. I samband med denna arbetslöshetsexplosion har regeringen gång på gång upprepat sitt mantra om att man skall halvera den öppna arbetslösheten, trots att man i praktisk handling fört en politik som direkt motverkat möjligheten att få fler i arbete. Nu, efter det att oppositionen har tvingat regeringen att agera, kommer man med sina förslag – och detta fast statsministern enligt egen utsago tänkt sig att avvakta. Avvakta vad, kan man fråga sig. Att situationen skulle bli ännu värre?

Varför då acceptera denna tingens ordning? Varför kör inte LO – som man gjorde 1993 – hit busslast efter busslast med fackliga ombudsmän för att demonstrera framför Rosenbad och utanför Riksdagshuset? Varför har LO inte kvar sin ljusskylt på sin borg vid Norra Bantorget, den skylt som fram till valet 1994 dag för dag visade hur många som var arbetslösa? Nu ökar arbetslösheten dramatiskt medan det i slutet av den förra mandatperioden var så att sysselsättningen ökade. Vad gör man nu från LO:s sida? Jo, man har i dag krävt att få vara med i en arbetsgrupp. Detta inkonsekventa agerande från fackföreningsrörelsen skadar allvarligt dess trovärdighet.

Statsminister Göran Persson har sagt att de tidigare regeringspartierna inte har några nya förslag när det gäller att bekämpa arbetslösheten. I dag vet vi att dessa – som Göran Persson uttrycker det – gamla förslag tydligen duger som underlag för en arbetsmarknadspolitisk proposition. Detta visar dess värre med all önskvärd tydlighet att regeringens politik på det här området är ett hyckleri, ett hyckleri som har stått de arbetslösa dyrt. Nu påbörjas återställandet av återställarna. Vad har de två förlorade åren på det närings- och arbetsmarknadspolitiska området inte kostat i såväl pengar som mänskligt lidande?

Fru talman! Sedan måste jag omnämna ett – som jag anser det – rekord i politisk ovärdig hantering. Det gäller frågan om ett investeringsstöd till landsbygden och jordbruket. Den 30 maj – för några dagar sedan – beslutade ett enigt jordbruksutskott att föreslå riksdagen att göra en beställning av ett sådant investeringsstöd. Den 4 juni – fyra dagar senare – beslutade arbetsmarknadsutskottets majoritet, mot jordbruksutskottets yttrande, att inte beställa något stöd. I går – den 10 juni – debatterades frågan här i kammaren. Moderaterna, Miljöpartiet och kristdemokraterna var för att beställa detta stöd från regeringen medan övriga ville ha en beställning på en utredning. I dag – den 11 juni kl. 7.45 – presenterade regeringen och Centerpartiet ett förslag om införande av just ett investeringsstöd. Kl. 9.15 samma dag röstade

dessa båda partier mot en beställning till regeringen av ett stöd till förmån för en utredning där man skall belysa olika alternativ. Så här kan man alltså schackra med jobben och sysselsättningen på landsbygden och inom livsmedelssektorn, därför att detta tydligen ses som en del i ett politiskt spel. Jag tycker att det är ovärdigt. Man tar sig faktiskt för pannan, när man sysslar med politik och får se en sådan händelseutveckling.

Fru talman! Angående arbetslöshetsförsäkringen skriver vi i vår reservation nr 33 att regeringens politik när det gäller villkoren för arbetslöshetsförsäkringen har präglats av stor ryckighet och oklarhet. Detta bekräftas återigen just i dag. Varför skall man först sänka a-kassenivån till 75 % för att sedan höja den igen till 80 %? Det finns ingen logik i detta. Nu skall man höja nivån genom nya försämringar i a-kassesystemet samtidigt som man inför en bortre parentes, något som man tidigare avhånat. Var finns konsekvensen och logiken? Vi kristdemokrater har hela tiden hållit fast vid 80-procentsnivån som är den enda rimliga.

När det sedan gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan jag också hänvisa till reservationen där vi lägger fram förslag om ett reformerat AMS och om en ökad lokal samverkan. Varför inte rösta för detta med en gång utan att gå omvägen över den proposition som har presenterats i dag? Förslaget finns ju redan.

För övrigt föreslår vi i reservationen en kraftig injektion till jordbruket, bl.a. i form av utökat miljöstöd där vi också hämtar hem pengar från EU för att få fler jobb på landsbygden. Generell vällersättning är också viktigt för jordbruket.

Också på miljöområdet vill vi kristdemokrater göra en satsning bl.a. för att inte kampen mot försurning i form av kalkningsinsatser skall halveras, något som regeringen nu föreslår.

Fru talman! Med det anförda vill jag yrka bifall till reservation nr 25 och till följdreservation nr 33.

Anf. 224 INGRID BURMAN (v)

Fru talman! Andra har redan för Vänsterpartiets räkning talat om behovet av aktiva åtgärder för att föra Sverige ut ur massarbetslösheten. Jag tänker därför begränsa mig till två områden: kvinnors arbetsmarknad och behovet av en arbetstidsförkortning.

Neddragningarna inom kommunsektorn men också rationaliseringar inom kontorsadministrationen och handeln har slagit hårt mot kvinnors arbetsmarknad.

När de nya jobben kommer är det män som får anställning, medan kvinnors arbetslöshet ökar. Visserligen visar AMS statistik fortfarande att mäns arbetslöshet är högre, men det gäller en statistik som *inte* redovisar den deltidsarbetslöshet som omfattar 360 000 personer – de flesta kvinnor. Kvinnor som faktiskt står till arbetsmarknadens förfogande och som efterfrågar heltidsarbete och en möjlighet att försörja sig själva får inte ens ett ansikte. De får en siffra i arbetslöshetsstatistiken och osynliggörs.

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

I början av 90-talet drabbades bygg- och tillverkningsindustrin av strukturomvandling och hög arbetslöshet. Då satsade riksdag och regering miljarder på ROT-program. Detta var, och är fortfarande, bra och nödvändigt. Sedan två år tillbaka har den offentliga sektorn omvandlats. Mer än 100 000 kvinnor har lämnat sina arbeten under 90-talet. Dessutom har 80 000 kvinnor lämnat sina kontorsadministrativa arbeten utan att särskilda åtgärder satts in. Det handlar om kvinnor vars yrken bortrationaliserats, om kvinnor som behöver ledas in på nya yrkesområden.

I arbetsmarknadspolitiken satsas det fortfarande mera pengar på män. Det gäller allt från ROT-program till erbjudanden om dyrare utbildningar. En åtgärd har visat sig vara särskilt lämpad för kvinnor och den används också i stor omfattning av kvinnor. Det gäller utbildningsvikariatet. Också där aviserar regeringen försämringar.

Hur var det nu? Man satsar mera pengar på åtgärder riktade till män. Vidare riktar man ytterligare besparingskrav mot åtgärder som i stor utsträckning utnyttjas av kvinnor. Ja, då måste väl resultatet bli att kvinnorna får ännu mindre av de arbetsmarknadspolitiska medlen, samtidigt som det är kvinnors arbetslöshet som ökar.

Kvinnor är deltidsarbetslösa i mycket större utsträckning än män. 80 % av alla deltidsarbetslösa är nämligen kvinnor. För att åtgärda det problemet infördes en bortre parentes på ett år inom a-kassan, varefter de deltidsarbetslösa – de flesta kvinnor – utförsäkras. Samtidigt finns det en växande tendens inom de traditionellt kvinnliga arbetsområdena, och det gäller både privat och offentlig sektor, till att alltfler kvinnor tvingas acceptera deltidsanställningar eller visstidsanställningar. I dag arbetar nästan hälften av alla LO-an slutna kvinnor under 25 år deltid eller har ett tillfälligt vikariat.

Det är dags att ta på allvar både kvinnors rätt till förvärvsarbete och rätten till stöd och utbildning i en arbetslöshetssituation. Vi i Vänsterpartiet har föreslagit att den offentliga sektorn stärks med 5 miljarder kronor. Det skulle ge jobb omedelbart. Vidare har vi föreslagit ett kompetensutvecklingsprogram som riktar sig till de kvinnor vars yrken bortrationaliserats för att skapa broar som leder in på nya yrkesområden. Vi har också föreslagit en stimulans till en privat tjänstesektor som tar till vara kvinnors kompetens. Då avser vi inte pigjtjänster eller andra okvalificerade jobb.

Vi menar att det är nödvändigt att lagstifta så att deltidsanställda får företräde till fler arbetstimmar när de finns tillgängliga på arbetsplatsen. Vi menar också att det är dags att påbörja en arbetstidsförkortning. Det är nödvändigt bl.a. av jämställdhetsskäl.

I dag arbetar kvinnor 27 timmar med lönearbete och 33 timmar med obetalt arbete. De män som har arbete arbetar 41 timmar med lönearbete och 20 timmar med obetalt arbete. Det är dags att fördela både det obetalda och det betalda arbetet mellan könen!

Sverige är snart det enda land i västvärlden där man arbetar 40 timmar i veckan och har 40-timmarsvecka som norm. Med över 0,5 miljoner människor utanför arbetsmarknaden krävs det nya grepp. Arbetstidsförkortningen i Tyskland visar t.ex. att arbetstidsförkortning-

en ersatts till 35–80 % med nya jobb. Tysklands motsvarighet till AMS har räknat ut att arbetstidsförkortningen gett 1 miljon nya arbetstillfällen. I Finland har regeringen satt i gång ett projekt med en stor, och utvidgad, försöksverksamhet med förkortad arbetstid – allt detta i akt och mening att öka sysselsättningen och fördela möjligheterna till arbete.

I Sverige hänvisar fortfarande ledande manliga politiker till gamla forskningsresultat grundade på teoretiska modeller för hur en tänkt arbetstidsförkortning skulle slå i den konkurrensutsatta sektorn, en sektor som sysselsatte mindre än 20 % av arbetskraften. Utifrån de teoretiska slutsatserna och resultaten drar man en teoretisk slutsats: En arbetstidsförkortning leder ej till fler jobb. Samtidigt visar dock verkligheten i Tyskland, Frankrike och andra länder att det visst blir fler sysselsatta.

Det är alltså dags att börja fördela arbetet på ett rättvisare sätt. Det är dags att ta initiativ till en arbetstidsförkortning. Under senare tid har regeringen tagit en rad initiativ, bl.a. för att sammanföra parterna för att diskutera arbetsrätten och lönebildningen. Nu är det dags att börja diskutera en arbetstidsförkortning. Det är också dags att initiera en bred försöksverksamhet som ger konkreta resultat utifrån Sverige i dag och som kan leda vidare när det gäller att arbeta fram en tidsplan. Detta skulle öka sysselsättningen i Sverige – ett strukturellt grepp för att möta en strukturell arbetslöshet!

Anf. 225 INGER SEGELSTRÖM (s)

Fru talman! Jag vill tacka både socialförsäkringsutskottet och finansutskottet för den förståelse som visats motion Fi89 och för att utskotten delar vår oro för de kvinnliga pensionärerna.

Att Monica Green, Birthe Sörestedt och jag, alla s-kvinnor, skrev den här motionen beror på att vi hade blivit kontaktade av pensionärernas organisationer. De berättade om hur de politiska beslut som vi i år fattat här i riksdagen påverkat dem utan att en analys gjorts av de beslut som trätt i kraft under 1996. I dag finns det ca 450 000 pensionärer. 257 000 av dem är kvinnor med bara folkpension. 160 000 av dessa kvinnliga pensionärer lever ensamma.

Vi har förståelse för att högkostnadsskyddet inom sjukområdet diskuteras i samband med åtgärder för budgetsaneringen. Vi är dock rädda för att vissa grupper råkar illa ut. Kvinnor som har låg ATP och som redan lever på marginalen kan bli socialbidragsberoende om kommunerna t.ex. tvingas ändra vårdavgifterna inom de särskilda boendeformerna. Då kan kvinnorna vara illa ute.

I helgen redovisade TV en egen undersökning. Många landsting tänker inte införa den högre nivån för mediciner och läkarbesök. Landstingen delar vår oro.

Att vi valt att lyfta fram just kvinnliga pensionärer som har låga inkomster beror på att det är en grupp som inte hörs, som inte demonstrerar utanför riksdagen och som inte protesterar. Det var många i den gruppen kvinnor som var hemmafruar på 50- och 60-talen, innan kvinnorna började arbeta i lika stor utsträckning som i dag är fallet. Därför

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

skall vi speciellt värna om den gruppen. Många av de här kvinnorna har låg ATP eller bara folkpension, speciellt om maken gått bort och de skall leva på en inkomst.

Socialförsäkringsutskottet säger i sitt yttrande över motionen att man tycker att det är självklart att regeringen i samband med kommande propositioner ger riksdagen en utförlig redovisning av konsekvenserna såväl från fördelningssynpunkt som från jämställdhetssynpunkt för olika grupper. Detta skulle också omfatta bostadsbidraget. Det tycker jag är bra. Här känner jag att jag kan räkna med att utskottet bevakar frågan med tanke på de kvinnliga pensionärerna.

Finansutskottet har i ett särskilt avsnitt sitt svar om just fördelningsspolitiska analyser. Utskottet säger att man delar vår uppfattning att de fördelningsspolitiska frågorna har haft, och att de också i fortsättningen måste ha, hög prioritet. Utskottet avslutar med att säga att det är utskottets uppfattning att fördelningseffekterna måste följas mycket noga. Man säger också att regeringen återkommer med fortsatta analyser i takt med att nytt material kommer fram.

Utskotten kommer, om jag tolkat dem rätt, att fortsättningsvis noga följa de här frågorna. I så fall känner jag att både de kvinnliga pensionärerna och vi s-kvinnor kan vara lugna. Är det rätt uppfattat? Om resultaten låter vänta på sig, om ingenting händer eller om det fortsättningsvis framkommer att det är de kvinnliga pensionärerna som har det sämst och som drabbas hårt, avser vi s-kvinnor att återkomma i denna fråga.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i utskottets betänkande.

Anf. 226 JAN BERGQVIST (s) replik

Fru talman! Detta är en mycket viktig fråga. Vi kommer från finansutskottet att i fortsättningen följa den med all energi och allt intresse.

Anf. 227 LENA KLEVENÅS (s)

Fru talman! Jag delar inte finansutskottets förslag att man skall göra dessa kraftiga nedskärningar på biståndsområdet. Jag yrkar därför bifall till min motion Fi92. Däremot delar jag finansutskottets uppfattning när det gäller budgetramarna och har därför i min motion föreslagit en fördelning mellan de olika utgiftsområdena så att slutsumman för budgeten blir densamma som i regeringens och finansutskottets förslag. Det står också i betänkandet, att i den inledande fasen av budgetprocessen är det just detta som man skall diskutera, dvs. fördelning mellan utgiftsområden.

Utrikesutskottet har inte tagit ställning till mina förslag inom utrikesutskottets utgiftsområde, som innebär en förändring i anslagen mellan försvars-, kommunikations- och biståndsområdet. Det har skickat frågan vidare till finansutskottet. Jag tycker att finansutskottet har behandlat min motion väl slarvigt. Det avfärdar den och avstyrker den i klump med många andra motioner och säger att avsikten inte är att föra

en diskussion om budgetfrågor med anknytning till enskilda anslag. Det görs inte i min motion.

Finansutskottet säger också att man avvisar motionen med hänsyn till vad övriga utskottet har anfört. Men utrikesutskottet har inte anfört någonting, utan har hänvisat motionen till finansutskottet.

Jag försökte verkligen att i den nya budgetprocessen anstränga mig för att motionera på ett sätt som jag trodde var det riktiga, nämligen att försöka fundera över vilka utgiftsområden vi har och hur vi kan fördela våra anslag mellan dessa utgiftsområden. Jag tycker att det skulle vara en mycket intressant diskussion. Jag är mycket besviken över att man inte alls har diskuterat hur detta kan vara möjligt. Jag hävdar fortfarande att en och en halv mil mindre motorväg år 1998 skulle vara ett bättre sätt att använda pengar än den kraftiga nedskärning på biståndet som sker det året.

Biståndsneddragningarna väcker väldigt stor internationell uppmärksamhet. Jag har här en artikel från *Los Angeles Times* där man har rubriken: Krisen sätter press på Sveriges givande och ideal. Man säger att det är dramatiska nedskärningar. Man hävdar att nedskärningarna kanske betyder att Sverige för alltid har övergett sitt mest respekterade internationella åtaganden, nämligen att donera 1 % av sin bruttonationalinkomst till bistånd, något som först uppnåddes år 1975. Man säger: Politikerna tog den lätta vägen genom att ta bort bidragen för den valkrets som inte har någon röst i Sverige.

Jag tycker att det är en bra beskrivning av vad vi har gjort. Det är en mycket sorglig beskrivning. Jag vill också hänvisa till vad Desmond Tutu, ärkebiskopen i Sydafrika, har sagt när han fick höra om vårt beslut att dra ner på biståndet. Sverige och de andra nordiska länderna gav stort och uthålligt stöd till vår kamp mot apartheid, säger biskop Tutu. Vi står där vi står i Sydafrika på grund av ert stöd, och det är vi omätligt tacksamma för. Vi är djupt oroade över att det finns något som kallas för biståndströtthet och Afrikapessimism, i vilken Afrika avskrivs som en kontinent av katastrofer, krig, svält och orättvisor. Vi behöver mer, inte mindre, hjälp. Kanske skulle Sverige kunna göra mer i skuldfrågan. Den svenska regeringens politik att minska biståndet kan i värsta fall få en dominoeffekt eller starta en vågrörelse i vilken länder med mindre ansvarstagande och mindre känsliga samveten skär ner sitt bistånd mer hänsynslöst och utan skrupler. Jag hoppas, säger biskop Desmond Tutu i Sydafrika, att Sverige allvarligt tänker över sitt beslut. Sverige har varit en så trogen vän till de utstötta. Vi vill inte se Sverige som ytterligare en i den norra hemisfärens cyniska, okänsliga gäng för vilka medkänsla och generositet är svordomar. Vi skulle bli mycket ledsna om Sverige inte längre vill vara en vän.

Det är lätt att känna för att biståndet verkligen borde få stå kvar vid 1 % och att vi så snart som möjligt borde göra en plan för det. Det är många människor som engagerat sig, skriver brev, demonstrerar och söker påverka oss politiker. Jag har som ett exempel ett brev från Svenska Missionsrådet. Det säger: "Den internationella solidariteten är avgörande också för egen utveckling på sikt. — — När Sverige stöder utveckling för demokrati, fred, mänskliga rättigheter och hållbar eko-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken,
utgiftstak, ändrade
anslag för budgetåret
1995/96, m.m*

nomisk utveckling i andra delar av världen tryggar vi vår egen framtid. Att radikalt minska dessa insatser motverkar egna vitala intressen och är därmed mer ett uttryck för kortsiktighet än förutseende”.

Jag delar till 100 % de åsikter som står i detta brev. Men jag vill uppmana opinionsbildare inom kyrkor och frivilligorganisationer och även oss ledamöter: Vi måste vara ute i mer god tid om vi skall ändra förslag. Det är för sent att skicka vädjandebrev dagarna innan en debatt skall föras. Det går inte.

Jag kommer att yrka bifall till en motion som innebär att biståndet skall få mer pengar. Men det finns ingen möjlighet att få bifall till den motionen. Jag kommer därför inte att begära någon votering. Vi måste alla lära oss att ”lobba” och vara ute i god tid. Vi måste börja nu för att få en förändring till stånd om kanske ett eller två år.

Anf. 228 JAN BERGQVIST (s)

Fru talman! Eftersom alla fackutskotten utom lagutskottet yttrat sig till finansutskottet kan vi ibland skriva vår text med ”stenstil”. Vi avstyrker ett antal motioner med hänvisning till att enskilda anslag inte skall prövas nu. Vi avstyrker ett antal andra motioner, däribland Lena Klevenås motion, med hänvisning till vad övriga utskott har anfört i sina yttranden.

När det gäller Lena Klevenås motion har försvarsutskottet tillstyrkt regeringens ram när det gäller försvaret, trafikutskottet har tillstyrkt regeringens förslag när det gäller kommunikationer, och utrikesutskottet har tillstyrkt regeringens förslag när det gäller internationellt bistånd. Finansutskottet har anslutit sig till samtliga dessa tre utskotts yttranden och bedömningar. Konsekvensen av detta är att vi avstyrker Lena Klevenås motion.

Anf. 229 LENA KLEVENÅS (s)

Fru talman! Eftersom vi har en ny budgetprocess som skall innehålla en diskussion om fördelning av anslag på utgiftsområden vill jag ändå fråga Jan Bergqvist: Hur är det tänkt att det skall gå till, så att en sådan diskussion skall kunna äga rum? Jag kan tänka mig att man på alla de utgiftsområden där man får ett förslag att man skall skära någonting på det området naturligtvis kommer att säga att det är omöjligt.

Det går inte att föreslå en ökning på något område, såvitt jag förstår, om man inte samtidigt föreslår en minskning på något annat område. Men det kommer man självklart aldrig någonsin att få gehör för hos den utskottsgruppen. Då är det en fullkomligt meningslös diskussion.

Anf. 230 JAN BERGQVIST (s)

Fru talman! Lena Klevenås bortser från att denna diskussion givetvis skall föras inom respektive riksdagsgrupp. Där skall man föra en diskussion om hur partigruppen vill fördela resurserna mellan olika utgiftsområden. Därför finns det goda möjligheter att föra en sådan debatt.

Det finns också goda möjligheter att föra den diskussionen i samband med budgetbehandlingen, eftersom vi nu inte definitivt fastställer budgeten när det gäller fördelning på utgiftsområden. Vi fastställer utgiftstaket. Men när det gäller fördelning på olika områden finns det ytterligare möjlighet till en ny prövning i höst.

Anf. 231 LENA KLEVENÅS (s)

Fru talman! Kan jag tolka det som att det bara var någon slags försöksverksamhet som vi ägnade oss åt i debatten om utgiftsområdena, att de är preliminära, och att vi inte har fastställt dem definitivt? Jag kan alltså återkomma med min motion och försöka få en kraftfull opinion ute i samhället för att dessa anslag på de olika utgiftsområdena skall förändras, och vi kan ta upp frågan på nytt i höst.

Anf. 232 JAN BERGQVIST (s)

Fru talman! Jag vill återigen hänvisa till att det bästa forumet för tidiga diskussioner kring fördelning på de här olika områdena givetvis är partigrupperna. Vi har en diskussion nu som betyder att partigrupperna har diskuterat detta och i stort sett accepterat den här fördelningen. Sedan kommer vi att genomföra budgetprocessen i höst.

När det gäller utgiftstaket vill jag säga att det skall mycket starka skäl till för att man skall göra förändringar där. Det har att göra med hela förtroendet för budgetprocessen.

När det gäller fördelningen på olika utgiftsområden handlar det ju om att vi nu i vår gör en prioritering, ett vägval, och pekar ut hur resurserna skall fördelas. Men där är det inte alls så fast att man inte skulle kunna aktualisera en förändring i höst. Det kan man mycket väl både motionera om och diskutera. Men den process som redan har ägt rum skall inte underskattas. Den innebär ju att vi i en första omgång har diskuterat vägval och tyngdpunkter i politiken. Den genomgången, den diskussionen och den processen har stor betydelse för fortsättningen. Det är absolut inte något spel för gallerierna. Detta har mycket stor betydelse, men vi har inte låst fördelningen, utan diskussionen kan fortsätta.

Anf. 233 LENA KLEVENÅS (s)

Fru talman! Det kan ändå inte vara någon hemlighet för Jan Bergqvist att förslaget att göra den här mycket dramatiska nedskärningen i biståndsbudgeten kom som en fullkomlig överraskning för såväl utskottet som partiet, enprocentskampanjen, kyrkorna och allmänheten. Vi hade inga möjligheter att diskutera denna fråga i god tid.

Det är väl just därför som man kunde göra den här kraftiga nedskärningen. Den kom så plötsligt och som ett slag i ansiktet på de människor som hade engagerat sig i en kampanj för att häva frysningen i oron över att om man inte gjorde något 1999 så skulle man kunna hamna under 0,7 %. Att då få i ansiktet att man gör denna neddragning direkt kom som en spann kallt vatten i huvudet på oss alla.

Prot. 1995/96:109

11 juni

Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m

Prot. 1995/96:109
11 juni

Anf. 234 JAN BERGQVIST (s)
Fru talman! Jag tycker att utrikesutskottets ordförande i dagens debatt har gett de kommentarer som behövs till Lena Klevenås inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

Mom. 1 (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken, såvitt avser övergripande inriktning)

1. utskottet i motsvarande del
2. res. 1 (m, fp, kds)
3. res. 3 i motsvarande del (v)
4. res. 4 i motsvarande del (mp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 3

16 för res. 4

270 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

106 för res. 1

19 för res. 3

181 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

168 för utskottet

104 för res. 1

35 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 146 s, 22 c

För res. 1: 72 m, 20 fp, 12 kds

Avstod: 19 v, 16 mp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 3 kds

Mom 1 (allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken, såvitt avser villkoren för företagande)

1. utskottet i motsvarande del
2. res. 2 (m, fp, kds)
3. res. 3 i motsvarande del (v)
4. res. 4 i motsvarande del (mp)

Förberedande votering 1:
20 för res. 3
16 för res. 4
271 avstod
42 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Förberedande votering 2:
104 för res. 2
19 för res. 3
184 avstod
42 frånvarande
Kammaren biträdde res. 2.
Huvudvotering:
169 för utskottet
104 för res. 2
34 avstod
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 1 m, 22 c
För res. 2: 71 m, 20 fp, 13 kds
Avstod: 18 v, 16 mp
Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 2 (fördelningspolitiska analyser)

1. utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering
2. utskottets hemställan med godkännande av motiveringen i res. 8 (mp)

Votering:
164 för utskottet
16 för res. 8
128 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 143 s, 21 c
För res. 8: 16 mp
Avstod: 3 s, 72 m, 1 c, 20 fp, 19 v, 13 kds
Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 3 (jämförhetspolitiska konsekvenser)

1. utskottet
2. res. 10 (v)

Votering:
289 för utskottet
19 för res. 10
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1995/96:109

11 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1995/96:109
11 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 72 m, 22 c, 20 fp, 16 mp, 13 kds
För res. 10: 19 v
Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 8 (utformningen av utgiftstaket)

1. utskottet
2. res. 19 (v)

Votering:

203 för utskottet

19 för res. 19

84 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 146 s, 21 c, 8 fp, 16 mp, 12 kds

För res. 19: 19 v

Avstod: 72 m, 12 fp

Frånvarande: 15 s, 8 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 3 kds

Mom. 9 (nivån på utgiftstaket för staten)

1. utskottet
2. res. 21 (m)
3. res. 22 (fp)
4. res. 23 (v)
5. res. 24 (mp)
6. res. 25 (kds)

Förberedande votering 1:

16 för res. 24

13 för res. 25

277 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 24.

Förberedande votering 2:

19 för res. 23

16 för res. 24

270 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 23.

Förberedande votering 3:

20 för res. 22

19 för res. 23

267 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 22.

Förberedande votering 4:
70 för res. 21
21 för res. 22
215 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 21.
Huvudvotering:
167 för utskottet
72 för res. 21
66 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 21 c
För res. 21: 72 m
Avstod: 19 fp, 19 v, 16 mp, 12 kds
Frånvarande: 15 s, 8 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 2 mp, 3 kds

Mom. 11 (den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden)

1. utskottet
 2. utskottets hemställan med den ändring som föranleddes av bifall till mot. Fi92 (s)
- Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 12 (allmänna förutsättningar för kommunsektorn)

1. utskottet
 2. res. 37 (mp)
- Votering:
175 för utskottet
16 för res. 37
114 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 21 c, 8 fp
För res. 37: 16 mp
Avstod: 71 m, 11 fp, 19 v, 13 kds
Frånvarande: 15 s, 9 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 22 (läkemedelsförmånen)

1. utskottet
2. res. 48 (v, mp, kds)
3. res. 49 (fp)

Prot. 1995/96:109
11 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Förberedande votering:
47 för res. 48
20 för res. 49
239 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 48.
Huvudvotering:
167 för utskottet
48 för res. 48
91 avstod
43 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 145 s, 22 c
För res. 48: 19 v, 16 mp, 13 kds
Avstod: 71 m, 20 fp
Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 23 (tandvårdsförsäkringen)

1. utskottet
2. res. 53 (kds)
Votering:
183 för utskottet
13 för res. 53
109 avstod
44 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 145 s, 21 c, 1 v, 16 mp
För res. 53: 13 kds
Avstod: 1 s, 70 m, 20 fp, 18 v
Frånvarande: 15 s, 10 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 27 (anslaget Bidrag till viss verksamhet inom det kommunala skolväsendet m.m.)

1. utskottet
2. res. 58 (mp)
3. res. 59 (kds)
Förberedande votering:
16 för res. 58
14 för res. 59
276 avstod
43 frånvarande
Kammaren biträdde res. 58.

Huvudvotering:
206 för utskottet
16 för res. 58
86 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 1 m, 21 c, 19 fp, 19 v
För res. 58: 16 mp
Avstod: 71 m, 1 c, 1 fp, 13 kds
Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 42 (anslaget Statens jordbruksverk)

1. utskottet
2. res. 74 (mp)
Votering:
290 för utskottet
17 för res. 74
1 avstod
41 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 146 s, 72 m, 22 c, 18 fp, 19 v, 13 kds
För res. 74: 1 fp, 16 mp
Avstod: 1 fp
Frånvarande: 15 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 46 (redovisning av effekterna av det nya ersättningssystemet för rovdjursrivna renar m.m.)

1. utskottet
2. res. 81 (m, fp, v, mp, kds)
Votering:
167 för utskottet
140 för res. 81
42 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 145 s, 22 c
För res. 81: 72 m, 20 fp, 19 v, 16 mp, 13 kds
Frånvarande: 16 s, 8 m, 5 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Beslut om samlad votering

Kammaren biföll talmannens förslag att återstående ärenden på föredragningslistan fick avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

8 § Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgiftsområdet

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU31

Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgiftsområdet (prop. 1995/96:198)

Anf. 235 KARL-GÖSTA SVENSON (m)

Fru talman! En miljon människor i vårt land saknar ett riktigt jobb. Arbetslösheten är rekordstor och tyvärr i stigande. Trots denna allvarliga situation har regeringen varit passiv och därmed på ett oförsvarligt sätt medverkat till att alltfler av landets invånare tappar fotfästet och därmed tilltron inför framtiden.

Sedan 1970 har Sverige tappat 480 000 jobb i den privata sektorn. Jag vill i detta sammanhang påminna om att Sverige valvåren 1991 förlorade 1 000 jobb varje dag. Valvåren 1994, under den borgerliga regeringsperioden, tillkom 1 000 jobb varje dag. Nu är vi snart återigen tillbaka i ruta noll. Den rödgröna politikens effekter är att det nu försvinner 1 000 jobb i veckan.

Efter alla återställare som regeringen med hjälp av en majoritet i denna kammare genomfört och efter de enorma skattehöjningar som genomförts eller ligger på riksdagens bord vid dagens sammanträde – sammanlagt rör det sig om 80 miljarder kronor – faller den ekonomiska tillväxten på ett dramatiskt sätt. Alltfler bedömare talar nu om nolltillväxt.

Jag har under de senaste veckorna tillsammans med bl.a. olika riksdagsledamöter för socialdemokraterna träffat företrädare för små, medelstora och stora företag. Små och medelstora företag har dominerat. Budskapet från dessa är entydigt. Alla är oroade för jobben och företagandets utveckling i vårt land. För min egen del vill jag säga att jag under mina hittills elva år i Sveriges riksdag inte har mött en sådan pessimism och oro inför framtiden. Budskapet från marknadens viktiga kuggar har varit entydigt och klart. Det finns två tydligt dominerande skäl till denna oro: skattetrycket och den rigida arbetsrättslagstiftningen.

I dagens betänkande behandlar vi återigen ett stort antal skattehöjningar som slår mot företag och företagare. Regeringen har uppenbarligen inte lyssnat på kritiken från företagarehåll. Det är emellertid ännu mer oroande att de socialdemokratiska riksdagsledamöterna förbigår kritiken och informationen med tystnad eller tillsammans med stödpartiet skriver en del vackra fraser i betänkandet utan någon som helst förpliktelse.

När det gäller arbetsrättslagstiftningen, som visserligen ligger utanför skatteutskottets kompetensområde, är det lika illa. Ingen bryr sig. Agerandet, eller rättare sagt Inger Lundbergs och hennes socialdemokratiska riksdagskollegers handlingsförlamning kan inte tolkas på annat sätt än att de visar misstroende mot framför allt småföretagarna.

Motsvarande misstro kommer fram i ett nyligen avgivet delbetänkande från Skatteflyktskommittén. Socialdemokraterna vill beröva

företagarna deras fri- och rättigheter. Nyckelorden från majoritetens sida i den utredningen är hot och tvång i stället för samverkan.

Är det med denna inställning från regeringspartiets sida undra på att Sverige vid en internationell jämförelse har ett litet antal företag och företagare? Jag förstår verkligen de entreprenörer i Göteborg som under lördagen visade sitt missnöje med den förda politiken.

Fru talman! Det finns uppenbarligen ingen konsekvens i regeringens politik. Å ena sidan talar statsministern i regeringsförklaringen om att det skall finnas goda villkor för företag och företagande, å andra sidan ser vi nu effekterna av den hittills genomförda politiken, som försämrar villkoren för företag och företagare, och den uppenbara misstron mot framför allt småföretagare som förekommer i olika sammanhang. Vem vill bli företagare under sådana förhållanden?

Jag skall med ett antal exempel belysa de företagsfientliga skattehöjningar som den rödgröna majoriteten i utskottet står bakom.

Rätten till representationsavdrag halveras. I kombination med att avdragsramarna redan fr.o.m. detta år reduceras från 300 kr till 180 kr kommer den ytterligare avdragsbegränsningen att förstärka de sämre villkor som restaurangnäringen drabbats av. Det betyder minskade arbetstillfällen. Utskottsmajoriteten har t.o.m. avslagit en moderat begäran om en förutsättningslös bedömning av vilka effekter avdragsbegränsningen tillsammans med andra förändringar har för restaurangbranschen, särskilt vad beträffar sysselsättningsutvecklingen.

Utskottsmajoriteten står också bakom en indirekt skattehöjning genom att arbetsgivarperioden vid sjukdom förlängs med ytterligare 14 dagar utan att arbetsgivaravgiften i motsvarande grad sänks. Intresset för att anställa nya medarbetare i små och medelstora företag sjunker dramatiskt. Även om kompensation erbjuds finns det ett kompakt motstånd mot denna förändring på de små och medelstora företagen. Förslaget slår också mot de arbetslösa, eftersom de som ändå fått chansen till ett jobb sannolikt i fortsättningen måste bevisa att de är kärnfriska.

Höjda produktionsskatter på el kan utan tvivel leda till att företagen tvingas lägga ned eller flytta sin verksamhet utomlands. Arbetstillfällen försvinner, och Socialdemokraterna bidrar på detta sätt till ökad arbetslöshet. Uppvaktningsrapporten inför utskottet visar att skattehöjningen medför att det inte längre blir lönsamt att driva vissa företag i vårt land. Ett exempel härpå är Vargön Alloys i Vänersborg.

Trots detta faktum slår utskottsmajoriteten dövörat till. Man bryr sig inte. Hur tänker ni egentligen? Det är helt ofattbart att i samma veva som riksdagen skall kallas in på sommaren för att komma till rätta med den rekordhög arbetslösheten föreslår majoriteten i utskottet skattehöjningar på el som bevisligen kommer att leda till arbetslöshet i vårt land.

Efter en förödande kritik från företag och företagare om de nya momsredovisningsreglerna, som innebär att företagen får förskottera momsen till staten innan de får in skatten, har de absurda reglerna ändrats något, så att ytterligare ett antal företag får en något längre kredittid och därmed möjlighet att i större utsträckning hinna få in skatten innan den skall betalas. Det ingår alltså i kvällens beslut. Men fortfa-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

rande är det ungefär 9 000 företag som hamnar utanför och drabbas av förskottsbetalning av mervärdesskatt.

Fru talman! I ett läge med rekordhög arbetslöshet fortsätter Socialdemokraterna med Centerns hjälp att försämra företagsklimatet i vårt land. Varför inser inte socialdemokraterna att den hittills förda politiken har havererat? Varför lyssnar inte Inger Lundberg på budskapet från bl.a. Sveriges småföretagare?

Pressad under galgen har regeringen i dag aviserat att till en del återställa vissa av tidigare genomförda återställare. Jag tänker i första hand på dubbelbeskattningen och sänkt arbetsgivaravgift. Det är litet av en halvmesyr. Sänkningen av arbetsgivaravgiften täcker inte ens den indirekta skattehöjning som fördubblad arbetsperiod innebär. Den utgör knappt hälften av den höjning av arbetsgivaravgiften som man genomförde i anslutning till regeringsskiftet. Förslagen bidrar inte ett enda dugg till att rädda jobben på Vargön Alloys i Vänersborg.

En majoritet i den här kammaren kommer i kväll med all sannolikhet att rösta för höjda energiskatter med 5 miljarder eller mer än dubbelt så mycket som den skattesänkning man vill föreslå när det gäller arbetsgivaravgifterna. Det här går ju inte ihop i ett läge med den rekordhöga arbetslöshet som vi har.

Fru talman! För en familj med helt normala inkomster – ingen av makarna har inkomster över brytpunkten – har skatten efter det socialdemokratiska regeringstillträdet stigit med en tusenlapp i månaden. Den kommer tyvärr att stiga ytterligare. Inte nog med det, enskilda statsråd kommer med nya friska förslag om skattehöjningar. Det har vi hört i vart fall under den senaste fjortondagarsperioden. Vart är regeringen på väg?

Det behövs en radikal omläggning av politiken. Skattebördan är orimlig. Den genomsnittliga inkomsten är för närvarande ca 14 500 kr per månad. Det motsvarar en total arbetsersättning på 19 300 kr, med hänsyn tagen till förekommande sociala avgifter och löneskatter. Efter avdrag för alla skatter kvarstår 6 700 kr per månad till hyra, mat, kläder och övriga personliga levnadsomkostnader. De sammanlagda skatterna och avgifterna uppgår således till 12 600 kr på den här arbetsinkomsten på 19 300 kr.

En sådan politik leder till att alltfler människor i vårt land inte längre kan leva på sin lön eller pension. Den politiska makten slår undan benen för enskilda människor när det gäller att hantera sin vardag, och det går enligt min mening inte att bygga ett samhälle på sådana premisser. Är inte Inger Lundberg oroad för riskerna med en sådan politik?

Fru talman! Valvåren 1994, under den borgerliga regeringsperioden, tillkom tusen jobb varje dag. I oktober samma år befann sig svensk ekonomi i den starkaste uppgången på decennier. Alla kurvor när det gäller arbete, konkursstatistik, tillväxt, orderingång, handelsbalans, arbetslöshet, produktion och inflation pekade i rätt riktning.

Vid ungefär halvtid efter regeringsskiftet upplever vi en stigande arbetslöshet, en från en rekordhög nivå sjunkande ekonomisk tillväxt

och ett ökat bidragsberoende. Regeringspolitiken har uppenbarligen havererat.

Trots denna allvarliga förändring fortsätter Socialdemokraterna med den politik som ledde oss in i arbetslöshetens stålbad. Valåret 1991 försvann som sagt tusen jobb per dag. Företagandets betydelse negligeras. Misstron mot småföretagare kommer ständigt och jämt i dagen. Odd Engström uttalade i Kalmar 1992 att småföretagen ställs åt sidan och att det är svagheten i Socialdemokraternas näringspolitik de senaste 20–25 åren. Verkligheten besannar verkligen hans uttalande.

Från moderat håll har vi under den hittillsvarande oppositionstiden försökt förmå Socialdemokraterna till nytänkande. Ännu skönjer vi egentligen inga förändringar – inte ens efter dagens avlämnade proposition. De skatter som sänks vägs nämligen med råge upp av de skatter som höjs. Nettointäkten blir en långsiktig skattehöjning på 900 miljoner kronor.

Vi har i vår partimotion med anledning av den s.k. vårpropositionen och i den kommittémotion som presenterats med anledning av den proposition om höjda skatter som ligger till grund för dagens betänkande lagt förslag på kort och lång sikt när det gäller skattepolitiken i Sverige. Våra förslag leder till ett avsevärt bättre företagarklimat och ett minskat bidragsberoende. Det är en politik som fokuseras på företagande och på familjens förmåga att kunna hantera sin vardag.

Med hänsyn till den passivitet som regeringen visat när det gäller att ta itu med den rekordhöga arbetslösheten har vi i den partimotion som offentliggjordes i går presenterat ett program för fler riktiga jobb i 55 punkter. Det utgår från övertygelsen att företagandet måste sättas högst på dagordningen och att den enskilda människan skall få möjlighet att för egen del kunna forma sin egen livstillvaro.

När det gäller dagens betänkande har vi från moderat håll avvisat samtliga skattehöjningar. Vi vill emellertid gå betydligt längre. Vi föreslår därför ett stort antal skattesänkningar för att förbättra företagarklimatet och för att skapa förutsättningar för enskilda människor att kunna leva på sin lön eller pension. För ett hushåll med två barn, en sammanlagd inkomst på 300 000 kr och ingen inkomst över brytpunkten sänks skatten med 1 300 kr per månad enligt det moderata alternativet.

Jag kommer nu att ge några exempel på dessa och övriga skattesänkningar som enligt moderat uppfattning är nödvändiga för att man skall kunna skapa förutsättningar för de minst 500 000 jobb som krävs för att halvera arbetslösheten:

Fåmansbolagsbeskattningen måste lindras. Dubbelbeskattningen av aktiebolagens vinster skall avvecklas helt. De försämrade betalningsreglerna för moms måste avvecklas. Skattehöjning på grund av förlängd arbetsgivarperiod stoppas genom att förslaget avvisas. Den allmänna löneavgiften avvecklas. Förmögenhetsskatten slopas. Uppfinnare och innovatörer ges rätt att ta upp inkomster av royaltyer som grundas på patent som kapitalinkomst, vilket innebär ett skatteuttag på 30 %. Den s.k. värnskatten avvecklas. Egenavgiften till sjukförsäkring-

Prot. 1995/96:109

11 juni

Prot. 1995/96:109
11 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

en sänks med 1 %, och de beslutade höjningarna för 1997/98 undanröjs. Bilförmånerna sänks.

Den höga beskattningen på arbete utgör ett särskilt problem för den privata tjänstesektorn. Till skillnad från vad som normalt gäller för varor av olika slag finns när det gäller tjänster som erbjuds i hushållen ofta alternativen ”gör det själv” och ”gör det inte”. Samtidigt finns det en efterfrågan på olika former av tjänster som inte tillgodoses och som skulle kunna ge åtskilliga tiotusentals jobb, med minskade kostnader för alla andra skattebetalare som följd.

Inom ramen för engångsbeskattning går det att argumentera för att vissa hushållstjänster skall kunna anses avdragsgilla eftersom de är nödvändiga för inkomstens förvärvande. Det gäller exempelvis kostnader för barnomsorg. Eftersom det på grund av nuvarande EU-regler inte finns möjlighet att slopa moms på denna typ av tjänster vill vi i stället införa en skattereduktion med 50 % för vissa hushållstjänster.

Vi vill också att regeringen tar initiativ till att driva frågan att denna typ av tjänsteproduktion kan undantas från momsbeskattning. Med den passiva hållning och avsaknad av framförhållning som präglar den nuvarande regeringen när det gäller förändringar inom momssystemet på EU-nivå cementeras den handlingsfrihet som för närvarande råder.

Dessutom vill vi, som vi tidigare föreslagit, införa avdragsrätt för styrkta barnomsorgskostnader samt införa ett permanent avdrag för reparation och underhåll av egna bostäder.

Genom införande av en skattereduktion på 50 % för vissa hushållstjänster elimineras, eller i vart fall reduceras, den s.k. skattekillen väsentligt. Eftersom tjänster av det slag som det är fråga om knappast utförs alls på ett sätt som redovisas för skattemyndigheterna blir skattebortfallet försumbart. Sannolikt leder förslaget till ökade skatteinkomster genom att många arbetslösa kan få ett riktigt jobb.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag nämna något om regeringens ogrundade och, vill jag säga, mycket dåligt underbyggda förslag att slopa den s.k. nioöringen vid leverans av värme till industrin och växt-husnäringen. Det kommer att leda till en ökad användning av fossila bränslen på bekostnad av biobränslen.

Jag är förvånad över att Centerns representant i utskottet har anammat detta förslag från regeringen, särskilt som ifrågavarande beskattningsregel infördes på förslag av den borgerliga majoriteten i skatteutskottet under den förra mandatperioden. Det är heller ingen hemlighet att det var Centerns Ivar Franzén som i hög grad bidrog till att åstadkomma en mer konkurrensneutral beskattning när det gäller värmeproduktion i fjärrvärmeverk.

Nu slopas denna neutrala beskattningsform, och det sker en återgång till den osäkra framtid som präglade biobränslebaserade fjärrvärmeverk före beskattningsändringen. Åtgärden leder till ökade utsläpp av koldioxid. Om den nuvarande lagstiftningen ger upphov till skatteplanerande åtgärder bör man naturligtvis ändra lagstiftningen så att denna typ av skatteplanering stoppas i stället för att återgå till något helt annat för framtiden ovisst.

Fru talman! Det krävs en kraftfull opinionsyttring för att skapa en förändrad politik i vårt land som sätter företagande, familjens förmåga att hantera sin vardag och kampen mot den sociala segregationen främst. Det är en politik som förutsätter enskilda människors frihet och ett förtroende för vad familjer och företagande kan uträtta. Det krävs med andra ord en engagerad kamp för ökat välstånd i vårt land. Men det krävs också ett ökat engagemang för företagande. Kort och gott: Vi måste älska våra företagare.

Fru talman! Vi moderater står givetvis bakom alla våra reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservation nr 1. (Applåder)

Anf. 236 ISA HALVARSSON (fp)

Fru talman! Det är nödvändigt med en kraftig expansion i näringslivet för att arbetslösheten skall minska. Det krävs betydande nyetableringar och att befintliga företag växer. Företagsklimatet måste vara gynnsamt – betydligt mer gynnsamt än vad det är i dag. Vi vill från Folkpartiets sida ha ett skattesystem som gör att det lönar sig att arbeta, spara och driva företag. Däremot skall det straffa sig att förstöra miljön.

För att komma till rätta med den besvärande massarbetslösheten och obalanserna i de offentliga finanserna krävs sänkning av de skatter som nu motverkar en bättre fungerande ekonomi och bättre villkor för företagande och jobb. Den nuvarande regeringen har gjort precis tvärtom. Omfattande skattehöjningar för företagande, sparande och jobb har fått negativa konsekvenser för den svenska ekonomins förmåga att utvecklas och växa och därigenom skapa fler arbetstillfällen.

Vi håller fast vid grundbulten i skattereformen om ”hälften kvar”. Fördelningspolitik kan inte föras genom höjning av inkomstskatten. Vi anser att matmomssänkningen var mycket dålig fördelningspolitik. En mer träffsäker fördelningspolitisk insats vore att stödja barnfamiljerna genom att återställa barnbidraget till nivån före sänkningen. Detsamma gäller även för flerbarnstilläggen och barntillägget i svuxa, som bör återställas.

Vi har i Sverige underskott på människor som vågar ta steget ut i företagandet. I jämförelse med andra länder har vi för få medelstora företag, och småföretagen växer i alltför liten utsträckning. Folkpartiet vill därför förbättra riskkapitalförsörjningen genom att avskaffa dubbelbeskattningen av aktier. Dubbelbeskattningen innebär en skattemässig diskriminering av eget kapital jämfört med lånekapital. Det blir dyrare för företaget att använda eget kapital jämfört med att använda lånat kapital för verksamheten. Om man vill ha fler jobb skall naturligtvis inte riskkapital beskattas dubbelt så hårt som pengar som placeras i riskfria statsobligationer.

Det finns inga skäl att ha kvar dubbelbeskattningen för några företag. För att undvika snedvridningar bör reglerna vara lika för stora och små företag, för noterade och onoterade. Det som skulle gynna de små och medelstora företagen är att de stora företagens vinster delas ut och blir till riskkapital i mindre företag. Det var över huvud taget oskickligt

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

av Socialdemokraterna att återinföra dubbelbeskattningen, som avskaffades av den borgerliga regeringen 1994. Man har uppenbarligen drabbats av ett grundläggande tankefel eller hämmats av ideologiska låsningar.

Fåmansreglerna måste också reformeras – det är ett alltför komplicerat regelsystem. Reglerna för fåmansföretag skall så långt som möjligt vara desamma som för andra företag. Nystartade företag bör undantas från kravet att betala bolagsskatt så länge de inte ger någon utdelning till ägarna.

Vi motsatte oss tidigareläggningen av momsinsbetalningar. Många företag tvingas nu betala in momsen innan man själv fått betalt.

Nu höjs gränsen för vilka som skall redovisa momsen den femte dagen i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång. Det är naturligtvis glädjande att regeringen och Centern tagit intryck av den massiva kritiken mot den tidigarelagda momsinsbetalningen. Men ur principiell synpunkt kvarstår dock kritiken mot att ta ut skatt innan företagen har fått betalt av sina kunder. Hela regeln om förtida momsinsbetalning borde avskaffas. En orättfärdig princip blir faktiskt inte mindre orättfärdig därför att den drabbar färre företag.

Det är fortfarande ca 9 000 företag som drabbas, däribland många hemmamarknadsföretag, vilka redan är hårt pressade av den låga inhemska efterfrågan. Den genomsnittliga likviditetsindragningen är 950 000 kr per företag. För att klara detta måste företagen öka sin upplåning, om de skall kunna förskotta momsen till staten. Följden av detta blir minskade investeringar och högre priser.

Själva gränsen i sig på 40 miljoner som beskattningsunderlag utgör ett tillväxthinder. Fler företagare som ligger runt 38–39 miljoner säger att de inte kommer att öka omsättningen, med risk att dra på sig extra straffkostnader för momsen vid en expansion. Detta är ju ett memento, i ett land som behöver 3 000 nya jobb i veckan för att kunna halvera arbetslösheten till sekelskiftet. Dessutom uppstår konkurrensnackdelar för den som hamnar ovanför 40-miljonersstrecket visavi den som kommer under.

För vissa företag uppstår s.k. negativ moms. Det gäller inte minst för företag som gör säsongsmässiga inköp av varor, t.ex. försäljare av konfektionskläder. För dessa företag är det viktigt att den negativa momsen återbetalas skyndsamt. Under senare tid har dessa företag dock mötts av stora svårigheter att inom rimlig tid återfå den berättigade momsen. Skattemyndigheterna hänvisar till kravet på utredning, och den utredningen har dröjt oacceptabelt länge. Detta har naturligtvis inneburit stora problem för många företag i detaljhandeln. Avsikten kan ju inte vara att seriösa små och medelstora företags fortlevnad skall riskeras på grund av skattemyndigheternas bristande hastighet i kontrollen.

Reglerna tillåter företag med beskattningsunderlag understigande 1 miljon kronor att lämna momsredovisning en gång om året, men tyvärr gäller inte detta för handelsbolag. De lämnar inte någon särskild självdeklaration och tillåts inte göra helårsredovisning av mervärdesskatten. Skatteutskottet har med anledning av en folkpartimotion uttalat att

skatteregler så långt möjligt bör vara neutrala till olika rörelseformer och att regeringen bör uppmärksammas på detta problem och återkomma till riksdagen med ett förslag. Ett sådant förslag brådskar.

Många företagare har med stor irritation uppmärksammat, att när staten driver in skattepengar åt Svenska kyrkan tar staten betalt, med 4 % av beloppet – något som företagen inte får vid indrivning av skatten till staten. Företagen tar in, räknar ut och betalar skatter till staten, utan ersättning.

Fram till 1969 fick företagen dra ersättning för uppbörsarbetet innan skatten betalades in, men när oms blev moms slopades ersättningen. I gengäld förlängdes redovisningsperioden från en till två månader. Den extra månadens ränteutäkt blev en kompensation för den betungande administrationen kring inbetalningen. Med de nya momsreglerna försvann den kompensationen. Det är inte riktigt rätt att olika principer skall gälla i det fall staten utför arbetet och i det fall företagen utför arbetet.

Regeringens tillväxtstrategi tycks gå ut på att försöka tvinga hushållen att minska sitt sparande genom olika skatthöjningar riktade just mot det privata sparandet. Kapitalinkomstskatten har höjts, dubbelbeskattningen på riskvilligt sparande har återinförts, avkastningsskatten på pensionssparande har höjts, avdraget för pensionssparande har halverats, sparandet i utländska kapitalförsäkringar har skattebelagts, och nu föreslås en ytterligare skatthöjning genom höjd förmögenhetsvärdering för aktiesparande.

Vi ser detta som en serie attentat mot privat sparande, sannolikt på ideologiska grunder. Vi i Folkpartiet har däremot en positiv syn på privat sparande. Enligt vår uppfattning är ett stort privat sparande positivt både för den enskilde individen och för samhällsekonomin i stort.

Människor ”mitt i livet” märker ibland att de måste börja planera för en ny start. Det kan handla om att bättra på skolkunskaperna, byta jobb eller förverkliga idén om ett eget företag. Det är oerhört viktigt att många människor som befinner sig i denna situation får chansen till en ny start. I dag får de sällan det. Många möjligheter känns stängda. Det fattas helt enkelt pengar. ”En årslön på banken” är en dröm som ter sig ouppnåelig för de flesta.

Men så behöver det inte vara. Samhället och individen har ett sammanfallande intresse när det gäller kompetensutveckling och småföretagande. Därför bör det offentliga genom regeländringar göra det möjligt för människor – som själva är beredda att göra ytterligare uppoffringar – att få dessa chanser. Men det tar tid att bygga upp ett kapital som motsvarar en årslön. Därför har vi föreslagit ett slags ”återlånerätt” i det reformerade ATP-systemet i utbyte mot att man går i pension ett år senare.

Folkpartiet var länge ensam förespråkare av ekonomiska styrmedel i form av t.ex. energiskatter. Vi anser fortfarande att dessa har en avgörande betydelse i arbetet för ett ekologiskt hållbart samhälle. Att höja skatter och att använda intäkterna till en ökad offentlig konsumtion är med nuvarande skattesituation djupt olyckligt. Dessa föreslagna höjda skatter skall finansiera ökat antal utbildningsplatser, vilka naturligtvis i

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

sig är önskvärda, men inte om skattehöjningen i sig skapar ett stort antal nya arbetslösa. Vi tror att det är nödvändigt och önskvärt att för varje skatt vi höjer av miljöskäl samtidigt sänka en annan skatt, t.ex. på arbete. Det finns all anledning att hävda verklig skatteväxling som en huvudprincip när det gäller nya skattehöjningar på t.ex. energi. Utan skatteväxling framstår annars energin bara som ytterligare en statlig mjölkossa.

När det till sist gäller förmånsbeskattningen på tjänstebilar har vi i en reservation utvecklat vårt krav på att den enskilde skall beskattas för privat körning på ett sådant sätt att hon känner av marginalkostnaden av bilkörningen. Nu har regeringen i dag aviserat ett sådant förslag, men än har vi faktiskt inte sett de länge efterfrågade reglerna.

Fru talman! Det finns mycket mer att säga om Folkpartiets syn på skattepolitiken. Den finns antydd i ett flertal reservationer till detta betänkande. Jag står naturligtvis bakom dem men nöjer mig med att här yrka bifall till reservation nr 2.

Anf. 237 PER ROSENGREN (v)

Fru talman! Det känns litet nattståndet att stå här och debattera det föreliggande betänkandet efter den proposition som lades fram i morse. Det borde vara så att den propositionen hade blivit ett betänkande som vi i dag skulle diskutera här.

Socialdemokraterna flaggade för en tillväxtproposition redan under hösten 1995. Ja, det var tidigare än så, det var våren 1995 och sommaren 1995, och sedan blev det oktober 1995. Och då kom en tillväxtproposition, men den innehöll inte så mycket. Därefter skulle det ha kommit en sysselsättningsproposition under våren. Den har uteblivit. Därefter sade man att man skulle lägga fram en sysselsättningsproposition den 28 maj. Den kom inte.

Den sysselsättningsproposition som nu läggs fram innehåller med nödvändighet ganska mycket på skatteområdet och ganska mycket på det näringspolitiska området för att öka sysselsättningen och för att bättra på företagsklimatet i landet.

Det är därför väldigt synd att vi inte här i dag kan debattera den proposition som är framlagd. Vi får kanske komma med litet synpunkter. Det betänkande vi nu har framför oss kan vi ha synpunkter på, och vi kan ha tagit ställning till de olika momenten här, men allt känns ju som sagt litet nattståndet när vi vet att det kommer någonting annat. En del av det som kommer är mycket bra saker, saker som vi i Vänsterpartiet faktiskt har motionerat om, kanske inte med exakt samma formuleringar, men vi har försökt lägga förslag åt det hållet tidigare.

Det föreliggande betänkandet innehåller en mängd olika beskattningsförslag som gäller energi, förmögenhet och statsskatt. Det är synd att det inte handlar särskilt mycket om småföretag, men vi har som sagt dagens framlagda proposition.

Jag tänkte att jag skulle ta några minuter till att presentera den politik som Vänsterpartiet står för när det gäller småföretag. På arbetsgivaravgiftsområdet har vi lagt förslag inom tjänstesektorn och förslag om en reduktion av egenavgifterna för egenföretagare. Vi har sagt att

man borde ta bort egenavgifterna på de första 40 000 kronorna i taxerad inkomst. Varför har vi valt denna metod i stället för att generellt, som Socialdemokraterna nu föreslår, minska arbetsgivaravgifterna med 5 % på ett underlag upp till 180 000 kr? Jo, det är för att öka uthålligheten för dem som har det absolut svårast. Ett grundavdrag, som man kan kalla det, på egenavgifterna i detta fall skulle öka uthålligheten men också skapa incitament för sådana som vill starta företag och på prov gå in och köra i gång någonting.

Vi har också föreslagit att man skall göra någonting åt dubbelbeskattningen. Vi vill i första hand att detta sker på företagssidan. Vi vill att pengarna skall stanna i företaget, för det är där de gör mest nytta. Nu vet jag att man på Finansdepartementet arbetar med detta och att man för tillfället har räknat ut den metoden. Jag är inte så säker på att den kommer att räknas ut i slutändan i alla fall. Jag tror att det kan finnas möjligheter att göra en konstruktion som innebär att dubbelbeskattningen tas bort i företagsledet.

Vi har också i ett flertal motioner föreslagit enklare regler för beskattningen av små och medelstora företag, framför allt av enskilda firmor och handelsbolag. Jag är också glad att Socialdemokraterna och Centern aviserar sådant framåt hösten.

När det gäller tjänstebilsbeskattningen – eller skall vi kanske skilja litet grand på vad som är tjänstebil och vad som är förmånsbil? – tror jag att det nya förslaget är ett steg i rätt riktning. Men jag tycker *inte* om att det inte finansieras inom det egna systemet. Jag tror att man kunde ha fått en litet skarp miljöprofil på detta genom att öka kostnaderna ytterligare litet grand för dem som kör mera. Men det finns ju tid för Socialdemokraterna och framför allt Centern i detta fall att driva frågan dithän att förslaget blir litet vassare och får litet skarp miljöprofil.

Vi vill inte höja fribeloppet i förmögenhetsbeskattningen från 800 000 kr till 900 000 kr. Vi vill att man först tar förmögenhetsbeskattningsreglerna i ett sjok och att man genomför alla förändringar som behöver göras. Det innebär t.ex. att gå från sambeskattning till enkelbeskattning – inte änkebeskattning utan enkelbeskattning! Vi vill att man i stället för att höja beloppet skall reducera förmögenhetsvärdet för permanentboendefastigheterna. Då påverkas inte de som drabbas av stora taxeringshöjningar på samma sätt. De får inte den dubbla effekten av kraftigt höjd fastighetsskatt och dessutom förmögenhetsskatt som lök på laxen.

När det gäller det arbetande kapitalet har vi varit motståndare till att OTC-aktierna skall inräknas i förmögenhetsunderlaget på det sätt som har aviserats men som nu förhoppningsvis försvunnit.

Att gå från sambeskattning till enkelbeskattning kommer naturligtvis att innebära ett krav på att beloppen justeras. Annars blir det en väldigt stor lättnad i beskattningen. Det är därför vi säger nej till de höjda beloppen för tillfället. Vi vill se en ny förmögenhetsbeskattning, också med en breddad bas.

Vi kan inte gärna gå emot det nya förslaget om momsredovisningsreglerna, eftersom det var det förslaget Vänsterpartiet lade fram i skat-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

teutskottet. Vid skatteutskottets behandling föreslog vi just att omsättningsgränsen skulle höjas från 10 miljoner till 40 miljoner för att inte så många företag skulle drabbas.

Nu är väl i och för sig momsdebatten ett exempel på att företagen vill sätta någon form av gräns. De säger: Hit men inte längre. Det har varit ganska mycket överord i momsdebatten, och det är nog litet fel när man säger att många företag får *förskottera* moms till staten. Det finns ett antal företag som hamnar i den situationen, men den företagare är inte född som inte anpassar sig efter detta system. Så är det. Ju större företaget är desto större möjlighet har det att göra denna anpassning. Därför är gränsen på 40 miljoner nog ingen katastrof för något företag, skulle jag vilja säga. Hade man haft kvar gränsen på den litet lägre nivån är risken att resurserna för att göra den anpassning jag talade om kanske skulle ha saknats.

Jag menar att debatten och mängden brev och uppvaktningar vi har fått inte riktigt står i proportion till förslaget som sådant. Vi gjorde vår bedömning utifrån rent praktiska aspekter och naturligtvis med tanke på vad som faktiskt skulle försämra företagarklimatet.

Många av de förslag som läggs fram har inte så stor ekonomisk betydelse för företagen, utan de har snarare en psykologisk betydelse. Det gör saken ännu värre. Jag skulle vilja hävda att det är värre om vi får ett psykologiskt dåligt företagsklimat än om man försämrar företagsklimatet litet grand ekonomiskt.

När det gäller förslaget om höjning av den allmänna statsskatten från 100 till 200 kr vill jag säga att jag personligen kan tänka mig att höja till 500 kr. Men vi går emot höjningen därför att det inte finns någon fördelningspolitisk profil. Det har betydelse hur man använder de pengar man får in. Använder man dem till att justera grundavdragen på så sätt att låginkomsttagarna får lägre skatt och höginkomsttagarna får högre skatt kan jag ställa upp, men vi tycker att det är fel att bara rycka loss pengarna och plocka in dem till statskassan utan att ge åtgärden en fördelningspolitisk profil. Därför går vi emot förslaget.

Den stora och kanske mest komplexa frågan i betänkandet – det nästan överskuggande problemet – är höjningen av skatten på el till industrin. Den innebär de facto att det finns företag som får väldigt stora problem.

Det har pekats på Vargön Alloys, som kanske är ett av de mest energieffektiva företag som finns. Enligt uppgift levererar man 80 % av värmen till Vänersborgs kommun. Man levererar värme till Modos pappersfabrik Holmen Paper. Om vi inte vidtar åtgärder är det risk att 1 800 arbetstillfällen försvinner. Det är inte bara inom Vargön Alloys som det kan bli aktuellt. Det finns många basindustrier som riskerar att slås ut. Det handlar om 5 000–10 000 arbetstillfällen. Detta skall vi rösta om i riksdagen i dag, samtidigt som regeringen lägger fram en sysselsättningsproposition. Det känns litet knepigt.

Det bästa som kan hända är troligen någon form av skattenedsättning för leveranser som sker till industrier som använder elen snarare som en råvara. De industrierna har väldigt svårt att minska sin förbruk-

ning. De har oerhört svårt att minska sin elkonsumention om de över huvud taget skall kunna syssla med den verksamhet de sysslar med.

Jag hoppas att regeringen ämnar fundera över detta. Det har ju uttalats ett och annat. Jag tror att man måste fundera ganska snabbt och se till att förslaget inte blir verklighet.

Jag vill säga till K-G Svensson att det är litet synd att Moderaterna och de borgerliga alltid har sådan vansinnig otur när de kommer i regeringsställning. Det var likadant 1976 som 1991. Allting gick utför. Socialdemokraterna hade kanske tur när de kom till makten igen 1982 och 1994, men det sägs ju att en bra målvakt skall ha tur. En sak är säker: det är förödande med målvakter som hela tiden har otur. Samma sak gäller kanske för regeringar.

Ni gjorde ju ett och annat misstag i ingången till den lågkonjunktur som ni hamnade i, K-G Svensson. Ni gjorde kanske precis tvärtom mot vad man borde ha gjort i det läget.

Slutligen vill jag kommentera det Isa Halvarsson sade. Jag har aldrig sett några företag som inte vill öka sin omsättning. Jag kan mycket väl tänka mig att det finns företag som inte vill växa, dvs. anställa mer folk i det korta perspektivet. Men hävdar man att ett företag inte vill öka sin omsättning har man nog missat företagandets grundläggande drivkrafter.

Jag har också läst utredningar om att företagare är tveksamma till att anställa folk för att expandera. Varför är man detta? Jo, av den enkla anledningen att man är osäker på marknaden och på att omsättningen verkligen finns där. Men om möjligheten finns skulle jag vilja se den företagare som säger nej till att öka sin omsättning. Jag har aldrig träffat på någon sådan.

Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer i ärendet, men jag tänker bara yrka bifall till reservation 30.

Anf. 238 ISA HALVARSSON (fp) replik

Fru talman! Jag vet inte vad Per Rosengren träffar för företagare. Jag har dock träffat företagare av kött och blod, som jag refererade i mitt anförande, som upplever de olika gränser som sätts som arbetsamma och psykiskt jobbiga. Man har sagt detta t.ex. när det gäller momsinsbetalningarna.

Anf. 239 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Jag har som sagt träffat på företagare som tycker att det är jobbigt och slitigt och som gör allt för att få upp sin omsättning, oavsett om de har en omsättning på 8–10 miljoner, där gränsen låg förut, eller på 39–40 miljoner. De är glada för varje omsättningskrona de kan få in för att klara sina fasta kostnader.

Jag önskar att Isa Halvarsson presenterar mig för de företagare som säger nej till en omsättningsökning.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 240 RONNY KORSBERG (mp)

Fru talman! Man kan naturligtvis i varje sammanhang och i varje debatt beskriva precis allting som man tycker och tänker i det aktuella ämnet. Emellertid tycker jag att det kan kännas litet överflödigt just en sådan här kväll, när vi har haft en tämligen grundlig genomgång av det betänkande som kom från finansutskottet – nr 10, om riktlinjer för den ekonomiska politiken. Därför tänkte jag begränsa mig till ett antal av de punkter vi har att behandla i skatteutskottets betänkande 31.

Låt mig bara först göra en rent generell reflexion. Det gäller hur skattepolitiken utformas och hur den är kopplad till det betänkande som vi har diskuterat tidigare i dag. Vad man kan konstatera är att det saknas en bedömning av utvecklingen av skattekraften och de skatter som vi diskuterar. Den diskussion vi för blir litet begränsad. Den blir begränsad i tiden och till ett fåtal ämnen och punkter. Vi vet att hela skatteområdet hänger ihop. Samhällsekonomin är ganska komplex. Det skulle egentligen krävas en mer övergripande bedömning av vad man förväntar sig av skatteutvecklingen under t.ex. en treårsperiod. Det är bara att konstatera att en sådan bedömning saknas i regeringens underlag. Vi får leva med bedömningar av kostnadernas utveckling under en längre period. När det gäller intäktsidan får vi nöja oss med ett betydligt kortare tidsperspektiv. Det är naturligtvis inte särskilt bra. Jag hoppas att vi kan få en förändring i framtiden.

Låt oss återvända till det betänkande som vi har att diskutera nu. Jag skall bara nämna några av de punkter där vi har haft en del avvikande meningar gentemot det förslag som regeringen har lagt fram. Vi står bakom en hel del av de förslag som finns i betänkandet. Vi tycker att de är bra. De ligger i linje med den politik som Miljöpartiet har drivit. Jag tänker på energiskatteområdet.

Det finns en detalj som för många människor är ganska viktig. Den gäller fastighetsbeskattningen. Regeringen lägger fram ett förslag som går ut på att man höjer gränsen för förmögenhetsbeskattning med 100 000. I propositionen anger man att motivet är att man vill mildra effekterna för dem som har fastigheter i särskilt utsatta områden. Det mest logiska vore att man också begränsade reduceringseffekten till dem som har fastigheter. Nu väljer man i stället en generell förändring som även omfattar dem som inte har fastigheter. Det tycker vi är fel, och det har vi utvecklat i en reservation. Vi tycker att man i stället kunde ha nöjt sig med att de människor som får höga fastighetstaxeringsvärden kunde få en reduktion när de tar upp fastigheten till förmögenhetstaxering. Det är ett rättvist och bra sätt att lösa det här problemet.

Fastighetsskatten i sig baseras på ett fiktivt värde. Det handlar alltså inte om ett verkligt värde utan om ett skenbart värde. Det är inte bra.

Man har också sagt att man bör höja beskattningen av aktieinnehavet till 100 % av innehavet. Det tycker vi är fel, eftersom det finns en latent skatteskuld i det här värdet. Det vore litet fel att beskatta detta, eftersom man riskerar att riskvilligt kapital undandras.

Man bör se energiskatterna i ett litet större sammanhang. Flera av dessa skatter ligger, som jag sade, i linje med den politik som Miljöpar-

tiet har drivit tidigare. Men man bör se det här i ett perspektiv där man byter energiskatterna mot andra skatter. Jag talar om en skatteväxling. Tyvärr kan man konstatera att de förslag om energiskattehöjningar som nu har lagts fram i huvudsak bara är till för att finansiera andra åtgärder. Det är litet synd. Vi hade helst sett att man hade sänkt skatten på arbete. På det sättet kunde man se till att företagen inte urholkas genom att kostnaderna höjs. Det hade också lett till att man kunde få ned beskattningen på arbete – arbete vill vi gärna ha. Däremot kan vi undvara konsumtion av energi i rätt hög utsträckning.

Det är många som säger att det är ett elände med energibeskattningen. Vi har hört om exempel på företag som kommer att råka väldigt illa ut. Av en del debattörer kan man få intrycket att det går att höja eller sänka skatter utan att det uppstår några förändringar. Det är något märkligt. Självfallet blir det förändringar om man höjer eller sänker skatter. Själva avsikten med att växla skatter är just att det skall bli förändringar.

När det gäller de energiskatter som nu höjs kan jag ta upp en artikel som fanns i Dagens Industri häromdagen. Man hade gjort en undersökning om vad företag tyckte om förändringar på miljöområdet. Den rörde inte miljöskatter eller energiskatter utan lagstiftning över huvudet på miljöområdet. Det visade sig att en majoritet av företagen tyckte att det var bra med skärpta miljöregler av det enkla skälet att alla då får spela på samma villkor. De företag som vill gå före har annars den nackdelen att de tar på sig pionjärskapet och kostnaderna. Om man skapar regler som ligger i fas med utvecklingen i samhället i övrigt skapas förutsättningar för att alla företag skall kunna arbeta på samma villkor. Detta gäller naturligtvis även på skatteområdet. Det är alltså viktigt att man ser till att genomföra sådana förändringar att företagen får likartade villkor.

Fru talman! Jag skall inte uppehålla mig mycket mer vid den här debatten. Jag står naturligtvis bakom de reservationer som vi har, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna 27 och 38.

Reservation 27 handlar om slopandet av den nioöring som man har fått i reduktion vid leverans av värme till industrin. Det har framförts en del synpunkter kring detta. Det betänkande som vi nu behandlar innehåller en förändring gentemot propositionen. Man har lagt till ett återinförande av de gamla regler som gällde. Det tycker jag är en litet märklig förändring.

Det är rimligt att ta bort nioöringen, eftersom kostnaderna för den restitutionen har skenat iväg på ett sätt som inte var avsett. Företag som tidigare levererade värme till industrin därför att det var kostnadsmässigt fördelaktigt har genom en omorganisation på ett icke avsett sätt planerat sig till skatteintäkter. Det blir då något ologiskt att föreslå att man skall återgå till de gamla reglerna. Med de gamla reglerna får företagen ännu mer återbäring om fossilbränslen används.

K-G Svensson anförde att han såg den risken med ett avskaffande av den här nioöringen. Men man kan titta på hur verkligheten ser ut, hur strukturen på värmeverk som levererar värme till industrin ser ut. Då upptäcker man att den stora lättörligheten när det gäller utbyte av

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

bränslen finns hos just värmeverk. De flesta värmeverk har i dag båda teknikerna, och de har dem i en ganska modern tappning. Ett värmeverk som eldar både flis och olja kan alltså i princip byta bränsle i morgon bitti, när vi har fattat beslut här i kammaren i kväll. Det går så snabbt för dem att öka fossilbränsleanvändningen om det finns en relation mellan dessa bränslen som gör att det blir gynnsamt. Det är alltså väldigt lönsamt för dem.

Det talades här om en risk för att de industrier som tar emot värmeleveranser skulle byta till fossilbränsle. Vår bedömning är att den risken är väldigt liten, eftersom de oftast sitter med långsiktiga leveranskontrakt. De har slutit dessa kontrakt eftersom de själva har en dålig teknik. De har pannor med dålig verkningsgrad. De kanske t.o.m. har monterat ut dem. I detta avseende är trögrörligheten betydande. Risken för att den här övergången skulle uppstå är i det närmaste obefintlig.

Man kan kombinera förslaget om att ta bort nioöringen med riktade bidrag, vilket jag tycker är ett bättre sätt att stimulera biobränsleanvändningen. Ser man dessutom till att behålla konkurrensneutraliteten – eller, ännu hellre, att biobränslen blir konkurrens gynnade – uppstår den positiva utveckling som jag tror att man avsåg och också fick i gång från den borgerliga regeringens sida.

Jag ser alltså inte den risk som K-G Svensson målar upp. Jag ser den motsatta risken. Det finns ännu större skäl för de befintliga värmeverken att förändra sin mix av bränslen om det blir en återgång till det gamla systemet.

Jag tror att det bästa hade varit om man hade nöjt sig med att plocka bort denna nioöring och snabbt återkommit med förslag om hur man skall få biobränsleanvändningen att öka och om hur man skall se till att konkurrenssituationen inte försämras. Det vore det bästa sättet att hantera den här frågan.

Anf. 241 HOLGER GUSTAFSSON (kds)

Fru talman! Sambeskattning av förmögenhet är det enda kvarvarande momentet av sambeskattning som finns i nuvarande skattelagstiftning. Detta representerar en syn på kvinnor som måste bort ur skattesystemet.

Den skattepliktiga förmögenheten beräknas gemensamt för makar som sammanbott större delen av beskattningsåret. Med makar jämställs de som utan att vara gifta bor tillsammans och har eller har haft barn tillsammans eller tidigare har varit gifta med varandra. Detta innebär att sammanboende utan barn *inte* sambeskattas och att de kan förlora flera tusen kronor per år om de gifter sig. Lars Hedfors och Rolf Kenneryd, detta är helt oacceptabelt och måste förändras. Gifta makar och sammanboende utan barn måste beskattas lika när det gäller förmögenhet.

Regeringen skriver i propositionen att höjningen av fribeloppet för förmögenhetsbeskattningen motiveras av höjda taxeringsvärden på fastigheter. Vi kristdemokrater anser att problemen med de höjda taxeringsvärdena är så stora att de kräver helt andra åtgärder, och därför avvisar vi detta förslag.

Skatten på bostadsfastigheter bör sänkas till 1,5 % av taxeringsvärdet. En regel bör införas som begränsar fastighetsskatten i storstadsområden och skärgårdsområden med extremt höga taxeringsvärden. Denna regel skulle kunna utformas så att markbeskattningen reduceras över ett visst taxeringsvärde på fastigheten.

Kristdemokraterna anser att det privata sparandet skall gynnas skattemässigt av samhället. Detta gäller såväl trygghetssparande i pensionsförsäkringar som sparande i ett personligt ägande.

Tyvär undergräver
Socialdemokraterna och
deras stödparti det privata
sparandet genom höjd
skatt på pensionssparande och nu genom den föreslagna skärpningen av förmögenhetsbeskattningen på aktieäggande. Detta skadar såväl det ekonomiska intresset för näringslivet som tillgången till riskvilligt kapital för företagande.

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

Vi kristdemokrater anser att hela samhället har ett stort intresse av att många genom sitt sparande i t.ex. aktier får kunskap, intresse och engagemang kring näringslivets villkor, så att detta inte begränsas för den enskilde genom en skärpt lagstiftning. Därför anser vi att det finns många goda skäl att inte skärpa förmögenhetsbeskattningen för aktier till det fulla värdet.

En sådan skatteskärpning mot ägande i bl.a. små och medelstora företag skulle vara kontraproduktiv i en tid då vi förväntar oss att just dessa företag skall expandera för att skapa tillväxt och nya jobb i Sverige. Därför avvisar vi dessa tankar.

Fru talman! Regeringen föreslår att den generella statliga beskattningen skall höjas från 100 till 200 kr per inkomstagare och år. Detta är inte problemet. Ett av Sveriges skatteproblem är att arbete generellt beskattas för högt och väsentligt högre än kapital. Detta leder till att tjänsteföretag, som väntas stå för den framtida tillväxten av nya jobb, är högre beskattade än traditionella industriföretag.

I detta perspektiv var införandet av värnskatten, en höjning av den statliga skatten med 5 %, mycket olycklig. Detta felsteg innebar just höjd skatt på arbete genom att skattereformen urholkades. Tjänstesektorn är beroende av personlig flexibilitet vad avser arbetsvolym. Denna flexibilitet bör då inte störas av skärpta marginalskatter.

Kristdemokraterna vill återgå till den tidigare nivån på statlig skatt på 20 %. Bättre än värnskatten skulle vara att slopa grundavdraget vid statlig skatt.

Vidare har regeringen aviserat ett förslag som innebär att sjukförsäkringsavgiften för 1998 skall höjas till 5,95 %. Det skulle innebära att sjukförsäkringsdelen minskas och att detta balanseras med en höjning av den allmänna löneavgiften. Avgiften har då ingen koppling till sjukförsäkringen och är att jämställa med en ökad marginalskatt.

Egenavgifterna drabbar främst personer med låga inkomster på så vis att möjligheten till avdrag före den beskattningsbara inkomsten inte ger dem så många slantar i plånboken som för en inkomstagare med hög marginalskatt.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Kristdemokraterna vill också avvisa skärpt skatt i form av egenavgifter, eftersom detta, genom avdragsrätten mot kommunalskatten, minskar kommunernas skatteinkomster med i det här fallet 6 miljarder kronor. Detta drabbar skola, vård och omsorg i kommuner och lands-
ting.

Fru talman! Beträffande näringslivets redovisning och inbetalning av mervärdesskatt anser vi kristdemokrater att tidigare gällande regler skall återinföras. Den likviditetsförsämring som genomfördes för svenskt näringsliv försämrar möjligheterna att forska, utveckla och investera i ny produktion och att därmed skapa nya arbetstillfällen och välfärd för svenska folket.

Det är en oacceptabel princip att företagen skall tvingas betala in mervärdesskatt till staten innan man fått betalt för den aktuella fakturan. Den svenska regeringen bör lära sig av EU-kommissionen, som i november 1994 rekommenderade alla medlemsländer att inte kräva företagen på inbetalning av moms förrän man just fått betalt av sina kunder. Principen är särskilt angelägen för företag med mindre än 500 anställda men också för övriga.

Den nu föreslagna ändringen, att höja den aktuella omsättningsgränsen från 10 till 40 miljoner, är ett steg i rätt riktning, men det räcker inte. Vi anser att alla företag skall ha sin betalningstidpunkt för moms den femte i månad två och inte, som nu, den tjugonde i månad ett.

Kravet på långsiktighet och stabilitet i näringslivets villkor borde ha hindrat regeringen från att göra ändringar i detta system, särskilt i avvaktan på eventuella förslag från Skattebetalningskommittén om ett samlat skattekonto mellan företaget och staten.

Fru talman! Regeringen föreslår i propositionen en höjning av skatten på energi i flera omgångar och för flera energislag. Regeringen förefaller inte ha beaktat förslaget konsekvenser för tillväxt och värnande om arbetstillfällen. Företrädare för svenskt näringsliv hävdar i tidningen Dagens Industri att beslutet skulle innebära att åtminstone 1 500 arbetstillfällen flyttas från Sverige.

Kristdemokraterna har under lång tid förordat en skatteväxling för att minska överutnyttjandet av naturresurser och därmed också energi och till förmån för lägre kostnader för arbetskraft och stimulans för nya jobb. Det regeringen och Centern nu vill genomföra är något helt annat. Det handlar om en ensidig höjning av energiskatterna på alla fronter, utan att kostnaderna för arbetskraften sänks. Härmed förbrukas ytterligare tillfällen till skatteväxling och denna viktiga möjlighet att främja nya jobb i Sverige.

Vi delar uppfattningen att ett ökat skatteuttag på kärnkraftsbaserad el är i linje med en mer rättvisande prisbild för denna elproduktion. Dessa ökade intäkter borde enligt vår mening användas för forskning, utveckling och nyinvesteringar i förnybar elproduktion baserad på biobränsle och vind. Jag vill dock i detta sammanhang peka på att en relativt fri elmarknad i Norden innebär att ökade svenska produktions-skatter kommer att leda till import av fossilbaserad energi på grund av lägre skatt i våra grannländer.

I dag har vi en växande marknad för bibränslebaserade värmeleveranser med ett skattemässigt stöd. Regeringen har för avsikt att ändra detta stöd. Denna typ av ändringar är alltid olyckliga, eftersom de förändrar villkoren för de investeringar som redan har gjorts och skapar osäkerhet i lönsamhetskalkylerna inför kommande energiinvesteringar.

Enligt vår mening måste bibränslenas konkurrenskraft i relation till oljeanvändningen säkras, också för andra leverantörer än de stora verken.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att om en höjd energiskatt på bränsle skall komma i fråga måste en kompensation ges till glesbygdsboende, som inte har tillgång till kollektivtrafik på samma sätt som man har i städerna. Dessa tankar finns med i Kommunikationskommitténs betänkande. Vidare menar vi att de inkomster en ökad energiskatt på bränsle ger skall öronmärkas för forskning och utveckling, till stöd för mera miljövänliga fordon och ökade miljöinsatser generellt på transportsidan.

Regeringen föreslår ett nytt system för mer miljöstyrande landningsavgifter för inrikesflyget. Det ger fel signaler att besluta om lägre avgiftsnivåer. Därför är det nödvändigt att få in motsvarande miljöavgifter men med annan styrning.

Kristdemokraternas motion omfattade också energibeskattningen på fodertorkar och konkurrensen med exempelvis Danmark. Vi kan konstatera att regeringens förslag tillgodoser de aspekter vi har pekat på. Detsamma gäller den aviserade bilförmånsbeskattningen, där vi har hemställt om en beskattning som är mera miljöanpassad än den nuvarande.

Fru talman! Skattepolitiken omfattar de allra flesta områden, också det alkoholpolitiska. Regeringen föreslår att den skattemässiga avdragsramen också skall innehålla kostnader för alkoholkonsumtion vid representation, av förenklingskäl.

Riksdagen har ställt sig bakom en politik som syftar till att minska svensk alkoholkonsumtion med 25 % fram till år 2000, med målsättningen att minska alkoholskadorna bland medborgarna. Vi har inte varit framgångsrika, och sekelskiftet närmar sig mycket snabbt. Mot denna bakgrund är det mycket inkonsekvent av regeringen att främja konsumtion av alkohol med så svaga motiv som förenklingskäl.

Vi kristdemokrater har den uppfattningen att staten inte skall subventionera alkoholkonsumtion. Frånvaron av alkohol på arbetsplatsen bör i stället vara ett särskilt viktigt delmål för alkoholkämpningen. Därför avvisar vi detta förslag.

Fru talman! Mot bakgrund av vad jag här har anfört är det självklart att vi kristdemokrater står bakom alla våra reservationer i betänkandet SkU31. För tids vinnande vill jag yrka bifall endast till reservation nr 5, med inriktning på sambeskattning av förmögenhet, och reservation nr 33, med inriktning på skatteväxling av produktionskatter för en bättre miljö.

Allra sist vill jag understryka att samtliga våra ändringsförslag är finansierade fullt ut, till skillnad från vad en dåligt informerad finansminister sade här på morgonen.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 242 INGER LUNDBERG (s)

Fru talman! Under litet styvt en timme har vi lyssnat på olika oppositionsföreträdare här i kammaren. Nog känns det ganska skönt, Rolf Kenneryd, både för svenska folket och svenska företag, att det finns en stabil s-c-majoritet, så mycket som de olika förslagen från de olika oppositionspartierna spretar åt olika håll.

Skattepolitiken är viktig. Den spelar en tung roll i det moderna välfärdssamhället. Genom gemensamma insatser kan vi medverka till en infrastruktur som ger förutsättningar för tillväxt och nya jobb.

Skattepolitiken har också stor betydelse för omfördelningen mellan välbärgad och fattig, och mellan olika skeden i livet för var och en av oss.

I morse presenterade finansministern sysselsättningspropositionen för riksdagen. Det finns många viktiga förändringar på skatteområdet i den för att främja tillväxt och sysselsättning. En förutsättning för att det skall lyckas är att varje åtgärd är finansierad. En viktig del av finansieringen är de energiskattehöjningar som föreslås i SkU31 och som tillsammans med besparingar och en mindre höjning av den statliga skatten för alla löntagare skall finansiera en massiv satsning på utbildning.

Låt mig först ge några kommentarer till de allmänna överväganden om skattepolitiken som görs i vårpropositionen. De senaste åren har inneburit svåra omprövningar av hela den statliga verksamheten. Fördubblingen av statsskulden i början av 90-talet har ställt krav på omfattande besparingar men också justeringar av skatteuttaget på flera områden. Kombinationen av skattehöjningar och besparingar har varit nödvändig för att budgetsaneringen skall kunna ges en fördelningspolitiskt rimlig profil. Så betyder t.ex. den höjda kapitalskatten, bibehållandet av förmögenhetsskatten, höjningen av avkastningsskatter och värnskatten att den som tjänar hyggligt och har goda tillgångar kunnat vara med och ta sitt ansvar för saneringen av de offentliga finanserna.

Ändå är det viktigt att också i en skattedebatt komma ihåg att den som allra starkast har känt av budgetsaneringen inte är den välavlönade medborgaren med en slant på banken eller hyggliga tillgångar på börser. Det är inte heller den företagare som har en hygglig efterfrågan riktad mot sitt företag. Jag skulle vilja fråga de av er i utskottet som vill ersätta värnskattens drygt 4 miljarder eller förmögenhetsskattens inkomster om runt 3 miljarder med ytterligare besparingar om ni har funderat över hur det känns för den som har svårt att klara hyran för en tvåa eller trea. Har ni tänkt på hur det känns för den som kanske tvingas fundera på om man har råd med gymnasieutbildning för barnen när man bor i glesbygd?

Vårpropositionen visar att det tunga och viktiga jobbet med budgeten varit meningsfullt. Statens behov av upplåning var för bara några år sedan runt 200 miljarder om året. Nu räknar regeringen med att de offentliga finanserna skall vara i balans 1998.

En varaktigt god tillväxt, goda villkor för företagen och hög sysselsättning måste byggas under av sunda statsfinanser. Och sunda statsfinanser når vi inte om inte alla medborgare solidariskt är med och delar ansvaret.

SkU31 innehåller flera viktiga skattefrågor. Betänkandet innehåller förslag till finansiering av en utbildningsrevolution som i första hand skall komma de lågutbildade till del. Det innehåller också förändringar av förmögenhetsskatten för att möta höjda taxeringsvärden på småhus. Byggsektorn påverkas av den proposition om ROT-avdrag som sakbehandlas senare i dag.

Några justeringar berör företagen direkt och omedelbart. Det gäller speciellt redovisningsperioderna för mervärdesskatt och ändrade avdragsregler för representation.

Slutligen förutskickas att förslag om den höjning av den allmänna sjukförsäkringsavgiften för löntagare som ingår i saneringsprogrammet kommer att läggas fram i år.

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

Utskottet har i allt väsentligt följt intentionerna i propositionen och ställt sig bakom det grundläggande synsätt som innebär att riksdagen inte får tappa greppet om statsfinanserna samtidigt som det måste skapas utrymme för framtidsinriktade satsningar på sysselsättningen.

Utskottet har också sökt fånga upp viktiga frågor som tagits upp i motioner från olika politiska partier med anledning av propositionen liksom vid flera av de uppvaktningar som gjorts inför utskottet. Det har lett till att utskottet föreslår två tillkännagivanden till regeringen och också föreslår förändringar i lagtexten i två fall.

Flera viktiga delfrågor berörs i betänkandetexten. I skatteutskottet liksom i förberedelsearbetet inför propositionen har Centern och Socialdemokraterna samarbetat. Också företrädare för andra partier har gjort viktiga påpekanden i samband med utskottsbehandlingen.

En viktig förutsättning för att Sverige skall ha en stabil grund för den ekonomiska politiken är att det finns ett stabilt politiskt samarbete, ett politiskt samarbete som kan skapa tilltro både hos medborgarna och viktiga aktörer i och utanför Sverige.

Nu till de konkreta sakfrågorna. Golvet för förmögenhetsskatten höjs från 800 000 kr till 900 000 kr.

Nu, liksom tidigare, görs justeringen efter det att fastighetstaxeringen genomförts för småhusen. Samtidigt breddas förmögenhetsskatten så att börsnoterade aktier tas upp till sitt fulla värde.

Moderata samlingspartiet har med en druckens envishet föreslagit att förmögenhetsskatten skall avvecklas. Det upplevs dock inte, Karl-Gösta Svensson, vara särskilt ansvarsfullt av Moderaterna att föreslå en åderlåtning av statsfinanserna med 3 miljarder kronor, samtidigt som stora medborgargrupper har svårt att få sin ekonomi att över huvud taget gå ihop.

Vänstern föreslår att golvet ligger kvar på 800 000 kr. Det kan låta bra, men jag vill varna, Per Rosengren, för den allvarliga risk som finns om man inte justerar gränserna för förmögenhetsskatten. Avstår riksdagen från att justera golvet något så när i takt med inflationen, finns nämligen risken att allmänhetens förtroende för förmögenhetsskatten som en skatt på något större tillgångar minskar. Det förslag som regeringen har lagt innebär en något försiktigare justering än inflationsupp-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

räkningen. Det i sin tur har samband med det extremt allvarliga statsfinansiella läget.

Utskottet säger också ja till regeringens förslag om ändrad beloppsgräns för snabbare redovisning och betalning av mervärdesskatt. De företag som har en omsättning under 40 miljoner kronor per år kommer inte att behöva betala in mervärdesskatten förrän den 5 i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång – inte, som för närvarande, den 20 i månaden efter redovisningsperioden. Detta har nämnts av flera talare tidigare här. Den tidigare gränsen var 10 miljoner kronor.

Utskottet har också gjort en mindre justering av lagtexten för att inte företag med export och import inom EU skall få sina export- eller importvaror dubbelräknade när beskattningsunderlaget läggs fast.

I betänkandet säger vi också ja till ett motionsyrkande från Isa Halvarsson och Karin Pilsäter med krav på att regeringen ser över reglerna för handelsbolagens redovisning. Nuvarande regler kräver att även handelsbolag med mycket liten omsättning skall redovisa sina momsintäkter månadsvis. Det kan knappast vara rationellt vare sig för dem eller för skatteförvaltningarna. Någon lagtext lägger vi dock inte fram här, utan vi förutsätter att regeringen återkommer med ett konkret förslag som underlättar för de små handelsbolagen.

Fru talman! Det börjar växa fram en djup insikt om att mänsklig kunskap kommer att spela en allt viktigare roll för framtidens tillväxt och välfärd, medan hushållning med både råvaror och energi är en förutsättning för överlevnad. Det är därför naturligt att den utbildnings-satsning som tillhör nycklarna till framtidens jobb till stor del finansieras genom höjningar av energi- och miljöskatter.

Energiskatten höjs för samtliga bränsleslag. Detta sker i två steg. Vid varje tillfälle höjs skattesatserna för bensin och olika bränslen för motorfordon med 2,5 %. Skatten på el höjs med 1,5 öre per kilowattimme. Övriga energiskatter höjs med 10 %. Samtidigt höjs produktions-skatterna på elektrisk kraft från kärnkraftverk och äldre vattenkraftverk i två steg med sammanlagt 2 öre per kilowattimme. De höjningar av energiskatterna som nu sker är ett led i omställningen mot ett energisnålare och mera hållbart samhälle.

Under utskottsbehandlingen har vi mött en stor förståelse för behovet av ökade energiskatter, men samtidigt finns det en oro för effekterna för några av de mest energiintensiva företagen. Därför är det viktigt att notera vad skatteministern sagt i anslutning till en interpellationsdebatt här i riksdagen. Den debatten återges i utskottstexten. Skatteministern säger där att han är beredd att följa upp effekterna av produktions-skatterna med hänsyn både till svensk kraftindustris konkurrenskraft och till de företag som har svårast att ställa om till en energisnålare produktion. Uppföljningen görs under hösten och innan steg 2 i produktions-skatt höjningen genomförs.

Det andra ledet i finansieringen av utbildningssatsningen är en mindre höjning av statsskatten. Den s.k. hundralappen, som betalas av alla löntagare, höjs till 200 kr. Det betyder inte mer än drygt en tia i månaden för varje löntagare men ger ändå statskassan en hygglig inkomst – 600 miljoner kronor om året.

Den tredje förändringen gäller en minskning av representationsavdraget från 180 kr per måltid och person till 90 kr.

Fru talman! I betänkandet föreslås också att den s.k. nioöringen, som kompenserat värmeleverantörer som distribuerat värme till industrin, avskaffas. I dess ställe föreslås en komplettering av lagtexten beträffande värmeleveranser till industrin som tidigare omfattats av industrinedsättningen. Förändringen är nödvändig för att förhindra att kostnaderna för Statsverket drar i väg utan kontroll. Nioöringen var avsedd som en kompensation till fjärrvärmeverken och syftade till att stimulera biobränsleanvändningen.

Genom att många företag har tänjt på regelverket har statens kostnader för kompensationen tredubblats. Det kan inte försvaras statsfinansierat, varför regeringen i stället kommer med en särskild kompensation till de värmeföretag som har en stor andel industrileveranser och som i stor utsträckning använder biobränslen.

Jag vill understryka vikten av att regeringen snabbt tar fram en konkret modell för kompensation till berörda värmeverk. Jag vill också, fru talman, understryka betydelsen av att koldioxidskatten för industrin höjs, såsom tidigare aviserats för riksdagen.

Utskottet har i anslutning till behandlingen av energiskatterna också biträtt ett motionsyrkande från Centern och Socialdemokraterna om uppbördssystemet för växthusnäringen. När det gäller nuvarande uppbördsregler förlängs tiden till den 1 januari 1997 för att underlätta växthusnäringens likviditet i avvaktan på nya regler för koldioxidbeskattning av industrin och växthusnäringen. Därmed biträder utskottet också i allt väsentligt ett moderatyrkande om växthusnäringen.

I utskottstexten uppmärksammas regeringen på de speciella problemen för vissa näringar. Det gäller grönfoderindustrin, som genom särskilda EU-undantag för den danska industrin har svåra konkurrensproblem. Det gäller också företag som är beroende av tillgången på t.ex. råttolja och spån och som får höjda priser på råvarorna i den i grunden positiva konkurrensen om biobränslen inom en mera miljöanpassad energisektor.

Fru talman! I och med dagens presentation av sysselsättningspropositionen förefaller regeringen ha kommit fram till en långsiktigt stabil och miljömässigt riktig lösning på frågan om tjänstebilsbeskattningen. Utskottet har efterlyst ett system som gör tjänstebilsinnehavarna mera känsliga för marginalkostnaden och för drivmedelskostnader och som samtidigt underlättar förnyelsen mot en mera miljövänlig bilpark.

Kombinationen av slopad bilaccis, rörliga drivmedelskostnader och slopad överbeskattning av tjänstebilarna bör tillgodose både bilindustrins och miljövärdens intressen.

Fru talman! Betänkande 1995/96:SkU31 är ett led i ett gemensamt arbete mellan Centern och Socialdemokraterna för att skapa förutsättningar för en stabil ekonomi och nya jobb. Detta följs upp av den sysselsättningsproposition som regeringen i morse lämnade och kommer att följas av många viktiga initiativ för tillväxt och sysselsättning.

Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande.
(Applåder)

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 243 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik

Fru talman! Inga klara besked ges till de anställda på Vargön Alloys i Vänersborg. Ett lagförslag genomdrivs, trots att man ser de negativa effekterna. Företaget kan få flytta från Sverige och arbetstillfällena kan förloras, samtidigt som vi i dag har en stigande arbetslöshet – från en redan rekordhög nivå. Det är rätt märkligt att Socialdemokraterna håller fast vid ett dumt förslag som gör att det blir osäkerhet och ryckighet i beskattningen. Framför allt gäller det de aktuella näringsföreträdarna och det näringsliv som berörs av de stora skattehöjningar på 5 miljarder kronor som vi strax kommer att fatta beslut om.

Jag frågade Inger Lundberg om hon inte kände oro för den utveckling som vi i dag ser med ett ökat bidragsberoende för vanliga inkomsttagare. Detta beror ju, Inger Lundberg, på de enorma skattehöjningar som ni har bidragit till.

I dag har en normalfamilj, med vanliga inkomster under brytpunkten, fått en skatteökning med minst en tusenlapp. Om hänsyn tas till den mängd kommuner där kommunalskatten höjts, blir det fråga om uppemot 1 500 kr i månaden i ökade skatter.

Jag tog här exemplet med den person som med normalinkomsten 14 500 kr hade 6 700 kr över när skatten var betald att betala sina levnadskostnader med. Bidragsberoendet ökar. Det är en allvarlig samhällsutveckling som jag tycker att Inger Lundberg borde reagera över. Hon borde se de långsiktiga effekterna av en sådan utveckling. Jag vill gärna ha svar på den frågan.

Anf. 244 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Under förra mandatperioden fanns en artikel i Dagens Industri där man konstaterade att skattekvoten hade minskat under moderat ledning. Men man konstaterade samtidigt att utgiftskvoten hade ökat mycket dramatiskt. Den låg runt 70–75 % beroende på ett mycket starkt ökat bidragsberoende som inträffat under de borgerliga åren, när Sverige tappade i storleksordningen en halv miljon jobb.

Det Socialdemokraterna nu arbetar med tillsammans med Centern är att skapa förutsättningar för nya jobb. K-G Svenson frågade efter besked. Vi ger besked till de arbetslösa. Vi ger de arbetslösa beskedet att vi är beredda att finansiera en utbildningssatsning för 130 000 människor om året. Det gäller de människor som har de största behoven av utbildning. Utbildning är en förutsättning för deras möjligheter att långsiktigt vara attraktiva på arbetsmarknaden.

Vi är också beredda att titta på de mest energiintensiva företagens situation. Men det är en komplex verklighet. K-G Svenson var som jag med på olika uppvaktningar inför skatteutskottet. Där hade vi representanter för kraftindustrin som sade att de kommer att drabbas av minskade vinster och svårigheter att klara sin verksamhet beroende på att de inte kan få kompensation för produktionsskattehöjningen för industrin.

Sedan hade vi å andra sidan besök av representanter för industrin. De sade att skattehöjningarna kommer att slå fullt ut på industrin. Detta är allvarligt. Låt oss, K-G Svenson, för den lilla andel av industrierna, de få industrier det gäller, göra som skatteministern säger. Innan vi går

vidare skall vi se vilka effekterna de facto är för de mest energiintensiva industrierna.

Anf. 245 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik

Fru talman! Här höjer man skatter som direkt drabbar de anställda i olika företag. De råkar ut för arbetslöshet. Men det är mycket allvarligare än så, Inger Lundberg. I dag saknar 1 miljon människor i vårt land ett riktigt jobb. Inte ett förslag kommer från Inger Lundberg om att ta sig an de människorna.

För att halvera arbetslösheten behövs 750 000 nya jobb. Ni har höjt skatter och avgifter med 80 miljarder, vilket har lett till att tillväxten fasar ner mot nolltillväxt. I dag har vi en stigande arbetslöshet på rekordnivå. Nu kommer en liten förändring i dag när det gäller sänkning av arbetsgivaravgifterna. Men det är en droppe i havet mot vad som måste ändras. Ni har under tiden genomfört förslag som medfört ökade kostnader för företagen.

Budskapet från småföretag och medelstora företag har varit: Skattestrycket är alldeles för högt, och arbetsrättslagstiftningen är alltför rigid. Det har inte sagts ett ord om detta i de debatter som vi har haft i dag om arbetsrättslagstiftningen. Det har inte kommit några indikationer från regeringens sida om förändringar för att skapa nya, riktiga jobb. Det är något så väsentligt i vårt samhälle. Varje jobb i den privata sektorn som innebär att en arbetslös får ett nytt jobb ger offentligheten 200 000 kr.

Det är en sådan politik som måste bedrivas för att nå dessa effekter. Vad gör ni för att ge en chans, en möjlighet, en förhoppning till den miljon människor i vårt land som i dag inte har ett riktigt jobb?

Anf. 246 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Det har framkommit med all önskvärd tydlighet att K-G Svenson inte har sin glada dag i dag. Om K-G Svenson hade velat öppna både ögon och sinnen litet grand hade kanske K-G Svenson kunnat tagit sig tid att läsa den sysselsättningsproposition som Socialdemokraterna och Centern har lagt fram. Den innehåller offensiva satsningar på näringslivsutveckling, kretslopp och småföretagande. Den innehåller en gigantisk Östersjö-satsning, de utbildningsinsatser vi har talat om tidigare och skattemässiga satsningar på småföretagen. Jag undrar ibland om K-G Svenson verkligen vill detta.

Jag undrar också: Vill Moderaterna verkligen gynna småfolket när det gäller skattepolitiken? Ni talar i dag väldigt mycket om låginkomsttagarna och behovet av att sänka skatterna för dem. Ni hade under tre år skatteministerposten. Varför var det så jätteviktigt att först sänka skatteuttaget för dem som hade stora inkomster och stora förmögenheter? Varför var det så fruktansvärt viktigt att starta med att sänka förmögenhetsskatt, gåvoskatt och arvsskatt om det verkligen var småfolket som Moderaterna värnade om?

Anf. 247 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

Fru talman! Både i början och i slutet av sitt anförande försäkrade sig Inger Lundberg om att Centern var med i sammanhanget. Jag såg riktigt bilden framför mig då Inger Lundberg vänder sig om och konstaterar att Rolf Kenneryd är med längst bak på vagnen. Hon tycker också att det är skönt att det är på det sättet. Däremot är jag litet bekymrad över att hon kanske tar det som intäkt för att man är på väg åt rätt håll. Det är inte helt säkert.

Jag skulle vilja fråga Inger Lundberg: Ser ni den onda cirkel som så tydligt existerar, nämligen höjda skatter i alla avseenden för företag och för enskilda? Det vågar jag nästan säga utan att ta i för mycket. Detta leder i sin tur till minskat konsumtionsutrymme för enskilda, kommuner och landsting.

Det leder naturligtvis också till en mindre produktion för näringslivet. Det är inte lätt att starta företag när man inte har någon efterfrågan. Detta leder i sin tur till ökad arbetslöshet, vilket är vårt största problem för närvarande. Ökad arbetslöshet leder till ökade kostnader. Därtill har vi budgetobalansen. Då svarar Socialdemokraterna och Centern med ytterligare skatteskärpningar.

Ser Inger Lundberg denna onda cirkel?

Anf. 248 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Det är möjligt att Holger Gustafsson har erfarenhet från förra mandatperioden av hur det var längst bak i en svans där Moderaterna gick allra först. Den typen av samverkan där några partier som samverkar får springa i svansen blir inte så stabil. Ett sådant samarbete spricker.

Skall man kunna bygga upp ett samarbete som verkligen är ett samarbete mellan olika politiska partier kan inte några springa efter i en svans. Då måste man arbeta sida vid sida med respekt för varandra som vi socialdemokrater och centerpartister försöker att göra. Först då kan det bli ett stabilt och vettigt samarbete.

Jag blir kanske ändå litet grand förvånad när jag hör Holger Gustafsson tala om den onda cirkeln som drabbar låginkomsttagarna. Huvudfrågan han tog upp i sitt anförande var sambeskattningen av förmögenheter. Är detta den viktigaste frågan för svenska låginkomsttagare?

Den andra fråga som han fäste väldigt stort avseende vid var frågan om värnskatten för 5 %. Menar Holger Gustafsson på fullt allvar att värnskatten allvarligt skadar förutsättningarna för sysselsättning och för människor med låga inkomster att få jobb i vårt land? Är detta Holger Gustafssons bestämda uppfattning i den allvarliga situation som Sverige är i just nu?

Anf. 249 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Fru talman! Det var över huvud taget inte frågan om någon vagn förra mandatperioden, om vi nu skall använda den bilden. Vi satt fyra partier i samma båt och arbetade tillsammans. Det var betydligt enklare. Det var ingen som hymlade om huruvida man var med i regeringsammanhang eller inte. Det behövde inte tolkas varken ut eller in. Det förhållandet är enkelt att reda ut.

Jag ställde en fråga till Inger Lundberg om hon ser den onda skatte-cirkeln. Jag pekade inte ut låginkomsttagare eller höginkomsttagare. Jag menar bara att detta är ett samhällsproblem som jag tror att vi behöver fundera litet grand på. Man löser kanske inte budgetproblemen enbart med skattehöjningar. Man måste våga tro litet grand på stimulans också, både för konsumtion och framför allt för företagande. Jag tycker att det finns en tendens att majoriteten i utskottet, naturligtvis påhejad av regeringens förslag, tror att om åsnan klarar detta så klarar hon ytterligare litet grand, för att använda en bild igen. Kom ihåg att en regering med den här färgen tidigare har tryckt huvudet på svenska folket under vattnet med skatter. Det finns risk att man gör det igen om man inte ser denna oroväckande cirkel.

Jag frågade: Ser Inger Lundberg den här cirkeln? Det vill jag ha svar på. Jag vill inte ha en ny fråga till mig.

Anf. 250 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Jag förstår att Holger Gustafsson tycker att det är besvärande när jag frågar om sambeskattningen av förmögenhet och värnskatt verkligen är de mest angelägna frågorna. Jag skall inte upp-
repa frågorna.

Jag kan också konstatera att även om ni satt i samma båt var det väl ändå som om proppen gick ur mot slutet. Det gick inte så där jättebra. Det är kanske bra att litet stabilt vandra sida vid sida.

Det är riktigt att det är viktigt att titta på skatteuttaget, Holger Gustafsson. Det handlar inte i första hand om skattekvotens storlek utan om skatternas fördelning på olika områden. Det är naturligtvis därför som det saneringsarbete som regeringen har genomfört består av såväl skattehöjningar som mycket kännbara besparingar.

Holger Gustafsson sade att orkar åsnan det så orkar den väl det. Jag tror att det finns en stor risk att människor kan fara oerhört illa om vi skulle säga att kan vi spara där så kan vi spara där.

Sedan för Holger Gustafsson ett intressant resonemang om det finns anledning till stimulanser. Jag tror att det finns anledning att på europeisk nivå diskutera behovet av en inte fullt ut så restriktiv politik som den man för i dag. Men jag bedömer att det är omöjligt för ett enskilt land som Sverige att inte ha den budgetdisciplin vi har i dag.

Anf. 251 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! När det gäller fribeloppen i förmögenhetsskatten tycker vi i nuvarande läge att det är betydligt bättre att reducera fastigheternas förmögenhetsvärde med förslagsvis 25 % av taxeringsvärdet. Det är ju fastigheternas taxeringsvärden som gör att gränsen faktiskt måste höjas, annars hamnar man i en mycket konstig situation. Man hamnar i ett förmögenhetsskikt som innebär att man måste betala förmögenhetsskatt samtidigt som man får en ganska kraftigt höjd fastighetsskatt.

De som har en förmögenhet som inte består av en fastighet har ju sina pengar. Jag tycker inte att de behöver den här reduktionen på samma sätt. Därför kan man ha kvar beloppet. Vi vill i första hand ha

Prot. 1995/96:109
11 juni

en samlad bedömning av förmögenhetsskatterna. Vi tycker inte att det fanns någon anledning att behandla det här förslaget just nu.

Sedan har vi detta med nioöringen. Jag pratade med en chef på ett värmeverk som levererar fjärrvärme. Han sade att det visserligen ligger ett förslag om den där nioöringen, men att det är så idiotiskt att det aldrig kan gå igenom. De lät inte sina kalkyler påverkas av förslaget. Det låg ju i propositionen, men nu har ju skatteutskottet undanröjt det problemet.

Jag vill slutligen framföra några farhågor när det gäller den elintensiva industrin. Jag litar inte alltid på vad skatteministern säger här i kammaren. Det kan vara så att han säger en sak här, och när vi sedan ser den möda som har lagts ned i departementet stämmer den väldigt illa överens med detta.

Jag kan ställa en fråga till Inger Lundberg. Känner Inger Lundberg ingen som helst rädsla eller nervositet inför alla de arbetstillfällen som riskerar att gå förlorade med det nu framlagda förslaget?

Anf. 252 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Det är inte bara fastighetstaxeringen som föranleder att man räknar upp golvet i förmögenhetsskatten från tid till annan. Det är inflationen och kostnadsutvecklingen. Om man inte hade gjort någon form av uppräknings hade sannolikt mycket små banktillgodohavanden varit förmögenhetsskattepliktiga i dag. Det tror jag att vare sig Per Rosengren eller jag hade tyckt varit rimligt.

Däremot har de här uppräkningsarna på senare år gjorts i anslutning till fastighetstaxeringen. Det har varit en rimlig tidpunkt att genomföra en sådan uppräknings på, eftersom de har skett med en viss periodicitet.

Jag blev kanske litet förvånad över att Per Rosengren säger att detta absolut inte får drabba villorna. Den som har en avbetald villa i dag har en mycket gynnsam ekonomisk situation i förhållande till de hushåll som har höga hyreskostnader, höga lån på en villa eller bostadsrätt eller liknande. Det är kanske inte så orimligt att just den gruppen är med och bidrar till omfördelningen över tid med det undantag som vi har uppmärksammat i skatteutskottet och som regeringen arbetar med, nämligen de som bor i områden där det egentliga boendevärdet inte svarar mot det höga taxeringsvärdet. Det gäller främst skärgårdsområdena.

Sedan gällde de värmeverken. Vi gjorde en korrigering av beslutet i skatteutskottet.

Slutligen när det gäller den elintensiva industrin vill jag säga att det kan finnas risker i detta. Det är därför det finns starka uttalande från skatteministern när det gäller vissa enskilda företag och från utskottet i skrivningarna.

Anf. 253 PER ROSENGREN (v) replik

Fru talman! Inflationen ligger i dag på 2 %. Inger Lundberg säger att de som sitter med en avbetald villa har en bättre ekonomi. Visst är det så. Men är man fattigpensionär, har byggt sitt hus på 50–60-talet och får ett så pass högt taxeringsvärde att man också får förmögenhetsskatt har man inte så mycket att betala denna med. De kan inte sälja en

bit av villan för att betala sin fastighetsskatt eller sin förmögenhetsskatt. Det är faktiskt ett litet problem. Det skulle man lätt lösa genom att i stället för att göra den här höjningen från 800 000 till 900 000 göra en reducering av förmögenhetsvärdet på fastigheten. Det är betydligt rättvisare och bättre. De som har kontanter eller egendomar som är lätta att avyttra har betydligt lättare att betala en förmögenhetsskatt än vad de har som har värdet bundet i en fastighet som de bebor. Det är en viss skillnad.

Anf. 254 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Inflationen har varit betydligt högre än 2 % sedan förra allmänna fastighetstaxeringen. Vi har delvis haft hög inflation under den här perioden, så nog finns det skäl att göra en viss justering av värdena. Jag tror att det är bra att göra det med en viss regelbundenhet, så att man inte tvingas till mycket stora förändringar vid ett tillfälle.

Jag kan inte upphöra att bli förvånad över Per Rosengrens förankring i verkligheten. Det finns i skärgårdsområdena ett antal pensionärer med mycket små inkomster och höga taxeringsvärden. Den problematiken tittar regeringen närmare på.

Det kan också finnas ett antal personer i storstadsområdena som befinner sig i den situationen. Men Per Rosengren glömmer bort att BTP, bostadstillägget till pensionärer, tar hänsyn till fastighetsskatten och att taxeringsvärdet på villan inte reducerar BTP.

Det finns en risk att det finns så mycket glad opportunist i Vänsterpartiet att man ramlar på i stort sett varje besvärlig debatt. Politik är svårt, Per Rosengren. Politik är inte alltid bekvämt. Politik innebär att man ibland tvingas fatta jobbiga beslut. Det måste också Vänsterpartiet orka vara med och göra, om ni inte bara skall vara ett litet käckt inslag i de politiska församlingarna.

Anf. 255 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Jag noterade med tacksamhet Inger Lundbergs inlägg, där hon berörde förmånsbilsbeskattningen. Hon sade att syftet är att få till ett mer miljövänligt sätt att beskatta bilarna, så att man får en miljövänligare bilpark. Jag skulle vilja ställa en fråga till Inger Lundberg med anledning av detta.

Tekniken med elbilar och bilar med alternativa drivmedel står i dag på tröskeln till ett genombrott. Flera bilföretag, bl.a. amerikanska GM, kommer till hösten att börja tillverka elbilar med ganska god aktionsradie, och redan i dag kan man här i Sverige via Volvo köpa en mycket förmämlig eldriven småbil.

Problemet är bara att förslaget till förmånsbeskattning inte innehåller några regler för hur dessa skall beskattas. När man frågar skattemyndigheterna om förmånsbeskattning av elbilar får man svaret att de går på inköpsvärdet. Tyvärr är tekniken fortfarande ganska dyr, vilket gör att förmånsbeskattningen blir högre än hos en motsvarande fossilbränsle driven bil, fast det egentligen borde vara tvärtom. På något sätt borde denna typ av bilar gynnas.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

Anser Inger Lundberg och Socialdemokraterna att det vore bra om man fick in en regel om förmånlig beskattning av el- och alternativdrivna bilar i förslaget för att få den miljövänliga tekniken accepterad?

Anf. 256 INGER LUNDBERG (s) replik

Fru talman! Jag hoppas att Ronny Korsberg har respekt för att jag här inte kan ge ett svar på den frågan. Däremot kan jag säga att jag tycker att det är angeläget att diskutera frågan. Jag förutsätter att också regeringen efter den här debatten uppmärksammar problematiken.

Ronny Korsberg brukar ju inte höra till dem som sätter sitt ljus under ena skäppa, så låt oss ta en diskussion om problematiken och dessa fordon i skatteutskottet. Det finns ju en grundläggande positiv inställning hos oss socialdemokrater när det gäller alternativa fordon och bränslen. Det visas inte minst i mycket av kommunal och annan samhällelig upphandling, där man försöker främja den typen av fordon på olika sätt. Om sedan förmånsbeskattningen är en möjlig väg får vi diskutera vidare.

Anf. 257 ROLF KENNERYD (c)

Fru talman! Det känns oerhört inspirerande att efter en lång dags färd mot natt få ta till orda i denna spännande och värdefulla debatt till allmogens fromma.

Jag tänkte inleda med att peka på några viktiga uppgifter som det svenska skattesystemet har. Det är uppgifter som i en debatt som denna gärna hamnar litet i skymundan till förmån för enskildheter.

Det svenska skattesystemet skall t.ex. huvudsakligen finansiera våra offentliga åtaganden. Det skall vara så utformat att det kontinuerligt stimulerar till arbete, riskkapitalsatsningar och individuellt ansvarstagande i svenskt näringsliv och i offentlig förvaltning. Vidare skall det medverka till önskvärda beteendeförändringar hos individer och företag för att därmed möjliggöra långsiktig miljöbalans och den nödvändiga omställningen av vårt energisystem.

Redan dessa tre exempel säger oss att dessa målsättningar delvis är motstridiga. De går inte att förena fullt ut. Som vanligt är den uppgift vi som politiker har att ta itu med att balansera dessa motstridiga målsättningar. Det är dessutom nödvändigt att balansera och fördela åtgärder över tiden för att en långsiktig, stabil utveckling skall vara möjlig.

Låt mig ta ett par exempel ur det nu aktuella betänkandet på behovet av balansering av åtgärder och deras förläggning i tiden, båda med anknytning till energiskatteförslaget.

Det förefaller nu, i varje fall i ord, finnas en bred uppslutning i kammaren kring uppfattningen att miljöskatter och miljöavgifter kommer att spela – och skall spela – en viktig roll i miljöpolitiken och i omställningen av energisystemet. Vi i Centerpartiet har länge hävdad denna uppfattning.

Det innebär naturligtvis inte att en sådan princip är helt komplikationsfri. Höjda energiskatter innebär bl.a. att bensinen blir högre beskattad. Om råpriset på bensin är förändrat leder självfallet en högre beskattning till ett högre bensinpris för konsumenten. Det leder i sin tur

till högre färdkostnader för dem som bor i orter och regioner med långa transportvägar och som samtidigt ofta saknar kollektiva transportmedel.

I det långa perspektivet är det dock just dessa regioner som drar störst nytta av den nödvändiga omläggning av bilarnas bränsle som höjningen ytterst syftar att åstadkomma. Det främsta syftet med åtgärden är ju att ersätta fossila bränslen som drivmedel för bilar med biobränslen.

Ett annat exempel som tidigare berörts i debatten är att höjda skatter på elenergi innebär högre kostnader, framför allt för dem som använder stora volymer el. Detta kan få negativa sysselsättningseffekter för just de företag som inte kan minska volymen annat än marginellt eller på annat sätt kompensera sig för kostnadsökningen per enhet.

I t.ex. de berörda frågorna erfordras alltså balansering av takten i ökningen av skattenivåerna över tiden. Därvid skall också andra hänsyn vägas in. Det är bl.a. viktigt att försöka bedöma nettoeffekten på sysselsättningen och inte bara bedöma eventuella negativa effekter.

Det är vidare viktigt att också väga in de kostnadssänkningar på el som avregleringen av den svenska elmarknaden har inneburit och kommer att innebära, framför allt för den elintensiva industrin.

Karl-Gösta Svenson sade t.ex. i sitt anförande att höjda elenergisatser bevisligen kommer att leda till arbetslöshet. Det återstår väl trots allt att se hur det blir med det. Risken finns; jag medger det. Men även om det brutto skulle medföra en sysselsättningsminskning är ändå det intressanta, som jag tidigare sade, vad det ger netto. Även om vi skulle förlora ett antal arbetstillfällen kan vi inte bortse från att det här också kommer att ge väsentliga tillskott till sysselsättningen genom den omställning som ter sig allt mer nödvändig att inleda.

Enligt vår uppfattning är de förslag till beslut som föreslås i betänkandet en lämplig avvägning i dessa nu berörda hänseenden. Jag vill därför yrka bifall till utskottets hemställan i dessa delar.

Ärligheten påbjuder mig att säga att den proposition som ligger till grund för det här betänkandet var behäftad med en del brister. Det har nödvändiggjort betydelsefulla korrigeringar och kompletteringar från utskottets sida. Det gäller t.ex. växthusnäringens energiskatter, värmeleveranser till industrin och definitionen av omsättning i systemet för inbetalning av mervärdesskatt.

Utskottet förutsätter dessutom att regeringen i höst återkommer med ytterligare förtydliganden och kompletteringar. Det gäller t.ex. förutsättningar för de värmeverk som helt eller huvudsakligen eldas med biobränsle och som har industrileveranser. Det gäller handelsbolagens ställning i mervärdesskattesystemet, och det gäller grönfodertorkarna. Det gäller också elproduktionsskatternas eventuella avlösning med annat system.

Sammantaget är det min bedömning att det föreliggande betänkandet innebär en framflyttning av positionerna när det gäller användandet av skattesystemet i miljö- och energipolitiken och att det även i övrigt är ett litet men dock steg mot ett bättre fungerande skattesystem. Jag yrkar alltså bifall även till övriga delar i utskottets hemställan.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Avslutningsvis vill jag beröra en fråga som ofta har förekommit i den allmänna debatten under senare tid. Det gäller frågan om hur man skall stimulera tjänstesektorn genom skattesubventioner av något slag. Det är en debatt som förs i allmänna och opreciserade ordalag. Exempel på det finner vi i reservationerna nr 15, 16 respektive 17.

Jag tycker att det återigen finns anledning att erinra om att tjänstesektorn redan i dag utgör en bred skattebas och att sänkningar i denna skattebas därför leder till mycket stora kostnader redan innan en eventuell stimulanseffekt uppnås. Det innebär att det uppstår betydande svårigheter på två punkter när de allmänna målsättningarna om stimulans av tjänstesektorn konfronteras med den verklighet där vi är angelägna om resultat. Den ena punkten är definition och avgränsning av det som litet allmänt kallas för tjänstesektor. Den andra punkten är just kostnadsaspekten. Jag skulle önska att vi genom de debatter som vi har haft anledning att föra på just den här punkten under det här riksmötet skulle ha nått fram till en något större precisering från dem som ivrigast förespråkar en sådan skattesubvention. Annars ger man ju allmänheten falska förespeglningar som man riskerar att inte till någon del kunna infria. När vi återvänder till nästa riksmöte hoppas jag att vi kommer att få uppleva sådana preciseringar från dem som ivrigast förespråkar en sådan lösning.

Anf. 258 CARL FREDRIK GRAF (m)

Fru talman! Ibland kan de frågor som är av liten betydelse i kammaren få stora konsekvenser för människor utanför samma kammare.

Jag tänker säga några ord om grönfodertorkarna, en näringsgren som är på väg att helt slås ut från den svenska marknaden på grund av höga punktskatter. Dessa höga punktskatter i Sverige gör att de danska konkurrenterna under den senaste tiden har tagit betydande marknadsandelar. Det står utom allt tvivel att branschens framtid är mycket mörk om det inte sker någon förändring på den här punkten. På samma sätt har vi i dag i det större sammanhanget diskuterat basindustrins energiskatter.

Jag har väckt en motion i det här ärendet med den ganska enkla begäran att regeringen skall återkomma med ett förslag om utformning av nedsättningsregler. Skatteutskottet har tidigare, för ungefär ett år sedan, behandlat den här frågan. Regeringen har inte återkommit med några synpunkter. Det finns därför anledning, fru talman, att i dag skicka med en hemställan om detta till regeringen från riksdagen, inte minst av den anledningen att den här branschen har mycket positiva miljöeffekter ur rent allmänna synpunkter. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 25, under moment 14.

Anf. 259 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Det är intressant med det intresse för miljön som Carl Fredrik Graf säger sig ha, när han hänvisar till att den här typen av verksamhet har positiva miljöeffekter.

Skälet till att vi höjer energiskatten är ju att vissa typer av energi har en miljöbelastande effekt och ger upphov till utsläpp av koldioxid, kväveoxider och allt möjligt. Det känner Carl Fredrik Graf säkert till.

De företag som använder mycket energi har kanske inte förmåga att anpassa sig. Men vi kan naturligtvis inte acceptera en miljöfarlig produktion bara för att de förändringar som just görs för att minska skadeverkningsarna på miljön råkar gå ut över verksamheten. Det är själva grunden för förändringen av beskattningen av energin. Jag skulle vilja veta vad Carl Fredrik Graf anser om problemet, sett ur det perspektivet. Anser han att vi varje gång det görs förändringar i syfte att minska miljöbelastningen skall göra undantag för dem som drabbas? Då kommer ju förändringarna och förbättringarna aldrig att inträffa. Hur ser Carl Fredrik Graf på detta?

Anf. 260 CARL FREDRIK GRAF (m) replik

Fru talman! Det var ju bra att Ronny Korsberg begärde replik, så att jag fick möjlighet att förtydliga det som han inte förstod. Förmodligen har han inte läst min motion.

För att lägga ut texten något kring detta så är insatsvaran i denna produktion vall. Vallodling är ett mycket bra sätt att gynna miljön på flera olika sätt, det tror jag säkert att Ronny Korsberg känner till. Inte minst gäller detta i den bygd jag kommer i från – södra Halland, där vi har haft problem i Laholmsbukten. Vallodling har positiva effekter på miljön.

Detta är ett av skälen till att jag tycker att det finns anledning att låta denna bransch överleva i Sverige. Ronny Korsbergs besked är entydigt: Höj punktskatterna och slå ut branschen, för den kan inte anpassa sig. Han ser tyvärr inte den litet vidare miljöaspekten. Staten gynnar ju t.o.m. vallodlingen genom bidrag. Man tycker att det är en bra åtgärd. Det blir en motsägelsefull diskussion om man å ena sidan vill slå ut en bransch, som Ronny Korsberg förordar, och å andra sidan vill ge bidrag till den insatsvara som branschen använder. Man får bestämma sig för hur man skall ha det.

För egen del tycker jag att även om detta är en liten bransch finns det anledning för oss att försöka ge den förutsättningar att överleva.

Anf. 261 RONNY KORSBERG (mp) replik

Fru talman! Nej, Carl Fredrik Graf, detta är totalt fel. För det första har jag läst motionen. För det andra har jag personligen talat med med flera av företagen som är företrädare för branschen.

Jag tror att Carl Fredrik Graf gör sig skyldig till en del sammanblandningar här. Visserligen är vallodling positivt, och det är inte den vi vill bli av med. Vall kan man nämligen använda till litet av varje. Bl.a. kan man ensilera det och ge det till nötboskap. Då behöver man inte torka det med enorma mängder olja eller gasol, vilket är fallet med grönfodertorkarna som de fungerar i dag. Man pressar ihop vallen och ger det till höns för att äggulan skall bli gulare. Jag är inte säker på att detta är den mest angelägna produktionen i det här landet just nu.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Men jag försäkrar Carl Fredrik Graf att vi inte har någon som helst anledning eller önskan att slå ut denna bransch. Jag vet att det finns planer och alternativ teknik inom branschen för att torka grönfoder. Om man vill kan detta leda till en positiv förändring för både branschen och miljön.

Det är alltså inte vollen vi vill bli av med, utan utsläppen från de fossila bränslena. Det är det som är skälet. Jag är övertygad om att dessa företag har en god förmåga att anpassa sig. Som vanligt är Carl Fredrik Graf en av de mest klenrogna i denna kammare när det gäller tilltron till företagens förmåga att anpassa sig till verkligheten.

Anf. 262 CARL FREDRIK GRAF (m) replik

Fru talman! Man upphör icke att förvånas över Ronny Korsbergs synpunkter och inlägg i riksdagsdebatterna om skattefrågor.

Jag har en mycket stor tilltro till företagens förmåga att anpassa sig och överleva. Men när det gäller denna bransch är möjligheterna att överleva utan tvekan mycket begränsade med de skilda skatteförutsättningar som råder mellan t.ex. Danmark och Sverige.

Låt mig ta ett exempel: En produktion på 3 000 ton beskattas i Danmark med ca 10 000 kr, och i Sverige med mellan 400 000 och 500 000 kr. Skatteutskottet sade för ungefär ett år sedan att det finns anledning att vara vaksam på förutsättningarna för denna bransch. Nu, ett år senare, är utskottet inte ens berett att göra ett tillkännagivande där regeringen får möjlighet att redovisa detta till riksdagen.

Jag noterar att Ronny Korsberg och jag har olika uppfattningar i denna fråga. Konsekvenserna av hans förslag är helt enkelt att branschen inte har någon överlevnadsförmåga. Det betyder bl.a. att vallproduktion får avsättas på annat håll. I den delen kan jag i och för sig ge Ronny Korsberg rätt. Men osäkerheten kring hur staten ser på detta är problemet just nu. Det leder för närvarande till minskad vallproduktion och att man ställer om till annan odling.

Anf. 263 ROLF KENNERYD (c) replik

Fru talman! Jag får be om ett förtydligande från Carl Fredrik Graf.

Vilken substans har han tillfört denna fråga genom sin motion respektive reservation? Att enbart peka på väl kända problem, utan att peka på ens ett embryo till lösning på samma problem har jag tillåtit mig i ett annat sammanhang att kalla för piruettpolitik i motsats till resultatpolitik.

Anf. 264 CARL FREDRIK GRAF (m) replik

Fru talman! Yrkandet i min motion går ut på att regeringen skall återkomma med förslag vad avser nedsättningsregler som gör det möjligt för branschen att överleva.

Det brukar vara så – och det tror jag att Rolf Kenneryd med sin rika erfarenhet av riksdagsarbetet känner till – att det är möjligt att lägga fram förslag och tillkännagivanden med angivande av inriktningen så att regeringen får återkomma med väl genomarbetade lagförslag.

Anf. 265 SONJA FRANSSON (s)

Fru talman! Vi socialdemokrater arbetar målmedvetet för ett miljövänligt, ekologiskt hållbart samhälle. Det är då viktigt att stödja och utveckla bioenergianvändningen.

Några kommuner i mina hemtrakter har varit förutseende och byggt fjärrvärmeanläggningar eldade med biobränslen. Industrins medverkan har varit en förutsättning för dessa stora investeringar.

Borås är i dag en av landets största användare av biobränslen för energiomvandling. I utvecklingsarbetet med att ersätta kol- och oljeanvändningen med biobränsle har kommunen investerat 90 miljoner kronor i en ångtork som kan förädla bränslet. Detta gör att kol och olja helt

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

kan ersättas. Det innebär också att fler tillverkningsindustrier nu kan ansluta sig till fjärrvärmeverket och därmed avveckla den egna oljeanvändningen.

Borås försöker nu också vidareutveckla användningen av kretsloppsanpassad energi. Man investerar 25 miljoner kronor i att bygga en ångledning från kraftvärmeverket för leverans av biobränslebaserad ånga till Borås Wäfveri Beredning AB, som är ett stort företag med 400 anställda och som i dag är kommunens största industriella oljeanvändare. Miljömässigt kommer denna investering att betyda stora förbättringar i ett svårt försurat Västsverige.

Fru talman! Svenljunga kommun är ett annat exempel där det finns ett fjärrvärmeverk som eldas med upp till 94 % biobränslen. Ett enda stort företag, nämligen Elmo, som tillverkar läder, förbrukar 60 % av den värme som levereras från värmeverket. Det betyder att Svenljunga, som är en liten kommun, är helt beroende av att Elmo köper biobränslebaserad fjärrvärme, och att denna form av fjärrvärme är kostnadsneutral.

Fru talman! Båda de kommuner som jag nu visat på är goda exempel på ett ekologiskt hållbart framtida samhälle. Det skulle innebära stora ekonomiska förluster, och i värsta fall en återgång till oljebaserade fjärrvärmeverk, om man inte får kompensation för den fördyring av biobränslen som förändringen innebär.

Jag uppskattar därför utskottets tydliga skrivning om att nioöringen bör ersättas med ett särskilt stöd när det gäller biobränslen. Utskottet betonar vikten av ett skyndsamt besked till näringen om utformningen så att de investeringsbeslut som nu fattas inte påverkas negativt. Stödet bör utformas på ett sådant sätt att det möjliggör långsiktiga investeringar. Jag förutsätter att detta är regeringens vilja, och att så också kommer att ske.

Fru talman! Med denna tydlighet från utskottets sida yrkar även jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet i dess helhet.

Anf. 266 HANS STENBERG (s)

Herr talman! Den föreslagna produktionsskatten på elenergi har väckt mycket starka känslor på många håll i landet. Särskilt kraftig har reaktionen varit på orter med en stor andel elintensiv industri.

Bakom de starka reaktionerna ligger en stor oro för vilka effekter skattehöjningarna får för jobben och tillväxten i våra viktigaste exportnäringar. Det finns en uppenbar risk att en fullständig övervältring av denna skattehöjning sker från elproducenterna till industrin. Elproducenterna agerar strikt affärsmässigt och dessutom är de få till antalet. Det gör att de har en mycket stark förhandlingssitt gentemot de elkonsumerande företagen.

Om skattehöjningen tillåts slå igenom för den elintensiva industrin hamnar många företag i en omöjlig situation, eftersom industrin inte kan lyfta av produktionsskatterna. Man konkurrerar också på den internationella marknaden och har inte någon möjlighet att i sin tur övervältra produktionsskatterna på sina kunder. Dessutom har många av deras konkurrenter redan i dag lägre elpriser.

Det är den här bakgrunden som gör att vi som bor i regioner med en stor andel elintensiv industri är mycket oroade för effekterna av den föreslagna skattehöjningen. Jag skall som ett exempel försöka att visa på några av effekterna i mitt hemlän Västernorrland.

Västernorrland är landets mest elintensiva län, med både stor elproduktion och stor elförbrukning. Elförbrukningen inom industrin i Sundsvalls kommun är lika stor som inom industrin i hela Stockholms och Södermanlands län tillsammans. Trots det är elproduktionen i Västernorrland större än konsumtionen. Eftersom elberoendet kanske är mest tydligt i Sundsvall använder jag Sundsvall som exempel, men det förtjänar också att påpekas att vi har elintensiv industri i Västernorrlands samtliga kommuner.

För den här industrin är elenergin inte utbytbar mot annan energi, utan måste betraktas som en råvara i processen. Exempelvis förbrukar Gränges Metalls aluminiumsmältverk 92 % av sin elenergi som råvara i elektrolysprocessen. För det företaget utgör elkostnaderna ca 20 % av saluvärdet på aluminium. Tittar man på Akzo Nobels kemiska industri i Sundsvall finner man att elkostnaderna är ännu högre. Även Ortvikens pappersbruk förbrukar stora mängder el i processen. Den sammanlagda elanvändningen i de här tre företagen uppgår till 4 TWh/år. Man kan också konstatera att räknar man in de indirekta sysselsättningseffekterna svarar bara de tre största elintensiva företagen i kommunen för 17 % av den totala sysselsättningen.

Både SCA och Gränges Metall har planerat att bygga ut sin produktion i Sundsvall. Förverkligandet av de planerna är naturligtvis i mångt och mycket beroende av elprisernas utveckling i framtiden.

Riksdagen har tidigare beslutat att höja elbeskattningen som en del i finansieringen av EU-medlemskapet. Så här i efterhand kan man konstatera att den produktionsskattehöjningen slog igenom helt och hållet för den elintensiva industrin. Redan den höjningen upplevs som mycket bekymmersam för företagen. Gränges Metalls kostnader på grund av den tidigare höjningen av produktionsskatterna har beräknats till 4–5 % av saluvärdet. Det motsvarar en kostnadsökning på 30 miljoner kronor per år för företaget. När man ställer det mot det faktum att företagets genomsnittliga vinst de senaste tio åren var 50 miljoner ser man tydligt att om den nu föreslagna skattehöjningen skulle slå igenom så vänds den här vinsten till ett minusresultat framöver.

Om skatterna tillåts slå igenom kommer därför sannolikt ortens elintensiva metallverk och delar av de kemiska arbetsställena att slås ut. Vidare kommer massa- och pappersindustrins lönsamhet att urholkas. Risker är överhängande att planerade investeringar uteblir. Om det inträffar skulle det innebära en sysselsättningskatastrof för Västernorrland.

Dessutom står den här industrin för en mycket stor del av landets export, och det skulle drabba Sveriges handelsbalans på ett förödande sätt i en situation där vi är så beroende av att ha en stabil utveckling med tillväxt i landet.

Det är mot den här bakgrunden som det är absolut nödvändigt att nu bevaka så att höjningen av elbeskattningen inte slår igenom för den

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Ekonomisk-politiska
åtgärder på skatte- och
avgiftsområdet*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

elintensiva industrin. Därför tycker jag att det är mycket positivt att skatteministern nu har lovat att skyndsamt utvärdera effekterna av skattehöjningen och snabbt återkomma med åtgärder om det visar sig nödvändigt. Men jag vill betona att det utvärderingsarbetet självklart bör inledas omedelbart med att man analyserar effekterna av den tidigare genomförda höjningen av elbeskattningen. Man bör inte vänta med analysen tills den första delen av skattehöjningen redan har trätt i kraft.

I detta anförande instämde Susanne Eberstein och Britta Sundin (båda s).

Anf. 267 NILS-ERIK SÖDERQVIST (s)

Herr talman! I det betänkande som nu behandlas föreslås en höjning av produktionsskatten på elektrisk kraft, som flera talare i dag har tagit upp. Tidigare har jag i denna kammare tagit upp situationen för vår elintensiva industri med en beskrivning av ett av dessa företag, nämligen Vargön Alloys. Därför finns det ingen anledning för mig att nu och här ytterligare beskriva den situationen och vad som händer i samband med detta. Jag vill mer ta fasta på de långtgående löften som har kommit från regeringen om att skyndsamt utvärdera produktionsskatten så att vår elintensiva industris konkurrenskraft inte äventyras. Om så blir fallet har regeringen lovat att återkomma till riksdagen. En likartad beskrivning återfinns också i betänkandet och det är klart positivt och bra.

Det är enligt min uppfattning synnerligen angeläget att den översyn som skall göras så som har sagts sker snabbt och skyndsamt. Det finns i dag en osäkerhet och en oro för vad som annars händer, och den har beskrivits av flera talare. Det är en oro som finns hos företag, hos anställda och i många av våra regioner ute i landet.

Det är också, herr talman, angeläget att översynen sker på ett sådant sätt att de berördas erfarenheter och kunskaper tas med i utvärderingen. Då tänker jag på de fackliga organisationerna, på företagen som har sådan verksamhet och på dem som är verksamma i de här regionerna. Tack!

I detta anförande instämde Ingvar Johnsson (s).

Anf. 268 PER ROSENGREN (v)

Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av Inger Lundbergs slutreplik. Jag tycker att hon bör spara den lägsta politiska retoriken till sina valtal. Där lär hon behöva dem. Men att i en replikväxling där vi diskuterar för- och nackdelar med våra två olika förslag i förmögenhetsbeskattningen sjunka till en så låg nivå som hon gjorde i sin slutreplik tycker jag är beklämmande.

Vad har opportunisten med detta att göra? Är det i detta fall intränade utfall från socialdemokraten Inger Lundberg mot alla möjliga och omöjliga lägen som gäller? Jag tycker alltså inte att den typen av replikväxling hör hemma här. Vi diskuterade huruvida vårt förslag var lämpligare, dvs. att man skall reducera fastighetsvärdena i förmögen-

hetstaxeringen kontra en generell höjning av fribeloppet. Att då höra den typen av utfall tycker jag är litet obehagligt.

Anf. 269 INGER LUNDBERG (s)

Herr talman! När vi går mot sommaren och om Per Rosengren tycker att det har varit väldigt jobbigt, så lovar jag att inte mer beskylla Per Rosengren för populism. Jag lovar t.o.m. att jag skall prata med mig själv och försöka, försöka, försöka att inte ens tänka det.

Anf. 270 PER ROSENGREN (v)

Herr talman! Vi har det inte det minsta svårt i politiken för närvarande – det vill jag betona och upplysa Inger Lundberg om. Jag förstår nog vilka det är som har de stora problemen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

9 § Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU32

Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus (prop. 1995/96:229)

Anf. 271 CARL ERIK HEDLUND (m)

Herr talman! Dagens och detta riksmötes sista ärende rör alltså skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus. Regeringen har föreslagit en tidsbegränsad skattereduktion för reparationer, om- och tillbyggnader av bostadshus. I det senare begreppet innefattas också bostadsrätter.

Ur en synvinkel är denna proposition ett steg framåt för Socialdemokraterna. När den borgerliga regeringen framlade ett i stort sett identiskt förslag, som då gällde åren 1993/94, reserverade sig Socialdemokraterna. Man tyckte inte att skatteavdrag var en bra modell utan förordade i stället bidrag.

Nu har emellertid Socialdemokraterna tänkt om och alltså anslutit sig till den modell som man tidigare hårt kritiserade. Detta, herr talman, är glädjande. Det går inte fort, men steg för steg påverkas Socialdemokraternas tänkande i rätt riktning. Skattetrycket i Sverige är vårt största problem och orsaken till mycket av vår förlorade ställning som välfärdsland. Vi får alltså hoppas att också den insikten sprider sig inom socialdemokratin.

I likhet med de allra flesta medborgare hyser vi moderater stor oro för utvecklingen på arbetsmarknaden. Tidigare i dag har regeringens och Moderaternas stora, mer övergripande förslag till åtgärder för att få ned arbetslösheten presenterats. Det framgår av förslagen att det går en stor och klart markerad skiljelinje mellan hur vi och Socialdemokraterna tänker.

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Skattereduktion för
utgifter för byggnads-
arbete på bostadshus*

Regeringen tror på den politiska ingenjörskonsten med litet stimulanser här och några skattehöjningar där, ett Sverige fyllt av regleringar och förordningar, ett Sverige där individen inte kan överblicka ens den närmaste framtiden eftersom regler ändras hela tiden. Som völdresserade hundar skall vi lära oss att agera efter husses – statens – önsningar.

Vi moderater har en betydligt ljusare tro på individens egen förmåga att lösa problem. Vi anser att politikens största uppgift är att skapa förutsättningar för medborgarna att kunna ta ansvar för sin egen utveckling. För att de skall kunna göra detta måste regelverket vara känt och överblickbart, och det skall bl.a. stödja en bra arbetsfördelning. Var och en skall göra det han eller hon är bäst på.

Stimulansåtgärder av den typ som föreslås i skatteutskottets betänkande 32 kan ha positiva effekter, men de är kortsiktiga. De kan vara bra och positiva om de verkligen är engångsåtgärder, men om bestämmelserna återkommer gång efter gång kommer de inte längre att få åsyftad verkan. I stället kan de innebära att husägare skjuter upp nödvändiga reparationer i förhoppningen att skattereduktioner eller bidrag litet senare skall införas och sänka kostnaderna för de nödvändiga reparationerna. Tänker tillräckligt många på det viset kan det bli ytterligare avmattning på byggmarknaden, och då är inget vunnet.

Vi moderater vill i stället skapa en sund efterfrågesituation på marknaden för reparationer, underhåll och ombyggnader. Man behöver inte vara särskilt duktig i matematik för att räkna ut hur vårt höga skatteläge effektivt har bromsat en av de viktigaste orsakerna till ökad effektivitet i samhällsekonomin, nämligen principen om arbetsfördelning och specialisering.

Vi i Sverige är ju för frihandel mellan länder, och vi har därför låga tullar. Bakom den attityden ligger vetenskapen att tullar hindrar en riktig arbetsfördelning mellan olika länder och därmed också en produktivtetsutveckling. På samma sätt är det med skatterna. Höga skatter försvårar arbetsfördelning och är därför skadliga för medborgarnas välbefinnande. Trots detta är regeringen inte beredd att sänka det totala skattetrycket, utan detta har i stället höjts under de här åren. Möjligtvis kan regeringen, som i det aktuella fallet, tänka sig temporära skattereduktioner men inte några rejäla tag.

Herr talman! Det höga skattetrycket snedvrider samhällets sätt att fungera och är därför direkt skadligt. Höga marginalskatter, löneskatter i form av arbetsgivaravgifter utan koppling till förmåner, hög mervärdesskatt, dubbelbeskattning av riskkapital etc. samverkar till att skattekillen till sist blir så stor att inte ens det mest angelägna blir utfört. Dvs. det kanske blir utfört av gör-det-självare, med mycket varierande kvalitet, eller av svart arbetskraft. I det första alternativet har vi tagit ett steg tillbaka till självhushållningen med åtföljande lägre produktivitet i samhället. I det andra fallet, svartjobbet, öppnar vi för ett dåligt samhällsklimat med brottslighet och sjunkande allmän moral. Gunnar Myrdal skrev för ungefär 20 år sedan att vi hade blivit ett folk av fiffelare. Han visste inte hur rätt han hade.

Hur skall vi då komma ur den här situationen? Jo, för det första genom att sänka den totala skatten till i vart fall 50 % under de närmaste åren. För det andra bör mervärdesskatten reformeras så att tjänster riktade till hushållen blir skattefria. Detta kräver att Sverige driver denna fråga inom EU.

I avvaktan på att vi kan få EU-reglerna ändrade vill vi moderater därför ha en permanent skattereduktion för reparation och underhåll av byggnader. Det skulle vara en klar signal till alla att riksdagen uppmuntrar seriösa byggnads- och hantverksföretag och ett verksamt medel mot den svarta sektorn i Sveriges ekonomi. Snickare, målare, rörmonter, elektriker och andra som verkligen kan sina yrken får möjligheten att arbeta med det som de är utbildade för, och villaägare och andra får jobben utförda professionellt och snabbt till en överkomlig kostnad och kan sedan i sin tur koncentrera sig på sina egna färdigheter.

Herr talman! Jag yrkar därför avslag på propositionen och tillstyrker i stället reservationerna 1 och 8.

Anf. 272 ERLING BAGER (fp)

Herr talman! Jag kommer att minska ned mitt anförande något.

Regeringen har i den proposition vi nu behandlar, 1995/96:229, föreslagit skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus.

Folkpartiet har i många år föreslagit ett flerårigt allergisaneringsprogram för att komma till rätta med de dåliga inomhusmiljöer som finns i många fastigheter, inte minst i våra kommuner. Detta miljösaneringsprogram är ett bättre alternativ än det förslag som utskottsmajoriteten här företräder.

Jag yrkar inledningsvis bifall till reservation nr 1, som är gemensam för Folkpartiet, Moderaterna och Miljöpartiet, och till folkpartireservationen nr 4.

Regeringens förslag innebär att vi nu växlar från ett system med bidrag till ett skatteavdragssystem – något som för övrigt samtliga länsbostadsnämnder i landet protesterat mot. De hävdar att ett återinförande av skattereduktion skapar förvirring hos allmänheten och byggbranschens aktörer. Länsbostadsnämnderna önskar stabilitet med avseende på information och vart man skall vända sig i exempelvis ROT-bidragsfrågor, som berör byggandet – något som jag tycker att man har lätt att förstå.

Med Folkpartiets förslag skulle man med ett flerårigt program komma bort från den ryckighet som olika ROT-program, ibland hastigt ihopkomna, inneburit under de senaste åren. Ett flerårigt program skulle kunna rikta sina åtgärder ännu mer än hittills till att allergisanera exempelvis offentliga lokaler, som daghem, förskolor, skolor, institutioner osv., där vi vet att behoven är stora i många lokaler.

Låt mig först konstatera att vi i Sverige har ett i förhållande till andra länder i många avseenden modernt och ofta väl utformat byggnadsbestånd.

Det som är problemet är de fastigheter som vi ibland kallar för sjuka hus. Oftast är det byggnader som har byggts de senaste 15–20 åren. En stor del av dagens problem beror på att det ofta byggdes allt-

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

för snabbt och alltför forcerat. Detta har bidragit till fukt och mögel, radonproblem osv. Därtill kom de oväntade effekterna på nya byggmaterial, olämpligt flytspackel, golvlīm osv.

Detta har, utöver dåligt byggda hus, skapat dåliga inomhusmiljöer. Allergi har tyvärr utvecklats till något av en folksjukdom, som uppemot 3 miljoner svenskar i dag lider av. Ca 8 % av de vuxna lider av astma, och särskilt oroande är att många barn har drabbats. Man räknar med att två av fem är utsatta. Det är ju faktiskt så att vi vistas kanske 90 % av vår tid inomhus, i bostäder, skolor, daghem och på arbetsplatser. Rapporter från Byggeforskningsrådet och Folkhälsoinstitutet pekar på att allergierna har fördubblats under det senaste decenniet, och ökningen fortsätter.

Herr talman! Om vi skall satsa på bidrag eller skattesubventioner på byggåtgärder över huvud taget, borde vi väl rikta insatserna på projekt som i första hand kan ge positiva hälsoeffekter.

Miljöpartiet förhandlade förra året fram ett allergisaneringsprogram med regeringen. Så här ett år efteråt kan man konstatera, som jag har uppfattat det, att Socialdemokraterna inte längre står fast vid detta program fullt ut. Det kanske kommer att förtydligas i dagens debatt hur detta ligger till.

Vi har från Folkpartiet återigen aktualiserat vårt förslag och våra idéer om att ett flerårigt program om 400 miljoner kronor per år, med en lägre kommunal finansieringsgrad, bör förverkligas inom ramen för ett sådant program. I dag måste en kommun stå för 70 % av kostnaderna, medan den statliga stödnivån är på 30 %. Stödnivån borde enligt Folkpartiets förslag höjas och bestämmas till 50 % av kostnaden. Då skulle säkert fler kommuner vara intresserade av att snabbare kunna allergisanera offentliga lokaler.

Ett flerårigt återkommande saneringsprogram ger kontinuitet och förutsättningar för bättre planering. Man kan då successivt bygga bort de hälsofarliga lokalerna, så att människor slipper bli sjuka, och vi skulle spara kostnader för samhället på flera miljarder, i form av mindre sjukskrivningar och mindre sjukvårdskostnader.

Herr talman! Jag vill slutligen återigen yrka bifall till reservation nr 4.

Anf. 273 RONNY KORSBERG (mp)

Herr talman! Förslaget att införa ett skattemässigt avdrag för reparationer av bostäder och hus har vi från Miljöpartiet avvisat av flera skäl.

Det är ett ganska dyrt förslag, och det är tveksamt om de sysselsättningsmässiga effekterna av ett sådant förslag verkligen blir positiva. Vi har en känsla av att det mesta som kommer att hända är en omfördelning i tiden av de här renoveringarna och reparationerna, och då har man inte gjort något annat än att ge bort pengarna.

När det sedan gäller inriktningen, hörde vi i en debatt tidigare Sonja Fransson tala varmt för att Socialdemokraterna driver en kraftfull politik mot ett ekologiskt samhälle och har en mycket klar målsättning att åstadkomma ett sådant. Tyvärr måste vi konstatera att man i det här

fallet minst sagt svävar på målet, eller för att uttrycka det mer klart har man inte det målet över huvud taget.

Det är nämligen så att det går att få ett sådant här bidrag, en sänkning av skatten, för precis vilka miljövidriga renoveringar som helst. Det är häpnadsväckande att man 1996 lägger fram ett sådant förslag, särskilt mot bakgrund av, som Erling Bager var inne på, att det finns ett förslag framförhandlat mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna om renoveringar med en mycket tydlig miljöprofil.

Vi menar att ett bättre alternativ hade varit att fullfölja den överenskommelse som vi har. Den överenskommelsen innebar att man satte av 1,8 miljarder till allergisaneringsåtgärder. Dessa pengar omfördelades emellertid, eftersom ansökningarna för att få bidragen kom in ganska sent. I dag saknas det ungefär 600 miljoner. Det kunde vara intressant att här i debatten få veta om man från regeringspartiet har för avsikt att fullfölja det här. Det skulle vara ett bra alternativ.

Jag håller med om mycket av det som Erling Bager sade i sitt inlägg om allergisaneringens fördelar och miljöinriktningen på de renoveringar som skall göras, om det över huvud taget skall ges någon form av subvention eller bidrag. Helst ser vi att det sker i form av bidrag, eftersom det finns möjlighet att rikta det på ett annat sätt. Den möjligheten finns inte med det förslag som nu ligger.

Sedan har vi i Miljöpartiet och Folkpartiet kanske litet olika uppfattning när det gäller synen på bidragsnivån. Jag menar att huvudansvaret för allergisaneringarna måste ligga på dem som driver fastigheterna. Den som har ett dagis eller en skola måste rimligen se till att lokalen är beboelig och att barnen inte far illa. Det ansvaret måste i huvudsak ligga på kommunerna. Pengarna räcker också till flera bidrag. Det här skall vara ett stimulansbidrag. I övrigt delar vi i Miljöpartiet den grundinställning som Erling Bager här har redovisat.

Om det nu inte går att få ett sådant här förslag att fungera, där de satsningar som redan är överenskomna fullföljs, tycker jag, som jag sade, inte att man borde lägga fram den här typen av förslag, där nya pengar avsätts till vilken typ av renoveringar som helst.

Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 1, där vi avstyrker det här förslaget, och till vår reservation nr 9, där vi menar att regeringen i stället borde återkomma med förslag till ett s.k. grönt renoveringsbidrag, där man alltså får de här bidragen enbart om renoveringen som sådan leder till att man kommer närmare ett uthålligt samhälle.

Anf. 274 HOLGER GUSTAFSSON (kds)

Herr talman! Beträffande åtgärder för att stimulera den s.k. ROT-sektorn talar hittillsvarande erfarenheter för ett system med skattereduktion, vilket också regeringen har föreslagit. Det är inte enbart konjunktur- och bostadspolitiska aspekter som talar för ett sådant stöd utan också ett behov av att stimulera tjänstemarknaden just mot hushållen. Ett minskat skattetryck på dessa tjänster bidrar till minskad förekomst av svartjobb i hushållen och ökar därmed också samhällets skatteinkomster.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

En förutsättning är att avdragsnivån är tillräckligt hög. Regeringens förslag till skattereduktion på 30 % är enligt vår bedömning låg och bör i stället vara 60 %, vilket vi också har finansierat fullt ut i vårt budgetförslag – detta med adress till finansministern, så att denne inte behöver gå omkring i okunnighet om att kristdemokraterna alltid finansierar sina förslag. För att undvika tröskelproblem och ryckighet i skattesystemen föreslår vi att skattereduktionen skall erhållas också för åren 1998 och 1999.

Kristdemokraterna har i många sammanhang fört debatt om sänkta kostnader för hushållsmarknaden, till vilken ROT-sektorn huvudsakligen hör. Vi anser dock att förslaget för utomhusreoveringar bör omfatta även bilreparationer, större trädgårdsarbeten av anläggningskaraktär och olika installationsarbeten, dvs. en bredare bas för skattereduktionen.

Herr talman! Mot bakgrund av vad jag här har anfört yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 7.

Anf. 275 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s)

Herr talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande nr 32 och avslag på samtliga reservationer som har fogats till betänkandet.

I mitt hemlän Värmland är byggarbetslösheten hög, ca 25 %. Värmland är tyvärr inget undantag på detta område, utan hela landet har en mycket hög arbetslöshet inom både bygg- och måleribranschen. Investeringarna inom bostadssektorn har under flera år legat på en mycket låg nivå. Den låga nivån på nyproduktionen av bostäder har emellertid under de senaste åren till viss del motverkats av en ökad satsning på ROT-åtgärder i det befintliga bostads- och byggnadsbeståndet. Denna satsning har delvis kommit till stånd med olika former av statliga stöd som inrättas av bl.a. sysselsättningspolitiska skäl.

Från utskottsmajoritetens sida anser vi att det är viktigt med fortsatta stimulanser inom ROT-sektorn för att minska arbetslösheten. Vi vet att ökad byggaktivitet leder till minskade utgifter för a-kassan samt till ökade skatte- och avgiftsintäkter. Formen för åtgärderna och omfattningen av desamma har diskuterats, och utifrån detta har regeringen gjort bedömningen, vilken vi instämmer i, att det är lämpligt att införa en tillfällig skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus. Förslaget ansluter i stora delar till tidigare regler om skattereduktion för byggnadsåtgärder som fanns 1993–1994 och som ansågs ge positiva effekter för branschen. En skillnad är att i detta nya förslag kan även bostadsrättshavare få skattereduktion.

Herr talman! I flera reservationer framhålls att stimulansåtgärderna inom ROT-sektorn bör ges en mer direkt miljöinriktning. Även från utskottsmajoritetens sida anser vi att det är önskvärt att de byggåtgärder som kommer att ske utifrån skattereduktionen inriktas mot angelägna miljöförbättrande åtgärder. Några bestämmelser som förhindrar sådana åtgärder finns inte. Vi anser inte att det finns någon motsättning mellan önskemålet om miljöinriktade satsningar och förslagets utformning. Självklart skulle vi, om det fanns ekonomiska förutsättningar, vilja

satsa pengar på miljöförbättrande åtgärder även i offentliga lokaler. Nu är inte det möjligt, och utifrån detta anser vi att regeringens förslag är det lämpligaste i rådande situation.

Omfattningen av skattereduktionen tas upp i några reservationer. Bl.a. vill Moderata samlingspartiet ha permanenta skattelättnader för underhåll av egna byggnader och yrkar därför avslag på förslaget till skattereduktion i dess föreslagna form. Kds förespråkar att skattereduktionen skall vara 60 % av arbetskostnaden samt att tiden skall utsträckas till att även omfatta åren 1998–1999. Vidare anser kds att skattereduktionen skall omfatta bilreparationer m.fl. tjänster.

Moderata samlingspartiets förslag till permanent skattereduktion anser jag vara ett ogenomtänkt förslag. Likaså anser jag att kds förslag om ytterligare två års skattereduktion är att gå händelserna i förväg. Vad vet vi om sysselsättningen inom byggbranschen om några år? Skall vi om det blir en högkonjunktur fortfarande subventionera denna sektor? Nej, låt oss avvakta och se!

När det gäller nivån på skattereduktionen anser vi att 30 % är en väl avvägd nivå och av tidigare erfarenhet vet vi att den kommer att ge effekt. Jag vill även påminna om att Bostadspolitiska utredningen och Skatteväxlingskommittén för närvarande arbetar med att se över dessa frågor. Från utskottsmajoriteten anser vi att det är viktigt att avvakta deras förslag.

Herr talman! Skatteutskottets betänkande 32 är ett led i ett gemensamt arbete för att skapa förutsättningar för att halvera den öppna arbetslösheten. Den följs upp av den sysselsättningsproposition som regeringen lämnade i morse. Jag yrkar än en gång bifall till hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 276 RONNY KORSBERG (mp) replik

Herr talman! Bevekelsegrunderna för att man lägger fram detta förslag är inte så svåra att förstå. Som jag sade i mitt anförande är vi i Miljöpartiet ganska tveksamma till dem, så den debatten behöver vi inte ta nu.

Men jag blir en smula förvånad när Lisbeth Staaf-Igelström säger att det inte finns någon motsättning när det gäller möjligheten att använda detta bidrag för miljöriktiga renoveringar, eller hur hon nu uttryckte det, och därför ansåg hon att det här var det mest lämpliga förslaget. Det är något besynnerligt för mig. Själva poängen är ju att det inte går att rikta det här ROT-avdraget. Man kan ju, som jag sade i mitt anförande, göra precis vilka tokigheter som helst. Vi vet ju av erfarenhet att det finns massor av byggmaterial, byggmetoder och energisystem som inte är förenliga med ett uthålligt samhälle och som vi nu alla är angelägna om att vi skall försöka få bort ur vårt bostadsbestånd och ur offentliga lokaler. Det är därför det är så angeläget att man fullföljer den satsning som finns på allergisaneringsområdet, att man har möjlighet att rikta och styra den här typen av insatser och att man kan ställa krav på dem som gör renoveringar och som får reduceringar eller bidrag eller tar emot skattesubventioner. Då förstår jag inte hur man kan

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

komma fram till att det här framlagda förslaget är det mest lämpliga. Det skulle jag gärna vilja ha förklarat.

När det gäller de 600 miljoner som saknas från den överenskommelse som Miljöpartiet har sedan tidigare med regeringen: Hur blir det med dem? Kommer regeringen att fullfölja den överenskommelsen och skjuta till pengarna så att skolor och offentliga lokaler kan fortsätta allergisaneras?

Anf. 277 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik

Herr talman! Ja, Ronny Korsberg, jag tror att människor är tillräckligt kloka för att kunna se till att bygga på ett miljövänligt och bra sätt.

När det gäller den överenskommelse som vi hade med Miljöpartiet 1995 om miljöförbättrande åtgärder vet vi, precis som Ronny Korsberg sade i sitt anförande tidigare, att det var svårt från början att få människor att söka detta bidrag. Sedan kom det i gång och bidraget utnyttjades fullt ut. Jag är fullt medveten om att det var på det sättet.

I nuläget har vi gjort den bedömningen att vi skall satsa på de åtgärder som vi föreslår, dvs. en skattereduktion. Vi vill gärna satsa även på offentliga lokaler, som jag sade i mitt inledningsanförande, men tyvärr måste vi prioritera. Då prioriterar vi detta i nuläget.

Jag kan faktiskt inte se att det finns några motsättningar eller restriktioner i förslaget när det gäller att bygga och renovera på ett miljövänligt sätt. Ronny Korsberg kan kanske peka på det i propositionen eller i betänkandet.

Anf. 278 RONNY KORSBERG (mp) replik

Herr talman! Det är riktigt att man skall tro människor om gott. Någon motsättning finns inte. Min poäng var att Lisbeth Staaf-Igelström påstod att det förslag som nu har lagts fram är det mest lämpliga. Man måste väl ändå tillstå att det faktiskt inte går att ställa krav på dem som får dessa skattesubventioner.

Det betyder de facto att jag kan göra precis vilka miljövidriga renoveringar som helst. Jag kan lägga in PVC-golv. Jag kan byta rörledning och lägga in PVC där. Jag kan göra precis vad jag vill. Det finns ingen möjlighet att styra detta. Vi är tvungna att betala ut pengarna. Det är det som är poängen. Det hade varit bättre att ha ett bidrag där man kunde ställa krav. Är det en vettig renovering? Stämmer den överens med de kunskaper som vi har i dag om hur vi borde bygga? Stämmer den överens med de idéer vi har om hur vi skall renovera fastigheterna för att de skall bli beboeliga, för att inte barn skall fara illa på dagis och i skolor osv.

Det är det kravet vi inte kan ställa, och det är det som gör det så förvånande att man i dag lägger fram denna typ av förslag. Det är en motsättning i sig, som jag inte tycker att vi kan acceptera. Då har man tyvärr inte någon ambition att leva upp till de stolta parollerna när det gäller att bygga det ekologiska samhället.

Anf. 279 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik

Herr talman! Jag tror att Miljöpartiet med Ronny Korsberg i spetsen har glömt bort att det är kunniga yrkesmän som skall göra jobbet – kunniga yrkesmän som har ett F-skattebevis. Det är inte några noviser som skall sköta om det.

Jag tror fortfarande att det kommer att bli bra och att det också mycket kommer att inriktas på miljödelen. Jag ser absolut ingen mot-sättning i detta.

Anf. 280 ERLING BAGER (fp) replik

Herr talman! Lisbeth Staaf-Igelström nämnde att miljösatningar är viktiga och att det som sägs inte minst i Folkpartiets förslag är värdefullt.

Det program som vi nu antar och som Lisbeth Staaf-Igelström sade var det bästa i nuläget innebär inte några åtgärder i offentliga lokaler, som vi har pekat på, t.ex. i daghem, förskolor, skolor och institutioner. Vi vet att problemen är oerhört stora där och att man behöver sanera för att förhindra allergier och skapa lokaler som ger positiva hälsoeffekter. Problemen har ökat med åren. Vi vet att det finns kommuner som inte klarar av sin del av kostnaderna i dessa program. Vi har pekat på att man, om man över huvud taget skall ge subventioner för bygg-åtgärder, bör ge dem till åtgärder som ger positiva hälsoeffekter.

Detta skattereduktionsförslag har i sig inga inbyggda förpliktande miljökrav. Man kan få skattereduktion för arbetskostnaderna. Det är inte på något sätt styrande för miljösaneringar, och det tycker vi i Folkpartiet är väldigt dåligt.

Anf. 281 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik

Herr talman! När det gäller de offentliga lokalerna sade jag tidigare till Ronny Korsberg att vi har fått göra en prioritering. Vi har inte tillräckligt med ekonomiska resurser. Vad skall vi satsa på? Därför har vi i nuläget prioriterat en skattereduktion. Det är också ett led i att bekämpa arbetslösheten. Vi vet att hushållen kommer att konsumera mer om vi får i gång detta ordentligt. Det kommer då också att ge fler arbetstillfällen.

Anf. 282 ERLING BAGER (fp) replik

Herr talman! Vi har från Folkpartiets sida pekat på att det också finns andra sektorer där man behöver göra insatser för att skapa jobb. Det gäller hushållssektorn och turistbranschen.

Det förslag som ligger framme ger inte de miljöeffekter som är önskvärda.

Jag vill sluta med en fråga. Regeringen förhandlade fram ett program med Miljöpartiet förra året. Ett antal hundra miljoner har flyttats från miljösatningarna. Är regeringen och Socialdemokraterna beredda att återföra de pengarna till miljöinsatser och allergisanering?

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 283 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik

Herr talman! Som jag sade tidigare har vi i dag inte de ekonomiska möjligheterna att göra allt som vi vill göra. Därför måste vi göra prioriteringar. I nuläget har vi prioriterat en skattereduktion för att minska byggarbetslösheten och minska arbetslösheten inom måleribranschen. Från dessa branscher har man framfört starka önskemål om en sådan skattereduktion.

Erling Bager nämnde att det finns andra viktiga sektorer där man skulle kunna införa skattereduktioner. Jag sade i mitt inledningsanförande att jag hänvisade till pågående utredningar. Jag är inte beredd att stå här i dag och tillstyrka skattereduktioner på andra områden utan att veta konsekvenserna och utan att veta vilka effekter det får och hur många arbetstillfällen det skapar.

Det skattereduktionsförslag vi antar i dag har vi provat tidigare – under 1993 och 1994. Vi vet att det gav positiva effekter. Vi vill pröva det igen för att minska arbetslösheten.

Anf. 284 ROLF KENNERYD (c)

Herr talman! Jag känner en viss stolthet över att ha medverkat till att skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus nu återinförs. Det är en beprövad metod för att öka sysselsättning och minska svartjobb som visat sig effektiv.

Det är därför jag förvånat höjer på ögonbrynen när jag finner att såväl moderater som folkpartister avvisar förslaget. Vi genomförde det ju gemensamt förra gången. Det finns goda erfarenheter från detta system.

Miljöpartiet avvisar också det framlagda förslaget och återkommer senare med synpunkten att reduktionen, i den mån den över huvud taget skall ske, bör gälla arbeten med särskild miljöinriktning.

Jag vill fråga Ronny Korsberg och för övrigt även Erling Bager, som också berört denna frågeställning, vilka åtgärder det är som omfattas av det föreliggande förslaget som inte kan anses ha en sådan inriktning? Hur stor andel av basen för reduktion bedömer Ronny Korsberg att dessa åtgärder i så fall utgör i en modern miljöinriktad upprustningsverksamhet?

Avslutningsvis vill jag i detta korta inlägg kvittera de älskvärdheter som Holger Gustafsson bestod mig och mitt parti med i den förra debatten genom att peka på att vi i detta betänkande finner exempel på det som finansministern tidigare i dag påtalade, nämligen att kds försöker att framställa sig som alla goda gåvors givare. Gärna skattereduktion, men den bör vara dubbelt så stor, och den bör gälla minst dubbelt så länge, utropar Holger Gustafsson hurtigt, utan att bekymra sig över vare sig finansiering eller möjligheter att finna majoritet för denna sin givmildhet.

Herr talman! Jag ber att avslutningsvis få yrka bifall till hemställen i utskottets betänkande.

Anf. 285 CARL ERIK HEDLUND (m) replik

Herr talman! Jag skall fatta mig kort. Jag har bara en sakupplysning till Rolf Kenneryd. Det är i och för sig riktigt att vi har avvisat förslaget, men vi har faktiskt ett förslag som sträcker sig längre. Det var det jag försökte få fram i mitt inledningsanförande.

Anf. 286 ROLF KENNERYD (c) replik

Herr talman! Jag har självfallet noterat detta moderatförslag. Den utredning som ni efterfrågar pågår. Skulle det inte vara klädsamt om ni under den tiden kunde medverka till att det här förslaget får vara gällande?

Anf. 287 RONNY KORSBERG (mp) replik

Herr talman! Lisbeth Staaf-Igelström är optimistisk och tror att människorna som skall renovera skall göra det på ett miljöriktigt sätt. Jag konstaterar att även Rolf Kenneryd är optimistisk. Han är t.o.m. stolt över att ha varit med om att lägga fram det här förslaget. Vi har uppenbarligen fått en oslagbar kombination.

Rolf Kenneryd undrar vad det finns för problem med detta. Poängen är, Rolf Kenneryd, att ingen vet vad det blir för satsningar. Där emot vet vi hur det ser ut på byggmarknaden i dag. Man kan gå in i vilken byggmaterialhandel som helst och se vilket byggmaterial som finns. Inte dignar hyllorna av ett kretsloppsanpassat material. Det kan jag försäkra. Där finns det gamla vanliga, det som vi har konstaterat att vi måste byta ut, det som vi behöver stimulans för att kunna byta ut både i produktionsled och i försäljningsled.

Vi kan inte fortsätta att ge bidrag till vad som helst. Vi måste ställa krav på dem som renoverar och ge den stimulans som behövs så att man får i gång produktion av miljövänligt material och en miljövänlig byggteknik. Det är poängen. Det går inte med det här materialet.

Vi kan naturligtvis hoppas att det handlar om duktiga människor och entreprenörer som har F-skattsedel. Jag tror inte att F-skattsedeln betyder att man gör särskilt miljöinriktade renoveringar. Det är i så fall en nyhet för mig, men det kanske är så.

Det är ju detta som är själva poängen. Rolf Kenneryd måste nog erkänna att det har gjorts en liten miss även ifrån Centerpartiets sida. Man kanske inte har anledning att vara så stolt över just det här förslaget. Men låt oss hoppas att människorna är så kloka att de bara väljer ett miljövänligt material och en bra byggteknik när de använder detta bidrag! De kanske låter sig påverkas av den här debatten. Låt oss hoppas det!

Anf. 288 ERLING BAGER (fp) replik

Herr talman! Rolf Kenneryd frågar vad som inte inryms i det här programmet när det gäller miljösaneringar. Återigen säger jag att det är miljösaneringar av offentliga lokaler, skolor, daghem och lekskolor. Där finns ett stort behov av en rejäl allergisanering. Det är det som saknas.

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 289 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Herr talman! Rolf Kenneryd gav oss kristdemokrater epitetet goda gåvors givare. Det kan vi väl tacksamt ta emot. Det får man inte höra varje dag i dessa tider.

Vi har återkommande pläderat för hushållstjänstmarknader. Vi har avsatt stora belopp för detta i vårt budgetarbete. Finansministern visade här på morgonen genom ett påhopp på kristdemokraterna att han inte kände till att vi alltid finansierar våra förslag. Jag upptäcker att Kenneryd har befunnit sig alltför nära finansministern, eftersom han också tror att det är på det sättet. Det beklagar jag.

Vi är heller inte bekymrade, som jag tidigare förstod att Lisbeth Staaf-Igelström var, över att byggsektorn skall bli alltför varm inom ett par år och att det skall skapas alltför många arbetstillfällen. Vi vågar ta den risken, och vi tror också att det kan vara viktigt med ett par års framförhållning, så att de som skall göra renoveringarna vet vad som gäller och inte behöver göra något slags ad hoc-planering.

Tack!

Anf. 290 ROLF KENNERYD (c) replik

Herr talman! Jag vill bara kort replikera Holger Gustafsson.

Denna min nu redovisade uppfattning har jag inte kommit fram till genom någon närhet till finansministern utan genom att lyssna till debatter i denna kammare. Jag har kunnat notera hur företrädare för kds samtidigt kräver sänkta skatter och höjda anslag till det som man brukar kalla för vård, omsorg och skola.

Denna besvärliga ekvation går inte ihop, och det finns inte någon som helst möjlighet att hitta politiska majoriteter för sådana förslag. Det gör ju att det är möjligt att framföra sådana bristande ekvationer i debatten.

Anf. 291 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik

Herr talman! Jag är alldeles övertygad om att Rolf Kenneryd inte har sett vår budgetbalans. Den har kanske inte redovisats här i kammaren i sin helhet. Möjligen har fragment redovisats.

Låt mig bara nämna ett exempel som har gett oss en del resurser! Vi ställde inte upp på den allmänna sänkningen av moms. Vi tycker inte att den skulle ha kletats ut över hela svenska befolkningen. Det handlar om ganska mycket pengar. Vi når en del resultat med den budgetposten. Vi finansierar varje förslag som vi lägger fram. Det tycker vi är en mycket viktig princip.

Tack!

Anf. 292 OWE HELLBERG (v)

Herr talman! I betänkandetexten kan man förledas att tro att man i bostadsutskottet är nöjd med förslaget om skattereduktion. Officiellt är detta naturligtvis fallet. Men enda anledningen till att betänkandet ligger i skatteutskottet är att det ingår i regeringens uppgörelse med Centern.

Nu får de socialdemokratiska ledamöterna i bostadsutskottet vackert finna sig i regeringens uppgörelse och hålla god min. I sakfrågan måste det kännas trist att behöva ställa upp på förslag som går emot Socialdemokraternas egna värderingar.

Så sent som 1994/95 framhöll bostadsutskottet vikten av att tvära byten av olika stödformer inte bör ske för ofta. Dessutom anser bostadsutskottet att bostadspolitiska stimulansåtgärder inom byggandet lämpar sig bäst att hanteras av det utskottet och av berörda myndigheter som Boverket och länsstyrelserna.

Självfallet är det bättre att fortsätta med de stimulansåtgärder som redan finns i form av det 15-procentiga ROT-stödet och det 30-procentiga miljöstödet. Stöden är väl kända för fastighetsägare, entreprenörer och inte minst kommunerna.

Boverket och länsstyrelserna har stor kunskap, en väl fungerande administration och kapacitet att hantera en förlängning av dessa stöd. Det 15-procentiga stödet har vid flera tillfällen fått ramarna påfyllda, och ansökningarna har passerat 3 miljarder kronor. Miljöstödet hade det trögt i portgången, men nu finns det ansökningar om 800 miljoner kronor mer än vad som finns i den ram som till slut blev den som nu gäller, nämligen 1 miljard.

Länsbostadsdirektörerna vädjar i ett brev till bostadsutskottet om att man i stället för att införa skattereduktion skall förlänga det 15-procentiga ROT-stödet.

Om man nu skall satsa på att ytterligare stimulera byggsektorn måste det väl ändå vara bättre att rikta åtgärderna dit behoven är som störst. Det kan t.ex. gälla en fortsättning av allergisanering av skolor och daghem. Vänsterpartiet tycker att riktade stöd är mer effektiva och hamnar där de bäst behövs.

Miljöförbättrande åtgärder av olika slag är steg i rätt riktning. Det är precis vad det 15-procentiga ROT-stödet och det 30-procentiga miljöstödet ger.

Centerpartiet verkar vara ute efter att vilja ge stöd till egnahem och bostadsrätter. Det kan vara lämpligt, men då bör miljökraven vara med. Stöd till ackumulatortankar – för dem som har vedeldning – och solvärmeanläggningar är två åtgärder som redan finns. De kan eventuellt kompletteras med andra miljöåtgärder.

Skattereduktion innebär inga sådana krav alls, utan här jämsställs allt. Det går lika bra att bygga verandor på sommarstugan eller att byta färg på husfasaden, om man så önskar. Man kan fråga sig om staten skall ställa upp med sådana subventioner när det är ont om pengar i kassan. Det tycker inte Vänsterpartiet. Extrastimulanser som stöd för byggsektorn bör i dag ha en tydlig miljöprofil.

I bostadsutskottets yttrande över betänkandet kan man läsa mellan raderna att majoriteten egentligen är missnöjd med regeringens förslag. Man skriver: "Utskottet har förståelse för de synpunkter som framförs i motion 1995/96:Sk59 (v) om att vissa fördelar skulle kunna uppnås med en fortsatt stödgivning enligt redan etablerade bidragsformer." Vilken annan sanning kan mer än så kläs in i omskrivande ordalag?

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:109
11 juni

Tyvärr är det så att sakfrågor behandlade på ett förnuftigt sätt i det här fallet ger vika för en del av en paketuppgörelse med Centerpartiet.

Med detta, herr talman, vidhåller jag de synpunkter som framförs i Vänsterpartiets reservationer, men av tidsskäl yrkar jag bifall endast till reservation 2.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

SKU31 Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgiftsområdet

Mom. 1 (förmögenhetsskatten vid 1997 års taxering)

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (m)
3. res. 2 i motsvarande del (fp)
4. res. 5 i motsvarande del (kds)

Förberedande votering 1:

23 för res. 2

13 för res. 5

266 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

72 för res. 1

19 för res. 2

213 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

167 för utskottet

71 för res. 1

66 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 22 c, 1 v

För res. 1: 71 m

Avstod: 1 s, 19 fp, 17 v, 16 mp, 13 kds

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 14 (grönfodertorkarna)

1. utskottet

2. res. 25 (m, fp, v)

Votering:

192 för utskottet

108 för res. 25

4 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c, 16 mp, 9 kds

För res. 25: 71 m, 19 fp, 18 v

Avstod: 4 kds

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Prot. 1995/96:109

11 juni

Fel! Okänt

växelargument.

Mom. 15 (värmeleveranser till industrin och växthusnäringen)

1. utskottet

2. res. 27 i motsvarande del (mp)

Votering:

198 för utskottet

17 för res. 27

89 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 21 c, 19 fp, 13 v

För res. 27: 1 v, 16 mp

Avstod: 71 m, 1 c, 4 v, 13 kds

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 17 (produktionsskatterna på kärnkraft och äldre vattenkraft)

1. utskottet

2. res. 30 (v)

Votering:

195 för utskottet

19 för res. 30

90 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c, 15 mp, 13 kds

För res. 30: 1 fp, 18 v

Avstod: 71 m, 18 fp, 1 mp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 18 (den framtida utformningen av produktionsskatterna på el)

1. utskottet
2. res. 33 (kds)

Votering:

287 för utskottet

13 för res. 33

4 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 22 c, 18 fp, 16 v, 16 mp

För res. 33: 13 kds

Avstod: 1 m, 1 fp, 2 v

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 20 (miljöskatten på inrikes flygtrafik)

1. utskottet

2. res. 38 (mp, kds)

Votering:

274 för utskottet

29 för res. 38

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 71 m, 22 c, 18 fp, 18 v

För res. 38: 16 mp, 13 kds

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU32 Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus

Mom. 1 (en ny stimulans inom byggsektorn)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, m, mp)

3. res. 2 (v)

4. res. 3 (kds)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

13 för res. 3

272 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 2:

108 för res. 1

19 för res. 2

176 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

181 för utskottet

106 för res. 1

17 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c, 14 v

För res. 1: 71 m, 19 fp, 16 mp

Avstod: 4 v, 13 kds

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 2 (skattereduktion för allergisanering av offentliga lokaler)

1. utskottet

2. res. 4 (fp)

Votering:

262 för utskottet

19 för res. 4

21 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 62 m, 22 c, 16 v, 4 mp, 13 kds

För res. 4: 19 fp

Avstod: 9 m, 1 v, 11 mp

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 5 v, 3 mp, 2 kds

Mom. 5 (skattereduktion för bilreparationer m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (kds)

Votering:

264 för utskottet

13 för res. 7

24 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 46 m, 22 c, 19 fp, 18 v, 15 mp

För res. 7: 13 kds

Avstod: 24 m

Frånvarande: 17 s, 10 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 3 mp, 2 kds

Prot. 1995/96:109

11 juni

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1995/96:109
11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 6 (permanent skattelättnader för underhåll av egna byggnader)

1. utskottet
2. res. 8 (m)

Votering:

233 för utskottet

71 för res. 8

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c, 19 fp, 18 v, 16 mp, 13 kds

För res. 8: 71 m

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 7 (bidrag till allergisanering och "gröna" ROT- åtgärder)

1. utskottet
2. res. 9 (mp)

Votering:

287 för utskottet

16 för res. 9

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 70 m, 22 c, 19 fp, 18 v, 13 kds

För res. 9: 16 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 16 s, 9 m, 5 c, 7 fp, 4 v, 2 mp, 2 kds

Mom. 8

Kammaren biföll utskottets hemställan.

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1995/96:206 Vissa skolfrågor m.m.

1995/96:Ub41 av Andreas Carlgren m.fl. (c)

1995/96:Ub42 av Inger Davidson m.fl. (kds)

1995/96:Ub43 av Beatrice Ask m.fl. (m)

1995/96:Ub44 av Margitta Edgren m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1995/96:214 Förbättrad kapitalförsörjning

1995/96:N39 av Karin Falkmer m.fl. (m, fp, kds)

11 § Anmälan om svar på skriftliga frågor

Anmäldes att följande svar på skriftliga frågor inkommit

den 11 juni

1995/96:485 av *Maud Björnemalm* (s) till statsrådet Pierre Schori
Uppehållstillstånd för anhöriga

1995/96:516 av *Birgitta Gidblom* (s) till försvarsministern
Kvinnor i försvaret

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 september.

12 § Kammaren åtskildes kl. 0.25.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 5 § anf. 46 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 76 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 121,

av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 167 (delvis),

av förste vice talmannen därefter t.o.m. anf. 215 (delvis),

av talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 236 (delvis),

av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 265 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Prot. 1995/96:109

11 juni

*Fel! Okänt
växelargument.*

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 10 juni.....	1
KU29 Radio- och TV-frågor	1
KrU12 En radio och TV i allmänhetens tjänst 1997–2001	3
SkU33 Vissa bestämmelser om dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Brasilien, m.m.	4
UU15 Verksamheten inom Europarådets parlamentariska församling 1995.....	4
UU25 Verksamheten inom Europeiska unionen under 1995	4
UU26 Verksamheten inom OSSE under 1995.....	4
NU26 Aktiv förvaltning av statens företagsägande	4
AU16 Landsbygdsstöd, m.m.	5
3 § Bordläggningsdebatt	6
Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	6
Anf. 2 TALMANNEN.....	9
Anf. 3 BO LUNDGREN (m).....	9
Anf. 4 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	10
Anf. 5 BO LUNDGREN (m).....	10
Anf. 6 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	11
Anf. 7 ANNE WIBBLE (fp)	11
Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	11
Anf. 9 ANNE WIBBLE (fp)	12
Anf. 10 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	12
Anf. 11 HANS ANDERSSON (v).....	13
Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	13
Anf. 13 HANS ANDERSSON (v).....	14
Anf. 14 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	14
Anf. 15 MATS ODELL (kds).....	15
Anf. 16 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	15
Anf. 17 MATS ODELL (kds).....	16
Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	16
Anf. 19 MATS ODELL (kds).....	16
Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	17
Anf. 21 PER UNCKEL (m).....	17
Anf. 22 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	17
Anf. 23 PER UNCKEL (m).....	18
Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	18
Anf. 25 ROY OTTOSSON (mp).....	18
Anf. 26 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	19
Anf. 27 ROY OTTOSSON (mp).....	20

Anf. 28	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	20
Anf. 29	BARBRO JOHANSSON (mp)	21
Anf. 30	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	21
Anf. 31	BARBRO JOHANSSON (mp)	22
Anf. 32	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	22
Anf. 33	DAN ERICSSON (kds)	22
Anf. 34	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	23
Anf. 35	DAN ERICSSON (kds)	23
Anf. 36	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	23

4 § Debatt vid hänvisning av motion till utskott 24

Anf. 37	PER UNCKEL (m)	24
Anf. 38	JOHAN LÖNNROTH (v)	26
Anf. 39	PER UNCKEL (m)	26
Anf. 40	JOHAN LÖNNROTH (v)	27
Anf. 41	ROY OTTOSSON (mp)	28
Anf. 42	PER UNCKEL (m)	28
Anf. 43	ROY OTTOSSON (mp)	28
Anf. 44	PER UNCKEL (m)	29

5 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. 29

	Finansutskottets betänkande 1995/96:FiU10	29
Anf. 45	BO LUNDGREN (m)	29
Anf. 46	ANNE WIBBLE (fp)	33
Anf. 47	JOHAN LÖNNROTH (v)	36
Anf. 48	BO LUNDGREN (m) replik	40
Anf. 49	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	41
Anf. 50	BO LUNDGREN (m) replik	41
Anf. 51	JOHAN LÖNNROTH (v) replik	42
Anf. 52	ROY OTTOSSON (mp)	42
Anf. 53	BO LUNDGREN (m) replik	47
Anf. 54	ROY OTTOSSON (mp) replik	47
Anf. 55	BO LUNDGREN (m) replik	48
Anf. 56	ROY OTTOSSON (mp) replik	48
Anf. 57	MATS ODELL (kds)	49
Anf. 58	ROY OTTOSSON (mp) replik	52
Anf. 59	MATS ODELL (kds) replik	53
Anf. 60	ROY OTTOSSON (mp) replik	53
Anf. 61	MATS ODELL (kds) replik	53
Anf. 62	JAN BERGQVIST (s)	54
Anf. 63	BO LUNDGREN (m) replik	57
Anf. 64	JAN BERGQVIST (s) replik	58
Anf. 65	BO LUNDGREN (m) replik	58
Anf. 66	JAN BERGQVIST (s) replik	59
Anf. 67	ANNE WIBBLE (fp) replik	59
Anf. 68	JAN BERGQVIST (s) replik	60

Anf. 69 ANNE WIBBLE (fp) replik	61
Anf. 70 JAN BERGQVIST (s) replik.....	61
Anf. 71 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	62
Anf. 72 JAN BERGQVIST (s) replik.....	62
Anf. 73 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	63
Anf. 74 JAN BERGQVIST (s) replik.....	63
Anf. 75 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	64
Anf. 76 JAN BERGQVIST (s) replik.....	64
Anf. 77 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	65
Anf. 78 JAN BERGQVIST (s) replik.....	65
Anf. 79 MATS ODELL (kds) replik	66
Anf. 80 JAN BERGQVIST (s) replik.....	66
Anf. 81 MATS ODELL (kds) replik	66
Anf. 82 JAN BERGQVIST (s) replik.....	67
Anf. 83 PER-OLA ERIKSSON (c)	67
Anf. 84 ANNE WIBBLE (fp) replik	70
Anf. 85 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	71
Anf. 86 ANNE WIBBLE (fp) replik	71
Anf. 87 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	72
Anf. 88 BO LUNDGREN (m) replik	73
Anf. 89 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	73
Anf. 90 BO LUNDGREN (m) replik	74
Anf. 91 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	75
Anf. 92 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	75
Anf. 93 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	76
Anf. 94 JOHAN LÖNNROTH (v) replik	76
Anf. 95 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	77
Anf. 96 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	77
Anf. 97 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	78
Anf. 98 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	78
Anf. 99 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	79
Anf. 100 MATS ODELL (kds) replik	79
Anf. 101 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	80
Anf. 102 MATS ODELL (kds) replik	80
Anf. 103 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	81
Anf. 104 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	81
Anf. 105 BO LUNDGREN (m) replik	84
Anf. 106 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	84
Anf. 107 BO LUNDGREN (m) replik	85
Anf. 108 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	86
Anf. 109 ANNE WIBBLE (fp) replik	86
Anf. 110 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	87
Anf. 111 ANNE WIBBLE (fp) replik	88
Anf. 112 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	89
Anf. 113 ROY OTTOSSON (mp) replik.....	89
Anf. 114 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	90
Anf. 115 ANDRE VICE TALMANNEN	91

Anf. 116 ROY OTTOSSON (mp) replik	91
Anf. 117 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	91
Anf. 118 MATS ODELL (kds) replik	92
Anf. 119 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	92
Anf. 120 MATS ODELL (kds) replik	93
Anf. 121 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	94
(forts. 7 §)	94
Ajournering	95
Återupptagna förhandlingar	95
6 § Information från regeringen om det brottsförebyggande arbetet.....	95
Anf. 122 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	95
Anf. 123 GUN HELLSVIK (m).....	99
Anf. 124 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	99
Anf. 125 GUN HELLSVIK (m).....	100
Anf. 126 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	100
Anf. 127 OLA STRÖM (fp).....	100
Anf. 128 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	101
Anf. 129 OLA STRÖM (fp).....	101
Anf. 130 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	101
Anf. 131 KARIN OLSSON (s)	101
Anf. 132 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	102
Anf. 133 GÖTHE KNUTSON (m)	102
Anf. 134 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	102
Anf. 135 GÖTHE KNUTSON (m)	102
Anf. 136 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	102
Anf. 137 TREDJE VICE TALMANNEN.....	103
Anf. 138 GÖTHE KNUTSON (m)	103
Anf. 139 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	103
7 § (forts. från 5 §) Riktlinjer för den ekonomiska politiken, utgiftstak, ändrade anslag för budgetåret 1995/96, m.m. (forts. FiU10).....	103
Anf. 140 JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	103
Anf. 141 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	103
Anf. 142 TREDJE VICE TALMANNEN.....	104
Anf. 143 JOHAN LÖNNROTH (v) replik.....	104
Anf. 144 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	105
Anf. 145 PER-OLA ERIKSSON (c) replik.....	105
Anf. 146 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	106
Anf. 147 LARS BÄCKSTRÖM (v)	106
Anf. 148 KIA ANDREASSON (mp)	108
Anf. 149 KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp).....	109
Anf. 150 EVA ZETTERBERG (v)	111

Anf. 151	INGRID NÄSLUND (kds)	113
Anf. 152	VIOLA FURUBJELKE (s)	114
Anf. 153	EVA ZETTERBERG (v) replik	116
Anf. 154	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	117
Anf. 155	EVA ZETTERBERG (v) replik	117
Anf. 156	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	118
Anf. 157	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp) replik	118
Anf. 158	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	119
Anf. 159	KARL-GÖRAN BIÖRSMARK (fp) replik	119
Anf. 160	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	119
Anf. 161	INGRID NÄSLUND (kds) replik	120
Anf. 162	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	121
Anf. 163	INGRID NÄSLUND (kds) replik	121
Anf. 164	VIOLA FURUBJELKE (s) replik	121
Anf. 165	MARGIT GENNSER (m)	122
Anf. 166	SIGGE GODIN (fp)	124
Anf. 167	ULLA HOFFMANN (v)	125
Anf. 168	RAGNHILD POHANKA (mp)	127
Anf. 169	ROSE-MARIE FREBRAN (kds)	129
Anf. 170	BÖRJE NILSSON (s)	130
Anf. 171	MARGIT GENNSER (m) replik	131
Anf. 172	BÖRJE NILSSON (s) replik	132
Anf. 173	MARGIT GENNSER (m) replik	132
Anf. 174	BÖRJE NILSSON (s) replik	132
Anf. 175	SIGGE GODIN (fp) replik	133
Anf. 176	BÖRJE NILSSON (s) replik	133
Anf. 177	SIGGE GODIN (fp) replik	134
Anf. 178	BÖRJE NILSSON (s) replik	134
Anf. 179	ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik	134
Anf. 180	BÖRJE NILSSON (s) replik	135
Anf. 181	ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik	135
Anf. 182	BÖRJE NILSSON (s) replik	135
Anf. 183	FÖRSTE VICE TALMANNEN	135
Anf. 184	KARIN ISRAELSSON (c)	135
Anf. 185	SIGGE GODIN (fp) replik	137
Anf. 186	KARIN ISRAELSSON (c) replik	137
Anf. 187	SIGGE GODIN (fp) replik	138
Anf. 188	KARIN ISRAELSSON (c) replik	138
Anf. 189	ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik	138
Anf. 190	KARIN ISRAELSSON (c) replik	139
Anf. 191	ROSE-MARIE FREBRAN (kds) replik	139
Anf. 192	CARL-JOHAN WILSON (fp)	139
Anf. 193	EWA LARSSON (mp)	141
Anf. 194	BERIT OSCARSSON (s)	142
Anf. 195	MARIANNE ANDERSSON (c)	144
Anf. 196	EWA LARSSON (mp) replik	145
Anf. 197	MARIANNE ANDERSSON (c) replik	146

Anf. 198	RUNE RYDÉN (m)	146
Anf. 199	INGER DAVIDSON (kds)	148
Anf. 200	BENGT SILFVERSTRAND (s)	150
Anf. 201	INGER DAVIDSON (kds) replik	151
Anf. 202	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	152
Anf. 203	INGER DAVIDSON (kds) replik	152
Anf. 204	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	153
Anf. 205	RUNE RYDÉN (m) replik	153
Anf. 206	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	154
Anf. 207	RUNE RYDÉN (m) replik	154
Anf. 208	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	155
Anf. 209	ANDREAS CARLGREN (c)	155
Anf. 210	RUNE RYDÉN (m) replik	157
Anf. 211	ANDREAS CARLGREN (c) replik	157
Anf. 212	RUNE RYDÉN (m) replik	158
Anf. 213	ANDREAS CARLGREN (c) replik	158
Anf. 214	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	159
Anf. 215	ANDREAS CARLGREN (c) replik	159
Anf. 216	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik	160
Anf. 217	ANDREAS CARLGREN (c) replik	160
Anf. 218	PETER WEIBULL BERNSTRÖM (m)	161
Anf. 219	HANNA ZETTERBERG (v)	162
Anf. 220	GUDRUN LINDVALL (mp)	163
Anf. 221	ELVER JONSSON (fp)	165
Anf. 222	BARBRO JOHANSSON (mp)	167
Anf. 223	DAN ERICSSON (kds)	170
Anf. 224	INGRID BURMAN (v)	171
Anf. 225	INGER SEGELSTRÖM (s)	173
Anf. 226	JAN BERGQVIST (s) replik	174
Anf. 227	LENA KLEVENÅS (s)	174
Anf. 228	JAN BERGQVIST (s)	176
Anf. 229	LENA KLEVENÅS (s)	176
Anf. 230	JAN BERGQVIST (s)	176
Anf. 231	LENA KLEVENÅS (s)	177
Anf. 232	JAN BERGQVIST (s)	177
Anf. 233	LENA KLEVENÅS (s)	177
Anf. 234	JAN BERGQVIST (s)	178

Prot. 1995/96:109

11 juni

Beslut..... 178

Beslut om samlad votering..... 183

**8 § Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgifts-
rådet..... 184**

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU31	184
Anf. 235 KARL-GÖSTA SVENSON (m)	184
Anf. 236 ISA HALVARSSON (fp)	189

Anf. 237 PER ROSENGREN (v).....	192
Anf. 238 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	195
Anf. 239 PER ROSENGREN (v) replik.....	195
Anf. 240 RONNY KORSBERG (mp).....	196
Anf. 241 HOLGER GUSTAFSSON (kds).....	198
Anf. 242 INGER LUNDBERG (s).....	202
Anf. 243 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	206
Anf. 244 INGER LUNDBERG (s) replik.....	206
Anf. 245 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	207
Anf. 246 INGER LUNDBERG (s) replik.....	207
Anf. 247 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik.....	207
Anf. 248 INGER LUNDBERG (s) replik.....	208
Anf. 249 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik.....	208
Anf. 250 INGER LUNDBERG (s) replik.....	209
Anf. 251 PER ROSENGREN (v) replik.....	209
Anf. 252 INGER LUNDBERG (s) replik.....	210
Anf. 253 PER ROSENGREN (v) replik.....	210
Anf. 254 INGER LUNDBERG (s) replik.....	211
Anf. 255 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	211
Anf. 256 INGER LUNDBERG (s) replik.....	212
Anf. 257 ROLF KENNERYD (c)	212
Anf. 258 CARL FREDRIK GRAF (m).....	214
Anf. 259 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	214
Anf. 260 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	215
Anf. 261 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	215
Anf. 262 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	217
Anf. 263 ROLF KENNERYD (c) replik	217
Anf. 264 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	217
Anf. 265 SONJA FRANSSON (s).....	217
Anf. 266 HANS STENBERG (s)	218
Anf. 267 NILS-ERIK SÖDERQVIST (s)	220
Anf. 268 PER ROSENGREN (v).....	220
Anf. 269 INGER LUNDBERG (s).....	221
Anf. 270 PER ROSENGREN (v).....	221
(Beslut fattades efter 9 §.)	221

**9 § Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på
bostadshus221**

Skatteutskottets betänkande 1995/96:SkU32.....	221
Anf. 271 CARL ERIK HEDLUND (m)	221
Anf. 272 ERLING BAGER (fp).....	223
Anf. 273 RONNY KORSBERG (mp).....	224
Anf. 274 HOLGER GUSTAFSSON (kds).....	225
Anf. 275 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	226
Anf. 276 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	227
Anf. 277 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	228
Anf. 278 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	228

Anf. 279 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	229
Anf. 280 ERLING BAGER (fp) replik	229
Anf. 281 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	229
Anf. 282 ERLING BAGER (fp) replik	229
Anf. 283 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s) replik	230
Anf. 284 ROLF KENNERYD (c)	230
Anf. 285 CARL ERIK HEDLUND (m) replik	231
Anf. 286 ROLF KENNERYD (c) replik	231
Anf. 287 RONNY KORSBERG (mp) replik	231
Anf. 288 ERLING BAGER (fp) replik	231
Anf. 289 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik	232
Anf. 290 ROLF KENNERYD (c) replik	232
Anf. 291 HOLGER GUSTAFSSON (kds) replik	232
Anf. 292 OWE HELLBERG (v)	232
Beslut	234
SkU31 Ekonomisk-politiska åtgärder på skatte- och avgifts- området	234
SkU32 Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete på bostadshus	236
10 § Bordläggning	238
11 § Anmälan om svar på skriftliga frågor	239
1995/96:485 av <i>Maud Björnemalm</i> (s) till statsrådet Pierre Schori	239
Uppehållstillstånd för anhöriga	239
1995/96:516 av <i>Birgitta Gidblom</i> (s) till försvarsministern..	239
Kvinnor i försvaret	239
12 § Kammaren åtskildes kl. 0.25.	239

Prot. 1995/96:109

11 juni
